

Nr.dos. 1-3452/2021

1-21188317-12-1-22122021

SENTINȚĂ
În numele Legii

16 iunie 2025

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecător

Judecători

Angela Catană

Arina Ialanji

Alexandru Negru

Grefier

Nicolae Balan, Andreea Munteanu,

Corina Macarie, Nicolae Leuca,

Munteanu Andreea, Negru Nicoleta

Cu participarea:

Acuzatorului de stat, procurorului

Dumitru Tomița

Tatiana Vidrașco

Ion Tețcu

Constantin Șuşu

Reprezentantului Ministerului de Finanțe

Gheorghe Zgherea

Avocatului inculpatului

Inculpatului

Denis Calaida, Aureliu Colenco

Grate Ruslan Dumitru

examinând în ședință de judecată publică, în limba de stat și procedură generală cauza penală de învinuire a lui:

Grate Ruslan Dumitru, născut la *****, originar din *****, domiciliat în *****, ***** *****, moldovean de naționalitate, cetățean al Republicii Moldova, căsătorit, doi copii minori la întreținere, studii superioare, neangajat în câmpul muncii, grade de invaliditate nu sunt stabilite, la evidența medicului narcolog, psihiatru nu se află, titluri speciale, grade de calificare și distincții de stat nu sunt, limba de stat o cunoaște, anterior nejudecat, în această cauză a fost privat de libertate după cum urmează: a) **22.06.2021 ora 07:10 – 18.11.2021 ora 15:25** reținere și arest preventiv de la 22.06.2021, ora 07:10 min. (f.d. 88 Vol. X, f.d. 116 Vol. X, f.d. 151 Vol. X, f.d. 164 Vol. X, f.d. 174 Vol. X, f.d. 7 Vol. XI, f.d. 32 Vol. XI); b) **18.11.2021 ora 15:25 – 15.12.2021 ora 15:55; 22.12.2021 ora 13:35 – 17.02.2022 ora 10:30** (f.d. 32 Vol. XI, f.d. 72 Vol. XI, f.d. 2 vol. XV, f.d. 59 vol. XV, f.d. 190 vol. XV).

de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 327 alin.(3) din Codul penal, a

CONSTATAT:

Acuzația formulată în rechizitoriu

1. **Prin rechizitoriu lui Grate Ruslan Dumitru**, născut la *****, i s-a incriminat comiterea infracțiunii stabilite de art. 327 alin. (3) Cod penal.

2. Fapta care potrivit acuzaării ar conține elementele componente de infracțiune incriminată este redată în rechizitoriu după cum urmează.

3. Grate Ruslan fiind angajat al Băncii Naționale a Moldovei, numit prin ordinul nr.101c din 01.07.1997, ulterior deținând funcția de șef al Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului din cadrul Departamentului Reglementare și Supraveghere Bancară al Băncii Naționale a Moldova, iar din 30.12.2014 în baza Deciziei Băncii Naționale a Republicii Moldovei (în continuare BNM), și în funcția de administrator special al B.C. „Unibank” S.A., a săvârșit infracțiunea de abuz de serviciu, în calitate de persoană publică, în următoarele circumstanțe.

4. Grate Ruslan Dumitru, a fost angajat al Băncii Naționale a Moldovei (persoană juridică autonomă de nivel constituțional responsabilă față de Parlamentul Republicii Moldova, al cărei obiectiv fundamental conform Legii nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, promovarea unui sistem financiar bazat pe principiile pieței, precum și sprijinirea politicii economice generale a statului). Acesta era potrivit prevederilor alin.(2) articolul 123 din Codul penal, persoană publică, în calitate de angajat al unei autorități publice autonome și de reglementare.

5. Lui Grate Ruslan îi erau delegate atribuții de administrator special al B.C. „Unibank” S.A., ca rezultat al constatării nerespectării coeficientului lichidității curente și măsurilor de remediere impuse prin art.38 alin.(1), (2) subpct.4) din Legea instituțiilor financiare nr.550/1995 (în redacția în vigoare la data de 10.10.2014), a folosit intenționat situația de serviciu o perioadă prelungită, până la 25.05.2015, inclusiv, în interesul unui grup criminal și al organizației (asociației) criminale din care face parte acest nucleu infracțional.

6. În acest sens, Grate Ruslan Dumitru a acționat intenționat contrar atribuțiilor și competențelor funcționale acordate de legislație și actele normative, în interesul organizației criminale creată și condusă de către Vladimir Plahotniuc, numită generic organizația (asociația) criminală „Plahotniuc”, constituită din mai multe nuclee, printre care și grupul criminal organizat condus de Ilan Șor, numit generic grupul criminal „Șor”, constituită pentru comiterea infracțiunilor de sustragere a mijloacelor financiare în proporții deosebit de mari din bugetul de stat și din sistemul bancar al Republicii Moldova, cu spălarea ulterioară a mijloacelor financiare, atribuindu-le un caracter legal al provenienței acestora, adică în scop de influențare, obținere și realizare de avantaje și interese economice, financiare și politice, și având asigurare de la membrii organizației criminale că dispozițiile organizației (asociației) criminale, respectiv acțiunile sale sunt acceptate și camuflate ca legale de către alte persoane publice, inclusiv funcționari din cadrul instituțiilor statului, afiliați organizației (asociației) criminale.

7. Așadar, în scopul realizării planului infracțional, la 28.11.2014, organizația (asociația) criminală, în participație cu persoane din cadrul administrației instituției financiare B.C. „Unibank” S.A., a persoanelor cu funcție de demnitate publică și persoanelor publice din cadrul BNM identificate, cât și în proces de identificare, precum și din alte instituții și autorități ale statului, au deschis în numele persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP” cod fiscal SL017705, fondată la 20.08.2014, cu adresa în jurisdicția cu caracter permisiv Royston Mains, Edinburg, EH5 1LB, Scoția, conturile bancare nr. 222400100044443840 în dolari SUA și nr. 222400100044443978 în EURO, în calitate de reprezentant și administrator interpus fiind cetățeanul Federației Ruse, Igor Yaremenko, născut la *****, prin intermediul cărora urmau a fi gestionate mijloacele bănești de proveniență infracțională.

8. În continuare, la 09.12.2014, conturile persoanei juridice indicate au fost alimentate, de către persoana fizică nerezidentă Ilona Jaremenko, cetățeană a Republicii Letonia, de pe conturile nr. 222500100017878978 în EURO și nr. 222588560285840 în dolari SUA pe care le deținea la B.C. „Unibank” S.A., cu suma totală de 4 778 771 dolari SUA, echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL, conform cursului oficial al BNM și 128 450 euro echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL, conform cursului oficial al BNM la ziua efectuării transferului, acțiuni efectuate în vederea deghizării mișcărilor mijloacelor financiare și legalizării acestora, fiind condiționate de mai multe tranzacții financiare prin intermediul diferitor entități economice, inclusiv: mijloacele financiare pe contul persoanei fizice nerezidente Ilona Jaremenko au fost transferați de către persoana afiliată de facto instituției financiare, Ilan Șor la 16.07.2013 cu suma de 587 000 dolari SUA echivalentul a 7 412 636 lei MDL, conform cursului oficial al BNM la ziua efectuării transferului, precum și prin intermediul entităților înregistrate în jurisdicții cu caracter permisiv adică, de la conturile companiei off-shore „Dovsatra Capital LP” la 29.07.2014 cu suma de 2 019 500 dolari SUA echivalentul a 28 215 242,30 lei MDL, conform cursului oficial al BNM, la 01.08.2014 cu suma de 2 093 438 dolari SUA echivalentul a 29 169 965,09 lei MDL, conform cursului oficial al BNM, și la 04.08.2014 cu suma de 128 450 EURO echivalentul a 2 393 986,88 lei MDL, conform cursului oficial al BNM la ziua efectuării transferului.

9. La rândul său, conturile persoanei juridice nerezidente „Dovsatra Capital LP” au fost alimentate în aceeași zi de la compania off-shore „Bannyster LLP” de pe contul bancar nr. LV39PRTT0265021594900 deținut în instituția financiară „Privatbank AS” din Republica Letonia, după cum urmează: la 29.07.2014 compania off-shore „Dastinger LLP” contul nr. LV70PRTT0 265021595700, prin două transferuri de 600 000 dolari SUA și 1 120 000 dolari SUA, la 31.07.2014, compania off-shore „Dastinger LLP” efectuează alimentarea cu suma de 8500 dolari USD și compania off-shore „Arduoks LLP” de pe contul nr. LV14PRTT0265021600200, prin mai multe operațiuni transferă suma totală de 2 085 000 dolari SUA, iar la 04.08.2014 compania off-shore „Arduoks LLP” efectuează transferul de 128 450 EURO.

10. Contul nr. LV14PRTT0265021600200 deținut în instituția financiară „Privatbank AS”, de către persoana juridică nerezidentă „Arduoks LLP”, la 30.07.2014 a fost alimentat cu suma de 2 010 000 dolari SUA de către persoana juridică rezidentă în Republica Moldova, SRL „Contrate”, bani care au fost obținuți de la B.C. „Unibank” S.A. în baza contractului de credit nr. 82/14 din 30.07.2014, și la 01.08.2014 a fost alimentat cu suma de 1 200 000 EURO de către persoana juridică rezidentă în Republica Moldova S.R.L. „Dracard”,

bani proveniți de la B.C. „Banca de Economii” S.A. în baza contractului de credit nr.06-06/1/35 din 29.07.2014.

11. Așadar, Grate Ruslan Dumitru, în calitate de persoană publică, șef al Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului din cadrul Departamentului Reglementare și Supraveghere Bancară a BNM, profitând de faptul că exercită concomitent funcția de administrator special al B.C. „Unibank” S.A., acționând în interesele organizației (asociației) criminale menționate, în mod principal contrar atribuțiilor de serviciu prevăzute de art.37/5 și 37/6 ale Legii nr.550/1995 din 21 iulie 1995 privind instituțiile financiare (în redacția 2014), prevederilor alin. (1) art. 37, lit. b) art. 44 din Legea nr. 548/1995 cu privire la BNM, precum și altor acte normative în cele ce urmează, ignorând Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 240 din 09.12.2013 prin care a fost aprobat regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele afiliate, care are caracter obligatoriu și de executare potrivit Legii nr. 548/1995 cu privire la BNM, având împuterniciri nemijlocite de a constata afilierea persoanelor interpuse cu instituția financiară administrată de el, legalitatea formării conturilor menționate supra precum și sursa acumulării mijloacelor financiare de pe acestea, conform prevederilor legislației ce reglementează supravegherea, controlul și monitorizarea activității din domeniul bancar, voalându-și acțiunile sale sub pretextul executării Hotărârii Guvernului nr. 938 din 13.11.2014, și anume prezentarea către comisia specială a soldurilor din conturile bancare ale persoanelor fizice și juridice cu capital privat, inclusiv societăților comerciale în care statul deține sub 25% din capitalul deschis în bănci, în cazul dat B.C. „Unibank” S.A., cu excepția instituțiilor financiare rezidente, care depășesc cumulativ suma de 500 mii lei, dacă aceștia nu sunt afiliate băncilor, precum și a grupurilor criminale organizate, și să conformeze acestea la prevederile legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor, intenționat și conștientizând că acționează ilegal, având disponibilă informația atât din conținutul datelor cunoscute în calitate de persoană publică, cât și dispoziția organizației (asociației) criminale în interesele căreia acționa, ignorând intenționat prevederile legale, acceptând îndeplinirea sarcinilor și rolul care i-a fost prevăzute din timp de către organizația (asociația) criminală, a prezentat comisiei formată prin Ordinul Ministrului Finanțelor Anatol Arapu nr. 817-s din 02.12.2014, adoptat în vederea executării Hotărârii Guvernului nr. 938 din 13.11.2014, și asigurării repartizării a mijloacelor financiare eliberate de către BNM conform contractului nr. 33 din 30.12.2014, încheiat între BNM și B.C. „UNIBANK” S.A., de acordare a creditului de urgență în sumă totală de 1 353 541 000 lei, asigurat ulterior prin Garanția de Stat nr.807ss din 17.11.2014, cât și conform contractului nr. 35 din 03.04.2015 de acordare a creditului de urgență în sumă totală de 970 000 000 lei, ambele respectiv majorate ilegal din contul sporirii evaluării, inclusiv în ce privește persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunités LP”, prin implicarea directă a administratorului special Grate Ruslan Dumitru, informații manipulatorii și propunerea cu privire la lipsa de obiecții în privința persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunités LP” din cadrul BC „Unibank” S.A., pe contul căruia erau anterior depozitate mijloace financiare menționate în sumă totală de 4 778 771 dolari SUA echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL conform cursului oficial al BNM și 128 450 euro echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL conform cursului oficial al BNM la ziua efectuării transferului, deși era conștient că mijloacele financiare nominalizate au fost obținute ca urmare a unor operațiuni bancare deghizate de către membrii organizației (asociației) criminale, în principal prin implicarea persoanelor afiliate în fapt, iar formarea contului bancar al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunités LP”, a fost posibilă în rezultatul transferării mijloacelor

financiare provenite din credite acordate anterior de către B.C. „Banca de Economii” S.A persoanei juridice S.R.L. „Dracard” și persoanei juridice S.R.L. „Contrade” de către B.C. „Unibank” S.A, și de la persoana afiliată B.C. „Unibank” S.A și B.C. „Banca de Economii” S.A, Ilan Șor, creând în cele din urmă formarea aparentă unui depozit bancar de 4 778 771 dolari SUA și 128 450 euro, bani care în realitate au servit la sporirea gradului de lichiditate fictivă a băncii și deghizarea tranzacțiilor ilegale în circumstanțele descrise mai sus.

12. Concomitent, la 30.12.2014, orele 12:00, administratorul special al B.C. „Unibank” S.A., Grate Ruslan Dumitru, prezidând comisia constituită din angajați ai instituției financiare a aprobat listele clienților persoanelor afiliate (anexa nr.1), persoanelor juridice (anexa nr.2) și persoanelor fizice (anexa nr.3) – a căror solduri sunt mai mari de 500 000 lei, tăinuind intenționat afilierea și controlul efectiv al lui Ilan Șor, cât și implicarea conducătorului organizației (asociației) criminale Vladimir Plahotniuc, prin înscrierea entității „Fortex Opportunites LP” în anexa nr. 2 (persoane juridice), pe când entitatea menționată urma a fi inclusă în anexa nr.1.

13. În continuare, Grate Ruslan Dumitru, prin abuz de serviciu, intenționat a tăinuit și manipulat informațiile la dispoziție cu privire la afilierea persoanelor, proveniența mijloacelor financiare, cât și alte circumstanțe, în scopul realizării planului infracțional elaborat de organizația (asociația) criminală.

14. Ulterior, la 31.12.2014, în cadrul ședinței Comisiei speciale în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice cu capital privat (în continuare – Comisie specială), au fost examinate listele persoanelor cu solduri mai mari de 500 000 lei MDL, cu excepția listei persoanelor afiliate, prezentate de administratorii speciali ai băncilor aflate sub administrare specială, inclusiv și listele prezentate de către Grate Ruslan Dumitru. În cadrul ședinței, comisiei speciale, cu participarea reprezentantului BNM, Ion Sturzu și membrilor comisiei, de către Grate Ruslan Dumitru, le-a fost prezentată informația denaturată în privința „Fortex Opportunites LP”.

15. În continuare, la 18.02.2015, în cadrul ședinței Comisiei speciale, administratorului special Grate Ruslan Dumitru i s-a solicitat prezentarea informației privind gestionarul, beneficiarul efectiv și mișcările de pe conturile bancare a „Fortex Opportunites LP”, ca rezultat acesta, abuzând de situația sa de serviciu, a tăinuit informația veridică și nu a prezentat careva informații în acest sens.

16. Ulterior, la 22.04.2015, Comisia specială a solicitat prezentarea tuturor documentele disponibile referitor la „Fortex Opportunites LP” și „Fortuna United LTD”, iar ca rezultat, la 27.04.2015, viceguvernatorul BNM, Ion Sturzu informează Comisia specială, că persoana juridică „Fortex Opportunites LP” nu are relații de afaceri cu Banca de Economii și Banca Socială, concomitent specificând că potrivit informației administratorului special al B.C. „Unibank” S.A., Grate Ruslan Dumitru, că persoana juridică menționată, nu este afiliată acestei instituții financiare.

17. Ca rezultat, la 05.05.2015, în lipsa informațiilor solicitate anterior, în baza informațiilor incomplete și denaturate, prezentate intenționat de către Grate Ruslan Dumitru, precum și a adresării semnate de viceguvernatorul Băncii Naționale a Moldovei Ion Sturzu, Comisia specială în baza procesului verbal a comunicat lipsa de obiecții referitor la persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunites LP”.

18. Astfel, cu toate că, „Arduoks LLP”, „Bannyster LLP”, și alte entități cu înregistrare în jurisdicții permisiv, folosite în calitate de mijloace ale infracțiunilor de organizația (asociația) criminală, figurează ca fiind gestionate, de la adrese IP care coincid,

Grate Ruslan Dumitru a tăinuit și manipulat informațiile cunoscute și disponibile lui, potrivit rolului său infracțional, care altfel ar fi relevat suspiciuni privind beneficiarul efectiv și persoane afiliate, față de membrii comisiei speciale, care nu aveau cunoștință de cauză, inclusiv în baza criteriilor de afiliere, schimbările și structura acționariatului, cum ar fi sediul unor persoane juridice, str. Tighina 12, mun. Chișinău, sau EH5 1LP, Royston Maine Street, Scoția (sediul „Fortex Opportunites LP” cu fondatori ai parteneriatului „Brixton Ventures LTD” și „Trafford United LTD”, în interesele organizației criminale, entitățile „Fortuna United LP”, și acționarul B.C. „Unibank” S.A cu 4,96% „Novland LTD”), numere de telefon, autentificarea documentelor notariale în vederea realizării tranzacțiilor pe conturile băncii de către acționarul cu 4,58% B.C. „Unibank” S.A, Olga Bondarciuc.

19. Prin urmare, Grate Ruslan Dumitru, contrar obligațiilor de serviciu, prin abuz de serviciu, a tăinuit și a manipulat apartenența mijloacelor financiare înscrise pe contul persoanei juridice „Fortex Opportunites LP” și relațiilor de afiliere, în vederea realizării definitive a etapei planului infracțional în interesul organizației (asociației) criminale condusă de Vladimir Plahotniuc, cât și al nucleului condus de Ilan Șor.

20. Așadar, Grate Ruslan Dumitru, având asigurarea persoanelor publice/cu demnitate publică din cadrul organizației (asociației) criminale, cât și infiltrați în diferite autorități ale statului că informația cu privire la persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunites LP”, va fi susținută prin diferite modalități, și acceptată de către comisia specială, a expediat în adresa comisiei speciale pentru examinare în ședință a informației/dosar juridic cu privire la legalitatea formării contului bancar al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunites LP”, cât și lipsa de afiliere a acesteia reglementată prin Legea nr. 550/1995.

21. În rezultat, conform procesului-verbal nr. 22 din 05 mai 2015, comisia specială a acceptat și a dispus deblocarea conturilor bancare ale persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunites LP” deținut în cadrul B.C. „Unibank” S.A. și anume a sumei de 4 778 771 dolari SUA echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL conform cursului oficial al BNM și 128 450 euro echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL conform cursului oficial al BNM la ziua efectuării transferului, iar prin decizia sa, nr. 5 din 08.05.2015, administratorul special, Grate Ruslan Dumitru neîntemeiat și ilegal, inclusiv, contrar prevederilor alin. (1) art. 37 din Legea nr. 548/1995 cu privire la BNM, care prevede că Banca Națională acționează ca bancher și agent fiscal al statului și al organelor acestuia, cât și prevederilor alin. (1) și (3) art. 36, respectiv alin. (1) art. 37 din Legea nr. 548/1995 cu privire la BNM, a folosit informația ce constituie secret profesional în interesul unor terți, adică organizației (asociației) criminale condusă de Vladimir Plahotniuc, și nucleului criminal condus de Ilan Șor, acționând în calitate de persoană publică în interesul grupului criminal, cât și organizației (asociației) criminale, a dispus deblocarea conturilor entității „Fortex Opportunites LP”.

22. În continuarea acțiunilor sale criminale, Grate Ruslan Dumitru, împreună cu mai multe persoane, acționând potrivit planului deja stabilit, sub controlul conducătorilor organizației (asociației) criminale, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, folosindu-se în continuare de funcția deținută, contrar atribuțiilor și scopului de acționa legal și în interesul statului, inclusiv contrar alin. (1) art. 37, alin. (1) și (3) art. 36, alin. (1) art. 37, lit. b) art. 44 din Legea nr. 548/1995 cu privire la BNM, intenționând finalizarea acțiunilor prin care mijloacele bănești parvenite de la BNM și garantate de către Republica Moldova, să fie valorificate de către membrii organizației criminale, cunoscând că mijloacele bănești transferate anterior pe contul „Fortex Opportunites LP”, au fost obținuți ilegal, în cadrul unor

scheme infracționale și prin intermediul persoanelor afiliate instituțiilor financiare bancare al cărui administrator special era, acționând din aceleași motive și în folosul aceleași organizații (asociații) criminale, a acceptat efectuarea tranzacțiilor de la reprezentantul companiei nerezidente „Fortex Opportunités LP”, unde o parte din mijloacele financiare au fost transferate pe contul deținut în „Privatbank” AS, Republica Letonă a persoanei juridice nerezidente „Proton Communication LLP” și anume suma de 4 700 000 dolari SUA (echivalentul a 84 686 950 lei MDL) cu destinația „plată în avans pentru materiale de construcții conform contractului din 08.05.2015”, și al cărei beneficiar și afiliere nu a fost reflectată în modul stabilit, iar restul sumei fiind convertită în euro la 25.05.2015 a fost expediată în adresa persoanei juridice nerezidente „Drettmann Yachts GMBH” și anume suma de 330 000 euro echivalentul sumei de 6 691 509 lei MDL, conform cursului BNM la momentul transferului, cu destinația declarată „plată în avans conform scrisorii de intenție din 18.05.2015”, realizând în acest sens, ciclul acțiunilor punctate, de care Grate Ruslan Dumitru a fost responsabil în această parte, în interesul grupului și asociației (organizației) criminale.

23. În asemenea circumstanțe, Grate Ruslan Dumitru, acționând în favoarea organizației criminale, a asigurat realizarea planului infracțional al organizației criminale, acționând contrar atât prevederilor legislației, cât și nemijlocit a atribuțiilor sale de serviciu prevăzute legi, acte normative, enumerate mai sus, de fișa de post, precum și de alte acte legislative și normative, după cum urmează:

24. Astfel, potrivit fișei de post al Șefului Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțarea terorismului, Departamentul Reglementare și Supraveghere Bancară, Grate Ruslan Dumitru urma să efectueze:

- analiza datelor despre activitatea curentă a instituțiilor financiare, identificarea nivelului riscului băncii, elaborarea propunerilor privind aplicarea sancțiunilor și/sau măsurilor de remediere a situației financiare a băncilor,
- analiza rezultatelor controalelor și elaborarea măsurilor de înlăturare a neajunsurilor privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului,
- perfectarea definitivă a propunerilor privind aplicarea sancțiunilor și/sau măsurilor de remediere în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

25. Totodată, Grate Ruslan Dumitru răspundea de supravegherea și controlul activității instituției financiare, inclusiv respectarea de către acestea a cerințelor legislației bancare, fiind responsabil de analizarea datelor despre activitatea curentă a instituțiilor financiare, identificarea nivelului riscului băncii, evaluarea riscului băncii, evaluarea capacității administratorilor băncii de a controla și dirija eficient acest risc.

26. În continuare, Grate Ruslan Dumitru a acționat contrar prevederilor Hotărârii cu privire la aprobarea Recomandărilor cu privire la identificarea beneficiarului efectiv, aprobate prin HCA al BNM nr. 147 din 31.07.2014, rezultă că:

Recomandările au ca obiect:

- b) descrierea procesului de determinare a persoanei (persoanelor) fizice care controlează în ultimă instanță o persoană fizică sau juridică;
- c) descrierea procesului de determinare a persoanei (persoanelor) fizice în al cărei nume se realizează o tranzacție sau se desfășoară o activitate;

d) descrierea procesului de aplicare a abordării bazate pe risc la identificarea beneficiarului efectiv.

27. Astfel, potrivit recomandărilor indicate, conform pct. 13), în orice moment al procesului, se poate decide de a stopa parcurgerea procesului sau se poate afla că informația este imposibil de obținut. În astfel de cazuri, banca și alți prestatori de servicii de plată decid, prin prisma actelor normative în vigoare aferente domeniului, despre necesitatea refuzului de a stabili o relație de afaceri sau întreprinde măsuri pentru întreruperea relației de afaceri deja existentă cu informarea respectivă a Serviciului Prevenirea și Combatere Spălării Banilor conform legislației în vigoare.

28. De asemenea, la punctul 29) este prevăzut că, beneficiarul efectiv al clientului va fi persoana care “stă în spatele” persoanei intermediare și în numele căreia se efectuează o tranzacție. Pentru identificarea acestei persoane, banca sau alți prestatori de servicii de plată vor utiliza aceleași elemente și tehnici descrise, care presupun analiza și verificarea informației din structura de proprietate a clientului bazându-se pe documentele de constituire și/sau extrasele furnizate de bazele de date cu privire la înregistrarea companiilor (ca exemplu, poate servi baza de date a ÎS “CRIS “Registru” sau alte baze de date similare din străinătate).

29. La punctul 34) se indică că, în cazurile în care există motive suficiente pentru suspiciune de spălare a banilor și finanțare a terorismului, banca sau alți prestatori de servicii de plată trebuie să aplice măsuri de precauție sporite de cunoaștere a clientului și să raporteze tranzacția autorității competente, conform legislației în vigoare.

30. Totodată, în funcție de gradul de risc atribuit banca sau alt prestator de servicii de plată, conform punctului 36), poate decide efectuarea verificării beneficiarului efectiv fie doar utilizând informații publice, consultând baze de date publice sau pagini web, care conțin informații publice sau obținând documente și informație suplimentară de la client sau alte instituții (organe) pe cale confidențială.

31. De asemenea, conform Hotărârii cu privire la aprobarea, modificarea și abrogarea unor acte normative ale BNM nr. 240 din 09.12.2013 prin care s-a aprobat Regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate, anexa nr.2 stabilește că la persoanele afiliate persoanei juridice, inclusiv băncii, se referă:

- b) persoanele juridice și/sau fizice care, direct sau indirect, dețin sau controlează cinci și mai multe procente din capitalul social al băncii. Dacă acțiunile le deține sau le controlează soțul (soția) unei astfel de persoane sau o rudă de gradul întâi, atunci se consideră că acțiunile sânt deținute și controlate de această persoană;

- c) orice persoană care exercită control asupra persoanei juridice sau se află sub controlul persoanei juridice, sau se află, împreună cu persoana juridică sub controlul unei alte persoane, reglementări ce au fost intenționat ignorate de către Grate Ruslan Dumitru.

32. În continuare, potrivit Legii nr. 550/1995 instituțiilor financiare (în redacția 2014) la articolul 27 alin. (1) lit. b) este prevăzut că, instituțiilor financiare li se interzice angajarea în activități de manipulare care ar conduce la avantaje necinstite pentru ele și pentru terți.

33. De asemenea, conform art. 37 alin. (1), banca va întocmi și va prezenta BNM, conform regulamentelor acesteia, rapoarte despre administrarea, operațiunile, lichiditatea, solvabilitatea, profitabilitatea sa și ale sucursalelor sale, atât separat, cât și în mod consolidat, în scopul evaluării stării financiare a băncii și a fiecărei sucursale.

34. Astfel, Grate Ruslan Dumitru, în calitate de persoană publică și administrator special, a acționat contrar pct. 7) și pct. 8) din Regulamentul privind organizarea contabilității

în băncile din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al BNM nr. 238/2002, care prevede că, sunt documente pe suport hârtie sau în formă electronică, care justifică efectuarea faptei economice și acordă dreptul de a o efectua sau certifică producerea unui eveniment iar, responsabilitatea pentru întocmirea corectă a documentelor primare și autenticitatea datelor o poartă persoanele care le-au întocmit, vizat, semnat, aprobat, reflectat în evidența contabilă, împuternicite de către conducătorul băncii.

35. Totodată, Grate Ruslan Dumitru a acționat contrar Instrucțiunii privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudențiale aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație a BNM nr. 279/2011 a manipulat rapoartele prevăzute de anexa nr. 3 - Raportul privind expunerile băncii față de persoanele afiliate (în vigoare din data aprobării), anexa nr. 14 - Raportul privind persoanele afiliate băncii (în vigoare din 04.04.2013), anexa nr. 20 - Informația privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate (în vigoare din 05.02.2015).

36. Subsecvent, în calitate de persoană publică și administrator special, Grate Ruslan Dumitru a încălcat prevederile Legii nr. 190/2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (în vigoare în 2014-2015), reglementează la art. 5 „Cerințele identificării persoanelor fizice sau juridice și a beneficiarului efectiv” astfel încât, potrivit alin. (1), entitățile raportoare aplică măsurile de identificare a persoanelor fizice sau juridice, precum și a beneficiarului efectiv:

b) la efectuarea tranzacțiilor ocazionale în valoare de cel puțin 50 de mii de lei, precum și la efectuarea tranzacțiilor electronice în valoare de cel puțin 15 mii de lei, indiferent de faptul că tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni;

c) dacă există o suspiciune de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, independent de derogări, scutiri sau limite stabilite;

d) dacă există îndoieli privind veridicitatea și precizia datelor de identificare obținute.

37. La alin. (2) lit. b) este indicat că, măsurile de identificare cuprind printre altele, identificarea beneficiarului efectiv și adoptarea de măsuri adecvate și bazate pe risc pentru verificarea identității lui, astfel încât entitatea raportoare să aibă certitudinea că știe cine este beneficiarul efectiv pentru a înțelege structura proprietății și structura de control al persoanelor fizice și juridice.

38. Conform articolul 6 alin. (2) al Legii nr. 190/2007, entitățile raportoare aplică măsuri de precauție sporită, pe lângă cele prevăzute la art. 5, în situațiile care, prin natura lor, pot prezenta un risc sporit de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, cel puțin în modul stabilit la alin.(3)–(6), precum și în alte situații, conform criteriilor stabilite de organele de supraveghere.

39. De asemenea la același articol, în alin. (3) este prevăzut că, în cazul în care persoana fizică sau juridică nu este prezentă personal la identificare, entitățile raportoare întreprind una sau mai multe dintre următoarele tipuri de măsuri:

a) garantarea că identitatea persoanei este stabilită prin documente, date sau informații suplimentare;

b) verificarea și certificarea suplimentară a documentelor furnizate sau confirmarea lor de către o instituție financiară;

c) garantarea că prima plată a operațiunilor se efectuează printr-un cont deschis în numele persoanei la o instituție financiară.

40. Potrivit articolul 10, din Legea prenotată, reglementarea și controlul modului de executare a legii sunt asigurate inclusiv de BNM.

41. Astfel, conform alin. (4) din Legea nr. 190/2007, pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, organele cu funcții de supraveghere a entităților raportoare sunt obligate:

- să constate că entitățile raportoare utilizează politici, practici și proceduri scrise, inclusiv reguli stricte cu privire la cunoașterea persoanelor fizice sau juridice, avînd drept scop promovarea normelor etice și profesionale în sectorul respectiv și prevenirea folosirii acestuia, în mod intenționat sau nu, de către grupuri criminale organizate sau de asociațiile lor;
- să determine că entitățile raportoare se conformează politicilor, practicilor și procedurilor proprii, orientate spre depistarea activității de spălare a banilor și de finanțare a terorismului;
- să informeze entitățile raportoare despre tranzacțiile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, inclusiv despre noile metode și tendințe în acest domeniu;
- să identifice posibilitățile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului ale entităților raportoare, să întreprindă, după caz, măsuri suplimentare pentru prevenirea folosirii ilegale a acestora și să informeze entitățile raportoare despre eventualele abuzuri.

42. În viziunea acuzării toate normele eunțate au fost ignorate de către Grate Ruslan.

43. Potrivit rechizitoriului, în continuare, Grate Ruslan Dumitru, prin abuz de serviciu, a încălcat Hotărârea cu privire la aprobarea Regulamentului privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului nr. 172 din 04.08.2011 (în redacția 05.09.2014), care reglementează la punctul 34) măsurile de precauție sporită aplicate de bancă, și care presupun:

43.1) efectuarea monitorizării sporite și permanente a relației de afaceri, prin creșterea numărului controalelor aplicate și selectarea tipurilor de tranzacții ce necesită examinare suplimentară și prin solicitarea de informații suplimentare ce confirmă legalitatea tranzacțiilor și corespunderea acestora genului de activitate declarat;

43.2) măsuri speciale pentru stabilirea sau verificarea sursei mijloacelor bănești;

43.3) implementarea sistemelor informatice adecvate pentru gestiunea informației, care permite furnizarea în timp util a informațiilor necesare pentru identificarea, analizarea și monitorizarea efectivă a tranzacțiilor, inclusiv raportarea către autoritatea competentă conform legislației. Sistemele informatice trebuie să permită constatarea cel puțin a lipsei sau insuficienței documentelor sau informațiilor corespunzătoare la începerea relației de afaceri, a tranzacțiilor (operațiunilor) neordinare derulate prin contul clientului și situația agregată a tuturor operațiunilor clientului cu banca;

43.4) asigurarea că persoanele împuternicite cu coordonarea activității de prestare a serviciilor clienților respectivi cunosc și acordă o atenție sporită informațiilor provenite de la terți în legătură cu acești clienți, iar administratorul responsabil aprobă inițierea sau continuarea relației de afaceri cu clienții dați;

43.5) în cazul persoanelor fizice – verificarea angajării, funcției publice deținute, după caz;

43.6) atenționarea clienților ale căror activități sau tranzacții impun un risc sporit de spălare a banilor și finanțare a terorismului despre necesitatea sporirii măsurilor de cunoaștere a partenerilor de afaceri, iar, după caz, despre terminarea relațiilor de afaceri sau refuzul în efectuarea operațiunilor cu astfel de clienți. Cerințele privind cunoașterea partenerilor de

afaceri sînt conform cerințelor de cunoaștere a clientului aplicate de către bancă conform prevederilor prezentului Regulament;

43.7) obținerea informației suplimentare despre client, cum ar fi, actualizarea mai frecventă a informației cu privire la identitatea clientului și a beneficiarului efectiv, activitatea preconizată a fi desfășurată, natura relației de afaceri preconizate, volumul activelor și/sau investițiilor preconizate, scopul tranzacțiilor desfășurate sau preconizate a fi desfășurate;

43.8) introducerea unor mecanisme și pîrghii de control eficiente cu privire la raportarea sistematică către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a tranzacțiilor clienților a căror activitate întrunește unul sau mai multe criterii de suspiciune;

43.9) în cazul relațiilor transfrontaliere, limitarea sau terminarea desfășurării relației de afaceri sau efectuării tranzacțiilor, în cazul constatării aplicării neadecvate și nerespectării cerințelor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului de către banca parteneră;

44. Totodată, aceeași hotărâre reglementează printre altele, că banca conform punctului 16) aplică măsuri de identificare a clienților, precum și a beneficiarilor efectivi, inclusiv: b) la efectuarea tranzacțiilor ocazionale în valoarea de cel puțin 50 de mii lei, precum și a tranzacțiilor electronice în valoare de cel puțin 15 mii lei, indiferent de faptul dacă tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni; c) dacă există o suspiciune de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, indiferent de orice excepții, scutiri sau limite stabilite; d) dacă există îndoieli cu privire la veridicitatea și precizia datelor de identificare obținute.

45. Potrivit punctului 23) banca verifică identitatea clientului și a beneficiarului efectiv până la stabilirea relației de afaceri sau în momentul stabilirii relației de afaceri sau efectuării unei tranzacții prevăzute la pct.16 lit. b).

46. În circumstanțele indicate, și potrivit măsurilor de întreprins, inclusiv la punctul 29)-31), banca acordă atenție sporită tuturor tranzacțiilor semnificative, complexe sau care au caracter neordinar (neobișnuit), care nu au un scop economic sau juridic clar. Banca examinează natura și scopul acestor tranzacții iar constatările le documentează în scris și ia măsuri de precauție sporită în conformitate cu cerințele prezentului Regulament. În astfel de situații banca obține documente justificative la efectuarea tranzacțiilor și determină sursa mijloacelor bănești utilizate (contracte, facturi, documente de expediție, declarații vamale, certificate despre salariu, dări de seamă fiscale, rapoarte de activitate, alte documente). De asemenea, banca este obligată: b) în cazul unei relații de afaceri existente, să termine relația de afaceri dacă constată că informațiile obținute sînt neautentice (neveridice); c) raportează circumstanțele indicate la lit.a) și b) autorității competente în conformitate cu Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

47. Astfel, contrar acestor reglementări legislative și normative în cumul, cât și de orientare sau recomandare, Grate Ruslan Dumitru nu a aplicat măsuri de protecție sporite în situațiile în care prin natura lor (a tranzacției și a clientului), pot prezenta un risc sporit de spălarea a banilor, inclusiv în cazul în care persoana juridică nu a fost prezentă personal la identificare, nu a acordat atenție tranzacțiilor semnificative și nu a obținut documente care să determine sursa mijloacelor utilizate, însă, prin abuz de serviciu, în rezultatul acțiunilor intenționate și ilegale, descrise mai sus, și săvârșite în interesul organizației (asociației) criminale a săvârșit infracțiunea, fiind cauzat un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în sumă totală de 75 135 263,09 lei și anume, 4 778 771 dolari SUA echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL conform cursului oficial al BNM și 128 450 euro echivalentul a 2 398

071.58 lei MDL conform cursului oficial al BNM la ziua efectuării transferului persoanei juridice Statul, exponentul Garanțiilor de Stat nr.807 din 17.11.2014 și nr.101 din 01.04.2015, în partea sumelor transmise către BC,, Unibank” S.A, 1 353.5 mil. lei MDL (valorificat integral), respectiv 970.0 mil. lei MDL (valorificat în sumă de 795.0 mil. lei), datorie publică a Republicii Moldova, pondere corespondentă din datoria totală de 13 583 717 000 de lei, conform Legii nr. 235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.

Aspecte de procedură și repartizarea cauzei.

48. Cauza penală a fost înregistrată în instanța de judecată la data de 22 decembrie 2021, fiind repartizată judecătorului Ana Cucerescu la aceeași dată (f.d. 4 Vol. XV). Prin încheierea președintelui interimar al Judecătoriei Chișinău, Nicolae Șova din 27 decembrie 2021, s-a dispus formarea completului din trei judecători, pentru judecarea cauzei, după cum urmează: Ana Cucerescu, președintele completului de judecată, Eugeniu Beșelea, Petru Păun, judecători (f.d. 6 Vol. XV). La 28 decembrie 2021, în legătură cu transferul judecătorului Eugeniu Beșelea de la sediul Buiucani la sediul Centru al Judecătoriei Chișinău, prin încheierea președintelui interimar al Judecătoriei Chișinău, Nicolae Șova, a fost modificată componența completului de judecată, judecătorul Eugeniu Beșelea fiind înlocuit cu judecătorul Veaceslav Cernalev (f.d. 9 Vol. XV).

49. Prin încheierea din 29 decembrie 2021, a fost numită ședința preliminară, în cauza penală de învinuire a lui Grate Ruslan Dumitru, de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (3) CP, la data de 18 ianuarie 2021, ora 12:30 (f.d. 12 Vol. XV).

50. Prin încheierea din 19 ianuarie 2022, a fost admisă cererea de recuzare depusă de apărătorii Aurel Colenco și Denis Calaida în privința judecătorilor Ana Cucerescu și Petru Păun de la examinarea cauzei penale privind învinuirea inculpatului Grate Ruslan Dumitru (f.d. 123 Vol. XV).

51. La 20 ianuarie 2022, cauza penală nr. 1-3452/2021 a fost repartizată repetat în mod automat-aleatoriu judecătorului Alexandru Negru (f.d. 131 Vol. XV). Prin încheierea președintelui interimar al Judecătoriei Chișinău, Nicolae Șova din 24 ianuarie 2022, s-a dispus formarea completului din trei judecători, pentru judecarea cauzei, după cum urmează: Angela Catană, președintele completului de judecată, Alexandru Negru, Arina Ialanji, judecători (f.d. 133 Vol. XV).

52. Prin încheierea din 24 ianuarie 2022, a fost numită ședința preliminară, în cauza penală de învinuire a lui Grate Ruslan Dumitru, de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (3) CP, la data de 03 februarie 2022, ora 12:00 (f.d. 134 Vol. XV).

53. Prin încheierea din 03 februarie 2022, cauza penală a fost numită spre examinare în ședință publică, în limba de stat, cu participarea procurorului Tatiana Vidrașco, a apărătorilor Denis Calaida și Aureliu Colenco, la sediul instanței, cu începere de la 03 februarie 2022 (f.d. 145 Vol XV).

Pozitia părților în fata instanței de fond.

54. Inculpatul Grate Ruslan Dumitru nu a recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii incriminate. În ședința de judecată din 25 noiembrie 2024, inculpatul a acceptat să

față declarații și a comunicat că a activat în calitate de administrator special al BC „Unibank” SA în perioada 30.12.2014 - 16.10.2015. A indicat că nu recunoaște vina, abuz de serviciu în interesul unui grup criminal organizat și al unei organizații criminale soldate cu daune considerabile pentru persoane juridice el nu a comis. A menționat că învinuirile aduse sunt bazate pe presupuneri și nu pe probe. A indicat că în învinuire se menționează că el deținea funcția de șef de Direcție în cadrul BNM și funcția de administrator special al BC „Unibank” SA deși în perioada 30.12.2014 - 16.10.2015, el a activat doar în calitate de administrator special al BC „Unibank” SA. Prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a Moldovei din 30.12.2014, s-a instituit administrare specială la BC „Unibank” SA. El a fost numit în calitate de administrator special al BC „Unibank” SA. Atribuțiile sale de bază erau reglementate de art.37⁷ din Legea nr.550/1995 a instituțiilor financiare.

55. Inculpatul a mai menționat că Hotărârea BNM invocată prevedea blocarea mijloacelor bănești ale persoanelor fizice și juridice mai mari de 500,0 mii MDL. Deblocarea era atribuită unei Comisii speciale, în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice, instituită prin Ordinul ministrului finanțelor, Anatol Arapu din 02 decembrie 2014 (în baza Hotărârii Guvernului RM nr.938-11 din 13 noiembrie 2014). Conform Ordinului, Comisia specială era formată din reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Ministerului Afacerilor Interne, Centru Național Anticorupție, Inspekția Financiară, Inspectoratul Fiscal de Stat, Serviciul de Informații și Securitate, Banca Națională, Ministerul Economiei.

56. A menționat că în același timp Comisiei speciale i s-a atribuit funcția de stabilire a persoanelor afiliate băncilor, precum și conformarea acestora la prevederile legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Din prima zi a administrării speciale au fost blocate toate sumele datorate față de persoane fizice și juridice mai mari de 500,0 mii MDL. Ulterior erau formate listele separate pentru persoane fizice și juridice cu solduri mai mari de 500,0 mii MDL, și lista persoanelor afiliate băncii.

57. Lista persoanelor afiliate a fost întocmită în baza prevederilor Regulamentului nr. 240/2013 privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate.

58. Inculpatul Grate Ruslan Dumitru a declarat că, Fortex Opportunities LP, conform informațiilor deținute de către bancă la acel moment nu corespundea criteriilor stabilite de regulamentul menționat la alineatul precedent și nu putea fi apreciată ca persoană afiliată băncii.

59. Toate listele au fost prezentate președintelui și secretarului Comisiei speciale, Veronica Ursu (secretar de stat la Ministerul Finanțelor) prin intermediul email.

60. Cu privire la compania Fortex Opportunities LP, Comisia specială a solicitat adăugător informații suplimentare, care au fost prezentate de bancă. S-a solicitat informații cu privire acționari, administratori, beneficiari efectivi, adresa, fluxurile bănești, extrasele bancare, etc. Toată informația a fost prezentată complet și fără ezitare.

61. A indicat că pe 05.05.2015 Comisia specială analizând informațiile parvenite de la Centrul Național Anticorupție, Procuratura Generală și a Băncii Naționale a deblocat mijloacele bănești deținute de către Fortex Opportunities LP în BC „Unibank” SA.

62. A indicat că în perioada administrării speciale de către BC „Unibank” SA au fost respectate prevederile Legii nr.190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

63. Inculpatul a mai menționat că în anul 2020 Banca Națională a publicat și prezentat Parlamentului, Raportul cu privire la legalitatea acordării, în perioada 2014–2015, a

creditelor de urgență, asigurate cu garanții de stat, pentru Banca de Economii S.A., B.C. „UNIBANK” S.A. și B.C. „BANCA SOCIALĂ” S.A., precum și modalitatea de repartizare și de utilizare a mijloacelor bănești respective. Conform raportului, în anul 2017, organul de audit intern al BNM a efectuat un audit intern în scopul verificării utilizării conform destinației a creditelor de urgență acordate celor trei bănci. Potrivit concluziilor auditului, la acordarea creditelor de urgență au fost instituite mecanisme (blocarea conturilor persoanelor afiliate, instituirea comisiei interguvernamentale pentru validarea anumitor creanțe ale clienților etc.), care au permis asigurarea utilizării creditelor de urgență conform destinației și au fost întreprinse măsurile posibile și necesare întru neadmiterea utilizării de către administratorii speciali a creditelor de urgență în alte scopuri decât cele enumerate în Hotărârea Guvernului nr.938 din 13.11.2014, actele normative ale BNM și contractele de credit de urgență. Rezultatele auditului intern al BNM nu au indicat abateri sau ilegalități privind utilizarea creditelor de urgență de către cele trei bănci conform destinației.

64. Cu referire la învinuirile aduse, inculpatul a comunicat că procurorii nu au adus nici un argument juridic și nici o probă că el a acționat „intenționat contrar atribuțiilor acordate de legislație”. A menționat că în învinuirea citită sunt eronat sau intenționat enunțate art. 35⁵ și 35⁶ din Legea nr.550/1995 instituțiilor financiare ca fiind atribuțiile unui administrator special, precum și că el a acționat „în interesul unui grup criminal”, a prezentat „informații manipulatorii către Comisia specială”, că a „tăinuit informațiile cu privire la persoanele afiliate”, etc.

65. A indicat că toți martorii audiați (Caramanovici, Lilia Palii, Elena Golovenko, Viorel Bîrcă, Grigore Olaru, Vladimir Țurcanu, Veronica Ursu, Vasile Șarco, Oxana Gâscă, Roșca Lucia, Badia Gheorghe, Ohrimenco Tatiana, Cernei Ghenadie, Toporevskyi Gennadii, Burlea Ion, Palamaru Nicolae, Suprun Ala) la urmărirea penală, cât și în fața instanței nu au confirmat faptele invocate de partea acuzării și nu au indicat la el.

66. A indicat că martorii care au activat în cadrul Comisiei speciale au spus că una din funcțiile acesteia era funcția de stabilire a persoanelor afiliate băncilor, precum și conformarea acestora la prevederile legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

67. A observat că interceptările și înregistrările comunicațiilor efectuate în procedura de urmărire penală, percheziția domiciliului, percheziția automobilului, percheziția biroului de serviciu au fost considerate de organul de urmărire penală ca nepertinente pentru cauza penală. În cadrul urmăririi penale a fost efectuată la solicitarea Procuraturii o investigație financiară paralelă a sa de către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infractionale pentru perioada 01.01.2014 până la data solicitării 15 iulie 2021. Conform rezultatelor investigării, ARBI concluzionează că nu au fost stabilite careva bunuri imobile și mobile ca fiind deținute de către acesta și membrii familiei sale în calitate de beneficiar efectiv, precum și mijloace financiare parvenite din surse infracționale.

68. A menționat că a respectat în activitatea sa de administrator hotărârea Băncii Naționale de instituire a administrării, în care au fost înserate anume măsuri care trebuie să fie luate de către administrator. A reiterat că hotărârea Guvernului era secretizată și el nu a avut acces, și lor li s-a spus doar verbal și a avut hotărârea BNM, unde erau specificate măsurile, care el le-a respectat în totalitate. A fost și un audit a acțiunilor sale și altor administratori care nu a constatat abateri de la prevederile hotărârii și legislației. Auditul a fost efectuat de BNM, care a fost ulterior raportat Parlamentului.

69. *La întrebarea apărătorului dacă a colaborat cu Comisia specială și care au fost relațiile dintre acesta și comisie*, inculpatul a declarat că din prima zi i s-a comunicat despre Veronica Ursu, despre alți membrii a cunoscut ulterior după ce s-au desecretizat toate documentele. Aceasta se prezenta ca președintele și secretar al Comisiei și lucrau cu toate materialele prin intermediul poștei electronice. Toate solicitările, aprobările, deblocările, solicitări de informații din partea lor și a comisiei veneau electronic.

70. *La întrebarea apărătorului dacă este corectă declarația martorului Palii Lilia care a menționat că atribuțiile inculpatului erau limitate la furnizarea de date de către Comisia specială*, inculpatul a menționat că tot ce a solicitat Comisia el a prezentat în scris. Nu a participat fizic în cadrul comisiei. Peste o perioadă primea pe poșta electronică decizia, venea un extras și decizia de deblocare sau nedeblocare a anumitor conturi.

71. *La întrebarea apărătorului dacă a primit careva avantaj financiar ca urmare a activității ca administrator special*, inculpatul a menționat că în afară de salariu și premiile de la BNM nu a primit avantaje financiare sau venituri din alte parte.

72. În ședința de judecată din 13 decembrie 2024, inculpatul Grate Ruslan Dumitru a comunicat că nu cunoaște cine a fost reprezentantul și administratorul companiei juridice „Fortex Opportunities”. Își aduce aminte de numele persoanei fizice Igor Yaremenko. Nu-și amintește cine a fost administratorul, deoarece au trecut foarte mulți ani. La întrebarea dacă a avut acces la conturile persoanei juridice și cine alimenta aceste conturi, inculpatul a declarat că, cu persoane fizice sau juridice lucrau operatori și contabilii din cadrul Unibank, el nu avea acces direct la conturi sau la dosarele persoanelor juridice și fizice.

73. La întrebarea dacă cunoaște despre transferurile efectuate pe conturile persoanei juridice Fortex Opportunities, inculpatul a declarat că ține minte doar că au fost solicitate de către comisie și ei au prezentat informația. Lucrătorii de la Unibank au extras informația le-a expediat la comisie. Toată informația care a fost solicitată ei au prezentat-o.

74. La întrebarea dacă în competența lui intra legalitatea formării conturilor și sursele acumulării acestor conturi, inculpatul a declarat că potrivit art. 37⁷ din Legea instituțiilor financiare, în atribuțiile administratorului special nu este o așa atribuție. Anterior a enumerat care erau atribuțiile. Concret nu avea așa atribuție.

75. Inculpatul a mai declarat că referitor la persoana juridică Fortex Opportunities, a prezentat toate datele referitor la cunoașterea clientului, identificarea lui, statutul, extras din registru din țară care au fost eliberate, date despre administrator, beneficiar efectiv. A prezentat extrase din rulajele conturilor. Ceea ce s-a solicitat aceea a prezentat.

76. La întrebarea dacă a fost prezentat dosarul juridic, inculpatul a declarat că ele au fost în copii. El nu cunoaște dacă tot dosarul, dar ceea ce legat de administrator, beneficiar și companii au fost prezentate.

77. La întrebare cu referire la cine prezenta comisiei lista clienților soldul cărora a fost mai mare de 500 000 lei și de către cine a fost semnată lista, inculpatul a declarat că conform Hotărârii BNM, administratorul trebuia să formeze lista cu soldurile persoanelor fizice, juridice mai mari de 500 000. El prin ordin intern a stabilit o comisie cu funcționarii băncii Unibank și de la BNM care au format și au extras din baza de date aceste liste. Ulterior le-a expediat către secretarul comisiei. Nu-și amintește dacă a semnat listele date, deoarece corespondența o făcea prin email și nu semna. Nu a avut semnătură electronică.

78. La întrebarea cu referire la anexa în care a fost inclusă persoana juridică Fortex Opportunities, inculpatul a menționat că el crede că în lista persoanelor juridice. Nu își amintește exact care anexă, deoarece erau sute de clienți, dar precis în persoane juridice.

79. La întrebarea dacă în informația care a prezentat-o Comisiei a fost informația referitor la mișcările banilor de pe cont la cont a persoanei juridice Fortex Opportunities, inculpatul a declarat că a prezentat secretarului comisiei toată informația solicitată, extrase, informația referitor la rulaje.

80. La întrebarea dacă personal viceguvernatorului Sturzu a prezentat careva informații referitor la această persoană juridică, inculpatul a declarat că acesta cu conducerea BNM a avut direct coordonarea activității speciale doar cu Dorin Drăguțanu, guvernatorul BNM. A avut ședințe cu administratori, se întâlneau și discutau cum este mersul administrării. Personal cu Sturzu nu a avut tangențe în procesul administrării.

81. La întrebarea dacă a prezentat informație lui Sturzu că persoana juridică Fortex Opportunities nu este afiliată băncii Unibank, inculpatul a menționat că toate băncile comerciale, inclusiv Unibank erau obligate trimestrial să prezinte lista persoanelor afiliate către BNM și crede că s-a referit la informația respectivă. Nu ține minte cine a prezentat această informație, era o secție specială care se ocupă cu pregătirea rapoartelor către BNM, care ulterior le expedia către BNM prin portal separat, unde au acces doar unele persoane și se prezenta toată informația care era necesară conform Regulamentului BNM. La întrebarea dacă el personal a verificat informația ca administrator, inculpatul a declarat că concret să verifice fiecare cifră el nu are așa posibilitate, de aceea și sunt funcționari care examinează mai amănunțit, care sunt responsabili de bilanț, de persoane afiliate, de portofolii de credit.

82. La întrebarea dacă această informație trecea pe la el, inculpatul a menționat că desigur el vedea această informație. La întrebarea dacă asta a fost situația și cu informația în baza căreia Comisia specială a dispus deblocarea conturilor persoanei juridice Fortex Opportunities, inculpatul a menționat că din extrasul care l-a avut, ei au declarat că în baza informației prezentate de către administrator, BNM, Serviciul Combaterii Spălării Banilor și Procuratura. Ei au solicitat careva informație suplimentară, inculpatul nu a văzut răspunsurile, solicitările, întrucât era secretizat și în baza la asta ei au deblocat conturile.

83. La întrebarea dacă au solicitat careva informație suplimentară la informația de bază, inculpatul a declarat că informație de bază nu se prezenta nimic, doar listă se prezenta și comisia avea obiecții la sumele respective sau nu avea obiecții. În caz dacă erau solicitări de a se prezenta ceva separat, ei prezintă. Referiri la alte conturi la fel le-au ținut blocate, dar nu au solicitat, iar ulterior le-au deblocat. Din care considerent, el nu cunoaște, nu cunoaște nici criteriile care au stat la bază.

84. La întrebarea dacă în atribuțiile administratorului intra verificarea proveninței mijloacelor bănești aflate pe conturile persoanelor juridice, inculpatul a declarat că în atribuțiile sale ca administrator nu, dar în atribuția băncii este.

85. La întrebarea reprezentantul Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, cu referire la modalitatea de verificare a celor două condiții din Hotărârea de Guvern nr. 938 pct. 7 și pct. 8 și când se făcea o verificare efectivă sau se raporta la informația existentă de când inculpatul a intrat în administrare, Grate Ruslan Dumitru a declarat că, potrivit Hotărârii de Guvern și Ordinului Ministrului Finanțelor au fost puse în atribuțiile Comisiei speciale constatarea persoanelor afiliate și nemijlocit dacă mijloacele provin din spălarea banilor sau finanțarea de terorism. În caz dacă ei stabilesc asta, este un punct care spune că ei informează administratorul despre asta. La întrebarea dacă mijloacele financiare din creditul de urgență urmau să fie debursate persoanei juridice când în urma examinării dosarului Fortex Opportunities se constata că contul a fost constituit cu încălcarea legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și dacă se constata că Fortex

Opportunities este afiliată băncii, inculpatul a menționat că, în primul rând nu a avut hotărârea, ea era secretă. La etapa respectivă el nu cunoștea hotărârea, nici nu a avut atribuții.

86. La întrebările dacă cunoștea că existau aceste condiții obligatorii, Grate Ruslan Dumitru a declarat că la moment era Legea combateri spălării banilor în care este menționat că în caz că cunoști trebuie să anunți Serviciul Combaterea Spălării Banilor. În primul rând, când s-a format compania banca a raportat că sunt operațiuni suspecte. Conform legii operațiunile suspecte se raportează în 24 de ore. Dacă Serviciul nu are nici o obiecție, nu blochează, nu interpelează, atunci banii sunt liberi și nu este nici o suspiciune. Respectiv, banca și-a făcut atribuțiile. Compania a fost formată înainte ca el să fie administrator special. La întrebarea dacă are încredere în tot ce s-a făcut până la instituirea acestuia în calitate de administrator special și nu a mai verificat, inculpatul a declarat că încredere el oricum trebuie să aibă, deoarece este baza de date. El nu poate să o anuleze.

87. A indicat că a observat din baza de date că deschiderea contului a fost suspectă. La întrebarea cu referire la reacția acestuia în situația respectivă, inculpatul a declarat că, conform legii dacă Serviciul nu are obiecții, dar Hotărârea Guvernului de constituire a comisiei, atribuția nu era în seama administratorului. Administratorul nu are pârghii de a verifica proveniența dacă este din acțiuni criminale. Din acest motiv în comisie au fost puse persoane care au tangențe, de la Serviciu, Procuratura, SIS, MAI.

88. La întrebarea dacă Banca deține informații privind afilierea, privind suspjecții, inculpatul a declarat că Banca deține toată informația privind identificarea clientului, mijloacelor, și ele au fost prezentate. Suplimentar au fost raportate ca suspecte. Respectiv să fost din decembrie până în mai când a fost debursată suma, să fost careva probleme cu compania, sau cu sumele el crede că se intervenea.

89. La întrebarea dacă atunci când a transmis informația spre comisie, a transmis inclusiv că sunt operațiuni suspecte, inculpatul a declarat că a transmis că au fost raportate ca suspecte. Către comisie a raportat toată informația care a avut, inclusiv că au fost suspecte.

90. La întrebarea acuzatorului de stat cu referire la esența suspiciunii, inculpatul a declarat că, potrivit legii este instrucțiunea elaborată de către Serviciu care enumera criteriile de suspiciuni în baza cărora trebuie obligatoriu raportat către Serviciu. Concret care anume criterii au fost selectate și raportate nu-și amintește.

91. La întrebarea reprezentantul Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, dacă în procesul de verificare a luat în calcul documentația deținută la momentul în care acesta a intrat în administrare specială și dacă a efectuat o verificare suplimentară când a remis informația către comisie, inculpatul a declarat că întrebarea este prea generală și nu poate să răspundă concret. La întrebarea dacă informația care s-a transmis Comisiei speciale era informația la zi și viza o cercetare suplimentară a documentelor deținute în cadrul Băncii sau dacă s-au făcut careva verificări suplimentare pentru a identifica dacă Fortex Opportunities este afiliată băncii, sau contul a fost constituit cu încălcarea Legii menționate anterior, sau pur și simplu a colectat informația deținută și a transmis-o către Comisie, inculpatul a declarat că în atribuțiile administratorului nu era verificarea faptului dacă banii au proveniență criminală sau nu.

92. La întrebarea dacă atunci când a fost numit în calitate de administrator special, reieșind din circumstanțele și scopul pentru care a fost numit, a făcut o verificare a tuturor informațiilor referitoare la clienții băncii, afilierea lor, proveniența surselor și să o transmită Comisiei speciale, sau doar a extras din sistemul băncii anumită informație și fără verificare a transmis la comisie, inculpatul a declarat că în atribuția administratorului nu era verificarea

fiecărui sold, sau fiecărui client al băncii. El către Comisie a transmis toată informația deținută de către banca, inclusiv la zi. A verificat și a transmis. A verificat dacă conține dosarul complet ce s-a cerut de către Comisie. Comisia a cerut anumită informație, iar el a verificat dacă a fost inclus totul, dacă au fost incluse toate tranzacțiile la zi, dacă a fost inclusă toată informația despre clienți la zi și a prezentat comisiei. Comisia conform ordinului trebuia să constate dacă este proveniența criminală sau nu. La întrebarea dacă în informația transmisă către comisie se conțineau indicii care ar fi putut permite comisiei să constate că această companie este afiliată factorului deciziei din bancă, inculpatul a declarat că în opinia sa conform regulamentului ea nu era afiliată, deoarece nu corespunde la nici un indice din regulament. Informația transmisă conținea tot ce au avut ei, dar dacă îi permitea sau nu el nu cunoaște. La întrebarea dacă inculpatul a apreciat că ea nu este afiliată și respectiv asta a transmis, inculpatul a declarat că, Comisia constată din diferite surse, inclusiv din partea administratorului. El din partea sa ca administrator special a prezentat toată informația care o deținea, nu mai puțin sau mai mult. Că este persoana afiliată sau nu, comisa trebuia să constate, dar în opinia sa, ea nu corespundea regulamentului, deoarece conform indicilor specificați în nici una nu corespunde ca persoană afiliată. Doar dacă exista alta informație.

93. La întrebarea reprezentantul Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, dacă din dosarele examinate de către bancă a fost refuzată careva cerere de creditare a sumelor din creditul urgență, reieșind că persoana care a constituit contul era afiliată băncii sau contul era constituit cu încălcarea Legii menționate, inculpatul a menționat că în perioada administrării de către acesta, ei nu au creditat pe nimeni. La întrebarea dacă în urma examinării tuturor dosarelor au fost situații în care persoane au fost identificate ca afiliate bănci și contul constituit contrar Legii menționate, inculpatul a declarat că posibil că au fost, deoarece unele sume ei nu le-au dat. Nu ține minte câte dosare, deoarece erau sute de persoane și fizice și juridice. Ține minte că s-au adresat Serviciului Combaterii Spălării Banilor referitor la unele dosare. La întrebare dacă o acțiune similară s-a efectuat în cazul Forrtex Opportunities, inculpatul a declarat că nu își amintește, dar pe unele dosare ei au făcut solicitări și au primit răspuns. Pe unele au fost blocate câteva zile, au fost examinate și ulterior deblocate. El ține minte o sumă care ei nu au dat-o.

94. La etapa ultimului cuvânt, inculpatul a menționat că se consideră nevinovat, iar învinuire înaintate sunt nefondate. Nu a auzit probe concrete care ar demonstra că el ar fi manipulat sau făcut ceva contrar legii. Nu a auzit nici un articol din lege care ar spune ce obligație a administratorului special el a încălcat. Se consideră nevinovat și consideră că urmează să fie achitat.

95. **În ședință de judecată acuzatorul de stat, procurorul Dumitru Tomița** a prezentat discursul în formă scrisă. În discursul său, acuzatorul de stat a redat învinuirea din rechizitoriu care, în viziunea acestuia, a fost demonstrată în instanță. Totodată, procurorul a menționat că inculpatul nu și-a recunoscut vina în săvârșirea infracțiunii incriminate, iar în discursul scris a efectuat o descriere detaliată a declarațiilor inculpatului făcute în ședința de judecată.

96. În opinia acuzatorului de stat, deși inculpatul nu și-a recunoscut vina, vinovăția lui în săvârșirea infracțiunii incriminate se confirmă pe deplin prin probele acumulate atât în cadrul urmăririi penale, cât și în cadrul cercetării judecătorești. Procurorul a redat în mod detaliat declarațiile reprezentantului legal al părții vătămate, Zgherea Gheorghe, ale martorilor Caramanovici Alexandru, Palii Lilia, Golovcenco Elena, Bîrcă Viorel, Gîscă Oxana, Olaru Grigore, Țurcanu Vladimir, Ursu Veronica, Șarco Vasile, Roșca Lucia, Badia Gheorghe,

Ohrimenco Tatiana, Cernei Ghenadie, Toporevskyi Gennadii, Burlea Ion, Palamaru Nicolae și Suprun Ala. Totodată, procurorul a descris mijloacele de probă care au fost cercetate în ședința de judecată și care, în opinia procurorului, urmează a fi puse la baza condamnării inculpatului de către instanța de fond, deoarece au fost administrate procedural corect, și nu pot fi apreciate altfel decât veridice.

97. Acuzatorul de stat a menționat că probele prezentate coroborează între ele perfect și urmează a fi puse în ansamblu la baza unei sentințe de condamnare. În cadrul cercetării judecătorești, a fost constatat cu certitudine că Grate Ruslan a comis infracțiunea incriminată. Acuzatorul de stat a opinat că acțiunile inculpatului întrunesc elementele componenței de infracțiune prevăzute la art. 327 alin.(3) din Codul penal. Astfel, subiectul infracțiunii prevăzute la art. 327 din Codul penal este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. Subiectul infracțiunii respective trebuie să aibă calitatea specială de persoană publică, iar în cazul dat inculpatul, la momentul comiterii acestor acțiuni ilegale, deținea o funcție publică (fiind angajat al BNM prin ordinul nr.101c din 01.07.1997, ulterior deținând funcția de șef al Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului din cadrul Departamentului Reglementare și Supraveghere Bancară al Băncii Naționale a Moldova, iar din 30.12.2014 în baza Deciziei BNM și în funcția de administrator special al B.C. „Unibank” S.A.) în conformitate cu art.123 alin.(2) din Codul penal.

98. Cu referire la obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.327 din Codul penal, acuzatorul de stat a menționat că acesta este constituit din relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sfera publică, care presupune îndeplinirea de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu în mod corect, fără excese, cu respectarea intereselor publice, precum și a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și ale celor juridice. În situația în care acțiunea sau inacțiunea făptuitorului vizează în mod direct un bun, suntem în prezența obiectului material al infracțiunii. Victimă a infracțiunii specificate la art.327 din Codul penal este persoana fizică sau juridică, ale cărei drepturi sau interese ocrotite de lege suferă daune în proporții considerabile, în speța dată a fost prejudiciat bugetul de stat.

99. Cu referire la latura obiectivă, procurorul a menționat că elementul material al abuzului de putere sau abuzului serviciu se realizează prin folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, care constă în acțiunea sau inacțiunea, contrar intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice. În opinia acuzatorului de stat, în speța dată inculpatul fiind o persoană publică, a folosit intenționat situația de serviciu în interesul unui grup criminal organizat și al unei organizații criminale, în circumstanțele indicate în actul de acuzare. Astfel, contrar reglementări legislative și normative indicate în rechizitoriu, Grate Ruslan Dumitru nu a aplicat măsuri de protecție sporite în situațiile în care prin natura lor (a tranzacției și a clientului), pot prezenta un risc sporit de spălare a banilor, inclusiv în cazul în care persoana juridică nu a fost prezentă personal la identificare, nu a acordat atenție tranzacțiilor semnificative și nu a obținut documente care să determine sursa mijloacelor utilizate, însă, prin abuz de serviciu, în rezultatul acțiunilor intenționate și ilegale, descrise mai sus, și săvârșite în interesul organizației (asociației) criminale a săvârșit infracțiunea, fiind cauzat un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în sumă totală de 75 135 263,09 lei persoanei juridice Statul, exponentul Garanțiilor de Stat nr.807 din 17.11.2014 și nr.101 din 01.04.2015, în partea sumelor transmise către BC,, Unibank” S.A, 1 353.5 mil. lei MDL (valorificat

integral), respectiv 970.0 mil. lei MDL (valorificat în sumă de 795.0 mil. lei), datorie publică a Republicii Moldova, pondere corespondentă din datoria totală de 13 583 717 000 de lei, conform Legii nr. 235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.

100. Procurorul a mai menționat că fapta infracțională incriminată inculpatului este o infracțiune materială și aceasta se consideră consumată din momentul producerii daunelor persoanelor juridice, în cazul dat statului Republicii Moldova. În cazul dat urmare a acțiunile ilegale întreprinse de inculpat statului Republica Moldova i-au fost cauzate daune materiale considerabile.

101. Cu referire la latura subiectivă a componenței de infracțiune, acuzatorul de stat a menționat că aceasta se manifestă sub formă de intenție directă. Or, inculpatul își dădea seama de caracterul ilicit al acțiunilor sale și prevedea rezultatul socialmente periculos al acestora și conștient a admis producerea urmărilor și cauzarea daunelor materiale părții vătămate. Astfel, în cazul dat inculpatul fiind persoană publică își dădea seama că comite o acțiune contrar intereselor de serviciu, a prevăzut survenirea daunelor considerabile cauzate drepturilor și intereselor legale ale persoanelor juridice, a dorit, și a admis conștient survenirea acestora. În opinia acuzatorului de stat, nerecunoașterea vinei de către inculpat în comiterea infracțiunii incriminate, este o metodă de apărare, scopul căreia este de a evita răspunderea penală pentru faptele comise.

102. Acuzatorul de stat în discursul său, a efectuat o analiză a declarațiilor inculpatului depuse la etapa urmăririi penale și la etapa judecării cauzei penale, concluzionând că acestea conțin divergențe și nu sânt convingătoare. Astfel, Grate Ruslan Dumitru fiind audiat în cadrul urmăririi penale în calitate de învinuit a declarat că, la cererea comisiei speciale de pe lângă Ministerul Finanțelor a studiat din nou dosarul juridic și rulajele companiei Fortex și a solicitat direcției interne a Unibank să-i prezinte dacă tranzacțiile de proveniență a banilor au fost raportate către SCSPB. Urmare a examinării informațiilor prezentate, a constatat că au fost raportate, iar SCSPB în conformitate cu legislația în vigoare nu a blocat sau solicitat oprirea tranzacțiilor, astfel a considerat că au fost efectuate toate măsurile de verificare a provenienței banilor. Fiind audiat în cadrul cercetării judecătorești, inculpatul a declarat că, el nu avea acces direct la conturi sau la dosarele persoanelor juridice și fizice, a prezentat către comisia specială toată informația solicitată cu privire la conturile persoanei juridice Fortex Opportunities; nu își amintește în care anexă a fost inclusă persoana juridica Fortex Opportunities; personal cu dl Sturzu nu a avut tangențe în procesul administrării; toate băncile comerciale, inclusiv Unibank erau obligate trimestrial să prezinte lista persoanelor afiliate către BNM; comisia speciala a dispus deblocarea conturilor persoanei juridice Fortex Opportunities în baza informației prezentate de către administrator, BNM, Serviciul Combaterii Spălării Banilor și Procuratura; în atribuțiile administratorului nu intra verificarea proveniențelor mijloacelor bănești aflate pe conturile persoanelor juridice, dar în atribuția băncii da; a observat din baza de date că deschiderea contului a fost suspectă, administratorul nu are pârgheii de a verifica proveniența dacă este din acțiuni criminale ori nu; în atribuția administratorului nu era verificarea fiecărui sold, sau fiecare client al băncii, el către Comisie a transmis toată informația deținută de către bancă, comisia conform ordinului trebuia sa constate dacă proveniența este criminală sau nu; dacă persoana este afiliată sau nu, comisa trebuia să constate, dar în opinia lui ea nu corespundea regulamentului, deoarece conform indicilor specificați nu corespundea ca persoană afiliată.

103. Potrivit discursului acuzatorului de stat, prin declarațiile sale Grate Ruslan Dumitru încearcă să evite răspunderea penală, însă aceste declarații nu colaborează cu probele cercetate la etapa judecării cauzei penale. În această privință, procurorul a invocat declarațiile martorului Caramanovici Alexandru, Palii Lilia, Bîrcă Viorel, Gîscă Oxana, Olaru Grigore, Ursu Veronica, Șarco Vasile, Roșca Lucia, Ohrimenco Tatiana, Cernei Ghenadie, Toporevskyi Gennadii.

104. Potrivit acuzării declarațiile martorilor nominalizați mai sus denotă că inculpatul, executând atribuțiile administratorului special al B.C. „Unibank” S.A., contrar atribuțiilor de serviciu prevăzute, având împuterniciri nemijlocite de a constata afilierea persoanelor interpușe cu instituția financiară administrată de el, legalitatea formării conturilor supra precum și sursa acumulării mijloacelor financiare de pe acestea, conform prevederilor legislației ce reglementează supravegherea, controlul și monitorizarea activității din domeniul bancar, având disponibilă informația atât din conținutul datelor cunoscute în calitate de persoană publică, cât și dispoziția organizației criminale în interesele căreia acționa, ignorând intenționat prevederile legale, a prezentat comisiei speciale informații manipulatorii și propunerea cu privire la lipsa de obiecții în privința persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP” din cadrul BC „Unibank” S.A., pe contul căruia erau anterior depozitate mijloace financiare menționate în sumă totală de 4 778 771 dolari SUA și 128 450 euro, deși era conștient că mijloacele financiare nominalizate au fost obținute ca urmare a unor operațiuni bancare deghizate de către membrii organizației criminale, creând în cele din urmă formarea aparentă a unui depozit bancar de 4 778 771 dolari SUA și 128 450 euro, bani care în realitate au servit la sporirea gradului de lichidate fictivă a băncii și deghizarea tranzacțiilor ilegale în circumstanțele descrise în actul de acuzare.

105. În discursul său, acuzatorul de stat a indicat că analiza probelor materiale demonstrează existența faptei incriminate. În acest sens, a invocat:

a. procesul-verbal de ridicare a actelor în privința „Fortex Opportunities” LTD din 13.08.2020. Acuzarea a indicat că rulajul conturilor pentru perioada 28.11.2014 – 16.10.2015 atestă transferuri la diferite intervale de timp, inclusiv de la JAREMENKO ILONA în sumă de 73,737,195.51 lei MDL la 09.12.2014 cu destinația „acordare de împrumut persoanei juridice conform contractului FN DD 09.12.2014”. De asemenea se atestă transferuri către diferite entități, cum ar fi „Stanlex Impex” LP, „Saturn Export” LP, „Rivas Transell” LLP, „Styxelco Enterprises” LTD. La 08.05.2015 se identifică transferul către „Proton Communication” LLP în sumă de 4,700,000 euro, iar 25.05.2015 transferul în sumă de 330,00 euro către „Drettmann Yachts”. Acuzarea a reținut că Grate avea acces la aceste documente. A mai observat acuzatorul că din lista materialelor disjuncte din cp 2021670006, potrivit listei acționarilor B.C. „Unibank” S.A. înregistrați la 31/12/2014, este indicat sediul acționarului „Novland” LTD, adresa Edinburgh, EH5 1LB, 18/2. Actele persoanei juridice „Fortex Opportunities” LTD, denotă că sediul entității este la aceeași adresa - Edinburgh, EH5 1LB. În dosarul juridic se conține copia cererii autentificate notarial în numele entității „Fortex Opportunities” LTD, SL 017705, sediul entității adresa Edinburgh, EH5 1LB, 18/2, Royston Mains Street. Totodată, au fost identificate acte juridice și de identitate în numele lui Yaremenko Igor, Remigijus Mikaulauskas, Viktorija Zirnelyte, Brixton Ventures Ltd, Trafford United Ltd, Jaremenko Ilona. Dosarul juridic al „Fortex Opportunities LP” denotă că, la 02 septembrie 2014 fondatorii persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP”, au decis emiterea Procurii Generale în favoarea lui IGOR YAREMENKO. La 28.11.2014, reprezentantul „Fortex Opportunities LP”, Yaremenco Igor,

a depus cerere de deschidere a contului la BC „UNIBANK” S.A. La 01.12.2014, fiind verificate documentele privind deschiderea contului, persoanei juridice nerezidente i-au fost deschise contul nr. 222400100044443643 în RUR (ruble rusești), 222400100044443840 în valută USD (dolari SUA) și 222400100044443978 în valută EURO, în cerere nu este indicat nici un număr de contact și nici o adresă pe teritoriul Republicii Moldova. Reprezentantul „Fortex Opportunities LP”, Igor Yaremenco a încheiat contractul de depozit nr.28/14 în valută din 09.12.2014 cu B.C. „Unibank” S.A., prin care primul se obligă să transfere pe contul de depozit nr: 23720000044443840 suma de 4 700 000 USD pe un termen de 36 de luni, iar banca se obligă să achite, rata de 8% anual cu achitarea lunară a procentelor. Igor Yaremenco a încheiat contractul de depozit nr.27/14 în valută din 09.12.2014 cu B.C. „Unibank” S.A., prin care primul se obligă să transfere pe contul de depozit nr. 23720000044443978 suma de 128 450 Euro pe un termen de 36 de luni, iar banca se obligă să achite conform pct. 5 din contract, rata de 8% anual cu achitarea lunară a procentelor. La 24.12.2014, reprezentantul „Fortex Opportunities LP” c/f: SL0117705, Igor Yaremenco depune cererea privind gestionarea conturilor la distanță prin intermediul aplicației www.unClick.md. Persoana fizică nerezidentă „Jaremenco Ilona c/f 3888968” de pe contul curent pe care îl deținea în interiorul băncii B.C. „UNIBANK” S.A sub nr: 222588560285840, în rezultatul căruia la 09.12.2014 transferă suma de 4 778 771 dolari SUA. Toate tranzacțiile indicate supra efectuate de către Jaremenco Ilona au stat la baza acordării mijloacelor financiare în sumă totală de 4 848 283,62 usd în calitate declarată de împrumut. Ulterior reprezentantul „Fortex Opportunities LP”, Igor Yaremenco, la 09.12.2014 efectuează transferul de 4 700 000 usd echivalentul sumei de 71 538 230,00 lei pe contul de depozit nr: 23720000044443840, specificat în contractul de depozit nr.28/14 în valută din 09.12.2014. Tot el la 09.12.2014, alimentează contul de card al persoanei juridice nr: nr. 225800100044443840 cu suma de 78 771,00 usd echivalentul sumei de 1 198 965,51 lei și la 11.12.2014 cu suma de 4 671,80 usd echivalentul sumei de 71 612, 62 lei. La 09.12.2014, de către persoana fizică nerezidentă „Jaremenco Ilona c/f 3888968” de pe contul curent pe care îl deținea în interiorul băncii B.C. „UNIBANK” S.A sub nr: 222500100017878978 (euro), cu suma de 128 450,00 euro echivalentul sumei de 2 398 071,59 lei, este efectuată un transfer cu destinația indicată „acordare de împrumut”. Reprezentantul „Fortex Opportunities LP” c/f: SL0117705, Igor Yaremenco, la 09.12.2014 efectuează transferul de 124 450 euro pe contul de depozit nr: 23720000044443978, specificat în contractul de depozit nr.27/14 în valută din 09.12.2014. Totodată s-a constatat, că toate transferurile efectuate de către persoanele juridice nerezidente indicate supra au efectuate pentru pretinsul temei de „procurare a materialelor de construcție”. Totodată conform rulajelor contului bancar s-a stabilit că reprezentantul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP”, Igor Yaremenco a efectuat tranferuri la 10.03.2015, 11.05.2015, 16.06.2015, 09.07.2015, 02.09.2015 și 17.09.2015 după cum urmează corespunzător. Administratorul persoanei juridice alimentează contul de card al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP” nr. 225800100044443978 cu suma totală de 4 652,79 euro. La 25.05.2015, administratorul persoanei juridice efectuează un transfer în adresa persoanei juridice nerezidente „DRETTMANN YACHTS” pe contul nr. DE232904009001080 din cadrul băncii „COMMERZBANK AG” cu suma de 330 000 euro echivalentul sumei de 6 691 509.00 lei fiind indicat temeiul tranzacției procurarea unui iaht. Contul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP” este alimentat în perioada începînd cu 12.01.2015-08.05.2015 cu suma totală de 135 071,58 dolari SUA mijloace financiare care sunt achitate de către B.C.

„UNIBANK” S.A. în baza contractului de depozit nr. 28/14 din 09.12.2014. La 08.05.2015, fiind reziliat contractul de depozit nr.28/14 din 09.12.2014, contul este alimentat cu suma de 4 700 000,00 usd echivalentul sumei de 84 686 950,00 lei. La 08.05.2015, administratorul persoanei juridice efectuează un transfer în adresa persoanei juridice nerezidente „PROTON COMMUNICATION LLP” pe contul nr. LV78PRTT0265022182600 din cadrul băncii „PRIVATBANK AS” cu suma de 4 700 000 usd echivalentul sumei de 84 686 950 lei fiind indicat temeiul tranzacției plata în avans materiale de construcție. În urma verificării s-a stabilit că, deși există o cerere de eliberare a unui card corporativ al entității „Fortex Opportunities” semnat de Yaremenko Igor pentru Jaremenko Ilona, careva împuterniciri la dosarul juridic nu au fost identificate din numele lui Jaremenko Ilona. În cele din urmă, conform certificatului de numire a persoanei responsabile al Brixton Ventures, apostilat și autentificat de notarul public Pancova Nelli la 24.11.2014, director este numit Remigijus Mikaulskas, cu adresa Edinburgh, EH5 1LB, 18/2, Royston Mains Street, United Kingdom;

b. Proces-verbal nr. 1 din 30.12.2014, prin care administratorul special al B.C. „Unibank” S.A Grate Ruslan, prezidând comisia constituită din angajați ai instituției financiare a aprobat listele clienților cu solduri mai mari de 500,000 MDL, persoanelor afiliate (anexa nr.1), juridice (anexa nr.2) și fizice (anexa nr.3), cu înscrierea entității „FORTEX OPPORTUNITIES” LP c/f SL017705 cu suma 78 191 724,34 MDL în anexa nr. 2 (persoane juridice);

c. Proces-verbal de examinare din 06.04.2020, prin care în procesul verbal nr.11 examinat conform ședinței comisiei speciale în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice cu capital privat din 31 decembrie 2014, unde comisia s-a expus asupra lipsei de obiecții în privința a 41 persoane fizice și 28 persoane juridice deponenți ai BC „Unibank” SA. – unicul extras de proces verbal care la momentul ridicării era deținut de către administratorul BC „Unibank”. De asemenea s-a stabilit și a fost ridicată lista conform Anexei 1, prin care s-a constatat prezența la 30 decembrie 2021 în BC „Unibank” a 45 de persoane fizice și juridice afiliate băncii. Conform Anexei 2 – comisia formată de către administratorul special Grate Ruslan a identificat 37 persoane juridice care la 30.12.2021, dețineau în bancă cumulativ mai mult de 500.000 lei, fiind expediată comisiei speciale. La nr. 8 este menționată persoana juridică nerezidentă FORTEX OPPORTUNITIES LP cod fiscal SL017705 care deținea 78.191.724, 34 lei. Conform Anexei 3 - comisia formată de către administratorul special Grate Ruslan a identificat 173 persoane fizice care la 30.12.2021, dețineau în bancă cumulativ mai mult de 500.000 lei, fiind expediată comisiei speciale. Așadar, conform Procesului verbal nr. 1, comisia formată în componența a 4 membri, angajați ai BC „Unibank” SA, au examinat și aprobat listele conform anexei 1- persoane fizice și juridice afiliate băncii, conform Anexei 2 persoanele juridice și conform Anexei 3 persoanele fizice cu depuneri mai mari de 500000 lei la situația de 30.12.2021, aprobat de către administratorul special Grate Ruslan. Conform Comunicatului emis de către Banca Națională a Moldovei în temeiul art. 37/4 din Legea Instituțiilor financiare, începând cu 30 decembrie 2014, ora 11-30 s-a instituit regimul de administrare specială asupra BC „Unibank” pentru o perioadă de 9 luni, unde în calitate de administrator special era numit Grate Ruslan. Totodată conform comunicatului menționat începând din 30 decembrie 2014 a fost instituit un moratoriu pe un termen de 2 luni. Comunicatul este compus din 6 puncte unde sunt specificate acțiunile care ar fi necesare de întreprins de către administratorul special. Conform Ordonanței nr. 5 din 08.05.2015 „Распоряжение”, administratorul special al

BC „Unibank”, Grate Ruslan Dumitru constată necesitatea deblocării contului persoanei juridice „FORTEX OPPORTUNITIES” LP. În continuare conform proceselor verbale nr.2-62 al comisiei formate privind monitorizarea retragerilor din conturile bancare a clienților, în componența lui Cernei Ghenadie, Ohrimenco Tatiana, Roșca Lucia și Iacub Stela au fost examinate cererile unui șir de clienți al BC „Unibank” SA care au solicitat retragerea unor sume de bani de pe conturile pe care le dețineau în această bancă ce nu depășește suma de 500.000 lei. Toate procesele verbale au fost aprobate de către administratorul special Grate Ruslan. În cadrul examinării s-a mai constatat că persoana juridică „FORTEX OPPORTUNITIES” LP a fost transmisă comisiei speciale pentru aprobarea deblocării conturilor în sumă de 78.191.724,34 lei, nefiind inclusă în lista persoanelor juridice ca persoană afiliată băncii. La 08.05.2015, administratorul special Grate Ruslan a dispus deblocarea contului deținut de către „FORTEX OPPORTUNITIES” LP. S-a constatat lipsa în majoritatea cazurilor a extraselor proceselor verbale parvenite de la comisia specială prin care au fost analizate soldurile persoanelor fizice și juridice;

d. Proces-verbal al ședinței comisiei speciale din 22.04.2015, Comisia specială a solicitat prezentarea tuturor documentele disponibile referitor la „FORTEX OPPORTUNITIES” LP și „Fortuna United” LTD. Reprezentantul Serviciului de Informații și Securitate a prezentat informație referitor la adresa juridică a companiei „FORTEX OPPORTUNITIES” LP, care coincide cu compania „Fortuna United” LTD;

e. Raportul Kroll din 02.04.2015, prin care se constată că, BNM a contractat compania Kroll, că această companie a avut întrevederi și consultări cu administratorii speciali, și experții BNM, și că raportul I a fost elaborat la 02.04.2015. În raport sunt indicate date relevante și pertinente, inclusiv că, deși la prima vedere nu există vreo legătură, în realitate e constituit un grup de persoane, ale căror venituri din credite, au fost transferate printr-o rețea complexă de tranzacții, în special prin intermediul parteneriatelor cu răspundere limitată britanice, cu conturi deschise în Letonia, cu scopul de a stinge întreaga creanță în unul sau mai multe instituții financiare. Raportul indică că, un șir de acționari au calitate de deținători nominali, că Ilan Șor este unul sau unicul beneficiar, că unele întreprinderi sunt legate direct de Ilan Șor, iar altele ca rezultat al controlului realizat de BNM și verificat de Kroll. Raportul arată că, din 2010 suma totală a datoriei grupului Șor se afla sub supravegherea BNM, iar noile întreprinderi aflate în conexiune cu acest grup a fost identificat prin verificarea adreselor, dublarea adreselor IP, cum ar fi adresa Tighina 12, mun. Chișinău. Analiza prezintă schema legăturilor, inclusiv a întreprinderilor implicate cum ar fi „Dastinger” LP, „Ardooks” LP, „Provolirom” SRL, „Dracard” SRL, „Contrade” SRL. De asemenea sunt indicate expres conexiunea entității „Fortuna United” LP, acționarul BC „Unibank” SA „Novland” Ltd, Edinburgh, EH5 1LB, 18/2, Royston Mains Street, Scoția, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, implicarea „Brixton Ventures” Ltd și Remigisus Mikaulauskas;

f. Scrisoarea administratorului special Grate Ruslan cu nr. 0104/11173 din 30.12.2014 către Guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei, Dorin Drăguțan, prin care Grate solicită acordarea unui credit de urgență în sumă de 1,353,541,000.00 lei;

g. A doua scrisoare a administratorului special Grate Ruslan cu nr. 0104/3434 din 02.04.2015 către Guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei, Dorin Drăguțan, prin care Grate informează că, la 02.04.2015 creditului de urgență acordat în baza contractului nr. 33/2014 a fost valorificat integral și solicită acordarea unui credit de urgență în sumă de 970,000,000 lei cu termenul final de rambursare 30.09.2015;

h. În urma examinării proceselor-verbale ale ședințelor Comisiei speciale s-a constatat că Comisia a solicitat prezentarea tuturor actelor cu privire la persoanele juridice „FORTEX OPPORTUNITIES” LP și „Fortuna United” LTD, cu aceeași adresa juridică;

i. Potrivit procesului-verbal al ședinței comisiei speciale 31.12.2014, fiind prezentate de către administratorii speciali, inclusiv Grate Ruslan Dumitru listele cu persoane, cu excepția listei persoanelor afiliate;

j. Potrivit procesului-verbal al ședinței comisiei speciale 18.02.2015, a fost solicitat administratorului special Grate Ruslan prezentarea informației privind mișcările de pe cont, gestionarul contului, beneficiarul efectiv al „FORTEX OPPORTUNITIES” LP;

k. Reieșind din conținutul scrisorii din 27.04.2015, viceguvernatorul Băncii Naționale a Moldovei, Ion Sturzu, informează Comisia specială că persoana juridică „FORTEX OPPORTUNITIES LP” nu are relații de afaceri cu Banca de Economii și Banca Socială, iar în baza informației administratorului special că, nu este afiliată instituției financiare;

l. corespondența angajatului BNM Ion Ropot efectuată prin intermediul cutiei poștale ***** pentru perioada anilor 2014 – 2015 s-a constatat existența comunicării între guvernatorul BNM, Dorin Drăguțan, cu angajatorii băncii, Ion Ropot și Grate Ruslan Dumitru. La 11.12.2014 Ion Ropot prin intermediul poștei electronice expediază un mesaj către Grate Ruslan Dumitru privind extrasul din cont a companiei „Web Solution”. Mesaje cu privire la investigarea operațiunilor la BEM și Unibank, expediate de către Drăguțan către Grate.

106. Acuzatorul de stat a opinat că acțiunile inculpatului au fost corect calificate conform art. 327 alin.(3) lit. b) din Codul penal. A solicitat ca la stabilirea pedepsei să se ia în calcul gradul prejudiciabil și caracterul social sporit al infracțiunii comise de acesta, la evidența medicului psihiatru și narcolog nu se află, este fără antecedente penale, în acțiunile acestuia nu au fost stabilite circumstanțe atenuante conform art.76 din Codul penal. În calitate de circumstanțe prevăzute la articolul 77 din Cod penal ce agravează răspunderea inculpatului pentru infracțiunea de care este învinuit, a fost stabilită săvârșirea infracțiunii prin orice formă de participare și săvârșirea infracțiunii cu folosirea încrederii acordate. Săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (3) din Codul penal se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

107. În concluzie, acuzatorul de stat a menționat că, reeducarea și corectarea inculpatului Grate Ruslan Dumitru nu este posibilă fără izolarea acestuia de societate. A solicitat recunoașterea vinovăției lui Grate Ruslan Dumitru de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 327 alin. (3) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani cu executarea acesteia, potrivit prevederilor art.72 alin.(3) Cod penal, în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în sistemul bancar și de a exercita activități privind gestionarea bunurilor și mijloacelor financiare în instituțiile publice, pe un termen de 15 ani.

108. Acuzatorul a solicitat admiterea acțiunii civile înaintate de către partea civilă – Ministerul Finanțelor; cu referire la corpuri delictive, înscrisuri și documente, a menționat că acestea urmează de fi păstrate la materialele cauzei penale; cu referire la măsura preventivă a solicitat aplicarea în privința inculpatului Grate Ruslan Dumitru măsura preventivă – arest

preventiv pentru executarea sentinței. Acuzatorul de stat a mai menționat că în această cauză penală nu au fost suportate cheltuieli judiciare.

109. **În ședința de judecată apărătorul inculpatului, avocatul Denis Calaida** a solicitat emiterea unei sentințe de achitare. Apărătorul a prezentat pledoaria în formă scrisă, menționând că Grate Ruslan Dumitru este învinuit de comiterea infracțiunii de abuz de serviciu. Avocatul a indicat că pentru a confirma acțiunea în interesul organizației criminale într-un act de acuzare, procurorii trebuie să administreze și să prezinte probe relevante care demonstrează implicarea inculpatului în activitățile organizației criminale. Aceste probe trebuie să dovedească, în mod clar, intenția, acțiunile și legăturile cu organizația respectivă. În speța nu sunt probe care ar demonstra acțiunea lui Grate Ruslan în interesul unei organizației criminale. Fără probe pertinente și concludente acuzațiile rămân nefondate. Lipsa probatoriului a devenit și mai evidentă în timpul cercetări judecătorești, în cadrul căreia acuzatorul de stat doar a dat citire înscrisurilor, dar fără a explica la care circumstanță determinantă pentru încadrarea pretinselor fapte comise de către inculpat se referă și fără a dezvălui pretinsa lor relevanță probantă. Odată ce acuzațiile sunt încadrate în prevederile alin. (3) din art. 327 Cod Penal – abuzul de putere sau abuzul de serviciu, săvârșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale, era important să fie demonstrată pretinsa legătură cu așa-numitul grup criminal organizat, să se demonstreze că Grate Ruslan a cunoscut despre activitatea acestui grup organizat și a întreprins acțiuni în interesul acestui grup cu bună știință, ceea ce nu poate atesta în acest caz. În evaluarea probelor, instanța adoptă standardul probei „dincolo de orice dubiu” (cauza CtEDO: Irlanda c. Marii Britanii §161). Or, standardul „dincolo de orice dubiu rezonabil” este iluzoriu în contextul acuzațiilor aduse lui Grate Ruslan. Într-un stat de drept, principiul prezumției de nevinovăție garantează că orice persoană este considerată nevinovată până la proba contrarie. De aceea, sarcina de a aduna și prezenta probe relevante revine exclusiv autorităților de urmărire penală. Dacă aceste probe nu sunt disponibile, cum atestă în această cauză, inculpatul nu poate fi condamnat pentru faptele imputate.

110. În pledoaria sa, avocatul a descris succesiunea evenimentelor care au avut loc din perspectiva apărării. Astfel, în conformitate cu Hotărârea Consiliului Băncii Naționale a Moldovei nr. 296 din 30.12.2014 privind instituirea administrării speciale, Banca Națională a Moldovei, în temeiul art. 374 al Legii instituțiilor financiare, începând cu 30 decembrie 2014, ora 11:30, a instituit regimul de administrare specială asupra B.C. „UNIBANK” S.A. pentru o perioadă de 9 luni. Prin Hotărârea Consiliului de Administrare al Băncii Naționale a Moldovei, în calitate de administrator special al B.C. „UNIBANK” S.A. a fost numit angajatul Băncii Naționale a Moldovei, Grate Ruslan. Deci, BNM în componența Consiliul de administrație, format din 4 membrii a luat decizia de selectare a administratorilor, făcând uz de prevederile Legii nr. 550-XIII din 21.07.1995 instituțiilor financiare, și anume de alin. 1 și 2 art. 37⁵ care prevăd că „Administrarea specială se exercită de către un administrator special numit de Banca Națională prin hotărârea cu privire la instituirea administrării speciale. În calitate de administrator special poate fi numită o persoană fizică, inclusiv un salariat al Băncii Naționale, care întrunește condițiile prevăzute la art.38²”. Hotărârea a fost adusă la cunoștința lui Grate Ruslan în ziua adoptării. Ulterior (faptele relatate de Roșca Lucia): „La data de 30.12.2014, din momentul instituirii administrării speciale când a fost numit

administrator special domnul Grate Ruslan Dumitru, în baza Ordinului administratorului special nr. 2 din 30.12.2014 cu privire la intrarea în gestiune a BC „UNIBANC” SA, a fost dispus la pct.2 din prezentul ordin instituirea moratorului pe termen de 2 luni, începând cu 30.12.2014 orele 11:30 asupra tuturor creanțelor față de BC„UNIBANK” SA ale persoanelor fizice și juridice afiliate băncii și/sau neconforme cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Din câte cunoaște atunci administratorul special conform Hotărârii Consiliului de Administrare a BNM a dat indicație secției IT a băncii ca să fie blocate conturile deponenților, blocarea a fost efectuată automat conform programului de gestionare a băncii. Modalitatea cum a fost, nu cunoaște. Personal ea a văzut aceste liste, mai degrabă ea le-a imprimat care ulterior au fost transmise șefilor secțiilor și direcțiilor din cadrul băncii. În aceste liste erau introduse persoane afiliate băncii, o altă listă cu persoane juridice care depășesc cumulativ pe conturi suma de 500 000 lei, iar a treia listă a fost a persoanelor fizice care cumulativ la fel depășeau suma de 500 000 lei.” „Nu cunoaște personal de unde au fost luate aceste liste sau elaborate, dar consideră că de către secția IT a băncii a fost efectuat extrasul acestora. Ulterior prin procesul verbal nr. 1 din 31.12.2014 aceste liste au fost confirmate de către comisia compusă din Cernei Ghenadie, care era vicepreședintele băncii, Iacub Stella, șefa secției deservire persoane fizice și Ohrimenco Tatiana, șefa direcției business corporative și de ea personal, conform acestui proces-verbal din câte își aduce aminte personal a verificat dacă suma indicată în listă a persoanelor juridice corespunde cu cea din sistem pentru care a pus semnătura în procesul verbal.”

111. Avocatul a menționat **că imediat după ce i s-a adus la cunoștință hotărârea de numire în funcția de administrator special al băncii, Grate s-a deplasat la sediul BC „UNIBANK” SA**, unde a adunat în ședință angajații și le-a adus la cunoștință dispozițiile Hotărârii Consiliului de administrare BNM nr.296 din 30.12.2014 privind instituirea administrării speciale și, totodată, instituirea moratorului. În cadru acestei ședințe a solicitat prezentarea informației referitor la lista clienților cu solduri mai mari de 500 000 lei, conform situației de la data de 30.12.2014. Aceste fapte se atestă prin procesul-verbal nr. 1 din 31.12.2014 cu anexele: lista „Persoanelor afiliate”, lista „Persoanelor juridice”, lista „Persoanelor fizice” aprobate de comisia internă a BC „UNIBANK” SA, în următoarea componență: președintele comisiei Cernei Ghenadie, vice președintele Ohrimenco Tatiana și membrii Rosca Lucia, Iacub Stella. Totodată, personal nu a prezidat comisia internă formată, președintele acesteia fiind dl Cernei Ghenadie. Imediat, aceste liste conform situației din 30.12.2014, a fost redirectionată de către administratorul special Grate Ruslan către Comisia specială. Conform procesului-verbal nr. 11 din 31.12.2014, în ședința Comisiei speciale, în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice cu capital privat, s-au examinat informațiile privind persoanele fizice și juridice cu soldul mai mare de 500,0 mii lei deținute la bancă – în baza informației prezentate de administrator special, inclusiv a BC „UNIBANK” S.A., care anterior au fost primite de la comisia internă a băncii (comise formată din angajații băncii).

112. Apărarea a indicat că potrivit poziției apărării, acțiunile lui Grate Ruslan au fost întreprinse într-un timp extrem de scurt. Mai exact, intrarea în exercițiul funcției de administrator special, prezentarea listei împreună cu aprobarea și validarea lor de către comisia internă a băncii care deja conținea în anexa nr.2 lista „Persoanelor juridice”, datele

„Fortex Opportunitates LP” - (f/d. 181 Vol. III) și informațiile extrase din baza de date de angajații IT a BC „UNIBANK” SA., s-a realizat în intervalul orelor 11:30 până la 12:00 (această oră fiind confirmată de martorul Roșca Lucia). Desfășurarea acestor acțiuni într-un interval de timp atât de îngust demonstrează lipsa intenției și a acțiunilor ilegale din partea inculpatului și faptul că până la aducerea la cunoștința sa a hotărârii de desemnare în calitate de administrator special, Grate nici n-a cunoscut că urmează să exercite această funcție, demonstrează lipsă intenției criminale în acțiunile sale. Este absurd să se afirme despre așa-numitul plan prestabilit de a acționa în interesul unui grup criminal organizat, când desfășurarea evenimentelor arată că Grate de facto a fost pus în fața faptului împlinit de numire a sa în funcție, iar acțiunile sale după această numire privind prezentarea listei comisiei speciale s-au realizat prompt. Procedurile s-au desfășurat conform legislației și regulilor impuse de BNM, iar afirmațiile acuzatorului de stat de manipulare sau denaturare nu sunt susținute de dovezi concludente în acest sens. Listele prezentate comisiei speciale au fost preluate din baza de date IT a băncii și confirmate de către comisia internă a băncii. Referitor la pretinsa denaturare prin includere în altă categorie/anexă ce i se impută lui Grate Ruslan, și aceasta este una lipsită de rațiune. Astfel, determinarea afilierii persoanelor juridice/fizice, este reglementată de art. 3 al Legii nr. 550-XIII din 21.07.1995 și pct. 2 din Regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.240 din 9 decembrie 2013. Reieșind din aceste reglementări, o persoană juridică este considerată afiliată dacă: Se află sub controlul unei alte persoane; Exerciță control asupra unei alte persoane; Este legată de persoane afiliate prin raporturi de control, deținere de capital social, sau este membru în organele de conducere. Dacă persoana juridică este doar beneficiarul unei alimentări în cont efectuate de o persoană probabil afiliată, acest fapt, în sine, nu demonstrează existența unui raport de **control, deținere directă/indirectă sau afiliere în conformitate cu legislația a Republicii Moldova**. Ca urmare există diferență între tranzacții comerciale (alimentarea contului) și raporturile de afiliere.

113. În opinia apărării, faptul că persoana fizică nerezidentă Ilona Jaremenco a alimentat, pe data de 09.12.2014, contul „Fortex Opportunitates LP” nu denotă afilierea cu Ilan Șor. Mai mult, nici după data de 31 noiembrie 2014 până la restituirea depozitului către „Fortex Opportunitates LP” nu au existat informații care puteau fi cunoscute lui Grate Ruslan, despre această pretinsă afiliere. Nici la ziua actuală un document/hotărâre emisă de o autoritate publică din RM nu atestă această afiliere. Alegațiile procurorului nu se confirmă prin reglementările legale și documente aprobate conform legislației citată mai sus. Conform regulamentului BNM și legislației citate mai sus, pentru a se stabili afilierea unei persoane juridice, este necesar să existe dovezi clare care să arate că: Persoana fizică/juridică afiliată deține sau controlează cel puțin 5% din capitalul social al persoanei juridice; Persoana fizică/juridică afiliată exercită **control** sau influență semnificativă asupra deciziilor persoanei juridice (de exemplu, prin participarea în organele de conducere); Persoana juridică beneficiară și persoana care a alimentat contul se află, împreună, sub controlul unei alte persoane afiliate. În lipsa condițiilor respective, doar faptul alimentării unui cont al persoanei juridice nu cade sub criteriile stabilite pentru a fi recunoscută ca persoana afiliată. Datele referitor la afilierea în conformitate cu criteriile legale sunt marcate automat de sistem bancar

utilizat de BC „UNIBANK” SA. Totodată sistemul automat marchează persoanele care sunt afiliate. Asta rezultă din declarațiile martorului Toporevskyi Gennadii. Tot el confirmă că la instituirea administrației speciale reprezentanților de la Banca Națională le-a fost oferit acces în regim de vizualizare la sistemul bancar al BC „UNIBANK”, însă ultimii nu puteau iniția careva acțiuni în sistem bancar (f.d. 8-9 Vol. X). În consecință, afirmațiile acuzatorului de stat din rechizitoriu (pagina 59) referitor la faptul că Grate, prezidând comisia constituită din angajații instituției financiare al BC „UNIBANK” SA, care a aprobat listele persoanelor afiliate, a tănuțit intenționat afilierea și control efectiv al lui Ilan Sor, cât și implicarea conducătorului organizației criminale Vladimir Plahotniuc, prin înscrierea entității „Fortex Opportunites LP” în anexa nr.2 (persoane juridice), pe când entitatea menționată urma a fi inclusă în anexa nr.1, este absolut nefondată și neprobată.

114. Apărătorul a mai menționat la acest capitol că pentru a determina vinovăția inculpatului trebuie de atras atenția și la disponibilitatea informațiilor. Astfel, reieșind din accesul inculpatului la informațiile despre proveniența surselor cu care a fost alimentat contului unei persoane fizice nerezidente, observă că administratorul special nu a avut posibilitatea de a le verifica, dat fiind faptul că tot lanțul de tranzacții descrise de acuzatorul de stat s-au desfășurat în afara instituției financiare BC „UNIBANK” SA și în afara Republicii Moldova. Tot lanțul menționat a fost descoperit abia în anul 2022 prin procedurile specifice procesual-penale.

115. Cu referire la faptul că sursele ilegale au circulat prin utilizarea unor companii nerezidente existând o coincidență de adrese IP sau adrese juridice, care pot fi susținute drept argument în susținerea acuzației aduse lui Grate Ruslan, apărătorul a menționat că: 1) toate entitățile din lanț, nu sunt clienții băncii BC „UNIBANK” SA pentru a avea posibilitatea de a compara coincidențele; 2) Pentru a stabili o coincidență a adreselor juridice/IP, ar fi trebuit să-i fie accesibilă informația despre acest lanț (care persoane juridice au fost utilizate pentru transferuri până mijloacele financiare ar fi ajuns la persoana fizică), complementar, indisponibilitatea informațiilor pentru a le aprecia sub aspect coincidențelor se atestă și prin faptul că aceasta entitate juridică nerezidentă cât și persoana fizică Ilona Jaremenco nu au avut conturi deschise la alte bănci din Republica Moldova - f/d. 213-222 (răspunsuri din instituțiile financiare din RM); 3) Companiile menționate sunt nerezidente și nu toate statele publică informații referitoare la persoanele juridice/fizice. Ipotetic, chiar dacă aceste date ar fi publice, măcar trebuia să se cunoască datele privind denumirea, codul fiscal, sediul, asociații, beneficiarii efectivi, etc.; 4) Informația la transferuri bancare este protejată de secretul bancar și nu poate fi obținută nici de administrator special, și nici de șeful de secție al Direcției Control Bancar și Monitorizare a Activităților de Prevenire și Combateră a Spălării Banilor din cadrul Departamentului Reglementare și Supraveghere Bancară al Băncii Naționale a Moldovei. Astfel de atribuții nu sunt prevăzute de lege; 5) Informații cu privire la adresa IP atribuită unui abonat este deținută de furnizorul de servicii de Internet și este ocrotit de secretul corespondenței, ca urmare nu a putut să fie obținută de învinuit. Totuși, dosarul juridic al „Fortex Opportunites LP” aflat la dispoziție UB nu conținea datele referitoare la coincidența adresei juridice cu a altei entități din lanțul respectiv; dosarul persoanei juridice nu conținea informații privind coincidența numerelor de telefoane. Întocmai și număr de telefon al persoanei juridice „Fortex Opportunites LP” lipsește în dosar al clientului băncii;

dosarul clientului deținut de banca nu are date cu privire la alți utilizatori ale aceleași adrese IP. Totodată remarcă faptul că adresele IP se califică în cele private (statice) care sunt legate de un abonat și publice (dinamice) care nu sunt legate de un abonat concret și se atribuie de fiecare dată nou (cu alte cuvinte care pot fi utilizate de oricine) f/d. 51-152, Vol. VIII din materialele dosarului penal.

116. Cu referire la verificarea afilierii și informației (dosarul juridic al clientului) prezentate de către Grate despre „Fortex Opportunites LP”, care intra în atribuțiile comisiei speciale, apărătorul a invocat prevederile pct. 7 din HG nr. 938 din 13.11.2014 (în vigoare 14.04.2015) cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii și pct.2 și 3 din Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova din 02.12.2014 cu privire la instituirea Comisiei speciale în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice. Reieșind din normele citate reiese că competența nemijlocită a aprobării afilierii a avut-o Comisia specială. Anume Comisia specială va informa administratorii speciali cu privire la lista persoanelor care nu cad sub incidența pct.2 al prezentului ordin f/d. 28-31 Vol. 4. Controlul legal multiplu asupra unității comerciale efectuat de către Comisia specială așa cum prevede pct. 7 din HG nr. 938 din 13.11.2014 s-a realizat, și se probează de exemplu prin procesul-verbal nr.20 al ședinței Comisiei speciale din 16.03.2015 prin care s-a solicitat de la Centru Național Anticorupție prezentarea informațiilor privind investigațiile desfășurate privirilor la „Fortex Opportunites LP” f/d.30 Vol. V. Conform procesului-verbal nr.21 din 22.04.2015 se confirmă că în baza adresării nr.13/31s din 25.03.2015 Centrul Național Anticorupție a comunicat încetarea investigațiilor în privința tranzacțiilor agentului economic „Fortex Opportunites LP” pe motiv că Procuratura Anticorupție s-a expus referitor la legalitatea tranzacțiilor efectuate cu participarea „Fortex Opportunites LP”. Totodată, în sarcina Ministerului Finanțelor s-a dispus obligarea de a face adresarea la BNM referitor la relații de afilierea „Fortex Opportunites LP” f/d. 30 Vol. VIII. Ulterior, la solicitarea Comisiei speciale a fost primit răspuns că ultima nu are relații cu alte bănci din Republica Moldova, cât și nu este afiliată băncii f/d.198 Vol.

117. Apărătorul a concluzionat că, competența de aprobare a listei persoanelor afiliate revine exclusiv Comisiei speciale, iar rolul administratorului special este limitat la colectarea și transmiterea informațiilor în limitele deținute de acesta. Ca urmare, este incorect de a atribui responsabilitatea deciziei asupra administratorului special, odată ce decizia finală privind afilierea persoanelor juridice aparține Comisiei speciale, care are atribuții și competențe specifice, inclusiv acces la informații din partea instituțiilor publice relevante (Ministerul Finanțelor, CNA, SIS, etc.)

118. În opinia apărării, este important de remarcat problematica acuzațiilor nefondate sub aspectul nedelimitării atribuțiilor în rechizitoriu, și anume: rechizitoriul nu distinge clar între atribuțiile încălcate și sursa legală a acestora, atunci există un risc de încălcare a principiului legalității incriminării; acuzarea nu poate demonstra că atribuțiile încălcate derivă direct dintr-o lege adoptată de Parlament (așa cum prevede HCC nr. 33/2017), ca urmare se poate argumenta că acuzațiile sunt nefondate sau formulate în mod vag, ceea ce încalcă standardele stabilite de CEDO. Deși în anumite secțiuni ale rechizitoriului acuzatorii lasă impresia că ar fi vorba despre exercitarea concomitentă a celor două funcții, în alte pasaje se referă la fapte și acțiuni care ar fi avut loc anterior numirii lui Grate Ruslan ca administrator special al B.C. „UNIBANK” S.A. Din analiza rechizitoriului reiese că neclaritatea acuzațiilor aduse lui Grate Ruslan nu este cauzată doar de lipsa unei delimitări între atribuțiile încălcate în funcție de postul ocupat, ci și de faptul că acuzatorul nu

precizează sursele acestor atribuții (dispozițiile HCC nr. 33/2017). Astfel, nu se face distincția între: atribuțiile derivând din acte legislative adoptate de Parlamentul Republicii Moldova; atribuțiile rezultate din hotărâri de Guvern; atribuțiile stabilite prin alte acte normative; caracterul atribuțiilor respective (prohibitive, permissive, alternative, cu caracter de recomandare etc.). În acest context, potrivit pct. 3 din dispozitivul HCC nr. 33/2017, Curtea Constituțională a decis că expresia „a situației de serviciu” din alin. (1) al art. 327 din Codul penal este constituțională doar în măsura în care se referă la atribuțiile de serviciu acordate prin lege. În concluzie, Curtea Constituțională a reținut că: Încadrarea juridică a faptelor conform art. 327 din Codul penal poate avea loc doar în cazul încălcării unor atribuții stabilite expres prin lege. Nu orice încălcare a unei atribuții legale atrage răspunderea penală în temeiul art. 327 din Codul penal.

119. Ca urmare sarcina acuzatorului de a demonstra atribuții exacte stabilite de legea care ar fi condus la un abuz de serviciu nu a fost atinsă pentru a fi condamnată persona. Iar o acuzația bazată pe suprapunerea acestor două funcții administrator special și de șeful de secție al Direcției Control Bancar și Monitorizare a Activităților de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor din cadrul Departamentului Reglementare și Supraveghere Bancară al Băncii Naționale a Moldovei (BNM) este neîntemeiată. Lipsa unei delimitări clare a atribuțiilor de către acuzator afectează validitatea învinuirii în general.

120. Apărătorul a invocat câteva cauze relevante din practica Curții Europene a Drepturilor Omului care, în opinia acestuia, evidențiază principii aplicabile în speța, cum ar fi prezumția de nevinovăție, standardul probei „dincolo de orice dubiu rezonabil” și necesitatea unei probe clare și concludente pentru a susține o condamnare penală, și anume: cauza „Barberà, Messegue și Jabardo împotriva Spaniei” (Barberà, Messegue and Jabardo v. Spain, cererea nr. 10590/83); cauza „Telfner împotriva Austriei” (Telfner v. Austria, cererea nr. 33501/96); cauza „Salabiaku împotriva Franței” (Salabiaku v. France, cererea nr. 10519/83).

121. În concluzie, apărătorul a menționat că acuzațiile de manipulare sau tăinuire a afilierii persoanei juridice „Fortex Opportunities” LP și presupusă favorizare a organizației criminale sunt nefondate. Lipsește delimitarea clară a atribuțiilor și specificarea atribuțiilor care derivă din lege care au fost încălcate. Declarațiile martorilor nu au susținut acuzațiile aduse, ci invers au relatat faptul că Grate cu toată diligența a îndeplinit funcțiile sale ca administratorul special derivate din Legea nr. 550-XIII din 21.07.1995, iar probele prezentate demonstrează că deciziile au fost luate de Comisia specială pe baza analizelor și verificărilor efectuate de instituțiile abilitate, inclusiv BNM și CNA. Administratorul special a acționat conform legii, la transmiterea informațiilor către Comisia specială, fără să exercite vreo influență sau manipularea asupra acestora, mai ales în contextul de exemplu că membrii acestei (în persoane exacte), procedurile interne, au fost ținute în secretizare iar comunicarea era prin secretariat a acesteia (e-mail).

Probele cercetate în instanță

122. **Instanța de judecată reține că fapta și comiterea acesteia cu vinovăție, se confirmă prin următoarele probe administrate la dosar și cercetate în ședință de judecată:**

123 Caramanovici Alexandru

123. Declarațiile martorului Caramanovici Alexandru care, în ședința de judecată din 26 septembrie 2022 (f.d. 141 Vol. XV), a comunicat că anterior a activat în Serviciul de Informație și Securitate în perioada 1997 – 2016. A fost detașat la Comisie de către Serviciul de Informație și Securitate. A fost hotărârea guvernului, iar în baza acesteia a fost delegat către un membru. Aproximativ în anul 2014 Serviciul Informație și Securitate în calitate de șef adjunct a direcției generale. Segmentul de baza era contrainformație în economie și prevenirea situațiilor excepționale în domeniile infrastructurii critice. În 2015 a fost desemnat în două comisii, el era din partea SIS-ului, din partea ambelor comisii. Atribuțiile primei comisii erau specificate în hotărârea guvernului, iar fiecare organ de stat conform competențelor examina întrebările parvenite la comisia respectivă. În prima comisie era președinte Cincilei, iar în a doua comisie președinte era de la Ministerul Finanțelor, era o doamna probabil pe numele Victoria Ursu. Vice-președinte era Sturzu. Comisia condusă de Cincilei trebuia să întreprindă acțiuni de întoarcere a patrimoniului băncii, ceea ce e legat de păstrarea și întoarcerea băncii ceea ce ține de patrimoniu băncii, și anume Banca Socială, Banca de Economii și Unibank. A doua comisie era răspunzătoare de verificarea corectitudinii de acordare a garanției de stat. Acolo erau sumele mai mult 500 000 lei.

123.I. Administratorii și Bancile prezentau informații de persoanele care dețineau bani care aveau conturi în Banca de Economii și celelalte bănci. Ședințele aveau loc în cadrul Ministerului Finanțelor. Prima ședință a avut loc la Banca Națională. Probabil că Drăguțan a prezentat președintele comisiei. În acea ședință a fost întemeierea acestei ședințe, ulterior ședințele au avut loc la Ministerul Finanțelor în biroul dnei Ursu și precizează că Ursu nu a fost aleasă dar a fost desemnată. Au mai avut loc ședințe care au avut loc la Ministerul Finanțelor, au avut loc aproximativ vreo 10, el nu a participat la aproximativ una sau două ședințe. Nu prea a înțeles pentru ce au fost antrenați acolo, deoarece mai mult ține de competența altor organe. Careva obiecții sau dezacorduri el nu a avut.

123.II. La fiecare comisie administratorul băncii prezenta lista persoanelor fizice și agenților economici care dețineau sume mai mari de 500 000. La fiecare membru de comisie se trimitea pe poșta electronică, dacă cineva nu era de acord, se expuneau fiecare în parte. Activitățile comisiei erau protocolate prin procese verbale. Cu secretariatul se ocupa Ministerul Finanțelor. Obiecții din partea Ministerului Finanțelor erau de genul verificării suplimentare, erau afiliați, care necesitau verificări suplimentare, să prezinte informații a unei întreprinderi sau alteia.

123.III. În multe cazuri erau probleme legate de activitatea Centrului Național Anticorupție. Dacă erau informații privind afilierea persoanelor fizice sau juridice, ei nu dădeau acceptul la compensarea sumelor acestora.

123.IV. Informația referitor la afiliere sau lipsa afilierii deținătorilor de conturi cu conducerea băncilor respective era furnizată de Comisia Națională a Pieței Financiare, posibil au fost cazuri când și unii membri a comisiei au sesizat astfel de chestiuni. Se verifica referitor la afiliere toate persoanele deținătoare de conturi, asta se făcea în funcție de informațiile incluse de fondatori și angajații băncilor în declarație de interese. Era un caz când s-a refuzat și pentru acționarii minoritari. Fiecare entitatea primea lista respectivă, și verifica în funcția de domeniu de competență, de exemplu fiscalul verifica dacă avea sau nu datorii la buget, și raporta în comisie. Verifica MAI, SIS, el dacă avea întrebări. Acestea se făceau în funcție de membrii de comisie, ei doar primeau informația de exemplu că el într-adevăr a avut un milion de lei. La ei competențele sunt mai restrânse ceea ce e legat de contrainformație și finanțarea terorismului. Procesele verbale a comisiei le semna ulterior ședințelor dar nu

imediat la finele ședinței. În acele procese verbale se introducea în informația referitor la întrebări.

123.V. La fel erau cazuri când se solicitau informații de la administratori speciali desemnați de Banca Națională la băncile respective, informațiile respective vizau modul de parvenire a fluxului financiar pe conturile unor anumiți clienți pe care ei îi verificau. Vorbeau la comisie, iar președintele sau vice-președintele dnul Sturzu solicitau informație suplimentară. Au solicitat de la toate băncile să li se ofere informații suplimentare, nu își amintește în privința a căror entități. Au fost desemnați în acea comisie din anul 2014, când s-a falimentat banca, iar în anul 2015 a fost ultima ședință a comisiei.

123.VI. La întrebările reprezentantului Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, martorul a declarat că erau Societăți pe acțiuni pe care nu cunoșteau cine sunt acționarii, iar ei interpelau Comisia Națională a Pieței Financiare pentru a li se comunica informații din registrul acționarilor. În majoritatea cazurilor informația referitor la afilierea sau lipsa afilierii venea de la Banca Națională, doar în anumite cazuri particulare ei ca comisie puteau să intervină pentru solicitarea informațiilor suplimentare. Informațiile venite de la Banca Națională referitoare la afiliere sau lipsa afilierii, erau asociate de comisie ca veridice, ori Banca Națională ținea informațiile, iar în unele cazuri Comisia Națională a Pieței Financiare.

123.VII. La întrebarea reprezentantului Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, cu referire la procedura ulterioară după deblocarea contului și care erau efectele juridice ale deciziei referitoare la faptul că o persoana este afiliată conducerii băncii, și invers, martorul a comunicat că dacă Comisia Națională a Pieței Financiare sau Banca Națională le comunica despre lipsa informației care să ateste afilierea, atunci ei nu erau împotriva ca să întoarcă banii, banii nu erau blocați, acești bani erau pe contul băncii la moment. În cazul în care exista o afiliere a băncii, ei refuzau să restituie banii de pe conturile lor. Refuzul sau acordul comisiei la restituirea sau nerestituirea erau documentate prin procesul verbal al comisiei. Procesele verbale se comunicau administratorului special al băncii, acolo era și reprezentatul Băncii Naționale, din câte înțelege era și conductorul acești administratori speciali. În cazul în care făcea investigații, iar CNA spunea puteau să amâne în privința unor entități. În aceste cazuri chestiunea agenților economici era soluționată doar după ce CNA finisa investigarea și dădea o poziție.

123.VIII. La întrebarea reprezentantului Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, cu referire la participarea administratorului băncii, la subiectul care viza compania „Fortex Opportunities LLP” și care a fost poziția acestuia, martorul a comunicat că o dată sau de două ori a fost reprezentatul băncii, a fost odată de la Unibank și de la alte bănci au fost administratorii băncii. Denumirea „Fortex Opportunities LLP” nu își amintește, și nu poate să răspundă.

123.IX. La întrebările apărătorului cu referire la modalitatea în care comisia interpela aceste verificări suplimentare, care era procedura, și cum erau recepționate răspunsurile, martorul a comunicat că președintele comisiei interpela în scris organul respectiv, primea răspuns tot în scris, și era comunicat în cadrul ședințelor către membri. Pe acest dosar a fost interogat cu aproximativ 2 sau 3 ani în urmă.

124. Declarațiile martorului Palii Lilia care, în ședința de judecată din 03 octombrie 2022 (f.d. 151 Vol. XV), a comunicat că în anul 2014 activa în calitate de secretar de stat la Ministerul Economiei. A fost informată de ministrul Candu că a fost inclusă în comisia specială, i-a spus că este o comisie care va activa cu respectarea secretizării, era hotărârea guvernului care a fost secretizată, iar acolo i se va explica modalitatea de activitate a acestei comisii. Comisia a fost convocată prima dată la Ministerul Finanțelor, a participat și Arapu, președintele comisiei era Veronica Ursu care tot era secretar de stat. De la început i s-a spus că această comisie va include reprezentanți de conducere din cadrul ministerelor la nivel de secretar de stat. La acel moment era doar la Ministerul Economiei și la Ministerul Finanțelor secretari de stat, la celelalte ministere nu era trecută procedura de concurs.

124.I. I s-a spus că rolul acestei comisii este de transparență. Rolul ei în această comisie se limitează competențele Ministerului Economiei. Ulterior a fost invitată la ședințele acestor comisii, care erau sub egida Ministerului Finanțelor. Din comisia respectivă a făcut parte MAI. Ministerul atrăgea și de la Camera Înregistrări de Stat, SIS și CNA, se întâmpla că erau atrași și reprezentanții Serviciului Fiscal de Stat și Camera Înregistrării. Desemnarea sa în cadrul acestei comisii nu a fost prin concurs, a fost la solicitarea dlui Candu, el a informat-o despre aceasta.

124.II. Reprezentanții CS de stat erau solicitați când apăreau întrebări referitoare la acționarii entităților juridice de stat și reprezentanții SFS atunci când erau necesare informații referitoare la restanțele față de buget. Conform hotărârii guvernului, scopul acestei comisii era examinarea soldurilor restante sub aspectul afilierii. Se făcea proces verbal al comisiei, iar procesul verbal era făcut de președintele comisiei care era reprezentat de Ministerul Finanțelor.

124.III. Comisia era convocată atunci când erau materiale prezentate la comisie. Comisia era convocată de către Ministerul Finanțelor. În 2015, la începutul lunii martie, i s-a comunicat că nu va participa în această comisie, și va fi reprezentantă altă persoană. Activitatea comisiei era secretă, câteodată erau aduse materialele sigilate.

124.IV. În cadrul acestei comisii și-a expus opinia, nu își amintește în care ședință și cu privire la ce. A solicitat ca unele informații să fie verificate de procuratură, iar aceste procese au fost semnate după ce a venit răspunsul de la procuratură. Crede că a mai fost un caz, în care a refuzat semnarea procesului verbal, sau poate s-a expus împotriva acestuia. Nu își amintește sigur, dezacordul era legat de achitarea sumelor erau făcute în zone offshore, ori dacă sumele erau făcute foarte mari ca rambursare.

124.V. Nu putea să se expună asupra acționariatului, era scopul de a verifica soldurile sub aspectul afilierii persoanei. Ea a reprezentat Ministerul Economiei, ea nu a avut limita competențelor funcționale nu a avut acces instituțional la careva baze de date care ar permite să facă careva verificări profesionale și participarea în această comisie era pentru a asigura transparența procesului de examinare, mai ales că se cunoștea că sistemul bancar este într-o situație aproape de default, și putea să provoace o criză a statutului. Participarea în comisie a făcut-o cu onestitate și nu a cunoscut că în spatele acestui proces ar putea fi careva fraudă.

124.VI. La întrebarea acuzatorului de stat dacă în cazul în care ar fi avut suspiciuni, ar fi putut să verifice prin intermediul celorlalți membri ai comisiei, martorul a

comunicat că atunci când se luau deciziile erau confirmarea colegilor (reprezentanții CNA, MAI, SIS) fiecare pe competența sa, că au fost efectuate verificările respective. Din ceea ce își amintește nu au fost cazuri când comisia să fi luat decizii fără să fie cunoscute informații despre acționariat sau alte informații importante.

124.VII. La întrebarea instanței cu referire la cazurile când aceasta a refuzat să semneze procesele-verbale sau când a semnat cu obiecții, martorul a comunicat că nu își amintește sigur cine erau reprezentanții, și care erau companiile persoanele fizice sau juridice, de aceea ea a refuzat să semneze.

124.VIII. La întrebarea acuzatorului de stat cu referire la cine raporta și cum se repartiza în cadrul comisiei, martorul a comunicat că erau pregătite pentru fiecare membru a comisiei, listele cu denumirea companiei, fiecare se uita în limita competențelor. **Raportor principal erau administratorii insolabilității, ei veneau la comisie.** Nu își amintește exact cine erau, câteodată ei așteptau în sala de așteptare, și erau invitați atunci când apăreau întrebări la ei, dar listele erau pregătite de administratorii insolabilității. Prima veriga de verificare era Banca Națională. Administratorii insolabilității erau invitați la comisie, pentru că ei trebuia să prezinte acele documente, acolo puteau apărea întrebări. Își amintește că ei au prezentat când erau cazuri mai complicate. Își amintește și cazuri când ei stăteau în camera de protocol, iar ei erau invitați la necesitate. Nu își amintește dacă (inculpatul) a fost la comisia respectivă.

124.IX. La întrebarea acuzatorului de stat cu referire la cine a fost administratorul insolabilității din partea Unibank, martorul a comunicat că nu își amintește. Ea sigur nu poate spune cine a fost administratorul insolabilității, dar dacă au fost examinate materialele, logic că au fost. Examinarea documentelor în comisie se făcea în baza prezentărilor formulate de administratorii insolabilității. Prezența administratorilor era o regulă. I-a spus cineva din cadrul Ministerului Economiei că ea nu va participa la aceasta comisie, întrucât trebuie cineva cu profil juridic.

124.X. La întrebarea reprezentantului Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, cu referire la efectul deciziei comisiei în cazul în care a comisia specială lua o decizie și invers, martorul a comunicat că ea nu are cum să cunoască ce se întâmpla, unica ce poate spune că deseori i se atenționa, ca să emită deciziile în termen rezonabil că se afectează activitatea agenților economici și să evite atacarea statului în instanță în legătură cu aceasta. Dacă examinarea era una pozitivă, deja era mecanismul care era stabilit sub aspectul emiterii garanției de stat. Comisia examina sub aspectul afilierii, mecanismul de emiterie a garanțiilor era stabilit, se examina doar dacă există sau nu există afiliere. Ceilalți colegi se uitau în limita competenței, se uitau pe spălarea banilor și terorism.

124.XI. La întrebările apărătorului, martorul a declarat că la procuratură a fost audiată în anul 2019. Nu își amintește dacă în procesul-verbal al comisiei se menționa prezența administratorilor băncilor.

124.XII. Cu referire la modalitatea interpelării, din câte își amintește președintele comisei făcea interpelare, dacă erau față de membrii comisiei nu era în scris, dar dacă erau la alte organe se făcea oficial interpelarea. Cum venea răspunsul ea nu cunoaște. Nu cunoaște care era formatul primirii răspunsurilor, nu își amintește. Dacă se făcea o interpelare la procuratura presupune că răspunsul era în scris. Nu cunoaște dacă la procuratură a fost

audiată pe cauza respectivă, a fost audiata la procuratură referitor la activitatea sa în comisie. A fost audiată doar odată la procuratură.

124.XIII. Această comisie a fost creată în baza hotărârii de guvern nr. 938 din 2014 care a stipulat că Ministerul Finanțelor va crea o comisie, și erau stabiliți reprezentanții căror instituții vor intra în aceasta comisie. Hotărârea a fost secretă dar a făcut cunoștință cu aceasta. Cu referire la criteriile în **baza cărora se determină afilierea, în hotărârea guvernului este scris că afilierea se constată ținând cont de prevederile art.3 Legea nr. 550 din 1995.** Cu referire la modalitate de adoptare a deciziilor, nu își amintește dar nu crede că a fost procedura de votare. Acolo fiecare își expunea poziția, și era expus în procesul verbal. Comisia nu era cu vot, ea examina și se expunea.

124.XIV. Cu referire la persoanele care luau deciziile, era proces verbal, toți membrii comisiei se expuneau. Nu poate să răspundă la întrebare. Comisia examina în limita competențelor care le avea. Dacă cineva prezenta că este afiliere, atunci așa se consemna proces verbal. Prima verificare a afilierii urma să fie făcute de administratorul insolabilității, iar la comisie se mai verifica în limita competențelor. Fiecare membru își expunea poziția pe segmentul său de responsabilitate, în procesul verbal se consemnau rezultatele examinării cu constatarea examinării. În procesul verbal se consemna doar obiecțiile. Că **nu sunt obiecții la lista prezentată de administrator sau de exemplu ca sunt obiecții la lista prezentată de administrator.** Nu cunoaște ce se întâmpla mai departe în cazul în care se constata că sunt obiecții, nu cunoaște care era procedura post proces verbal.

124.XV. Din câte își amintește dacă era obiecții, colegii rugau să detalieze, după ce se primeau informațiile, se soluționa. Cu referire la cazurile când erau obiecții și cui se raportau, era președintele comisiei. Ea personal nu raporta nimic nimănui întrucât ea era membrul comisiei. Cu referire la asigurarea transparenței, comisia a fost creată ca o platformă ca să fie examinat în mod transparent. Orice obiecții se consemnau în procesul verbal.

124.XVI. La întrebarea instanței, martorul a comunicată că denumirea „Fortex Opportunities LLP” nu îi este cunoscută.

124.XVII. La întrebarea acuzatorului de stat, martorul a comunicat că acuzatorul de stat ieri a sunat-o și a întrebat dacă cunoaște pe Grate Ruslan și ea i-a spus că nu cunoaște. Nu își amintește cine redacta în procesul verbal. Procesul-verbal se efectuau în cadrul comisiei. Familia Grate nu și-o amintește, asta a menționat când a fost invitată pe cauza penala dată.

Instanța de judecată reține că informațiile relevate de proba 1 și 2 denotă că în anul 2014, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 938 cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale, Ministerul Finanțelor a creat în comun cu Banca Națională a Moldovei, Ministerul Economiei, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate și Centrul Național Anticorupție o Comisie specială în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice cu capital privat, inclusiv societăților comerciale în care statul deține sub 25% din capitalul social deschise în bănci, cu excepția instituțiilor financiare rezidente, care depășesc cumulativ suma de 500 mii lei, pentru a stabili, în termen de 2 luni din data de la care garanția de stat produce efecte juridice, lista persoanelor fizice, a persoanelor juridice și a întreprinderilor individuale care sînt persoane afiliate băncilor.

Alexandru Caramanovici (SIS) și Lilia Palii (Ministerul Economiei) au fost incluși în această Comisie specială.

Informațiile relevate de aceste probe mai denotă că scopul acestei comisii era să analizeze soldurile din conturile persoanelor fizice și juridice deschise în cele trei bănci și să stabilească, care din deținătorii de conturi sunt persoane afiliate băncilor în cauză.

Se mai reține că aceste informații relevă că informațiile privind aceste solduri din conturi, privind persoanele care le dețin, inclusiv cu referire la posibilele afilieri erau prezentate de administratorii speciali care erau desemnați de Banca Națională a Moldovei. Banca Națională era una din instituțiile care deținea informații despre persoanele afiliate băncilor. De regulă acest gen de informații erau apreciate ca veridice de membrii comisiei, deoarece BNM era entitatea cea mai competentă în acest sens.

Aceleași informații relevă că administratorii speciali efectuau prima verificare și întocmeau listele corespunzătoare, pe care le prezentau Comisiei speciale. Verificarea efectuată de Comisie era făcută în funcție de informațiile furnizate și în funcție de informațiile incluse de fondatori și de angajații băncilor.

În cazul în care apăreau dubii, neclarități etc. Comisia specială putea solicita informații suplimentare, inclusiv de la alte autorități sau puteau efectua interpellări, la care așteptau răspuns și ulterior soluționau problema deblocării conturilor. În cazul în care nu era constatată afilierea, Comisia speciale aprobă deblocarea conturilor.

125 Olaru Grigore

125. Declarațiile martorului Olaru Grigore care, în ședința de judecată din 08 decembrie 2022 (f.d. 159 Vol. XVI), a comunicat că pe Grate Ruslan îl cunoaște. Au fost colegi la Banca Națională din anul 2000. Conflicte cu acesta nu a avut. Cunoaște că urmează a fi audiat în legătură cu fraudă bancară.

125.I. A menționat că la general poate comunica că au fost acordate niște credite prin intermediul a trei bănci din RM, Banca de Economii, Banca Socială și Unibank. La moment dânsul este lichidator la Banca de Economii. În 2013 Grate era șef de departament. Martorul a fost lichidator la Invest Privat Bank până în aprilie 2015. Din aprilie 2015 până în octombrie 2015 a fost administrator special la Banca de Economii și activează până în prezent. Grate a fost administrator special la Unibank pe parcursul anului 2015. În virtutea atribuțiilor sale de administrator special a avut relații cu comisia specială în care erau reprezentanții Guvernului, Băncii Naționale, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și CNA.

125.II. Relații mai complexe le-a avut predecesorul său. În atribuțiile acestei comisii era examinarea clienților la aceste 3 bănci, a căror solduri în conturi depășeau 500 mii lei. Mecanismul era când banca intra în administrare specială se prezentau listele către această comisie, ei investigau acești clienți ai băncii și ulterior prezentau băncilor permisiunea de a conlucra cu acești clienți.

125.III. Dânsul nu a fost niciodată invitat la această comisie, relațiile sale cu aceasta comisie au fost permisiunea de a debloca conturile de la 3 clienți. Aceasta permisiune venea ca o anexa de la această comisie în care se specifica faptul că comisia permite sau nu permite deblocarea conturilor.

125.IV. La clienți cu soldurile mai mari de 500 mii li se verifica dacă sunt acționari ai băncii, sau dacă acționarii au legătură cu aceștia. Dânsul niciodată nu a văzut procesul verbal pe deplin, doar un mic extras a acestuia. Nouăzeci și nouă de procente au fost deblocate foarte repede.

125.V. Funcția de administrator special presupune atribuția de gestionare a băncii. Până la dânsul a activat ca administrator special Ion Ropot. Acesta a prezentat listele la comisie. Acele liste erau pentru persoane fizice și una pentru cele juridice. Ele cuprindeau denumirea persoanei, codul fiscal, suma totală a mijloacelor bănești deținute de clienți. Lista persoanelor afiliate a fost prezentată separat, aceasta era a treia listă, dar comisia nu examina această listă. Acele două liste erau propuneri pentru deblocarea conturilor.

125.VI. Informația despre persoanele afiliate a fost transmisă către comisie în lista a treia, dar nu se examina. Administratorul special avea în mod evident informație despre rulajele bănești. El putea să vadă de unde au intrat banii și unde au plecat. În perioada de referință el activa la Banca de Economii, iar dânsul la Unibank, careva interacțiuni cu acesta nu a avut deoarece acestea sunt două entități separate. Nu a avut careva interacțiuni cu Grate în acea perioadă.

125.VII. Predecesorul său a fost cel care a prezentat listele către comisie, personal practic nu a lucrat cu comisia și nici nu cunoaște dacă Ropot a fost invitat la comisie. Unica ce putea să facă administratorul putea să solicite contractul dacă transferul era în baza unui contract, el putea să vadă acest lucru.

125.VIII. La întrebările apărătorului, martorul a comunicat că rolul comisiei era de a analiza clienții băncii care cumulativ dețineau suma de 500 mii lei și ca urmare a permite sau a nu permite deblocarea conturilor acestor clienți. Nu a fost membru al comisiei ca să cunoască activitatea comisiei, dar menționează că banca tranzacțiile care depășeau o anumită limită le raporta lunar la Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor. Nu cunoaște sub ce pretext a fost respins acel procent. Soluția dată de comisie privind admiterea sau nu, nu era una motivată. În acea perioadă viceguvernatori au fost mai mulți, inclusiv Ion Strurzu care a fost și membru a acelei comisii. Statutul său de viceguvernator crede că îi permitea acestui domn Strurzu să aibă acces la informații, ori BNM primea lunar lista persoanelor afiliate de la bănci. Atribuția BNM este supravegherea băncilor, iar BNM putea verifica orice informație.

125.IX. La întrebarea acuzatorului de stat, martorul a comunicat că ei nu primeau indicații de la BNM, cu comisia personal nu a avut nici o tangență, doar a primit 2-3 mesaje electronice pe care venea extrasul.

126 Țurcanu Vladimir

126. Declarațiile martorului Țurcanu Vladimir care, în ședința de judecată din 19 decembrie 2022 (f.d. 175 Vol. XVI), a comunicat că așa persoană ca Grate Ruslan cunoaște, au fost colegi. Au activat împreună începând cu luna noiembrie 2009 până în septembrie 2015 în funcție de director Reglementare și Supraveghere Bancară, ulterior din octombrie 2015 până în mai 2020 director a Departamentului Reglementare și Autorizare, din mai 2020 până în prezent director adjunct Departament Reglementare și Autorizare în cadrul BNM. În acea perioadă Grate era șef al secției control on site și combaterea spălărilor banilor tot la BNM din

cadrul Departamentului Reglementare și Supraveghere a Banilor. Conflicte cu Grate nu au avut. În relații de rudenie sau alt gen de relații cu acesta nu sunt.

126.I. La întrebările procurorului, martorul a comunicat că activitățile desfășurate de departament erau reglementarea activității bancare, licențierea și autorizarea atât a băncilor cât și a persoanelor care dețin funcție de administrator. Controlul la distanță prin prezentarea de către bănci a rapoartelor. Control on site, adică pe teren, a activității băncii, reglementarea și verificarea activității băncilor în domeniul spălării banilor, prevenirea situațiilor de criză și asigurarea activității financiare în sistemul bancar și supravegherea specială a băncilor în dificultate și a băncilor în lichidare.

126.II. Din câte își amintește, Grate a fost numit de către Consiliul de Administrație a BNM în funcție de administrator special la B.C. „Unibank” S.A. Din Consiliul de Administrație el nu a făcut parte. Din Consiliu de Administrație făcea parte guvernatorul și viceguvernatorii în funcție. Guvernator era Dorin Drăguțanu, viceguvernatorii erau din câte își amintește dl Moloșag, dl Sturzu și dl Cincilei, și celelalte persoane nu le ține minte. Dna Tăbârța a fost viceguvernator, dar nu își amintește dacă în acea perioadă mai era viceguvernator întrucât aceasta a fost demisă. Departamentul se subordona dnei Tăbârța, iar în 2014, în noiembrie sau decembrie, ulterior subordonarea a fost către dl Sturzu.

126.III. Cu referire la faptul dacă a fost instituită careva comisie interguvernamentală în acea perioadă, din câte își amintește a fost instituită o comisie, care urma să verifice anumite sume, care urmau a fi făcute achitări de către administratori speciali, alte detalii nu ține minte. Careva tangență cu comisia respectivă nu a avut. Presupune că se prezenta, prin sistemul centralizat de raportare, la modul practic nu cunoaște, de obicei se prezenta electronic. Informația dată se analiza și se raporta conducerii. Pe dosarul ce ține de Grate nu a fost audiat, din câte își amintește acolo erau întrebări pe marginea activității altui coleg. Acele declarații le susține, dar nu ține minte ce a spus, menționează faptul că a spus doar adevărul și ceea ce ținea minte atunci. Cu referire la faptul dacă rapoartele zilnice erau și ajungeau la administrația BNM, informația respectivă nu o ține minte.

126.IV. La întrebarea reprezentantului Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, cu referire la cine era delegat din partea BNM în cadrul comisiei speciale, martorul a menționat că din câte își amintește, era dl Sturzu.

126.V. La întrebările apărătorului Denis Calaida cu referire la cine a fost delegat din partea Ministerului Finanțelor, martorul a comunicat că nu ține minte. Ține minte cu certitudine că în acea Comisie a participat reprezentantul Băncii Naționale și Serviciului pentru Combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, alte instituții de stat nu ține minte. Cu referire la rolul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, acesta are rol de autoritate competentă, este autoritatea care primește raporturi de la bănci pe operațiuni suspecte, primește raporturi pentru tranzacții mai mari de o anumită sumă, care eventual urmează să le verifice și să aplice prevederile legii în caz de necesitate. Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, are drepturi de a emite ordine, de a suspenda anumite tranzacții și de a verifica activitatea entităților din sistemul financiar și a altor agenți economici. Cu referire la ce se întâmpla ulterior suspendării, nu știe ce se face mai departe, cunoaște că perioada suspendării este limitată, mai departe trebuie să funcționeze sistemul judiciar. Cu referire la faptul dacă BNM a făcut raport referitor la creditele de urgență, și dacă a fost

identificate careva încălcări, din câte cunoaște, nu cunoaște de acest fapt, deoarece din 2015 activează în alt domeniu și nu cunoaște ce a urmat după asta.

126.VI. La întrebarea reprezentantului Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, cu referire la care este entitatea care se ocupă cu identificarea persoanei ca fiind afiliată a băncii, acesta a menționat că prezentarea rapoartelor cu privire la persoanele afiliate era obligația băncii, iar de către Banca Națională se verifica corectitudinea acestora, verificare avea loc în cadrul controalelor pe teren. Raportarea se făcea cu o oarece periodicitate calendaristică, la sfârșitul lunii sau a trimestrului.

Instanța de judecată reține că informațiile relevate de probele nr. 3 și 4 relevă că Grate Ruslan Dumitru în perioada anului 2015 a activat în calitate de administrator special al „Unibank” S.A. Totodată, informațiile relevate de aceste probe coroborează cu informațiile relevate de probele 1 și 2 în ceea ce privește funcționarea Comisiei speciale și atribuțiile acestei comisii.

Cu referire la informațiile prezentate de administratorii speciali ai băncilor în adresa Comisiei speciale, informațiile respective denotă că aceștia prezentau la Comisia specială trei liste. Ele cuprindeau denumirea persoanei, codul fiscal, suma totală a mijloacelor bănești deținute de clienți. Lista persoanelor afiliate a fost prezentată separat, aceasta era a treia listă. Administratorul special avea informație despre rulajele bănești. El putea să vadă de unde și unde au fost transferați banii.

Reprezentant Minister Finanțelor

127. Declarațiile reprezentantului Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe care, în ședința de judecată din 07 februarie 2023 (f.d. 181 Vol. XV), a comunicat că la Judecătoria Chișinău sediul Buiucani este pendinte cauza penală privind învinuirea lui Grate Ruslan de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (3) Cod penal, prin care a fost cauzat statului un prejudiciu în suma totală 75 milioane 135 mii 263 lei 9 bani, și anume 4 milioane 778 771 dolari SUA și suma de 128 450 000 euro. Din actul de învinuire reiese faptul că acesta este învinuit că contrar prevederilor legale a prezentat Comisiei formată prin ordinul ministrului finanțelor Anatol Arapu nr. 817-s din 02.12.2014 adoptat în vederea executării hotărârii guvernului nr. 938 din 13.11.2014 și asigurării repartizării mijloacelor financiare eliberate de către Banca Națională conform contractului nr. 33 din 30.12.2014 încheiat între Banca Națională și Unibank SA de acordare a creditului de urgență în sumă totală de 1 miliard 353 de milioane 541 mii lei asigurată ulterior prin garanția de stat nr. 808-s din 17.11.2014, cât și conform contractului nr. 35 din 03.04.2015 de acordare a creditului de urgență în suma totală de 970 milioane lei.

127.I. Ambele au fost majorate ilegal din contul sporirii, inclusiv ceea ce privește persona juridică nerezidentă „Fortex Opportunités LP prin implicarea directă a administratorului special Grate Ruslan Dumitru a informațiilor manipulatorii și propunerea cu privire la lipsa de obiecții în privința persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP” din cadrul Băncii Comerciale Unibank SA pe contul căruia erau anterior depozitate mijloace financiare menționate în suma totală 4 milioane 778 mii 771 dolari SUA și 128 mii euro, deși era conștient că mijloacele financiare nominalizate au fost obținute ca urmare a unor

operațiuni deghizate de către membrii organizației (asociației criminale) în principal prin implicarea persoanelor afiliate în fapt, iar formarea contului bancar a persoanei juridice „Fortex Opportunities LP” a fost posibilă în rezultatul transferării mijloacelor financiare provenite din credite acordate ulterior de către Banca de Economii persoanelor juridice SRL DraCard și persoanei juridice SRL Contrade de către BC „Unibank” SA și de la persoana afiliată Băncii „Unibank” SA și Banca de Economii SA, Ilan Șor creând în cele din urmă formarea aparentă a unui depozit bancar de 4 milioane 778 771 dolari SUA, 128 mii euro, bani care în realitate au servit la sporirea gradului de lichiditate fictivă a băncii și deghizare a tranzacțiilor ilegale a circumstanțelor descrise mai sus.

127.II. A mai indicat că în actul de învinuire se precizează că Grate Ruslan Dumitru a expediat în adresa Comisiei pentru examinare în ședință a informației / dosar juridic cu privire la legalitatea formării contului bancar a persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP”, cât și lipsa afilierii a acesteia reglementată prin Legea nr. 550/1995.

127.III. În rezultat conform procesului-verbal nr. 22, unde s-a acceptat și s-a dispus deblocarea conturilor bancare a persoanelor juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP” deținute în cadrul BC „Unibank”, iar prin decizia sa nr.5 din 08.05.2015 s-a dispus deblocarea conturilor entității „Fortex Opportunities LP”. Precizează că prin ordonanța PCCOCS din 15.11.2021 Ministerul Finanțelor a fost recunoscut în calitate de parte vătămată pe cauza penală vizată. Întru determinarea cu exactitate a plăților (transferurilor) efectuate de către persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunities LP” din perioada deblocării conturilor curente, în baza deciziei Comisiei Speciale din 05.05.2015, Ministerul Finanțelor a înaintat o interpelare către Banca Națională care a fost redirecționată de către aceasta din urmă de către BC „Unibank” în proces de lichidare.

127.IV. Prin scrisoarea BC „Unibank” SA în proces de lichidare nr. 1420/4962 din 23.12.2021 a fost comunicate conform tabelului expus în acțiunea civilă sumele transferate de la contul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP” din perioada deblocării conturilor curente în baza Deciziei Comisei Speciale din 05.05.2015, astfel suma cumulată a transferurilor efectuate ca urmare a deblocării conturilor a persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP” în baza Deciziei din 05.05.2015 constituie suma de 85 milioane 959 mii 462,2 lei și suma de 6 milioane 774 de mii 540,3 lei, sumele echivalente în lei la data efectuării tranzacției.

127.V. În concluzie, în temeiul art. 8 alin. (2) lit. (f), art. 938 alin. (1) din Cod civil, art. 9 alin. (9) lit. f, art. 1998 alin (1) din Cod civil modernizat, art. 61 și art. 221 alin (1) din Codul de procedură penală, solicită admiterea cererii Ministerului Finanțelor, recunoașterea Ministerului Finanțelor, în calitate de administrator a bugetului de stat, în calitate de parte civilă, încasarea din contul persoanei inculpate Grate Ruslan în beneficiul bugetului de Stat a sumei de 85 milioane 959 de mii 462,2 lei ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 4 milioane 766 mii 033,61 dolari SUA și a sumei de 6 milioane 774 mii 540,3 lei, ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 333 mii, 955,73 euro, a sumei de 23 milioane 939 mii 121,46 lei, cu titlu de dobânda perioada 04.10.2016-28.04.2022 calculată din suma de 85 milioane 959 mii 462,2 lei, suma de 1 milion 852 mii 326,36 lei cu titlu de dobânda (perioada

04.10.2016 - 22.03.2022), calculată din suma de 06 milioane 774 mii 540,3 lei. Solicită admiterea acțiunii.

127.VI. La întrebarea acuzatorului de stat cu referire la motivul pentru care diferă sumele, reprezentantul a comunicat că dobânda s-a calculat în temeiul Legii nr. 235/2016. Cu referire la diferența dintre sume, Ministerul Finanțelor întru determinarea cu exactitate a sumelor care au fost transferate de la contul persoanei juridice nerezidente, cont care conform actelor de învinuire se precizează a fost format cu încălcarea prevederilor legale (ca exemplu: Norma cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului a înaintat o solicitare la Banca Națională), a înaintat o interpelare către BNM care a fost redirecționată către BC „Unibank” iar aceasta din urmă a prezentat informații cu privire la sumele transferate în baza decizie respective de deblocare a conturilor.

127.VII. La întrebarea apărătorului Aureliu Colenco, dacă în 2014, 2015 Unibank, Banca Națională și Ministerul Finanțelor dețineau lista persoanelor afiliate, ținând cont de legea cu privire la spălarea banilor, reprezentantul a comunicat că nu cunoaște așa detalii, toate circumstanțele au fost expuse în acțiunea civilă. Cu referire la explicarea faptului că Fortex nu a fost în lista deținută de Unibank, Banca Națională și Comisia specială, întrebarea este în corelare cu actul de învinuire. Acuzarea urmează să probeze învinuirea și faptul că persoana juridică vizată era afiliată. Din actul de învinuire reiese că contul a fost constituit cu încălcarea prevederilor legale. Întrebarea ține de acuzare.

127.VIII. La întrebarea apărătorului Aureliu Colenco, potrivit căreia în conformitate cu hotărârea guvernului nr. 938 pct. 7 din 2014, scopul Comisiei este verificarea soldurilor, verificarea listelor persoanelor afiliate, inclusiv modificarea și propunerea persoanelor din lista persoanei afiliate, și în acest context dacă Ministerul Finanțelor, ca fiind membru, a propus careva modificări sau introducerea persoanei juridice Fortex Opportuneteis LP în lista respectivă, reprezentantul a comunicat că întrebarea respectivă este în strică coroborare cu învinuirea adusă, urmează ca să fie examinată la etapa corespunzătoare. Aspectele date pot fi elucidate prin audierea persoanelor care au fost membrii comisiei. Astfel de detalii nu cunoaște. Nu poate să infirme sau să confirme faptul că reprezentatul Ministerului Finanțelor poate să fie membru sau nu.

127.IX. Cu referire la motivul formulării pretențiilor de ordin material în raport cu administratorul special, în condițiile care în Legea cu privire la instituția financiară nu prevede răspundere penală și civilă, a menționat că temeiurile legale sunt indicate în acțiunea civilă. Cu referire la temeiul legal în baza căruia a primit acest drept de a solicita pretenții în locul Băncii Naționale, aceste temeiuri legale sunt indicate în acțiunea civilă. Cu referire la procedura de subrogare, calculele sunt indicate în acțiunea civilă.

127.X. Ministerul Finanțelor este reclamantul corespunzător în speța dată. BNM a dat credite de urgență către cele 3 bănci în sumă de 14 miliarde 121 milioane 758 mii lei). Creditele de urgență s-au dat cu garanția statului. Aceste 3 bănci au restituit parțial creditele de urgență, a rămas o sumă neachitată 13 miliarde 341 milioane 200 mii lei. Ca efect al neonorării obligațiilor, a fost adoptată Legea nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiune obligațiunilor de stat în vederea executării Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivată din garanțiile de stat nr. 807 din 17.11.2014 și nr. 101 din 01.04.2015. Astfel statul,

în temeiul legii nominalizate și acordul încheiat cu BNM trebuie să achite sumele respective de către BNM.

127.XI. Cu referire la decizia curții de apel în cauza Ilan Șor, unde a prezentat acțiunea civilă, în primul rând, motivarea încă nu a parvenit. Din câte reține s-a respins deoarece nu putea interveni în ordin de apel. Cu referire dacă în conformitate cu Legea nr. 245 alin. (2) art. 2 aceste bănci și în prezent restituie sumele, procedura de lichidare încă nu este finalizată. Au fost restituite parțial. Sumele restituite sunt specificate în acțiunea civilă. Nu cunoaște la ce etapă este procedura de lichidare. Aceste chestiuni sunt reflectate în acțiunea civilă. Faptul că banii s-au dat și nu s-au întors, pentru faptele ilicite urmează să răspundă persoana/persoanele vinovate. Nu cunoaște despre existența unui raport din Banca Națională prin care s-a constata că folosirea fondurilor de urgență la acordarea creditelor nu constituie o încălcare la acel moment, nu cunoaște așa raport.

128 Ursu Veronica

128. Declarațiile martorului Ursu Veronica care, în ședința de judecată din 14 februarie 2023 (f.d. 186 Vol. XVI), a comunicat că așa persoana ca Grate Ruslan, după nume cunoaște. Careva raporturi cu Grate Ruslan nu a avut.

128.I. A comunicat că a fost angajată în cadrul Ministerului Finanțelor în calitate de specialist coordonator în anul 2002, imediat după absolvirea studiilor în cadrul ASEM. În anul 2011 a deținut funcția de Șef de Direcție în cadrul Ministerului Finanțelor, până a deține această funcție a deținut toate funcțiile de creștere. În anul 2014 a promovat concursul la funcția de secretar de stat în cadrul Ministerului Finanțelor și a fost numită în calitate de secretar de stat la Ministerul Finanțelor. În partea ce ține de comisia la care se face referire a fost invitată la dl ministru de atunci - Anatol Arapu și i-a comunicat că trebuie să participe la o ședință din cadrul Băncii Naționale a Moldovei.

128.II. În acea zi a mers la ședință, acolo erau reprezentanți ai mai multor autorități, în cadrul ședinței s-a comunicat despre instituirea unei comisii în cadrul Ministerului Finanțelor, o comisie ce va examina situația în sectorul bancar. Întrebând de ce la Ministerul Finanțelor, ultimul neavând funcție de reglementare, supraveghere, control în sistemul bancar, nu i s-a comunicat cauza. Revenind la Ministerul Finanțelor a comunicat ministrului despre ce s-a discutat în acea ședință referitor la instituirea unei comisii în cadrul Ministerului Finanțelor care va analiza situația în domeniul bancar la care dlui i-a spus să nu își facă griji că în componența comisiei date vor fi incluși reprezentanți ai autorităților care dețin informații referitor la reglementarea, supravegherea, controlul sectorului bancar și alte informații, totodată acesta i-a spus că va face parte și ea din comisia dată. La întrebarea sa de ce ar face parte din această comisie, neavând atribuții în sectorul bancar nici conform fișei postului, nici conform Hotărârii Guvernului nr. 201, acesta i-a comunicat că din motiv că este secretar de stat. Totodată i-a comunicat că vor fi delegate persoane în cadrul comisiei date din autoritățile competente, ulterior prin rezoluția ministrului i s-a repartizat delegarea reprezentanților în comisie de către autorități.

128.III. Astfel, la minister au parvenit sesizări de la autorități prin care au fost delegați membri în componența comisiei și dl ministru i le-a dat pentru întocmirea ordinului. Au fost delegați reprezentanți ai următoarelor autorități: BNM - Sturzu Ion, SIS - Caramanovici Alexandru, CNA - Gîscă Oxana, ME - Lilia Palii, MAI - Lilian Carabeț, ulterior a fost substituit cu Pînzari Constantin, Serviciul Combaterea Spălării Banilor și Finanțării Terorismului - Șarco Vasile și dl Munteanu, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat - Lazari Igor, Inspekția Financiară - Munteanu Andrei.

128.IV. A fost elaborat un ordin, întrebând de dl ministru ce va sta la baza întocmirii ordinului, acesta i-a comunicat Hotărârea Guvernului nr. 938 privind conjunctura macroeconomică, unde atribuțiile comisiei urmau să fie exercitate în corespundere cu hotărârea dată. Concretizează că, la întrebarea sa de ce sub egida Ministerului Finanțelor să fie instituită această comisie, deoarece Ministerul Finanțelor nu deține funcție de control, de supraveghere, de reglementare, acesta i-a spus că va fi Inspectorul Fiscal Principal de Stat care poate să dețină anumite informații despre o situație la moment și Inspekția Financiară. Ulterior ministrul a semnat ordinul privind instituirea comisiei date.

128.V. A explicat că ulterior au parvenit informații de la administratorii speciali, care urmau să fie examinate în cadrul ședințelor comisiei, fiecare membru al comisiei primea informațiile de la administratori. La convocarea ședinței comisiei, a fost adus la cunoștință ordinul privind instituirea comisiei, în anul 2014, aproximativ luna decembrie, noiembrie.

128.VI. În cadrul comisiei a intervenit reprezentantul BNM care a comunicat despre necesitatea examinării listelor prezentate de administratorii speciali conform competențelor autorităților ce le reprezintă și necesitatea urgentării acestui proces pentru a nu se crea panică în societate că persoanele nu-și pot revendica depozitele.

128.VII. În cadrul fiecărei ședințe, fiecare reprezentat al autorității se expunea dacă au careva obiecții față de informațiile prezentate de administratori. Erau cazuri când se solicita opinia altor organe, cum ar fi PG, PA, BNM, CNA etc. Erau și cazuri când reprezentatul autorității în comisie solicita ca să fie sesizată autoritatea ce o reprezintă în scris despre un subiect anume. Ulterior când parveneau răspunsuri de la autoritățile sesizate erau examinate în cadrul comisiei. Toată corespondența era efectuată prin serviciul cu regim secret al Ministerului Finanțelor. Procesele verbale ale ședințelor erau perfectate pe loc, și erau semnate de către fiecare membru al comisiei după finalizarea ședinței.

128.VIII. A avut așa o situație, prin care pe site-ul BEM, era publicat un ordin prin care era scos moratoriul de către administratorul special pe anumite persoane juridice/fizice, exact nu își amintește. Dar de către comisie a fost impus moratoriu pe persoanele date. Atunci a mers la dl ministru și i-a comunicat situația dată, și a insistat ca să fie sesizat organul de drept despre situația dată. Nu își amintește numele persoanelor fizice și juridice. Drept rezultat au fost adresări către CNA, Guvern și Comitetul Național de Stabilitate Financiară și a fost invitată la CNA pentru audiere pe cazul dat. Periodic de către comisie se expediau adresări către Guvern ce țin de activitatea comisiei cu informarea despre moratoriul impus, despre numărul ședințelor, deciziilor luate, procesele verbale, despre sesizările către diferite autorități.

128.IX. Este un moment care își amintește, unde a votat împotriva privind eliberării unor sume pe doi agenți economici, sumele erau foarte mari, atunci ea și Ministerul Economiei au fost împotriva. Nu își amintește ce instituție financiară era vizată. Știe că au fost niște mișcări în conturi, iar sumele erau foarte mari, nu își amintește ce instituții și ce sume anume. Pentru doi agenți economici a insistat să fie sesizat Guvernul și CNSF pentru a examina ei situația.

128.X. Administratorii prezentau listele persoanelor afiliate și ele la fel erau examinate în cadrul comisiei. Nu își amintește la care bancă, în lista de afiliere, era inclusă o persoană din Comitetul de conducere, despre care la fel a fost sesizat, nu ține minte care organ, dar a fost sesizat. A mai fost un moment, ce ține de blocarea sumelor pentru anumite persoane, conform informațiilor prezentate de către administratori, care ulterior aceeași listă fiind prezentată cu alte sume prin care au fost diminuate.

128.XI. Alte momente ce țin de activitatea comisiei nu își amintește. Ministerul Finanțelor nu deținea informații să poată să se expună pe o persoană juridică sau fizică. În momentul când veneau autoritățile ca BNM, unde se spunea că nu este afiliere, CNA că nu sunt întrebări sau investigații, Serviciul Combaterea Spălării a Banilor și Finanțării Terorismului, MAI, SIS etc. atunci nu puteai să vii în calitate de ministru să te expui referitor la o persoană juridică sau fizică, nefiind abilitată cu

astfel de funcții, în cadrul acestor comisii concluziile se întocmeau în baza informațiile ce veneau de la administratorii speciali.

128.XII. Dl Arapu i-a comunicat că aceasta va fi președintele comisiei dar fără a i se da anumite atribuții. Nu a avut nici o informație ca să vină și să spună referitor la o persoană juridică sau fizică reieșind din atribuțiile instituției. Sediul era la Ministerul Finanțelor. Procesele verbale erau semnate și transmise către administratorii speciali tot atunci, pentru că se spunea că ei au nevoie pentru activitatea dâșilor.

128.XIII. La întrebările reprezentantului Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe, martorul a comunicat că nu își amintește informații din ședința din 05.05.2015 în care s-a examinat problema agentului economic Fortex Opportunities LP. Nu își amintește forma de prezentate a materialele de către administratori, dar dacă un membru a comisiei avea întrebări față de materialul prezentat, li se solicita informații adiționale.

128.XIV. La întrebările apărătorului, martorul a comunicat că de către ministru i s-a comunicat că, comisia va exercita atribuțiile conform Hotărârii nr. 938. Din câte își amintește, era cu deponenții care dețin cumulativ sume mai mari de 500 000 lei. Alte detalii nu își amintește. Lista persoanelor afiliate era prezentată de către administratorul special, de regulă afilierea era expusă în cadrul ședinței. Cu referire la întrebarea dacă au primit răspunsul de la autorități referitor la sesizările depuse, martorul a comunicat că la toate adresările expediate, răspunsuri au fost oferite, și după cum a menționat, ele erau ulterior aduse la cunoștință în cadrul ședinței comisiei. Era adus la cunoștință referitor la ceea ce a răspuns autoritatea.

128.XV. Dacă aceste sesizări au avut tangență cu inculpatul Grate Ruslan martorul a comunicat că nu ține minte. A trecut foarte mult timp, și nu ține minte cu care instituție financiară. Informația ce ține de Ministerul Finanțelor toată trecea prin Ministrul Finanțelor. Acesta era conducătorul autorității și persoana care a instituit comisia. Dacă să se refere la informația pe format hârtie. Adresările care ieșeau din instituție către diferite autorități tot de dl ministru erau semnate. Cu referire la informația prezentată de administratori, atunci era prezentată electronic, sau poate și pe hârtie, către membrii comisiei. Nu poate să își amintească care anume a fost procesul. Nu a fost un email, nu a avut un secretar, sau ceva. Administratorii aveau emailul la fiecare membru al comisiei.

128.XVI. Nu își amintește care a fost procedura, administratorii au fost numiți de BNM, și bănuiește că BNM le-a comunic informația. Fiecare membru al comisiei la ședință venea pregătit pe fiecare informație prezentată de către administrator și dacă avea anumite obiecții se expuneau. Ședințele nu erau formate cu ordine de zi, cum parvenea informația, membrii comisiei o examinau, și la ședințe se expuneau. Ședințele erau convocate de Ministerul Finanțelor, de regulă fiecare membru se expunea dacă este sau nu gata de a participa la ședință. Președintele comisiei a fost fără rol. În ordin erau expuse în baza cărui temei a fost instituită comisia și atribuțiile acesteia. Nu poate spune dacă în ordin era specificată responsabilitatea comisiei, era în baza hotărârii guvernului.

128.XVII. La întrebarea dacă era obligat Comitetul Național de Stabilitate Financiară să modifice sau să completeze lista persoanelor afiliate și informația despre conformarea acestora cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor, martorul a comunicat că ce ține de instituirea CNSF era o hotărâre distinctă, în care făceau parte miniștri și prim ministru, și șefii autorităților publice centrale.

128.XVIII. La întrebarea dacă a avut obligația legală de a completa și modifica listele persoanelor afiliate, reieșind din hotărârea guvernului nr. 165, martorul a comunicat că nu își amintește conținutul exact al Hotărârii enunțate dar după cum a menționat, a identificat o persoană inclusă în lista persoanelor afiliate, și referitor la aceasta au fost expediate adresările corespunzătoare. Ce ține de afiliere, a mai menționat faptul acelor sume ce le dețineau anumiți deponenți incluși în lista prezentată de către administratori și ulterior aceeași listă prezentată cu alte sume. Cu referire la întrebarea dacă

alți membri au avut posibilitate să verifice informația și să sesizeze, martorul a comunicat că fiecare reprezentat al autorității urma să își exercite atribuțiile în limitele competenței și atribuțiile instituției ce o reprezintă. Ea personal ce a făcut a comunicat. Despre ceilalți nu cunoaște. În opinia martorului, reprezentații care dețineau anumite informații, crede că acestea puteau să fie expuse. De exemplu: dacă venea reprezentații X sau Y și spunea că nu este dosar penal, atunci Ministerul Finanțelor nu putea să se expună.

128.XIX. La întrebarea dacă au fost cazuri când o autoritate venea cu alte viziuni, martorul a comunicat că venea reprezentatul autorității și comunica că pentru persoana fizică sau juridică nu se permite deblocarea sumelor, și spunea care este considerentul.. Pe marginea acestei informații se expunea fiecare membru al comisiei în cadrul ședinței. Cert este faptul că toată informația ce a fost prezentată aceea a fost pusă în discuții și în baza acesteia se întocmeau și procesele verbale. Nu își amintește exact până când a funcționat această comisie, probabil până în anul 20 luna mai.

128.XX. La întrebările instanței, martorul a comunicat că în ședințele comisiei, când se puneau în discuție subiectele, se discuta fiecare subiect în parte. La întrebarea despre cum erau materializate soluțiile luate în cadrul comisei, martorul a comunicat că din câte își amintește erau cazuri cu lipsă de obiecții, sau dacă erau obiecții, se indicau care sunt obiecțiile și față de cine în procesele verbale ale comisiei. În cazul în care parvenea un răspuns de la o autoritate se indica și numărul și data parvenită. Toate informațiile date erau prezentate și Guvernului. Cu referire la întrebarea despre ce se întâmpla atunci când nu erau obiecții, martorul a comunicat că informația era prezentată administratorilor speciali. Atunci pe loc, după ședință, se elabora procesul verbal, și se semna de fiecare membru imediat după ședință și era trimis prin poștă electronică a administratorului. În proces verbal se indica problema și decizia. Cu referire la întrebarea despre cum primea informația de la administratori martorul a comunicat că pe poșta electronică, dar nu exclude că dacă li s-a solicitat să fie prezentat pe hârtie, sau să fie prezenți ei, s-a făcut și asta. Nu își amintește exact cu cât timp parvenea informația înainte de a fi pusă în discuție. Cu referire la întrebarea despre ce făceau administratorii mai departe dacă comisia nu avea obiecții față de cele puse în discuții, martorul a comunicat că nu cunoaște.

128.XXI. La întrebările apărătorului cu referire la ce a fost secretizat prin corespondență, martorul a comunicat că hotărârea guvernului era secretă și ordinul prin care a fost instituită comisia în baza hotărârii guvernului era secret, și toată informația se păstra la serviciul cu regim secret din cadrul Ministerului Finanțelor. Toate procesele verbale erau semnate și se păstrau la Serviciul cu Regim Secret al Ministerului Finanțelor. Nu cunoaște ce a fost desecretizat, cunoaște că hotărârea guvernului a fost desecretizată.

129 Rosca Lucia

129. Declarațiile martorului Roșca Lucia care, în ședința de judecată din 17 februarie 2023 (f.d. 193 Vol. XVI), a comunicat că așa persoană ca Grate Ruslan cunoaște, ultimul a fost administrator special la Unibank în perioada anilor aproximativ 2014-2016. Careva conflicte cu Grate Ruslan Dumitru nu a avut.

129.I. La întrebările acuzatorului de stat, martorul a comunicat că din aproximativ anul 2002 a fost angajată la Unibank, în anul 2007 a fost angajată în calitate de contabil, în secția cu deservirea persoanelor juridice. Aproximativ în anul 2007 sau 2008, a fost promovată în calitatea de șef a secției deservirea clienților corporativi. Cu referire la procedura de deschiderea a conturilor persoanelor juridice, martorul a comunicat că persoana

juridică prezintă pachetul de documente, acest pachet se verifică, să coincidă cu actele, prima ea le verifica. După ce verifica pachetul să fie în regulă, ulterior îl transmitea șefei de direcție, dnei Ohrimenco Tatiana, care mai verifica o dată. Dacă erau toate actele în regulă i se întorcea pachetul de documente, deschidea conturile persoanelor juridice, identifica persoana juridică, dacă tot era în regulă se deschideau conturile, informația după regulament, dacă persoana era persoana juridică rezidentă înseamnă că se transmitea informația la Inspectoratul Fiscal pentru deschiderea conturilor, și după ce primea răspuns precum că au fost luate conturile la evidență, se confirma că contul e deschis și că persoana juridică poate activa.

129.II. La întrebarea acuzatorului de stat dacă în perioada 2014 cunoaște despre careva deblocări de cont și de către cine și dacă au fost prezentate careva liste de blocare a conturilor, martorul a comunicat că din câte își amintește, la momentul când a fost instituită administrarea specială, clienților băncii care depășeau suma de 500 000 lei, au fost blocate conturile.

129.III. Conturile au fost blocate conturile ca efect a unei legi. Nu își amintește de unde a primit listele, dar la toți lucrătorii de secție care aveau tangență cu lucrătorii băncii li se prezenta lista a cărei sume depășea 500 000 lei. În acele liste erau persoanele afiliate băncii, persoanele juridice și persoanele fizice. Aceste liste au apărut în banca la data inițierii administrării speciale. Cauza blocării a fost pentru a fi monitorizate soldurile clienților ce depășesc 500 000 lei deoarece așa prevedea legea. Cu referire la procedura de blocare a conturilor, martorul a comunicat că clienții nu aveau dreptul să depășească suma care a fost blocată. Martorul a concretizat că nu se permiteau operațiuni, transferuri cu sume mai mari de această sumă. Cu referire la întrebarea acuzatorului de stat dacă aceste conturi au fost deblocate, martorul a comunicat că au fost deblocate, dar nu toate.

129.IV. Cu referire la condiții deblocării, martorul a comunicat că parveneau liste cu conturi care trebuiau deblocate. Ea a luat cunoștință cu acele liste, cel mai probabil i-a transmis-o șefa departamentului direcției. Nu ține minte ce era scris în listă, dacă erau motivele deblocării. Nu ține minte cine a semnat acele liste.

129.V. La întrebările cum se proceda în cazul suspiciunii la spălarea de bani, martorul a comunicat că era secție specială care se ocupa de spălarea banilor.

129.VI. La întrebarea dacă era o situație obișnuită să vină listă cu conturi blocate, martorul a comunicat că până la administrarea specială asta nu era o situație normală, dar după administrare specială conform legii care nu o ține minte, era normal. La întrebarea dacă a discutat în cadrul băncii pentru a se clarifica în care condiții se scoate această interdicție cu persoanele ce depășesc suma de 500 000, martorul a comunicat că nu s-a discutat. La întrebarea acuzatorului de stat cu referire la perioada după care au fost deblocate conturile, martorul a comunicat că se deblocau conturile pe parcursul anului 2015, așa deduce, dar nu ține minte precis. La întrebarea reprezentantului Ministerului Finanțelor, Zgherea Gheorghe martorul a comunicat că ea era executor în cadrul băncii.

130 Badia Gheorghe

130. Declarațiile martorului Badia Gheorghe care, în ședința de judecată din 10 martie 2023 (f.d. 200 Vol. XVI), a comunicat că așa persoană ca Grate Ruslan cunoaște, din

cadrul activității la BNM. Careva conflicte cu el nu a avut, în relații de rudenie cu acesta nu este.

130.I. La întrebările acuzatorului de stat, martorul a comunicat că și-a început activitatea la BNM în luna iulie anul 2011, până în prezent. În anul 2014 activa în cadrul BNM în secția control asupra activității băncilor. Pe parcursul timpului, secția a suferit modificări. În anul 2014 secția se numea control asupra activității băncilor. Secția prevenirea și combaterea spălării banilor era o secție în cadrul aceluiași departament. Atribuțiile secției control asupra activității băncilor era efectuarea controalelor pe teren la bănci, în cadrul acestor controale se verificau aspecte multilaterale ce țin de activitatea de creditare, prudențiale, respectarea controlului intern a băncii și altele. În cazul în care banca cataloga o situație ca fiind suspectă, avea obligația să raporteze aceste tranzacții către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor din cadrul CNA.

130.II. Cu referire la întrebarea dacă în anul 2014 a fost inclus în comisia supraveghere specială asupra activității Unibank, martorul a comunicat că a fost inclus în calitate de membru, dar nu este sigur poate să greșească. Președintele comisiei a fost Grate Ruslan Dumitru.

130.III. La întrebarea despre atribuțiile pe care le avea comisia, martorul a comunicat că Comisia de Supraveghere Specială, în cadrul Unibank știe că nu a fost pe o perioadă lungă de timp, pentru că la câteva săptămâni a fost instituită administrarea specială a băncii, dar comisia avea atribuții de supraveghere a activității băncii. Comisia a fost instituită la începutul lunii decembrie 2014, iar la sfârșitul lunii decembrie a fost instituită administrarea specială, deci a activat mai puțin de o lună. La întrebarea dacă urmau să fie întocmite careva rapoarte, martorul a comunicat că din câte își amintește era obligația de a fi întocmit un raport lunar. Dacă a fost instituit, probabil că nu în contextul administrării speciale asupra băncii.

130.IV. La întrebarea din care motiv a fost instituit procedura de supraveghere a specială a Unibank, martorul a comunicat că în baza Deciziei Comitetului Executiv a BNM, în baza legislației în vigoare, administrator special a fost desemnat dl Grate. A fost numit în baza comitetului executiv a BNM, cunoaște că prin ordin a fost desemnată o echipă din cadrul BNM care să acorde asistență tehnică administratorului special. Specialiștii echipei făceau partea din diferite domenii, din supraveghere, securitate, IT, bază. Nominal, ține minte unii membrii a acestei echipe. Din aceasta făcea parte el (martorul), Nicolae Palamaru - departamentul juridic, Ion Burlea - departamentul supraveghere, Laur Matei - IT, Alexei Cuciuc - pază, Xenia Bulat- contabilitate.

130.V. La întrebarea cu referire la sarcinile acestuia în componența acestui grup, martorul a comunicat că responsabilitățile grupului erau prevăzute prin ordinul Guvernului, sarcinile erau îndeplinite la indicația administratorului special. Grupul a făcut inventarierea dosarelor de credit, inventarierea contractelor de depozit precum și elaborarea diferitor ordine de aspect tehnic ce țin de administrarea băncii.

130.VI. La întrebarea dacă la ședințele comune s-au întâlnit, martorul a comunicat că nu ține minte dacă a fost o ședință comună de lucru cu toți membrii comisie. La întrebarea cu referire la modul în care primeau indicații de la administratorul special, martorul a comunicat că primea în diverse forme, indicații în formă verbală, indicații prin mail. A activat în componența acestui grup de lucru, din câte își amintește, din luna martie a fost

inclus în componența echipei de control, de la sfârșitul lunii decembrie până la mijlocul lunii martie. Nu cunoaște dacă grupul a continuat activitatea sau nu.

130.VII. La întrebarea apărătorului inculpatului dacă cunoaște ce s-a petrecut în luna mai 2014 la Unibank, martorul a comunicat că probabil a fost un control. Până la administrarea specială a fost efectuat un control. La întrebarea dacă cunoaște ce s-a petrecut în luna mai 2015 la Unibank, martorul a comunicat că nu ține minte. La întrebarea dacă cunoaște ce s-a petrecut în luna martie 2014 la Unibank, martorul a comunicat că în luna martie 2015, făcea parte din grupul de lucru. A activat până la mijlocul lunii martie, deoarece de pe data de 16.03.2015 a fost inclus în echipa de control a altei bănci.

130.VIII. La întrebarea dacă îi este cunoscută persoana juridică Fortex Opportunities, martorul a comunicat că probabil a fost inclusă în careva listă sau rapoarte, ceva anume nu cunoaște. La întrebarea dacă cunoaște modul în care această societate comercială a fost inclusă în raport sau listă, martorul a comunicat că în cadrul controlului se selectează un eșantion de clienți care urmează a fi verificați, despre toți clienții în privința cărora banca a admis încălcări ei se menționează în rapoarte de control. Probabil și compania Fortex Opportunities a nimerit în vreun raport de control a BNM. Concret nu cunoaște. La întrebarea cât timp a activat în grup pentru a acorda suport administratorului special, care erau atribuțiile administratorului special în raport cu comisia instituită cu participarea mai multor instituții, martorul a comunicat că atribuțiile directe erau administrarea băncii. Nu cunoaște dacă administratorul comunica careva informații sau date către comisie. La întrebarea dacă administratorii aveau atribuții să verifice de unde vin banii, cum au apărut ei, cine sunt fondatorii, martorul a comunicat că nu cunoaște, deoarece nu cunoaște care erau obligațiile administratorului special.

130.IX. La întrebarea cu ce s-a ocupat în perioada cât a fost desemnat pentru a acorda suport administratorului, martorul a comunicat că au fost puse câteva sarcini, precum inventarierea portofoliului de credit, ulterior s-a purces la inventarierea contractelor de depozit. Rezultatul acestor activități erau raportate în procese verbale care erau prezentate de către administratorul special. Altele erau de ordin tehnic, redacta ordinul în mod tehnic.

130.X. La întrebarea dacă colegii aveau competența de a verifica afilierea cu membrii de conducere a băncii, martorul a comunicat că în sarcina care a fost stabilită, nu au fost stabilite acțiuni de verificare a afilierii, doar de evaluare a portofoliului de credit, de determinare a corectitudinii provizioanelor, gajului. La întrebarea dacă el și colegii, în cazul în care ar fi apărut necesitatea constatării unei afilieri, aveau posibilitatea să o facă, martorul a răspuns afirmativ.

130.XI. La întrebarea cum s-ar fi putut realiza în practică această acțiune, martorul a comunicat că în baza regulamentului BNM cu privire la afiliere. Procedural nu ține minte cum, știe că se parcurgeau anumite etape, se verificau anumite acțiuni ca să se vadă dacă este o asociere între acestea cu organele de conducere a băncii ori cu persoanele care se presupunea că sunt afiliate.

130.XII. La întrebarea dacă avea acces la informațiile care i-ar fi permis să spună dacă există sau nu afiliere, martorul a comunicat că accesul era la multe informații, nu poate să dea un răspuns. La întrebarea cu referire la blocurile de informații la care avea acces el și colegii săi, martorul a comunicat că la portofoliu de credit a băncilor și dosarele clienților

pe suport de hârtie. În aceste dosare erau multe informații ce țin de structura persoanei juridice care a beneficiat de credit, acolo erau persoanele afiliate declarate de client, gajul constituit, rapoarte de evaluare.

131 Sarco Vasile

131. Declarațiile martorului Șarco Vasile care, în ședința de judecată din 02 mai 2023 (f.d. 205 Vol. XV), a comunicat că așa persoana ca Grate Ruslan cunoaște. În relații de rudenie cu el nu este, careva conflicte nu a avut. Îl cunoaște din anul 2013 odată ce a fost desemnat de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupție în Grupul de Experți ce reprezentau RM la comitetul de experți, și de atunci îl cunoaște pe dl Grate Ruslan.

131.I La întrebările acuzatorului de stat cu referire la ce cunoaște despre de inițierea lichidării Băncii de Economii, Băncii Sociale și Unibank în 2014, martorul a comunicat că a fost numit șef al Serviciului Prevenire și Combatere a Spălării Banilor din decembrie 2012, serviciul începând cu perioada preluării mandatului de către acesta a fost implicat în activități de analiză a tranzacțiilor suspecte limitate și numerar conform prevederilor Legii 190 cu privire la combaterea și prevenirea spălării banilor, astfel în 2014 a fost inițiată procedura de lichidare a trei instituții financiare Banca de Economii, Banca Socială și Unibank.

131.II În perioada de până la lichidare cât și după lichidare serviciul a fost implicat în analiza tranzacțiilor cu implicarea clienților acestor două bănci, inițierea investigațiilor financiare, schimbul informațional cu alte jurisdicții străine pe platforma grupului Egmont, cu ulterioara diseminare a rezultatelor investigațiilor către organele de drept a RM, în dependență de competența identificată.

131.III Astfel, în acea perioada de timp, de către guvern a fost instituită comisie specială compusă din reprezentanții mai mult instituții de stat, cum ar fi: Ministerul Finanțelor, BNM, Serviciul Fiscal, MAI, Serviciul Vamal, SIS, CNA. Comisia respectivă era condusă de reprezentatul Ministerului Finanțelor, și toate ședințele se desfășurau în incinta Ministerului Finanțelor și sub organizarea lucrărilor de secretariat acestora.

131.IV Din cadrul CNA a fost desemnat o persoană responsabilă, angajata serviciului - Gîscă Oxana, care era responsabilă de participarea la aceste ședințe, primirea informațiilor, analiza informațiilor în cadrul serviciului, și transmiterea rezultatelor acestora către comisie pe subiectul implicării sau deținerii informațiilor suspecte a clienților acestor trei instituții financiare în tranzacții sau activități de spălare a banilor și finanțarea terorismului. Din câte își amintește, comisia creată a fost sub parafa secret și toate informațiile parvenite din cadrul comisiei și transmise aveau grad de confidențialitate. Aici a fost o problemă vis-a-vis de forma în care se primea și se transmitea informația din mai multe considerente. Comisia nu avea un regulament intern de activitate, informațiile primite și transmise nu era respectată forma de confidențialitate, nu a fost din start atras în acest proces procedura de schimb informațional cu PA și Procuraturile specializate.

131.V Pe intern toate informațiile se transmiteau pe poșta electronică de la Ministerul Finanțelor, dna Gîsca responsabilă din cadrul Serviciului transmitea informația către angajații serviciului care aveau responsabilitatea de a analiza informația cu privire la acești clienți ai băncilor sub suspiciunea de implicare în tranzacții și activități suspecte în spălarea banilor și

finanțarea terorismului. Ulterior informația analizată i se transmitea înapoi dnei Gîsca care transmitea prin poșta electronică către MP, la ședința următoare a comisiei se dezbăteau subiectele.

131.VI Comisia dezbătea și un alt subiect, cel ce ține de afilierea cu acționarii acestor trei bănci, de acest subiect era responsabil BNM, în perioada respectivă existau trei mari tipologii prin care Sistemul Financiar Bancar a RM a fost utilizat, aici vorbim de tipologia Magnițki, Laundromat, cât și Frauda Bancară în care au fost utilizate aceste trei bănci. În perioada respectivă, era Legea 190, care a fost interpretată uneori greșit de instituțiile financiare în cazul raportării tranzacțiilor suspecte și limitate.

131.VII În paralel cu Legea exista Ghidul cu privire la identificarea și raportarea tranzacțiilor suspecte aprobat de către Directorul CNA prin care instituțiile bancare și alte entități raportoare calificau aceste tranzacții și le raportau în adresa serviciului. Cea mai problemă din sistem la momentul respectiv, era faptul că în anexele acestui Ghid, existau listele cu jurisdicții offshore, în care entitățile raportoare calificau automat tranzacțiile ca fiind suspecte. Totodată, una din jurisdicții care în mare parte nu era inclusă în această listă era Marea Britanie, în jurisdicția căreia a fost implicată în același Laundromat și Frauda Bancară, astfel, entitățile raportoare calificau tranzacțiile ca limitate și acestea aveau obligațiunea de a fi raportate în 30 de zile lucrătoare, ca condiție era suma mai mare de 500 000 lei în virament.

131.VIII În realitate, entitățile rapoarte aveau posibilitatea să califice aceste tranzacții ca suspecte și să le raporteze în adresa Serviciului în 24 h și cu aplicarea măsurilor de precauție sporită ceea ce în majoritatea cazurilor nu s-a făcut. Ceea ce ține de competența Serviciului cu examinarea tranzacțiilor cu clienții acestor trei bănci pe platforma comisiei, în cazul în care Serviciul avea inițiate analize și investigații financiare asupra unor clienți, informația se transmitea comisiei și în dependență de rezultate către Procuratura Anticorupție.

131.IX În cazul în care acești clienți nu erau cunoscuți serviciului se inițiau analize financiare, și în cazul identificării unor suspiciuni se informa comisia și în paralel se inițiau investigații financiare cu schimbul de informații pe platforma grupului extern. Toate informațiile parvenite din jurisdicțiile străine în perioada respectivă, aici vorbește despre conturile deținute de băncile din Letonia, în mare parte în lipsa unor suspiciuni asupra originii criminale a banilor, jurisdicția respectivă refuza în schimbul de informații invocând încălcarea principiului de schimb informațional a grupului EGMONT. În mare parte conturile fizice erau deținute în Letonia. Situația dată de refuz în schimbul de informații, inclusiv în tipologia Laundromat, a persistat la sfârșitul anului 2015.

131.X A indicat că nu cunoaște ce învinuiri i se aduc dlui Grate. În 2015, la sfârșit de an legislația letonă a fost modificată, și a început să vină răspunsurile referitor la fraudă bancară și alte tipologii prin platforma EGMONT. Începând cu anul 2014 Serviciul mereu a desemnat informațiile la CNA, pe tipologia fraudă bancară, iar rezultatele cu privire la beneficiari în 2016 sau 2017. Informația era mult mai amplă.

131.XI La întrebarea acuzatorului de stat cu referire la temeiurile de lichidare, martorul a comunicat că din câte își amintește, Fondul Monetar Internațional, BERD-ul, Banca Națională, purta discuții cu Guvernul RM asupra riscurilor în care s-ar putea regăsi sistemul financiar național, astfel Comitetul de Stabilitate Financiară a recomandat lichidarea

acestor trei bănci, instituirea comisiei speciale, acestea sunt niște informații publice, la care el mai puțin a avut tangență.

131.XII Informațiile deținute, Banca de Economii era o bancă sistemică, practic cele mai multe lichidați din sistemul bancar, căderea necontrolată a acesteia putea să genereze un risc către întregul sistem bancar național, de aceea a fost nevoie de implicarea statului.

131.XIII Cu referire la cine prezenta listele, martorul a comunicat că listele erau prezentate de administratori speciali către președinta Grupului Special, dna Ursu, care le dezbătea și le transmitea membrilor grupului. Din câte își amintește dl Grate avea statut de administrator special, nu își amintește să fi prezentat careva liste.

131.XIV Cu referire la modalitate în care se aplica moratoriul, martorul a comunicat că nu avea acces direct asupra deciziilor luate de comisie, din câte i-a comunicat dna Gîsca, comisia venea cu o concluzie vis-a-vis de anumiți clienți din cadrul acestor trei bănci. Nu își amintește cât era ținut moratoriu asupra acțiunilor. Cu referire la întrebarea dacă CNA și alte instituții verifica acțiunile date referitoare la moratoriu, martorul a comunicat că a fost un caz, în care pe marginea unui client, Serviciul a desemnat informația către Procuratura Anticorupție, care a pornit cauza penală, urmând ca procuratura să aibă schimb informațional cu comisia. Are în vedere persoana din lista clienților băncii.

131.XV La întrebarea apărătorului Denis Calaida dacă a fost desecretizată activitatea comisiei, martorul a comunicat că nu cunoaște, probabil că colega acestuia, dna Gîsca, cunoaște mai multe detalii. El s-a expus și atunci în cadrul grupului împreună cu SIS-ul și MAI-ul vis-a-vis de statutul comisiei, regulamentul și procedura de schimb de informații, doar că ele au rămas cum au rămas, din câte își amintește. Dna Gîsca Oxana cunoaște mai multe aspecte. Cu referire la instituția de atunci, care aproba lista cu privire la persoanele afiliate, martorul a comunicat că la perioada respectivă, BNM era instituția responsabilă de subiectul afilierii clienților cu acționariatul băncii. Acest lucru i-a fost confirmat de dna Gîscă.

131.XVI Nu poate să spună care a fost modul de vot în comisie. Cu referire la întrebarea dacă poate confirma sau infirma faptul că președintele comisiei îi dădea toată informația primită de administrator sau de altă instituție, martorul a comunicat că nu se poate expune, direct participa la ședință dna Gîsca, ea primea prin mail informația, și tot ea răspundea la această informație în cadrul grupului. Dna Ursu era responsabilă de organizarea ședințelor.

131.XVII Martorul a comunicat că Ursu primea informația de la administratori, administratorii pregăteau listele, iar dna Ursu distribuia listele tuturor membrilor din cadrul comisiei. Nu cunoaște dacă era același traseu, dacă apăreau careva întrebări.

131.XVIII La întrebarea apărătorului Denis Calaida dacă fiecare membru avea analiza sa proprie sau era gata proiectul, martorul a comunicat că după înțelegerea verbală, dacă nu era instituit nici un regulament, se transmitea informațiile pe emailul de serviciu, și fiecare instituție raporta rezultatele examinării la ședința următoare, independent ce informație a fost identificată după competență. Fiecare responsabil din instituție din cadrul grupului avea obligația să verifice după competență și utilizând bazele de date obținute.

131.XIX Martorul a comunicat că dna Gîsca primea informația de la dna Ursu. Dna Gîsca nu cunoaștea probabil de la cine venea informația. Din câte își amintește listele erau separate, Banca de Economii, Banca Socială, Unibank. La întrebarea dacă cunoaște care erau factorii care au determinat cuantumul sumelor acordate prin creditul de urgență către Unibank

de la BNM, martorul a comunicat că întrebarea îl depășește, în condițiile în care această competență era atribuită BNM, Serviciul era un organ de forță. La întrebarea dacă îi este cunoscută așa persoana juridică ca Fortex Opportunities LP, martorul a comunicat că nu poate răspunde.

132 Cernei Ghenadie

132. Declarațiile martorului Cernei Ghenadie care, în ședința de judecată din 17 mai 2023 (f.d. 214 Vol. XVI), a comunicat că așa persoană ca Grate Ruslan cunoaște. Au lucrat mult timp la BNM, și se cunoșteau de acolo. În relații de rudenie sau alt gen de relații cu ultimul nu este.

132.I La întrebările acuzatorului de stat dacă a activat la Unibank și în ce perioadă, martorul a comunicat că a activat din 2011 până la 15.10.2014, inițial vice-președinte și ulterior prim- președinte. A fost responsabil de produs retail, tehnologii informaționale, logistică, încasare și contabilitate. La întrebarea dacă a fost membru al Comitetului de Creditare, și al Comitetului de gestionare a activelor și pasivelor, martorul a comunicat că a fost, fiindcă era responsabil de blocul retail, și anume dosarele de creditare pentru persoanele fizice. La întrebarea dacă în anul 2023 a avut loc schimbarea acționarilor, martorul a comunicat că nu a fost direct implicat în procedură, era un proprietar austriac, ei au înstrăinat acțiunile băncii către mai multe persoane fizice și persoane juridice, nemijlocit circumstanțe nici nu știe, nu a fost implicat în tranzacția dată, deoarece nu ține de competența sa.

132.II La întrebarea acuzatorului de stat cu referire la funcția ocupată de Grate în perioada aceea la Unibank, martorul a comunicat că la început de 2014 sau sfârșit de 2013, BNM a instituit supravegherea specială și dl Grate era reprezentantul BNM.

132.III A fost introdusă administrarea special a băncii, din motiv că BNM a considerat că banca este supusă unor riscuri, motiv din care a fost numit administratorul special - dl Grate. La întrebarea dacă după administrarea specială a Unibank, se examinau dosare juridice de creditare, martorul a comunicat că nu ține minte dacă se creditau, dar își amintește că se oprirea creditarea. Banca ca atare acționa în regim obișnuit pentru clienți, dar cu limitare în careva acțiuni. Cu referire la limitările care erau martorul a comunicat că deservirea conturilor, plățile și cardurile erau în regim obișnuit, creditarea nu. Nu își amintește dacă creditarea era oprită complet sau parțial. Când spune creditarea se referă la acordarea de credite.

132.IV La întrebarea dacă cunoaște ceva despre activitatea comisiei speciale formate de guvern, martorul a comunicat că nu știe prea multe, știe că a fost instituită o comisie care examina posibilitatea de întoarcere sau nu a depozitelor care erau la Unibank. Martorul a comunicat că clienții care au sumă mai mare de un anumit quantum, restituirea putea fi făcută doar cu permisiunea comisiei.

132.V La întrebarea acuzatorului de stat, dacă cunoaște ceva despre transmiterea de către Grate a listei persoanelor juridice către comisia specială, martorul a comunicat că atunci când a fost audiat, ei înaintau listele pentru persoanele fizice și juridice care trebuia să primească bani, și aparte se făcea lista pentru persoanele afiliate. Cum se luau deciziile el nu știe, de la comisia departamentală veneau răspunsuri la care clienți pot fi întoarse depozitele.

La întrebarea dacă ține minte persoanele juridice, martorul a comunicat că nu ține minte, deoarece dacă acolo era un SRL, iar acesta avea mai mulți fondatori, se indica și soțiile și copiii.

132.VI La întrebarea cine transmitea concret listele, martorul a comunicat că nemijlocit, în bancă este o anumită secție de operațiuni și persoanele date pregăteau listele. Pregătirea listelor, în sistem toate listele sunt, ei extrăgeau din sistemul informațional al băncii lista deponenților cu sume mari, și a persoanelor afiliate a băncii.

132.VII Lista persoanelor afiliate e un registru aparte care se raportează la CNPF și BNM, și lista urmează să fie aprobată de consiliul băncii.

132.VIII La întrebarea cine transmitea listele, martorul a comunicat că nu ține minte, ele se transmiteau prin poștă sau curier, listele erau semnate, șampilate, nu cunoaște de cine, probabil din conducerea băncii, dacă din administrator special probabil dl Grate, dacă mai înainte - probabil dl Țugulschi. La întrebarea despre rolul pe care îl avea administratorul special la pregătirea listelor, martorul a comunicat că nu știe dacă verifică, probabil că semna administratorul special. Era un registru al persoanelor afiliate, unde erau toate persoanele afiliate băncii și acționarilor. Extrasul presupunea primirea din sistem, dacă se făcea careva verificări adiționale, nu cunoaște. La acel moment, schimbări în structura de acționariat nu apărea, respectiv schimbări în acel registru nu se făcea.

133 Toporevskyi Ghenadie șef serv IT

133. Declarațiile martorului Toporevskyi Ghenadie care, în ședința de judecată din 22 septembrie 2023 (f.d. 227Vol. XVI), a comunicat că așa persoana ca Grate Ruslan cunoaște. Îl cunoaște din perioada când era șef al secției cibernetice la Unibanc și era instituită administrarea specială, iar Grate Ruslan era administrator. Careva conflicte cu Grate Ruslan nu a avut.

133.I La întrebarea acuzatorului de stat cu referire la unde a activat în perioada 2013-2014, martorul a comunicat că a activat în calitate de șef tehnologii internaționale, în atribuția sa era întreținerea sistemului informațional al băncii și dezvoltarea lui, cu lucrători tehnici dar și cu companiile care colabora.

133.II La întrebarea dacă a fost solicitate informații de la Banca Națională de la Unibank, martorul a comunicat că la Banca Națională din momentul instituirii administrării speciale au fost ridicate copiile sistemului informația Corbank de la Unibank și ridicarea a fost făcută de către cineva de la Banca Națională. În acest sistem intră informații despre conturi cu rulaje, documente financiare și clienții băncii. Totul era într-un sistem.

133.III La acel moment producător al sistemului era compania ucraineană SIS AICB, se numea sistemul B21. La întrebarea despre cum funcționează sistemul internațional de deservire a conturilor persoanelor juridice, martorul a comunicat că era un sistem separat împreună cu sistemul Corbank, după încheierea contractului persoanele juridice obțineau acces, adică parola și user-ul, și se genera pentru acestea chei publice și cheia secretă. Cheia secretă era doar la clienți. În baza acestora ei aveau acces la sistem și documentele care le culegeau și introduceau le semna cu semnătura electronică. Semnătura electronică aveau anume persoanele care aveau autorizație de la bancă. Cheia secretă era la utilizator, ei erau

responsabili să păstreze cheia securizată. Banca nu putea emite documente de sine stătător din numele clientului. Când venea documentul se verifica semnătura.

133.IV La întrebarea cum se utiliza acest sistem informațional, martorul a comunicat că acest sistem a fost pentru prima dată implementat la Unibank în anul 2013, vara. Când primea cerere, se verifica semnătura, în regim automat se descărca sistemul Corbank, și lucrătorii băncii se autorizau. Atunci s-a oprit dezvoltarea sistemului informațional. Unica cerință a regulatorilor, dacă Banca Națională cerea un raport nou, acestea rapoarte nu erau dezvoltate de IQ băncii.

133.V Martorul a comunicat că departamentul tehnologie nu făcea intervenții în baza de date a sistemului, acțiuni de genul dat puteau fi făcute de alte secții. Acțiunea respectivă o făcea secția corespunzătoare. La întrebarea dacă între bancă și Banca Națională a existat o corespondență electronică, martorul a comunicat că Banca Națională cu Unibank nu ducea evidența, posibil prim mail și se ducea. El nu se preocupa de schimbul de mail, supraveghea doar că el să funcționeze, conținutul nu-l verifica. Este sistem cum se prezintă rapoartele, rapoartele se prezentau în format electronic și schimbul de plăți tot în format electronic.

133.VI La întrebarea dacă sistemul B2 și standardele de securizare a acestuia, martorul a comunicat că acces la sistem era doar din interiorul băncii. Sistemul era bazat pe serverul Oracle, sistemul era de două nivele, serverul client direct interacționa cu baza de date, funcționarii băncii nu aveau acces. La întrebarea dacă sistemul depistează tentative de urme neautorizate, martorul a comunicat că în aplicație se permitea vizualizarea acțiunilor făcute de utilizator. La întrebarea dacă acțiunile neautorizate pot fi admise în sistem, adică din afară, martorul a comunicat că din afară nu, doar din interiorul băncii.

133.VII La întrebarea dacă administratorii specializați, aveau acces la sistemul acestuia, martorul a comunicat că sistemul Corebank fixa și utilizarea administratorilor, ei erau responsabili de a păstra copiile de rezerve. Administratorii de baza de date nu se implicau în baza de date. Mișcările administratorilor tot se supraveghează și se vizualizează. Administratorul de baza de date are acces la baza de date, dacă el încerca să facă o mișcare în baza de date, se vizualizează.

133.VIII La întrebarea apărătorului cu referire la baza logării administratorului, martorul a comunicat că acolo era administrator simplu și este administrator de baza de date care urmărește toți clienții. Precizează că atunci când a spus administrator, s-a referit la administrator de baza de date. Dl Grate avea doar user și parolă, cheie nu avea.

134 Palamaru Nicolae

134. Declarațiile martorului Palamaru Nicolae care, în ședința de judecată din 20 octombrie 2023 (f.d. 232 Vol. XVI), a comunicat că pe Grate Ruslan îl cunoaște, în relații de rudenie nu sunt, activează la aceiași instanță la Banca de Economii, careva conflicte nu au avut.

134.I La întrebările acuzatorului de stat martorul a comunicat că în legătură cu faptul că a fost instituită administrarea specială la Unibank prin ordinul angajatului a fost făcut un grup de lucru la Unibank. A fost membru în cadrul grupului de lucru. În acest grup au fost și alte persoane, toate aceste persoane au fost din cadrul Băncii Naționale.

134.II Ce ține de atribuțiile sale de serviciu, acorda asistență la solicitare administratorilor, sau la necesitate, în mare parte se ocupa cu mesajele de colaborare cu clienți, pe anchetele de serviciu din intern. Activa din sediul Băncii Naționale, și nu s-a întâlnit cu grupul respectiv, poate cine era din cadrul băncii s-au întâlnit cu aceste persoane. La adunări cu domnul Grate nu a participat. Pe partea de asistență juridică, era mai mult legat de comunicat, sau pe careva litigii, totul se făcea la solicitare.

134.III Dacă era instituit un administrator la Unibank, toate Deciziile urmau să fie semnate de administrator. Așa persoană juridică ca Fortex a auzit din cadrul urmăririi penale, dar din domeniul de activitate și nu îi este cunoscută o asemenea persoană juridică. A fost hotărâre prin care s-a decis aplicarea moratoriilor în privința persoanelor fizice și juridice. Ulterior a aflat despre faptul că tranzacțiile mai mari de 500.000 lei urmau să fie aprobate de o comisie.

134.IV Documentele au fost secretizate, și din acest motiv el nu a știut despre existența acestor documente, sau solicitări de efectuarea a unor plăți. Când era necesar de aprobat tranzacția de 500.000 lei, administratorul urma să se adreseze cu un demers către o comisie către reprezentanți ai mai multor autorități, ultimii urmau să analizeze acest demers și să vină cu un demers către administrator.

135 Burlea Ion

135. Declarațiile martorului Burlea Ion care, în ședința de judecată din 13 decembrie 2023 (f.d. 236 Vol. XVI), a comunicat că așa persoană ca Grate Ruslan cunoaște. În relații de rudenie sau alt gen de relații cu Grate Ruslan nu sunt. L-a cunoscut când s-a angajat în 2011, el era șeful de direcție la Banca Națională a Moldovei, careva conflicte cu el nu a avut.

135.I La întrebările dacă în 2014 a activat la Banca Națională, martorul a comunicat că a activat în secția prevenirea situațiilor de criză. Pe parcursul anilor 2014 în secția control pe teren. Dl Grate a fost șeful acestuia până în octombrie 2014.

135.II La solicitarea de a comunica ce cunoaște despre echipa de supraveghere specială, martorul a declarat că din câte știe la Unibank de o perioadă mai lungă se afla un fel de monitorizare specială din sediul BNM, fiind observate anumite probleme cu situația financiară a băncii, la mijlocul lui decembrie 2014 a fost instituită supravegherea specială printr-o decizie a Băncii Naționale.

135.III În cadrul acelei supravegheri era membrul echipei de supraveghere, mai era membru Badia Gheorghe. La memorie, era și dl Grate Ruslan. Nu ține minte cine era șeful echipei, știe că era ordin pe această temă.

135.IV Ulterior, peste vreo două săptămâni a fost instituită administrarea specială, administrator a fost numit dl Grate Ruslan. La fel, a fost o echipă de ajutor a administratorului special din care, la fel, făcea și el parte. La echipă, din câte ține minte, șef era dl Gheoghe Badia, și administrator special Grate Ruslan Dumitru.

135.V La întrebarea care era scopul acelei echipe în cadrul Unibank, martorul a comunicat că scopul era în supravegherea specială, analiza situației financiare a băncii, verificarea anumitor indicatori ai băncii, la situația care a fost în trecut, analizau cum s-a ajuns

la problema care a stat la baza instituirii supravegherii speciale, și alte indicații a șefului echipei.

135.VI A menționat că el era responsabil de analiza situației financiare a băncii. Supravegherea specială a durat două săptămâni până la 30 decembrie 2014. Nu ține minte dacă au fost constatate careva încălcări grave. La întrebarea ce poate comunica despre dispariția dosarelor de creditare a băncii, martorul a comunicat că în cadrul administrării speciale, a fost pusă sarcina de dl Grate Ruslan de a face o inventariere a dosarelor dispărute. Din câte își amintește, fusese un ordin intern a președintelui de atunci prin care s-a dispus transmiterea dosarelor în arhivă, dosarele au fost strânse într-o mașină și au fost transmise în arhiva. Unibank avea arhiva în afară Chișinăului, într-un raion, se menționa că planificau acolo să transmită dosarele. Ei atunci au discutat cu angajații băncii, a fost făcută o listă a acestor dosare. Unele din ele erau destul de noi, lui i s-a părut straniu că s-a decis transmiterea lor în arhivă. A fost făcută inventariere, lista nu o ține minte, i se pare că s-a dispus să fie făcute duplicate a acestora. Nu cunoaște sigur dacă toate dosarele pierdute au fost restabilite.

135.VII Din câte a înțeles, după ce dosarele s-au pus în mașina companiei de pază, dosarele au ars, în ce circumstanțe, nu a elucidat. La întrebarea dacă a participat la întocmirea raportului prezentat, martorul a comunicat că la solicitare, a făcut careva grafice, scurte analize ale situației băncii pentru întocmirea raportului dat. Raportul a fost semnat de administratorul special - Grate Ruslan. La întrebarea dacă a participat la stabilirea persoanelor afiliate băncii, martorul a comunicat că nu a participat.

136 Ohrimenco Tatiana

136. Declarațiile martorului Ohrimenco Tatiana care, în ședința de judecată din 27 februarie 2024 (f.d. 1 Vol. XVII), a comunicat că așa persoana ca Grate cunoaște, a fost administrator al băncii. A activat în banca Unibank în calitate de vice-director al direcției de audit, și a doua funcție, în anul 2009 a activat șef al secției a serviciului de operațiuni. În anul 2013, a avut deja altă funcție de șef adjunct al secției business corporativ.

136.I Martorul a comunicat că nemijlocit de deservirea persoanelor juridice se ocupa el. Ca atare șeful direcției nu era. Până la lichidarea băncii era doar el în calitate șef adjunct. Pe data de 29 decembrie 2014, banca a trecut la administrarea specială. Nu cunoaște motivele de ce Unibank a trecut la administrarea specială. Nu poate să spună care sunt atribuțiile Consiliului de administrarea al Băncii. De schimbarea tarifelor se ocupau filialele prin recepționarea cererilor, iar ulterior cererile respective erau îndreptate spre Comitetul de gestionare a activelor și pasivelor, și acolo se lua decizia referitor la schimbarea tarifelor. Comitetul de gestionare a activelor și pasivelor nemijlocit majora sau creștea tariful.

136.II Clienții care aveau pe cont sume mari de bani, erau clienții VIP și deseori se mergea în întâmpinarea acestor în vederea diminuării tarifelor. Între bănci era o concurență, și pentru ca clienții să nu plece în alte bănci se lua decizia de a micșora tariful. La întrebarea dacă a existat micșorare a tarifelor când era administrarea specială, martorul a comunicat că nu își amintește, dar prin acea perioadă. La întrebarea dacă Roșca era șef de deservire a persoanelor fizice, martorul a comunicat că da, aceasta era în subordinea sa.

136.III La întrebarea cine era responsabil la conturile persoanelor juridice, martorul a comunicat că din momentul instituirii administrării speciale nu se deschidea careva conturi și nici nu se efectuau careva acțiuni. Înainte de asta, acestuia președintele i-a delegat dreptul de a semna cereri la deschiderea conturilor pentru persoanelor juridice. El acționa la indicația conducătorului. Clientul venea cu toate actele la Roșca Rodica, în atribuțiile careia intra obligația de a identifica și a verifica actele de înregistrare, verifica și ancheta privind spălarea banilor.

136.IV Ulterior aceasta făcea tot pachetul de documente și îl prezenta dânsului. În atribuția sa era să verifice încă odată toate aspectele și dacă totul era în regulă, el în baza delegației de care a pomenit mai sus, lua decizia de a deschide contul pentru persoana juridică. Dacă ceva nu era în regulă, el refuza.

136.V La întrebările acuzatorului de stat, martorul a mai comunicat că în timpul administrării speciale banca nu a colaborat cu clienții. În perioada administrării speciale erau instituite limite la conturi de maxim 500 000 lei.

136.VI La întrebarea în ce a constatat în practică introducerea administrării speciale, martorul a comunicat că au venit colaboratorii Băncii Naționale, au venit chiar la el în birou, au sigilat două safeuri în care se păstrau dosare ale clienților, au luat cheile de la acesta, i-au luat ștampila. La întrebarea dacă au fost solicitate dosarele persoanei juridice, martorul a comunicat că nu își amintește așa solicitări. La întrebarea dacă dl Grate a solicitat să transmită listele clienților VIP sau altor persoane juridice, martorul a comunicat că dânsul cunoaște o listă a clienților care a fost întocmită de programist. Nu știe cum au acționat programiștii lor, dar aceștia i-au transmis o listă mare a clienților care aveau conturi cu mijloace în contul de 500 000 și mai mult, și operațiunile la contul cărora au fost blocate. Lista care a fost prezentată conținea doar clienții ce se atribuie la banca lor.

136.VII La întrebarea dacă Grate i-a solicitat careva indicații referitor la administrarea specială, martorul a comunicat că a fost o singură dată când nu era prezentă dna Lucia Roșca, atunci dl Grate l-a chemat la el, și i-a spus că este necesar să întocmească un proces verbal privind restituirea mijloacelor financiare către clienți, în baza deciziei la o oarecare comisii. Acolo erau 2 sau 2,3 sau 4 denumiri de persoane juridice. Acest proces verbal era semnat de către dânsul, de către șefii de direcție și vice președinte, era aprobat de dl Grate.

136.VIII La întrebarea dacă persoana juridică Fortex Opportunities îi este cunoscută, martorul a comunicat că da, știe că era așa firmă. Nu ține minte dacă această firmă a fost trecută în acea listă care a întocmit-o el. Persoana juridică respectivă era apreciată ca VIP client.

137 Golovcenco Elena

137. Declarațiile martorului Golovcenco Elena care, în ședința de judecată din 06 martie 2024 (f.d. 6 Vol. XVII), a comunicat că așa persoana ca Grate Ruslan nu cunoaște.

137.I La întrebarea unde a activat în perioada 2013-2015, martorul a comunicat că a activat în cadrul Băncii de Economii în calitate de prim director a sucursalei nr. 1 Chișinău. La întrebarea care era procedura de deschidere a conturilor persoanelor juridice și cine era

responsabil, martorul a comunicat că în cadrul sucursalei nr. 1 era persoana responsabilă, toate persoanele juridice se adresau la șeful secției. Șeful secției examina acest dosar, aduna toate documentele le prezenta ulterior secției juridice după care se transmiteau către contabil șef și ulterior către administratorul sucursalei.

137.II La întrebarea dacă erau cazuri de refuz în deschiderea conturilor, martorul a comunicat că în cazul în care nu era identificat beneficiarul efectiv, și în cazul în care erau careva suspiecții referitor la beneficiar. La întrebarea cine era responsabil de verificarea tranzacțiilor, a sumelor venite în cont și a sumelor de ieșire în perioada anului 2014, martorul a comunicat că de sumele care intrau în conturile clienților era responsabil Oficiul Central, de sumele care ieșeau din conturile clienților, era responsabilă Secția deservire a persoanelor juridice din cadrul sucursalei. La întrebarea dacă cunoaște ceva despre instituirea administrării speciale a Băncii de Economii, martorul a comunicat că administratorul special era dl Ion Ropot, la prima fază. La întrebarea dacă îi este cunoscută persoana juridică SRL Dracard și Fortex Opportunities, martorul a comunicat că nu ține minte.

138 Suprun Ala

138. Declarațiile martorului Suprun Ala care, în ședința de judecată din 06 iunie 2024, a comunicat că îl cunoaște pe Gratie Ruslan, au activat împreună în BNM. Nu sunt rude. Conflicte nu au avut. În perioada 2014 a activat în calitate de Șef direcție Departament Tehnologii Informaționale din cadrul BNM.

138.I La întrebarea ce cunoaște despre supravegherea specială a Unibank și dacă a fost implicată în echipa respectivă, martorul a comunicat că a fost implicată în calitate de expert tehnic în IT în cadrul echipei, când a început procesul de supraveghere nu poate spune nimic despre datele, procesul nu a fost început de ei. Ea poate spune doar despre faptele în care a fost implicată. Nu a fost implicată pe toată perioada activității doar prima zi. Ei au ajuns la sediul Unibank cu echipa care a fost implicată inclusiv niște specialiști. Ei trebuia să asigure cum este organizat serviciul intern de tehnologii informaționale. Sarcina lor ca IT era să preia Back-up-ul, adică o copie de rezervă și trebuia să le copie pe discurile lor. Au copiat copiile de rezerva pe discurile lor și a fost luată decizia să fie păstrate în locul de păstrate al Tezaurului. Cine este responsabil pentru păstrarea la BNM nu cunoaște și nici despre termenul de păstrare a acestora la BNM. A participat doar la prima ședință cu grupul respectiv care a avut loc în prima zi la Unibank. Nu cunoaște dacă au fost prezenți toți membri. Dacă Grate a participat la acea ședință, martorul a răspuns că probabil, nu poate spune exact. La acea ședință a asistat la discutarea doar a chestiunii referitoare de preluare a copiilor de rezerva, ulterior la acea ședință nu a participat.

138.II La întrebările dacă a făcut o copie de rezerva și la sistemul Core bank, martorul a comunicat că nu poate spune dacă acest fișier era cuprins în copiile făcute de ei. Au făcut copii la back-up-urile făcute noaptea. Nu cunoaște dacă informația Core bank era sau nu în acele back-up-uri. Cu referire la anul în care a fost audiată pe cauza respectiva, martorul a comunicat că în perioada COVID. Presupune că în copiile făcute de ei se conținea și informația din Core bank. Scopul a fost stabilit de conducere. Scopul preluării copiilor era păstrarea informației. Core bank în linii mari înseamnă Cartea Mare, plus module care au fost

incluse în acest sistem, la diferite bănci sunt diferite sisteme. Cartea Mare este evidența contabilă. Nu cunoaște ce conține acest sistem. Nu a lucrat cu copiile. Doar le-a preluat și le-a transmis. Nu a avut acces la aceste copii. Departamentul sau șeful departamentului nu au avut acces la acele copii, copiile nu au fost păstrate în cadrul departamentului IT, au fost păstrate în cadrul altui departament. La întrebarea dacă în cazul în care informația care a fost copiată a fost modificată sau nimicită este posibil de restabilit, martorul a comunicat că depinde de resursele care sunt utilizate în acest proces. Pentru a stabilit momentul modificării depinde dacă sunt logurile de audit. Baza de la moment nu poate coincide cu copia făcută atunci.

138.III La întrebarea dacă pe copiile date pot fi efectuate modificări, martorul a comunicat că nu este posibil de modificat copiile întrucât acestea au alt format și orice încercare de modificare va duce la imposibilitatea deschiderii copiilor.

Bîrcă Viorel

139. Declarațiile martorului Bîrcă Viorel care, în ședința de judecată din 07 iunie 2024, a comunicat că a fost audiat în cadrul urmăririi penale, la momentul audierii întrebări referitor la Grate Ruslan nu i-au dat. Se cunoaște cu dl Grate în raport de serviciu. În relație de rudenie nu sun. Conflicte nu au avut.

139.I La întrebarea unde a activat, ce atribuții avea începând din anul 2014, martorul a comunicat că în luna aprilie 2014 a fost numit președintele interimar al Băncii de Economii, ulterior în mai 2014 a fost aprobat de către BNM. În împlinirile sale intrau executarea hotărârilor Consiliului Băncii, reprezentarea băncii cu persoanele terțe, atragerea de noi clienți și alte atribuții conform statului. Ce ține de legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor, menționează că în cadrul băncii exista o subdiviziune independentă care era responsabilă de respectarea legii menționate, era în subordinea unui vice-președinte al băncii, nici la urmărirea penală, nici acum nu ține minte vice-președintele care cura subdiviziunea dată. Subdiviziunea dată avea reglementările ei interne, în care erau indicate toate procesele de care era responsabilă. Poate să adauge că un moment specific al Băncii de Economii era că subdiviziunile operaționale erau concentrate fizic în incinta filialei nr. 1 Chișinău. Asta deoarece anume procesele de care era responsabilă subdiviziunea dată se petreceau la filiala nr. 1. Oficiul central nu avea împuterniciri de a executa plăți operaționale și tranzacții, de aceea subdiviziunea dată era responsabilă de politica „cunoașteți clientul”, deoarece clienții nu veneau la oficiul central, dar veneau la filiala nr. 1. Asemănător cu procesul de eliberare a creditului care la fel era specific la Banca de Economii, deoarece toate contractele de credit, erau semnate de către directorul filialei nr. 1 Chișinău, iar oficiul central era un filtru în plus dintre filiala 1 și Consiliul Băncii.

139.II Consiliul Băncii aproba eliberarea creditelor, conform deciziei BNM, unde era stipulat că mai mult de un milion de lei era obligatoriu să treacă prin Consiliu, iar filiala nr. 1 era împuternicită să semneze contactele de credit. Menționează că în perioada în care a exercitat funcția de președinte interimar, majoritatea creditelor au fost aprobate de către Consiliul Băncii fără a fi examinate de către managementul oficiului central. Revenind la spălarea banilor acolo erau două tipuri de tranzacții și operațiuni: limitate și suspecte. Din câte ține minte, tranzacțiile limitate erau determinate de o sumă plafon și toate tranzacțiile care

atingeau suma aceasta plafon, automatizat sistemul informațional întocmea un raport, un fișier care era transmis la serviciul spălării banilor național. Suma plafon stabilită nu ține minte exact, deoarece ele se schimbau. Tranzacțiile suspecte se determinau în dependență de niște criterii, criteriile erau stipulate în reglementările naționale și a BNM, respectiv transpuse în reglementările interne a băncii și a subdiviziunii menționate, a spălării banilor. Respectiv tranzacțiile care cădeau sub incidența criteriilor date, la fel erau transmise serviciului spălării banilor național. Menționează că în perioada 2013-2014 Banca de Economii era sub o monitorizare specială a BNM, care presupunea ca fiecare tranzacție efectuată online, era monitorizată și vizualizată de către specialiștii BNM online, suplimentar la sfârșitul fiecărei zile, se prezenta un raport mai detaliat care indica indicatorii principali ai băncii, care la fel era transmisă la BNM.

139.III Martorul a mai comunicat că la data de 27 noiembrie 2014, în seara zilei la bancă au venit viceguvernatorul BNM, Ema Tăbîrță, cu domnul Ion Ropot, angajat al BNM. Doamna viceguvernator i-a comunicat că BNM a luat hotărârea cu privire la punerea Băncii de Economii sub administrare specială și BNM a luat decizia ca administrator special să fie numit dl Ion Ropot. Până la acest moment ei nu au știut de intenția sau că o să fie luată așa decizie cu privire la administrarea specială. I s-a atras atenția că din acest moment împuternicirile sale sunt retrase și toate împuternicirile sunt transmise dlui Ropot Ion, inclusiv și împuternicirile Consiliului. Ceea ce presupunea că dacă până la data de 27 noiembrie 2014 el îndeplinea toate hotărârile consiliului băncii, acum el era obligat să execute hotărârile lui Ion Ropot. Ceea ce și a făcut. La urmărirea penală i s-a dat întrebarea dacă la 1 decembrie 2014 la Bancă au venit un grup de persoane reprezentanți BNM, din câte a înțeles el, ei nu s-au prezentat, erau BNM, CNA și niște specialiști în IT. Tot în cadrul când a fost invitat ca martor la urmărirea penală, a fost întrebat referitor la un Ordin, care la fel a fost emis la 1 decembrie 2014, nr.211 și nr.212. Primul ordin nr. 211 era semnat de Ion Ropot în calitate de administrator special, al doilea ordin 212 era semnat de dânsul în calitate de președinte interimar, dar care nu avea împuterniciri. A menționat și la urmărirea penală, și menționează și acum, nu poate spune în ce context a fost nevoie mai ales de ordinul dânsului, al doilea, pentru că el cu nimic nu se diferențiază de primul ordin, și este un fel copy-paste. Dar presupune că motivul poate ar fi fost că în primul ordin era responsabil de executarea ordinului dat, iar pe 2 decembrie el a fost plecat în concediu medical. Posibil din motivul acesta a fost dublat. Cum a fost întocmit primul ordin, pe care criterii și cum au fost alese persoanele menționate în acest ordin nu cunoaște. Ordinul dat presupunea petrecerea unor ședințe, care puteau să ia diferite hotărâri, el nu știe dacă au fost așa ședințe și ce hotărâri au fost luate. De pe data 2 decembrie 2014 el fizic în Bancă nu a mai fost. La fel la urmărirea penală a fost întrebat despre persoanele afiliate băncii, menționează că informația dată era publică, plasată pe site-ul băncii, actualizată permanent, conform reglementărilor BNM. Era un rar destul de mare de persoane, și să le numească nu poate.

139.IV La întrebările apărătorului cu referire la anul în care a fost audiat la urmărirea penală, martorul a comunicat că probabil în 2021. Nu cunoaște de hotărârea de guvern nr.938 din 2014.

Gîsca Oxana

140. Declarațiile martorului Gîsca Oxana care, în ședința de judecată din 30 septembrie 2024, fiind audiată prin teleconferință cu înregistrarea video a declarațiilor și anexarea acestora la materialele cauzei, a declarat că persoana Grate Ruslan îi este cunoscută deoarece au fost colegi de serviciu. Au fost colegi pe când domnul Grate a fost angajat al BNM și ea activa în calitate de ofițer a Centrului pentru Combaterea Criminalității. În relații de rudenie nu sunt, nici conflicte nu au avut.

140.I La întrebările acuzatorului de stat cu referire la unde a activat în perioada anului 2014, martorul a comunicat că în perioada 2014 a activat în calitate de ofițer de investigație cauze excepționale în cadrul Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor la CNA. La întrebarea dacă cunoaște despre formarea comisiei speciale, care a fost formată prin ordinul Ministrului Finanțelor 02.12.2014 legată cu banca Unibank, martorul a comunicat că în perioada de activitate în cadrul Serviciului Combaterea Spălării Banilor în 2014 a fost informată de către șeful său că va fi parte a unei comisii care a fost instituită în acea perioadă privind tranzacțiile efectuate în cadrul BEM, Unibank și Banca Socială. În virtutea atribuțiilor de serviciu și a ordinelor pe care le-a primit a participat la ședințele Comisiei care erau indicate anterior, șefului nemijlocit ulterior redirecționate pentru participarea sa. Nu poate spune exact la câte ședințe a participat, toate ședințele erau protocolate. În procesele-verbale au fost incluși și toți membrii participanți.

140.II La întrebarea care a fost tematica ședințelor Comisiei și care a fost rolul ei, martorul a comunicat că rolul său era de a comunica rezultatele acelor analize financiare care le efectua serviciul la indicația șefului și verificarea acelor informații pregătite care li se comunicau în avans, și respectiv deciziile unanime care se luau de Comisie, fiecare reprezentat își prezenta informația legat de această informație.

140.III Tematicile variau în dependență de scopul acelei ședințe, dacă erau, dacă erau anumite tranzacții, sau solduri sau liste pe care se informau în avans, se analizau informațiile, se comunicau, dacă erau informații ce țin de competența serviciul, de regulă în cazul în care erau anumite suspiciuni, vizavi de tranzacțiile care se conțineau în acele informații, sau vizavi de persoanele fizice sau juridice aferent acelor tranzacții. Se comunica informația relevantă, dar în limitele competenței de serviciu, în mare parte în cazul în care erau anumite date parvenite de la serviciile similare de peste hotare, aceste informații nu puteau fi divulgate. În cazul în care erau anumite cauze penale se aflau în gestiunea organelor de drept, fie la CNA, fie la PA. Se indica această informație către comisie, și respectiv după necesitate se redirecționa comisia către acea instituție. De regulă se interpela fie CNA, fie PA pentru informație suplimentară în cazul în care erau anumite cauze penale pe rol vizavi de acele persoane fizice sau juridice și tranzacțiile referente.

140.IV La întrebarea dacă administratorii speciali ai băncilor comerciale, anume administratorul special al băncii Unibank a fost prezent la ședințele comisiei, martorul a comunicat că nu, administratorii speciali nu participau la ședințele comisiei. Ședințele comisie erau în format închis. La întrebarea dacă au fost careva solicitări din partea comisie către CNA, martorul a comunicat că din câte ține minte da, nu ține minte exact care sunt cauzele penale la acel moment pe rol, dar au fost solicitări adresate către CNA sau PA în mod cert. La întrebarea dacă cunoaște tematica acestor adresări și dacă au fost date răspunsuri de către organe competente, martorul a comunicat că după ce se informa despre faptul că aceste informații sunt pe rol la instanțele responsabile, ei, membrii comisiei nu mai aveau acces la o ulterioară corespondență. Din câte ține minte au fost câteva dar îi este greu să zică.

Tranzacțiile de regulă vizau și Banca de Economii, și Banca Socială, și Unibank, ele erau foarte intercalate și nu o să zică exact dacă se refereau la Unibank sau altă bancă. Dar ține minte că au fost solicitări la CNA.

140.V Dacă în aceste solicitări au fost indicate careva companii, martorul a comunicat că sigur că solicitările erau însoțite exact de anumite nume de persoane fizice sau juridice, dar o să îi fie greu să spună exact care erau acele companii care s-au solicitat, deoarece a fost mulți ani în urmă. Au fost și persoane fizice și juridice în conținutul solicitărilor.

140.VI La întrebarea apărătorului cu referire la scopul creării acestei Comisii speciale, martorul a comunicat că scopul determinat era prevăzut în ordin privind crearea acelei comisii și era analiza soldurilor persoanelor fizice și juridice a conturilor care se dețineau în acele instituții financiare, Banca de Economii, Banca Socială și UniBank. La întrebarea dacă deciziile Comisiilor erau decisive și dacă au produs careva efecte, martorul a comunicat că Deciziile Comisei erau decisive și au produs efect.

140.VII La întrebarea dacă ține minte compania Fortex Opportunities, martorul a răspuns afirmativ. La întrebarea dacă a avut interpelări la CNA sau alte organe referitor la această întreprindere, martorul a comunicat că îi este foarte greu să spună, dacă s-a făcut sau nu solicitare din partea Comisiei vis-a-vis de Fortex Opportunities, nu poate să își aducă aminte dacă a fost subiectul solicitărilor. În cazul în care era un dosar în exercițiu la sigur că s-a făcut solicitare.

140.VIII La întrebarea cum era asigurată interacțiunea dintre comisie și administratori, martorul a comunicat că prin intermediul secretarului. Secretarul Comisiei efectua solicitarea respectivă, se comunicau deciziile. Bănuiește că legătura dintre administrator niciodată nu s-a pus în discuție, atât timp cât reprezentatul Băncii Naționale, dl Sturzu era prezent și membru a Comisiei. Nu poate să zică exact cum s-a făcut legătura între administratori, deoarece ei nu au fost subiectul discuțiilor Comisiei. Comisia viza informația primită de la administratori, dar discuțiile se refereau vis-a-vis de tranzacțiile sau mijloacele disponibile pe conturile curente sau de depozit a acelor persoane fizice sau juridice.

140.IX La întrebarea dacă a fost audiată la CNA sau Procuratură pe marginea acestei cauze, martorul a comunicat că a fost audiată la PCCOCS. Susține declarațiile date atunci, nu dorește să modifice sau să adauge nimic.

141 Procesele verbale ale comisiei speciale

141. Procesele-verbale nr. 11 din 31 decembrie 2014 (f.d. 141- 144 vol. IV), nr. 12 din 12 ianuarie 2015 (f.d. 145-149 vol. IV) și nr. 20 al ședinței Comisiei speciale în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice cu capital privat din 16.03.2015 (f.d. 31-32 Vol. V). Aceste înscrisuri denotă că administratorul special al SA Unibank, Grate Ruslan prezenta lista persoanelor fizice și juridice cu sold cumulativ mai mare de 500 000 lei deținute în bancă. Aceleași înscrisuri denotă că potrivit informațiilor prezentate de administratorul special în respectivele liste nu figurau persoane afiliate băncii. Procesul verbal nr. 20 din 16 martie 2015 denotă că în urma examinării listei persoanelor neafiliate prezentate de administratorul special, Comisia a decis să solicite Centrului Național Anticorupție informații privind investigațiile desfășurate privitor la Fortex Opportunities LP și Scurtu Valerian Constantin, clienți ai S.A. „Unibank”.

Informațiile relevate de această probă denotă că ședința Comisiei speciale a fost convocată în temeiul pct. 7 al Hotărârii Guvernului nr. 938-11 din 13 noiembrie 2014 „Cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale”. În cadrul ședinței din 16 martie 2015 s-au examinat informațiile privind situația conturilor persoanelor fizice și juridice cu sold cumulativ mai mare de 500,0 mii lei deschise în S.A. „Unibank”, S.A. „Banca Socială” și S.A. „Banca de Economii”.

Informațiile relevate de pct. 4 din procesul-verbal nr. 20 denotă că, Comisia specială a decis să solicite Centrului Național Anticorupție prezentarea informațiilor privind investigațiile desfășurate privitor la Fortex Opportunities LP (IDNO – SL017705), client al S.A. „Unibank”.

142. Proces-verbal de ridicare din 13.08.2020 (f.d. 11-13, 21-24 vol. VIII) prin care în baza mandatului judecătorului de instrucție din 07 iulie 2020 (f.d. 10 vol VIII) au fost ridicate de la BC Unibank SA în proces de lichidare, acte în privința persoanei juridice „Fortex Opportunities” LTD. În actele ridicate se regăsește rulajul din conturile entității pentru perioada 28.11.2014 – 16.10.2015. Acest rulaj denotă existența transferurilor la diferite intervale de timp, inclusiv de la JAREMENKO ILONA în sumă de 73,737,195.51 lei MDL la 09.12.2014 cu destinația „acordare de împrumut persoanei juridice conform contractului FN DD 09.12.2014”. De asemenea este atestată prezența transferurilor către diferite entități, cum ar fi „Stanlex Impex” LP, „Saturn Export” LP, „Rivas Transell” LLP, „Styxelco Enterprises” LTD. La 08.05.2015 există mențiunea transferului către „Proton Communication” LLP în sumă de 4,700,000 euro, iar la 25.05.2015 există transferul în sumă de 330,00 euro către „Drettmann Yachts”. În actele ridicate se regăsește dosarul juridic (90 file) și extrasul rulajului din conturi (30 file), precum și adresele IP la sistemul de deservire a clienților la distanță (f.d. 14 vol. VIII). Actele din dosarul juridic atestă că adresa „Fortex Opportunities” LTD este Edinburgh, EH5 1LB (f.d. 59 vol. VIII).

143. Proces-verbal de ridicare din 11.11.2021 prin care a fost ridicată sentința de condamnare în dosarul nr. 1-85/2021 adoptată de Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) la 02.06.2021 (f.d. 2-94 Vol. XIV) în privința lui Nirauța Andrei, Guțu (Lala) Ala, Dolghina Tatiana, de comitere a infracțiunilor prevăzute de art. 243 din Codul penal, fiind descrise elementele circumstanțiale pertinente și concludente, inclusiv referitor la contractarea creditelor, cum ar fi „Contrade” SRL, „Dracard” SRL, operațiuni fictive cu mijloace financiare, implicarea entităților economice cu înregistrare în jurisdicții cu caracter permisiv, inclusiv „Ardooks” LLP, „Bannyster” LLP, „Dastinger” LLP.

144 Lista acționari Unibank

144. Lista acționarilor B.C. „Unibank” S.A. înregistrați la 31/12/2014 (f.d. 156 Vol. XII), este indicat sediul acționarului „Novland” LTD, adresa Edinburgh, EH5 1LB.

Informația relevantă de această probă denotă că un acționar al B.C. „Unibank” S.A. are aceeași adresă ca și entitatea „Fortex Opportunities” LP.

145. Proces-verbal de ridicare din 13.08.2020 (f.d. 11 Vol. VIII), prin care au fost ridicate acte în privința persoanei juridice „Fortex Opportunities” LTD, sediul entității adresa Edinburgh, EH5 1LB (f.d. 59 vol. VIII). În dosarul juridic se conține copia cererii autentificate notarial în numele entității „Fortex Opportunities” LTD, SL 017705, sediul entității adresa Edinburgh, EH5 1LB, 18/2, Royston Mains Street. Totodată, au fost identificate acte juridice și de identitate în numele lui Yaremenko Igor, Remigijus

Mikaulauskas, Viktorija Zirnelyte, Brixton Ventures Ltd, Trafford United Ltd, Jaremenko Ilona a.n. 1986 (f.d. 80 vol. VIII).

Ordonanțe învinuire Rahuba si Bîrcă, sentința Șor Ilan.

146. Proces-verbal din 12.11.2021 prin care au fost ridicate o serie de acte (f.d. 108-216 vol. XI) după cum urmează: ordonanța de punere sub învinuire din 27.01.2021 în cp 2014978151 în privința lui Natalia Rahuba, ordonanța de punere sub învinuire din 05.12.2020 în cp 2014978151 în privința lui Viorel Bîrcă, precum și sentința de condamnare în dosarul nr. 1-439/17 adoptată de Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) la 21.06.2017 în privința lui Ilan Șor. Sentința la moment este casată parțial prin decizia Curții de Apel Chișinău din [13 aprilie 2023](#) și prin decizia Curții Supreme de Justiție din [12 decembrie 2024](#).

147. Proces-verbal din 12.11.2021 (f.d. 96-106 vol. XI) prin care au fost ridicate ordonanța de punere sub învinuire din 18.05.2020 în cp 208978161 în privința lui Plahotniuc Vladimir de comitere a infracțiunilor prevăzute la art. 190, 243 și 284 din Codul penal, precum și ordonanța de dispunere a investigațiilor în vederea căutării învinuitului.

148 Proces verbal examinare acte ridicate de la „Fortex Opportunities LP”

148. Proces-verbal de cercetare la fața locului și examinare a documentelor din 01.10.2020 (f.d. 155 Vol. VIII), prin care a fost examinată informația din dosarul juridic al „Fortex Opportunities LP” c/f: SL0117705, a extraselor din conturile bancare și adresele IP prin care au fost accesate de la distanță aceste conturi, ridicate la 13 august 2020 de la S.A. „Unibank” (a se vedea proba nr. 142).

148.I Prin acest act s-a stabilit că din esența actelor din dosarul juridic „Fortex Opportunities” LP, persoana juridică enunțată are sediul Royston Mains, Edinburgh, EH5 1 LB, Scoția, fiind constituită la 20 august 2014 de către persoanele juridice „Brixton Ventures Limited” reprezentată – Remigijus Mikalauskas și „Trafford United Limited” reprezentată – Viktorija Zirnelyte (f.d. 55 vol. VIII).

148.II La 02 septembrie 2014 fondatorii persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP”, au decis emiterea procurii generale în favoarea lui Igor Yaremenko, născut la *****, pașaport nr. 53 0020314 emis de Federația Rusă la 14.01.2011. Din momentul emiterii procurii prima și a doua semnătură a persoanei juridice este a lui Igor Yaremenko. La 28.11.2014, reprezentantul „Fortex Opportunities LP”, Yaremenko Igor, a depus cerere de deschidere a contului la BC „Unibank” S.A.

148.III La 01.12.2014, fiind verificate documentele privind deschiderea contului, persoanei juridice nerezidente i-au fost deschise contul nr. 222400100044443643 în RUR (ruble rusești), 222400100044443840 în valută USD (dolari SUA) și 222400100044443978 în valută EURO. În cerere nu este indicat nici un număr de contact și nici o adresă pe teritoriul Republicii Moldova (f.d. 58 vol. VIII).

148.IV La 09.12.2014, reprezentantul „Fortex Opportunities LP”, Yaremenko Igor, a depus cerere de deschidere a unui cont de card și a unui cont curent la B.C. „Unibank” S.A., în rezultatul căruia i-a fost deschis următoarele conturi după cum urmează: contul de card nr. 225800100044443840 valută USD (dolari SUA) și cont curent 222400200044443840 în valută USD (dolari SUA). La deschiderea conturilor reprezentantul persoanei juridice nerezidente Yaremenko Igor a prezentat fișa cu specimene de semnătură a lui Igor Yaremenko

și amprenta ștampilei persoanei juridice „Fortex Opportunities LP” c/f: SL0117705 din 01 decembrie 2014; Copia pașaportului seria 53 0020314; Copia actului de constituire a persoanei juridice. Actele prezentate au fost autentificate la notarul public Pancova Nelli care au fost traduse de către traducătorul autorizat Caldare Nadejda la 25 noiembrie 2014. Informația prin care reprezentantul „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705, Igor Yaremenko indică faptul, că nu are careva obligații fiscale față de organele de stat ale Republicii Moldova (f.d. 59-62 vol. VIII).

148.V La 10.12.2014, între Yaremenko Igor și reprezentantul B.C. „Unibank” S.A., Ghenadie Cernei este încheiat contractul nr. 21/10122014 de deservire a persoanelor juridice cu carduri de plată ale sistemului internațional de plată „BUSINESSCARD Visa” și anume contul de card nr. 225800100044443840 valută USD (dolari SUA).

148.VI La 09.12.2014, reprezentantul „Fortex Opportunities” LP, Igor Yaremenko a încheiat contractul de depozit nr.28/14 în valută din 09.12.2014 cu B.C. „Unibank” S.A., prin care primul se obligă să transfere pe contul de depozit nr. 23720000044443840 suma de 4 700 000 USD pe un termen de 36 de luni, iar banca se obligă să achite, rata de 8% anual cu achitarea lunară a procentelor. Totodată conform pct. 7 al aceluiași contract, în cazul rezilierii înainte de termen a contractului de depozit la inițiativa Deponentului procentul de calcul a depozitului se va calcul de 0,25% pentru toată perioada depozitului (cu recalcularea tuturor sumelor achitate pentru depozit).

148.VII La 09.12.2014, reprezentantul „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705, Igor Yaremenko a încheiat contractul de depozit nr.27/14 în valută din 09.12.2014 cu B.C. „Unibank” S.A., prin care primul se obligă să transfere pe contul de depozit nr. 23720000044443978 suma de 128 450 Euro pe un termen de 36 de luni, iar banca se obligă să achite conform pct. 5 din contract, rata de 8% anual cu achitarea lunară a procentelor. Totodată conform pct. 7 al aceluiași contract, în cazul rezilierii înainte de termen a contractului de depozit la inițiativa Deponentului procentul de calcul a depozitului se va calcul de 0,25% pentru toată perioada depozitului (cu recalcularea tuturor sumelor achitate pentru depozit).

148.VIII La 18 decembrie 2014, de către reprezentantul B.C. „Unibank” S.A., în numele președintelui băncii Dumitru Țugulschi și reprezentantul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705, Igor Yaremenko sunt întocmite câte un „Acord Adițional” prin care au modificat clauza contractuală prevăzută la pct. 7 ale contractelor de depozit: contractul de depozit nr.27/14 în valută din 09.12.2014 și contractul de depozit nr.28/14 în valută din 09.12.2014. Având următorul cuprins „în cazul în care este solicitată rezilierea contractului înainte de termen de către Deponent, banca v-a achita deponentului procentele până la data rezilierii contractului cu rata procentuală prevăzută la pct. 5 al contractului (adică 8 % anual)”.

148.IX La 24.12.2014, reprezentantul „Fortex Opportunities ”LP c/f: SL0117705, Igor Yaremenko depune cererea privind gestionarea conturilor la distanță prin intermediul aplicației www.unClick.md. Din analiza sumară a rulajului bancar și conform extrasului sumar din contul 222400100044443840(USD) pentru perioada 01.12.2014 - 31.12.2014 al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705, din contul deschis în USD (dolari USA) la B.C. „Unibank” S.A. (în proces de lichidare), tranzacțiile financiare desfășurate pe acest cont, persoanei juridice „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705 i-a fost suplinit contul bancar doar de către persoana fizică nerezidentă „Jaremenko Ilona c/f 3888968” de pe contul curent pe care îl deținea în interiorul băncii B.C. „Unibank” S.A. sub

nr: 222588560285840, în rezultatul căruia la 09.12.2014 transferă suma de 4 778 771 dolari SUA. Tot ea la 11.12.2014 alimentează contul persoanei juridice nerezidente cu suma de 4 700 USD, și la 23.12.2014, alimentează contul persoanei juridice nerezidente cu suma de 64 812,62 USD. Toate tranzacțiile indicate supra efectuate de către Jaremenco Ilona au stat la baza acordării mijloacelor financiare în sumă totală de 4 848 283,62 USD în calitate declarată de împrumut. Ulterior reprezentantul „Fortex Opportunities” LP, Igor Yaremenko, la 09.12.2014 efectuează transferul de 4 700 000 USD echivalentul sumei de 71 538 230,00 lei pe contul de depozit nr. 23720000044443840, specificat în contractul de depozit nr.28/14 în valută din 09.12.2014.

148.X Tot el, la 09.12.2014 alimentează contul de card al persoanei juridice nr. 225800100044443840 cu suma de 78 771,00 USD, echivalentul sumei de 1 198 965,51 lei și la 11.12.2014 cu suma de 4 671,80 USD, echivalentul sumei de 71 612, 62 lei.

148.XI Potrivit extrasului sumar din contul 222400100044443978 (Euro) pentru perioada 01.12.2014 - 31.12.2014 al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP, în perioada de referință contul persoanei juridice „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705, a fost suplinit la 09.12.2014, de către persoana fizică nerezidentă „Jaremenco Ilona c/f 3888968” de pe contul curent pe care îl deținea în interiorul băncii B.C. „Unibank” S.A. sub nr. 222500100017878978 (euro), cu suma de 128 450,00 euro echivalentul sumei de 2 398 071,59 lei, unde destinația transferului este indicată „acordarea de împrumut”.

148.XII Reprezentantul „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705, Igor Yaremenko, la 09.12.2014 efectuează transferul de 124 450 euro pe contul de depozit nr: 23720000044443978, specificat în contractul de depozit nr.27/14 în valută din 09.12.2014.

148.XIII Conform extrasului sumar din contul 222400100044443840(USD) pentru perioada 01.01.2015 - 21.05.2020 al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705, prin examinarea rulajelor contului, s-a constatat că contul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP este alimentat la 23.01.2015 de către persoana juridică nerezidentă „STANLEX IMPEX” de pe contul curent pe care îl deținea în B.C. „AS PRIVATBANK” (Latvia) sub nr: LV15PRTT0265022181, transferă suma de 93 000 dolari SUA echivalentul sumei de 1 619 836,80 lei.

148.XIV La 26.01.2015, de către persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunities” LP de pe contul curent pe care îl deținea în B.C. „Unibank” S.A. sub nr: 222400200044443840, transferă suma de 28 102,14 dolari SUA echivalentul sumei de 494 445,91 lei, la 21.05.2015 transferă suma de 106 969,44 dolari SUA, echivalentul sumei de 1 893 712,09 lei, în rezultatul acțiunilor efectuate au fost transferate în total mijloace financiare în sumă de 135 071,58 USD.

148.XV La 02.09.2015, de către persoana juridică nerezidentă „RIVAS TRANSELL LLP” de pe contul curent pe care îl deținea în B.C. „AS VERSOBANK” (Estonia) sub nr: EE715500000551172021, transferă suma de 10 240,14 dolari SUA echivalentul sumei de 197 182,46 lei.

148.XVI Totodată la 22.09.2015, persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunities” LP de pe contul curent pe care îl deținea în B.C. „Unibank” S.A. sub nr: 222400100044443978 (Euro), în rezultatul convertirii valutei străine (euro-usd) transferă suma de 2 704,80 dolari SUA echivalentul sumei de 53 863,39 lei.

148.XVII La 17.09.2015, persoana fizică nerezidentă „Jaremenco Ilona c/f 3888968” de pe contul curent pe care îl deținea în interiorul băncii B.C. „Unibank” S.A. sub nr: 222588560285840, transferă suma de 5 000 dolari SUA echivalentul sumei de 98 232,00

lei, la 22.09.2015, transferă suma de 2 850,00 dolari SUA echivalentul sumei de 56 754,90 lei, în rezultatul acțiunilor efectuate au fost transferate în total mijloace financiare în sumă de 7 850,00 USD, la 21.05.2015, transferă suma de 106 969,44 dolari SUA echivalentul sumei de 1 893 712,09 lei, în rezultatul acțiunilor efectuate au fost transferate în total mijloace financiare în sumă de 135 071,58 USD destinația plății fiind indicată „acordarea de împrumut”.

148.XVIII La 30.09.2015, de către persoana juridică nerezidentă „STYXELCO ENTERPRISES” c/f: HE277053 de pe contul curent pe care îl deținea în interiorul băncii B.C. „Unibank” S.A. sub nr: 222400100044454840, transferă suma de 10 100,00 dolari SUA echivalentul sumei de 203 093,83 lei. Totodată s-a constatat, că toate transferurile efectuate de către persoanele juridice nerezidente indicate supra erau efectuate cu justificarea „procurarea materialelor de construcție”.

148.XIX Conform rulajelor contului bancar s-a stabilit că reprezentantul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP, Igor Yaremenco, la 02.04.2015 alimentează contul de card al persoanei juridice nr. 225800100044443840 cu suma de 30 000,00 USD echivalentul sumei de 537 399,00 lei, la 24.06.2015 cu suma de 20 000,00 USD, echivalentul sumei de 378 870, 00 lei, la 02.09.2015 cu suma de 10 000,00 USD echivalentul sumei de 192 561, 00 lei, la 17.09.2015 cu suma de 5 000,00 USD echivalentul sumei de 98 232, 00 lei, 22.09.2015 cu suma de 5 000,00 USD echivalentul sumei de 99 570, 00 lei și 30.09.2015 cu suma de 10 000,00 USD echivalentul sumei de 201 083, 00 lei. Astfel contul de card nr. 225800100044443840, a fost alimentat cu suma totală de 80 000,00 USD. Tot în perioada de referință, la 21.05.2015, a efectuat convertirea valutei (USD - euro), transferând banii pe contul nr. 222400100044443978(Euro) și anume suma de 226 240,00 USD, echivalentul sumei de 4 005 194,59 lei, la 16.09.2015 suma de 220,00 USD, echivalentul sumei de 4 308, 61 lei în total au fost transferate mijloace financiare în suma de 230 548,61 USD. La 26.06.2015, efectuează un transfer în adresa persoanei juridice rezidente SRL „RENATLAS” pe contul nr. MD30MO2224ASV65968877100 cu suma de 10 618,00 USD, echivalentul sumei de 199 065,20 lei, destinația plății fiind plata pentru servicii hoteliere. La 07.07.2015, efectuează un transfer în adresa persoanei juridice nerezidente „SATURN EXPORT LP” c/f: 01822300 pe contul nr. 222400100044165842 deținut în interiorul B.C. „Unibank” S.A. cu suma de 5 000,00 USD echivalentul sumei de 94 830,00 lei, destinația plății fiind plata pentru materiale de construcție.

148.XX Tot în perioada de referință, la 09.10.2015, a efectuat un transfer pe contul persoanei fizice nerezidente „Jaremenco Ilona c/f 3888968” pe care îl deținea în interiorul băncii B.C. „Unibank” S.A sub nr: 222588560285840 și anume suma de 415,61 USD echivalentul sumei de 8 300,98 lei, destinația plății fiind restituirea împrumutului.

148.XXI În continuare, conform extrasului sumar din contul 222400100044443978(EURO) pentru perioada 01.01.2015 - 21.05.2020 al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705, s-a relevat că, contul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP este alimentat în perioada de timp ianuarie 2015 – mai 2015, cu suma totală de 4 013,57 euro în baza dobânzii achitate de către bancă conform contractului de depozit nr.27/14 din 09.12.2014. La 21.05.2015, fiind reziliat contractul de depozit nr.27/14 din 09.12.2014, contul este alimentat cu suma de 128 450 euro echivalentul sumei de 2 522 642 lei.

148.XXII Tot la 21.05.2015, în rezultatul convertirii valutei de pe contul persoanei juridice „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705 deținute în USD este alimentat

cu suma de 202 000 euro echivalentul sumei de 3 967 098,20 lei, și la 16.09.2015 este alimentat cu suma de 194,62 echivalentul sumei de 4 308,40 lei. La 22.09.2015, persoana juridică nerezidentă „STYXELCO ENTERPRISES” c/f: HE277053 de pe contul curent pe care îl deținea în interiorul băncii B.C. „Unibank” S.A sub nr: 222408561005978, transferă suma de 2 415,00 euro, echivalentul sumei de 54 255,15 lei.

148.XXIII Totodată conform rulajelor contului bancar s-a stabilit că reprezentantul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP”, Igor Yaremenco a efectuat următoarele transferuri la 10.03.2015, 11.05.2015, 16.06.2015, 09.07.2015, 02.09.2015 și 17.09.2015, administratorul persoanei juridice alimentează contul de card al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP nr. 225800100044443978 cu suma totală de 4 652,79 euro.

148.XXIV La 25.05.2015, administratorul persoanei juridice efectuează un transfer în adresa persoanei juridice nerezidente „DRETTMANN YACHTS” pe contul nr. DE232904009001080 din cadrul băncii „COMMERZBANK AG” cu suma de 330 000 euro, echivalentul sumei de 6 691 509.00 lei fiind indicat temeiul tranzacției procurarea unu iaht.

148.XXV La 22.09.2015, administratorul persoanei juridice efectuează covertirea asumei de 2 412,00 euro pe care îi transferă pe contul nr. 222400100044443840(USD) din cadrul băncii „Unibank”. Conform extrasului sumar din contul 222400200044443840(USD) pentru perioada 01.01.2015 - 21.05.2020 al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705, contul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP este alimentat în perioada începînd cu 12.01.2015-08.05.2015 cu suma totală de 135 071,58 dolari SUA mijloace financiare care sunt achitate de către B.C. „Unibank” S.A. în baza contractului de depozit nr. 28/14 din 09.12.2014.

148.XXVI La 08.05.2015, fiind reziliat contractul de depozit nr.28/14 din 09.12.2014, contul este alimentat cu suma de 4 700 000,00 USD, echivalentul sumei de 84 686 950,00 lei.

148.XXVII Totodată conform rulajelor contului bancar s-a stabilit că reprezentantul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP, Igor Yaremenco la 26.01.2015 și 21.05.2015, alimentează contul curent al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP nr. 225400100044443840 cu suma totală de 135 071,58 USD.

148.XXVIII La 08.05.2015, administratorul persoanei juridice efectuează un transfer în adresa persoanei juridice nerezidente „PROTON COMMUNICATION LLP” pe contul nr. LV78PRTT0265022182600 din cadrul băncii „PRIVATBANK AS” cu suma de 4 700 000 USD echivalentul sumei de 84 686 950 lei, fiind indicat temeiul tranzacției plata în avans materiale de construcție.

148.XXIX Potrivit extrasului sumar din contul de card 222800100044443840(USD) pentru perioada 01.01.2015 - 21.05.2020 al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP c/f: SL0117705 s-a stabilit că reprezentantul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP, Igor Yaremenco și Jaremenco Ilona c/f 3888968, dispunînd de carduri bancare au efectuat mai multe tranzacții cu cardul.

148.XXX Totodată conform rulajelor bancare, s-a constatat că contul de card al persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities” LP cu excepția mijloacelor financiare alimentate de către persoana juridică nerezidentă de pe conturile curente pe care le deținea. Contul a fost alimentat la 06.10.2015 și de către persoana juridică nerezidentă „STYXELCO ENTERPRISES” c/f: HE277053 de pe contul curent pe care îl deținea în interiorul băncii

B.C. „Unibank” S.A sub nr: 222400100044454840, care transferă suma de 13 855,09 USD, echivalentul sumei de 278 581,52 lei.

148.XXXI Ulterior de pe contul de card este efectuat un transfer pe contul persoanei fizice nerezidente „Jaremenko Ilona c/f 3888968” pe care îl deținea în interiorul băncii B.C. „Unibank” S.A sub nr: 222588560285840 și anume suma de 61 972,23 USD, echivalentul sumei de 1 237 771,35 lei destinația plății fiind restituirea împrumutului. În urma verificării suplimentare, s-a relevat că, deși există o cerere de eliberare a unui card corporativ al entității „Fortex Opportunities” semnat de Yaremenko Igor pentru Jaremenko Ilona, careva împuterniciri la dosarul juridic nu au fost identificate din numele lui Jaremenko Ilona.

148.XXXII În cele din urmă, conform certificatului de numire a persoanei responsabile al Brixton Ventures, apostilat și autentificat de notarul public Pancova Nelli la 24.11.2014, director este numit Remigijus Mikaulskas, cu adresa Edinburgh, EH5 1LB, 18/2, Royston Mains Street, United Kingdom.

149 Listele aprobate de Grate Ruslan

149. Proces-verbal nr. 1 din 30.12.2014 (f.d. 181 Vol. III), prin care administratorul special al B.C. „Unibank” S.A, Grate Ruslan Dumitru, a aprobat listele clienților cu solduri mai mari de 500,000 MDL conform situației la 30.12.2014, inclusiv lista persoanelor afiliate (anexa nr.1), lista persoanelor juridice (anexa nr.2) și lista persoanelor fizice (anexa nr.3), cu înscrierea entității „Fortex Opportunities” LP, c/f SL017705 cu suma 78.191.724,34 MDL în anexa nr. 2 (persoane juridice neafiliate) (f.d. 178 verso vol. III). Aceste liste au fost transmise Comisiei speciale. Ulterior, la 08 mai 2015 Grate Ruslan dispune deblocarea mijloacelor de pe conturile „Fortex Opportunities” LP (f.d. 183 vol. III).

Informațiile relevate de proba respectivă denotă că inculpatul Grate Ruslan Dumitru a aprobat procesul-verbal nr. 1 potrivit căruia au fost aprobate listele clienților cu solduri mai mari de 500,000.00 lei, conform situației la 30.12.2014. Totodată, rezultă că entitatea „Fortex Opportunities” LP a fost înscrisă în Anexa nr.2 (persoane neafiliate), poziția 8, cu suma 78.191.724,34.

150. Proces-verbal din 06.04.2020 (f.d. 247 - 250 Vol. III) **de cercetare la fața locului și examinare a obiectelor și documentelor ridicate de la UNIBANC SA prin mandatul judecătoresc din 03 aprilie 2020. Obiect al cercetării a constituit procesul verbal nr.11** (f.d. 175-177 vol. III), al ședinței comisiei speciale în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice cu capital privat din 31 decembrie 2014, unde comisia s-a expus asupra lipsei de obiecții în privința a 41 persoane fizice și 28 persoane juridice deponenți ai BC „Unibank” SA. S-a stabilit că acesta era unicul extras de proces verbal al comisiei care la momentul ridicării, era deținut de către administratorul special BC „Unibank”.

150.I De asemenea, s-a stabilit și a fost ridicată lista conform Anexei 1 (f.d. 178 vol. III), prin care s-a constatat prezența la 30 decembrie 2021 în BC „Unibank” a 45 de persoane fizice și juridice afiliate băncii. Anexa 2 persoane juridice neafiliate (f.d. 178 verso vol. III), comisia formată de către administratorul special Grate Ruslan Dumitru a identificat 37 persoane juridice care la 30.12.2014, dețineau în bancă cumulativ mai mult de 500.000 lei. Această listă a fost expediată Comisiei speciale. La nr. 8 din respectiva listă este menționată persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunities” LP, cod fiscal SL017705 care deținea

78.191.724, 34 lei. Conform Anexei 3 (f.d. 179 – 180 vol. III) – Comisia formată de către administratorul special Grate Ruslan Dumitru a identificat 173 persoane fizice care la 30.12.2014, dețineau în bancă cumulativ mai mult de 500.000 lei, fiind expediată Comisiei speciale.

150.II S-a stabilit că potrivit Procesului-verbal nr. 1, Comisia formată în componența a 4 membri, angajați ai BC „Unibank” SA, au examinat și aprobat listele conform Anexei 1 – persoane fizice și juridice afiliate băncii, conform Anexei 2 persoanele juridice și conform Anexei 3 persoanele fizice cu depuneri mai mari de 500000 lei, la situația de 30.12.2014. Listele respective au fost aprobate de către administratorul special Grate Ruslan Dumitru.

150 Comunicatul BNM instituire administrare specială și moratoriu la conturi

150.III S-a cercetat Comunicatul emis de către Banca Națională a Moldovei privind instituirea regimului de administrare specială la BC „Unibank” și desemnarea lui Grate Ruslan în calitate de administrator special la banca respectivă (f.d. 182 vol. III). Din esența acestuia reiese că în temeiul art. 37/15 din Legea Instituțiilor financiare, începând cu 30 decembrie 2014, ora 11-30 s-a instituit regimul de administrare specială asupra BC „Unibank” pentru o perioadă de 9 luni, unde în calitate de administrator special a fost numit Grate Ruslan Dumitru. Totodată conform comunicatului menționat începând din 30 decembrie 2014 a fost instituit un moratoriu pe un termen de 2 luni asupra tuturor creanțelor față de BC Unibank SA cu excepția creanțelor aferente depozitelor societăților comerciale cu capital privat care nu sunt instituții financiare nerezidente (pct. 2.12 din comunicat). La fel s-a instituit moratoriu pe un termen de 2 luni, cu începere de la 30 decembrie 2014 asupra tuturor creanțelor față de BC Unibank SA ale persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncii și/sau neconforme cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (f.d. 182 vol. III).

150.IV S-a mai stabilit că potrivit Ordonanței („Распоряжение”) nr. 5 din 08.05.2015 (f.d. 183 vol. III), administratorul special al BC „Unibank”, Grate Ruslan Dumitru în calitate de administrator special a dispus deblocarea mijloacelor financiare de pe contul persoanei juridice „Fortex Opportunities” LP.

150.V În continuare conform proceselor-verbale nr.2-62 al comisiei formate privind monitorizarea retragerilor din conturile bancare a clienților, în componența lui Cernei Ghenadie, Ohrimenco Tatiana, Roșca Lucia și Iacub Stela au fost examinate cererile unui șir de clienți ai BC „Unibank” SA care au solicitat retragerea unor sume de bani de pe conturile pe care le dețineau în această bancă ce nu depășește suma de 500.000 lei.

150.VI Toate procesele-verbale au fost aprobate de către administratorul special Grate Ruslan Dumitru. În cadrul examinării s-a mai constatat că persoana juridică „Fortex Opportunities” LP a fost transmisă comisiei speciale pentru aprobarea deblocării conturilor în sumă de 78.191.724, 34 lei, nefiind inclusă în lista persoanelor juridice ca persoană afiliată băncii. La 08.05.2015, administratorul special Grate Ruslan Dumitru a dispus deblocarea contului deținut de către „Fortex Opportunities” LP. S-a constatat lipsa în majoritatea cazurilor a extraselor proceselor verbale parvenite de la comisia specială prin care au fost analizate soldurile persoanelor fizice și juridice.

151. Informație cu privire la garanțiile de stat interne la situația 31.12.2014, B.C. „Unibank” S.A. este înscrisă cu linia de credit de 1,353,541,000.00 lei MDL (f.d. 45-49 Vol. V).

Informațiile relevate de această probă denotă că, la situația din 31.12.2014, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 938-11 din 13.11.2014, B.C. „Unibank” S.A. este înscrisă cu linia de credit de 1,353,541,00.00 lei, suma creditului acordat în baza Contractului nr. 33 din 30.12.2014 constituind 150,000,000.00 lei.

152 Proces verbal nr 21 comisie speciala

152. Proces-verbal nr. 21 al ședinței comisiei speciale din 22.04.2015 (f.d. 50-52 Vol. V). Din esența acestui act reiese că în cadrul ședinței Comisia specială a solicitat administratorului special al Unibank prezentarea tuturor documentele disponibile referitoare la „Fortex Opportunities” LP și „Fortuna United” LTD. Reprezentantul Serviciului de Informații și Securitate a prezentat informație referitor la adresa juridică a companiei „Fortex Opportunities” LP, care coincide cu compania „Fortuna United” LTD. Centrul Național Anticorupție a comunicat despre încetarea investigațiilor în raport cu „Fortex Opportunities” LP deoarece PA s-a expus asupra legalității tranzacțiilor acesteia. Ministerul Finanțelor a fost desemnat să efectueze o interpelare la BNM pentru a stabili dacă între „Fortex Opportunities” LP și „Fortuna United” LTD există afiliere. PA a informat despre lipsa unor indici sporți de suspiciuni în tranzacțiile efectuate de respectivele companii.

Informațiile relevate de această probă denotă că, Comisia specială a decis ca administratorii speciali ai S.A. „Unibank” și S.A. „Banca Socială”, urmează să prezinte toate documentele disponibile referitor la „Fortex Opportunities” LP și „Fortuna United” LP.

153 Fișa postului

153. Fișa postului Șefului Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, Departamentul Reglementare și Supraveghere Bancară din 23.12.2010 și Fișa postului Șefului Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, Departamentul Reglementare și Supraveghere Bancară din 16.03.2011 (f.d. 154, f.d. 157 Vol. III), care au fost aduse la cunoștința lui Grate Ruslan Dumitru la 30 decembrie 2010 și, respectiv, 16 martie 2011.

153.I Din esența acestui document reiese că **scopul general al funcției** deținute de Grate Ruslan la BNM era acela de a analiza datele despre activitatea curentă a instituțiilor financiare, identificarea nivelului riscului băncii, elaborarea propunerilor și sau măsurilor de remediere a situației financiare a băncilor.

153.II Sarcinile de bază a funcției deținute de Grate Ruslan erau: coordonarea efectuării în cadrul băncilor comerciale a controalelor cu oferirea recomandărilor de rigoare; monitorizarea procesarea și analiza informației din rapoartele controalelor pe teren, inclusiv a celei obținute de la bănci, în baza rapoartelor aferente domeniului combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

153.III Potrivit aceleiași fișe de post Grate Ruslan avea **atribuții de serviciu** ce țineau nemijlocit de analiza generală a activității băncilor în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului după cum urmează: analiza rezultatelor controalelor și elaborarea măsurilor de înlăturare a neajunsurilor privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, perfectarea definitivă a propunerilor

privind măsurile de remediere în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

153.IV Potrivit fișei de post menționate, Grate Ruslan era **direct responsabil de:** supravegherea și controlul activității instituției financiare, inclusiv respectarea de către acestea a cerințelor legislației bancare, de efectuarea controalelor complexe și tematice a activității instituțiilor financiare, de comunicarea rezultatelor finale ale controalelor Consiliului de Adminstrare a BNM, de analiza datelor despre activitatea curentă a instituțiilor financiare, identificarea nivelului riscului băncii.

153.V *Informațiile relevate de aceste probe denotă că inculpatului Grate Ruslan Dumitru titularul funcției – Șef al Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, Departamentul Reglementare și Supraveghere Bancară, i s-au adus la cunoștință scopul general al funcției, sarcinile de bază, atribuțiile de serviciu, responsabilitățile și împuternicirile funcției respective.*

154 Proces verbal nr. 22 comisie speciala

154. **Proces-verbal nr. 22 al ședinței comisiei speciale din 05.05.2015** (f.d. 81 Vol. V) cu anexa la acesta (f.d. 119 vol. V).

155. Din esența acestui proces verbal reiese că în cadrul ședinței au fost examinate informațiile prezentate de către administratorii speciali ai băncilor asupra cărora a fost instituită administrare specială, urmare a solicitărilor expuse în procesul verbal nr. 21 al ședinței comisiei speciale din 22 aprilie 2015, precum și răspunsul BNM în acest sens.

156. În urma examinării, Comisia a decis lipsa de obiecții referitor la persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunities” LP, în baza informațiilor prezentate de către administratorul special al BC Unibank SA precum și în baza adresării către BNM care a comunicat despre lipsa existenței relațiilor de afiliere și a relațiilor de afaceri.

157. Aceleași înscrisuri, denotă că la solicitarea Comisiei speciale, efectuate în baza procesului verbal nr. 21 din 22 aprilie 2015, Grate Ruslan a prezenta în adresa Comisiei următoarea informație cu referire la „Fortex Opportunities” LP: „Fortex Opportunities” LP, este o companie înregistrată în Marea Britanie la 20.08.2014, cu numărul de înregistrare SL017705. Adresa juridică a companiei este Great Britain, Edinburgh, Royston Mains EH 5 1LB. Acționarii companiei sunt: Brixton Ventures LTD (Seychelles) – 50%; Trafford United Limited (Seychelles) – 50%. Beneficiarii efectivi ai companiei, conform documentelor prezentate sunt cetățenii Republicii Lituania – Remigijus Mikalauskas și Viktorja Zirnelyte. Compania este reprezentată în Republica Moldova de către cetățeanul Federației Ruse – Yaremenko Igor (prin procură). Compania dispune de conturi curente deschise la BC „Unibank” S.A., iar soldul acestora la data de 30.12.2014 constituia 146 722.86 dolari SUA. De asemenea, dispune de depozite la termen, soldul cărora la 30.12.2014 constituie 4 700 000 dolari SUA și 128 450 EURO. Mijloacele bănești virate în conturile acestei companiei au parvenit de la Yaremenko Ilona, destinația fiind „acordarea de împrumut”.

Informațiile relevate de această probă denotă că la ședința din 05.05.2015, Comisia specială a examinat informațiile prezentate de către administratorii speciali ai băncilor asupra cărora a fost instituită administrare specială urmare a solicitărilor expuse în procesul-verbal nr. 21 al ședinței Comisiei speciale din 22 aprilie 2015, precum și răspunsul Băncii Naționale a Moldovei.

Comisia specială a decis că lipsesc obiecțiile cu referire la clientul S.A. „Unibank” – „Fortex Opportunities” LP, în baza informațiilor prezentate de către administratorul special al B.C. „Unibank”, precum și în baza adresării nr. 270-R din 27 aprilie 2015, prin care Banca Națională a Moldovei a comunicat despre lipsa existenței relațiilor de afiliere și a relațiilor de afaceri.

Informațiile relevate de aceeași probă mai denotă că inculpatul Grate Ruslan Dumitru în concluzia prezentată Comisiei speciale, a indicat că „Fortex Opportunities” LP nu este persoană afiliată cu BC „Unibank” S.A., iar mijloacele și tranzacțiile de pe conturile acesteia nu prezintă suspiciuni din perspectiva spălării banilor.

158 Raportul Kroll

158. Raportul Kroll din 02.04.2015 (f.d. 1 Vol. XII). Din esența acestuia reiese că BNM a contractat compania Kroll pentru elucidarea mecanismului care a dus la devalizarea sistemului bancar. Această companie a avut întrevederi și consultări cu administratorii speciali și experții BNM. Raportul I a fost elaborat la 02.04.2015.

158.I Din esența acestui raport reiese că în perioada august 2012 pînă la 30 noiembrie 2014 Unibank, Banca Socială și BEM au suferit în mod consecutiv, modificări semnificative în structura acționariatului. În rezultat, dreptul de proprietate a fost transferat către o serie de persoane și entități, care la prima vedere par independente. În continuare și fără excepție, fiecare din aceste bănci, au încheiat o serie de acorduri, lipsite de rațiune economică. În final, acestea au dus la o deteriorare aflat de serioasă a situației din bilanțul contabil a fiecărei bănci, încît ele nu au mai putut activa ca entități viabile.

158.II În același act este menționat că evaluarea operațiunilor realizate relevă că, în acel scurt interval de timp în care au avut loc schimbările în structura acționariatului lor, băncile s-au înțeles să majoreze maximal lichiditatea mijloacelor financiare cu scopul de a contribui la majorarea generală a creditelor acordate subiecților din RM. Deși la prima vedere acești subiecți par că nu au careva legătură între ei, analiza datelor demonstrează că ei formează o grupă de persoane legate între ele, ale căror venituri din împrumuturile din bănci, au fost transferate prin intermediul unei rețele sofisticate de acorduri, în special prin intermediul unor companii din Marea Britanie, cu conturi deschise în bănci din Letonia, cu scopul de a stinge suma generală datorată pe credit în una sau mai multe din băncile respective.

158.III În raport se menționează că cele descrise presupun realizarea unor eforturi coordonate în cadrul băncilor cu scopul denaturării intenționate a naturii reale a contractelor respective și a beneficiarilor lor. În urma investigațiilor s-a stabilit că cel mai probabil, a existat un plan bine gândit pentru obținerea controlului asupra fiecăreia din bănci și ca rezultat asupra gestionării afacerilor lor în vederea obținerii accesului la credite.

158.IV Se menționează în raport că o multitudine de factori indică la aceea că Ilan Șor și persoanele afiliate lui au jucat un rol important în coordonarea acestei activități, ceea ce indică la faptul că acesta a fost unul, dacă nu unicul beneficiar. Evaluarea prealabilă a contractelor încheiate de fiecare bancă, indică asupra unei intenții prealabile de a obține cît mai multe beneficii pentru firmele legate de Șor, în detrimentul băncii. Unele din aceste societăți sunt legate direct de Șor, în timp ce altele s-au dovedit a fi legate ca urmare a verificărilor efectuate. Investigațiile arată că societățile respective, formează o grupă generală, iar Ilan Șor este unica verigă ce le leagă.

158.V Contractele la care au participat grupul de companii Șor, au detemrinat în final falimentarea băncilor la finele anului 2014, cu acumularea unei datorii totale de 18 miliarde lei.

158.VI Cu referire la situația BC Unibanc, raportul arată că începînd cu anul 2012 dreptul de proprietate asupra băncii a trecut de la compania Vienna Capital Partners la 21 de noi acționari, dintre care 8 companii înregistrate în Marea Britanie, una în Federația Rusă, iar ceilalți persoane din Republica Moldova, contra sumei totale de aproximativ 200 mln lei. Beneficiarii finali erau strîns legați de Ilan Șor. Fiecare din acești acționari a procurat pachetul de acțiuni pe mijloacele financiare împrumutate de la subiecți internaționali înregistrați în Offshore cu conturi deschise în băncile din Letonia, iar în unele cazuri chiar de la unul și același subiect. O situația identică s-a stabilit și în cazul Băncii Sociale și Băncii de Economii.

158.VII În raport se menționează că este foarte puțin probabil ca un număr atît de mare de acționari din cadrul acestor bănci să fi obținut finanțare într-un mod atît de similar. Din contra, însăși schema de dobîndire a acțiunilor, constituie o încercare a ambelor bănci de a ascunde adevărații beneficiari și de a se eschiva de la obligația de a comunica identitatea deținătorilor pachetului de acțiuni de control.

158.VIII În raport se mai indică asupra faptului că din ianuarie 2014 datoria companiilor care erau direct sau indirect legate cu Ilan Șor, a crescut de la 3 mlrd de lei la 8 mlrd lei. Faptul că 100 % din această datorie era concentrată în cele trei bănci (UB, BEM și BS) nu putea să fie doar o simplă coincidență. Această majorare a datoriei la credit a fost posibilă datorită unor depozite interbancare reciproce, asigurate de instituții financiare străine (Gazprombank, Interprombank Alef Bank).

158.IX În toate cele trei bănci, era specifică acordarea creditelor către persoanele afiliate acestora, iar mijloacele obținute astfel erau folosite în mod repetat la stingerea datoriei la credite la oricare altă bancă din cele trei.

158.X Se menționează în raport că așa un gen de creditare, care presupunea o interdependență atît de strînsă între trei bănci presupus independente, implica un înalt grad de coordonare la nivelul sistemului de control intern al fiecăreia din respectivele bănci.

158.XI În raport se mai indică asupra faptului că evenimentele care au avut loc în a doua jumătate a anului 2014, în special în noiembrie 2014 demonstrează o activitate coordonată cu participarea la toate cele trei bănci, scopul căreia era acela de a da cît mai multe credite, fără o justificare comercială reală. În rezultat la 27 și la 30 noiembrie 2014 a fost introdusă administrarea specială la BEM, BS, iar la 30 decembrie 2014 și la Unibank.

158.XII În raport se mai menționează printre altele că unul din ciclurile de creditare a companiilor afiliate lui Ilan Șor a avut loc în perioada 1 – 24 noiembrie 2014 (3.2). Acest ciclu a presupus acordarea de către BEM a unor noi credite foarte mari către 4 companii afiliate lui Ilan Șor: Provilirom SRL, Dracard SRL, Caritas SRL și Voximar SRL. În așa fel, datoria acestor companii în raport cu BEM era de 13.2 mlrd lei la situația din 24 noiembrie 2014.

158.XIII În continuare, în perioada 24 – 26 noiembrie 2014 creditele acordate de BEM către cele 4 companii au fost stinse. BEM a plasat sumele obținute într-un depozit la BS. În continuare, acestea au fost folosite pentru acordarea unor noi credite la 5 companii din grupul Șor (Danmira SRL, Davema Com SRL, Caritas Group SRL, Contrade SRL și Voximar Com SRL). Per total aceste credite valorau deja 13,7 mlrd lei.

158.XIV La 26 noiembrie 2014, după o adunare a acționarilor în Kahovka Ucraina, BS a vîndut creditele neperformante către cele 5 companii ale grupului Șor către societatea Fortuna United LP.

158.XV În raport se menționează că Fortuna United LP este o companie derizorie (pct. 10.3.6). Potrivit documentelor corporative din Marea Britanie aceasta respectiva companie a fost creată la 08 august 2014 și în perioada 2014 – 2015 era înregistrată pe str. Roiston Mains, nr. 18/2, Edinburg, EH5 1LB. În raport se mai menționează că la aceeași adresă se află și adresa juridică a Novland Ltd care este acționar Unibank. Această companie era una proaspăt înregistrată. Potrivit documentelor de constituire aceasta era creată din societatea Brixton Ventures Limited și firma Trafford United Limited. Ambele entități erau înregistrate în Seychelle. Documentele de constituire ale firmei Royston Busines Consultancy Ltd, care la fel era înregistrată la adresa str. Roiston Mains, nr. 18/2, Edinburg, EH5 1LB au fost depuse de Remigijus Mikalauskas care era și reprezentant oficial cu drept de semnătură a Brixton Ventures Limited.

158.XVI Raportul mai arată că din 2010 suma totală a datoriei grupului Șor se afla sub supravegherea BNM, iar noile întreprinderi aflate în conexiune cu acest grup a fost identificat prin verificarea adreselor, dublarea adreselor IP, cum ar fi adresa Tighina 12, mun. Chișinău. Analiza prezintă schema legăturilor, inclusiv a întreprinderilor implicate cum ar fi „Dastinger” LP, „Arlooks” LP, „Provolirom” SRL, „Dracard” SRL, „Contrade” SRL. De asemenea sunt indicate expres conexiunea entității „Fortuna United” LP, acționarul BC „Unibank” SA „Novland” Ltd, Edinburgh, EH5 1LB, 18/2, Royston Mains Street, Scoția, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, implicarea „Brixton Ventures” Ltd și Remigisus Mikalauskas.

159 Corespondența Grate

159. Proces-verbal de ridicare din 23.04.2021 (f.d. 12 Vol. II), prin care a fost ridicată corespondența intrare/ieșire a angajatului Grate Ruslan Dumitru, Conform scrisorii expediată de administratorul special Grate Ruslan ***** cu nr. 0104/3434 din 02.04.2015 (f.d. 145 Vol. II) către Guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei, Dorin Drăguțanu, ultimul este informat că, la 02.04.2015 creditul de urgență acordat în baza contractului nr. 33/2014 a fost valorificat integral, iar administratorul special Grate Ruslan Dumitru solicită acordarea unui credit de urgență în sumă de 970.000.000 lei cu termenul final de rambursare 30.09.2015 și deschiderea unei linii de credit pe un termen de până la 30.09.2015, menționând că creditul solicitat și dobânda aferentă acestuia vor fi garantate cu Garnația de stat emisă de Ministerul Finanțelor.

160. Totodată, conform scrisorii nr. 0104/11173 din 30.12.2014 (f.d. 18 Vol. II) expediată de administratorul special Grate Ruslan Dumitru către Guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei, Dorin Drăguțanu, administratorul special solicită acordarea unui credit de urgență în sumă de 1.353.541.000,00 lei cu termenul final de rambursare 27.03.2014 și deschiderea unei linii de credit pe un termen de până la 27.03.2014, menționând că creditul solicitat și dobânda aferentă acestuia vor fi garantate cu Garanția de stat nr. 807ss din 17.11.2014 emisă de Ministerul Finanțelor.

161 Credit de urgență I

161. Contractul de credit de urgență nr. 33 din 30.12.2014, (f.d. 216 Vol. I), potrivit căruia Banca Națională s-a obligat să acorde BC „Unibank” SA o linie de credit pe un termen de până la 27.03.2015, în sumă de 1.353.541.000,00 lei. Potrivit pct. 1.2 din Contractul nr. 33, creanțele aferente depozitelor persoanelor fizice; creanțelor salariaților băncii privind plata salariilor, remunerațiilor de ajutor privind repararea prejudiciilor cauzate prin schilodire sau prin o altă vătămare a sănătății, ori prin deces, precum și asupra creanțelor creditorilor privind plata salariilor, pensiilor, a pensiilor de întreținere, burselor, indemnizațiilor sociale; și depozitele societăților comerciale cu capital privat care nu sunt instituții financiare nerezidente, întreprinderilor individuale, executorilor judecătorești, notarilor, avocaților și administratorilor insolvenței, ce depășesc cumulativ suma de 500,0 mii lei pentru fiecare creditor, vor fi onorate după validarea acestora de către Comisia specială instituită de către Guvern în acest scop. Conform pct. 1.3 din Contractul nr. 33, pe parcursul a două luni, începând cu 30.12.2014, ora 11:30, toate creanțele față de Bancă ale persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncii și/sau neconforme cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nu pot fi onorate din mijloacele obținute în baza acestui contract.

162 Credit de urgență II

162. Contractul de credit de urgență nr. 35 din 03.04.2015 (f.d. 223 Vol. I), potrivit căruia Banca Națională s-a obligat să acorde BC „Unibank” SA o linie de credit pe un termen de până la 30.09.2015, în sumă de 970,000,000.00 lei MDL. Potrivit pct. 1.2 din Contractul nr. 35, creanțele aferente depozitelor persoanelor fizice; creanțelor salariaților băncii privind plata salariilor, remunerațiilor de ajutor privind repararea prejudiciilor cauzate prin schilodire sau prin o altă vătămare a sănătății, ori prin deces, precum și asupra creanțelor creditorilor privind plata salariilor, pensiilor, a pensiilor de întreținere, burselor, indemnizațiilor sociale; și depozitele societăților comerciale cu capital privat care nu sunt instituții financiare nerezidente, întreprinderilor individuale, executorilor judecătorești, notarilor, avocaților și administratorilor insolvenței, ce depășesc cumulativ suma de 500,0 mii lei pentru fiecare creditor, vor fi onorate după validarea acestora de către Comisia specială instituită de către Guvern în acest scop. Conform pct. 1.3 din Contractul nr. 35, creanțele față de Bancă ale persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncii și/sau neconforme cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nu pot fi onorate din mijloacele obținute în baza acestui contract.

Cercetarea contractelor credit urgență

163. Proces-verbal de cercetare la fața locului și examinare a documentelor din 21.05.2021 (f.d. 227 Vol. I), de examinare a contractelor de credit de urgență, fiind examinate și acordurile adiționale de modificare, și în principal de prelungire a termenelor de stingere (rambursare) a obligațiilor. **Acestea relevă că potrivit contractului de credit de urgență nr. 33 din 30.12.2014, Banca Națională a Moldovei a acordat S.A. „Unibank” un credit în sumă de 1.353.541.000 lei, iar conform contractului de credit de urgență nr. 35 din 03.04.2015, un credit în sumă de 970.000.000 lei. Astfel, în perioada 2014-2015, B.C. „Unibank” S.A., reprezentată de administratorul special Grate Ruslan Dumitru, i-a fost eliberată în total suma**

de 2.323.541.000 lei, bani care au fost folosiți de către ultimul pentru achitarea deponenților care dețineau conturi în S.A. „Unibank”, către data de 30 decembrie 2014.

164 Procesele verbale ale Comisiei Speciale

164. Proces-verbal de cercetare și examinare a documentelor din 16.09.2021 (f.d. 87 Vol. V), potrivit căruia a fost supus examinării a conținutului dosarului de inventariere 2880, prin care au fost examinate procesele-verbale ale ședințelor Comisiei speciale.

164.I Informațiile relevate de această probă denotă că prin procesul-verbal nr. 17 din 18 februarie 2015, la care au participat opt membri ai Comisiei speciale, conform pct. 2 Comisia a decis să solicite informație suplimentară privind conturile deținute și mișcarea în contul beneficiarului efectiv al persoanei juridice „Fortex Opportunities” LP inclusă în lista prezentată de administratorul special al BC „Unibank” S.A.

164.II Prin procesul-verbal nr. 21 din 22 aprilie 2015, la care au participat opt membri ai Comisiei speciale, conform pct. 1 Comisia a examinat informația Centrului Național Anticorupție din 25 martie 2015, prin care a informat că Procuratura Anticorupție s-a expus asupra legalității tranzacțiilor efectuate cu participarea „Fortex Opportunities” LP. Totodată, reprezentantul SIS a informat că „Fortex Opportunities” LP deține aceeași adresă juridică ca „Fortuna United” LP. Comisia a decis să solicite de la Banca Națională și administratorii speciali ai BC „Unibank” S.A. și BC „Banca Socială” S.A. toate actele privind aceste persoane juridice.

164.III Prin procesul-verbal nr. 22 din 05 mai 2015, la care au participat opt membri ai Comisiei speciale, conform pct. 2 Comisia a stabilit lipsa de obiecții privind persoana juridică client al S.A. „Unibank” ca urmare a adresării nr. 270-R din 27 martie 2015, prin care Banca Națională a comunicat despre lipsa relațiilor de afiliere și relațiilor de afaceri a persoanei juridice „Fortex Opportunities” LP, fiind deblocat contul persoanei juridice – 78.191.724,34 lei.

165 Raportul administratorului special

165. Raportul administratorului special B.C. „Unibank” S.A. Grate Ruslan Dumitru din 27.02.2015 (f.d. 18 Vol. I), care este structurat în 7 capitole și subcapitole, după cum urmează: 1. Introducere; 2. Calitatea activelor (structura și evoluția activelor, creditele neperformante, gestionarea activelor); 3. Obligațiunile (situația împrumuturilor și depozitelor persoanelor fizice și juridice); 4. Capitalul (informații cu privire la capitalul băncii, informații privind activitatea investițională a băncii, informația privind acționarii băncii); 5. Veniturile și cheltuielile (analiza veniturilor și cheltuielilor băncii, analiza rentabilității băncii); 6. Lichiditatea (modificări esențiale în structura activelor lichide, conformarea indicatorilor lichidității cu normele prudențiale) și 7. Concluzii.

165.I În raportul menționat administratorul special al S.A. „Unibank”, Grate Ruslan Dumitru a menționat că anterior instituirii administrării speciale, activitatea managementului băncii a fost una nesatisfăcătoare și defectuoasă, capabilă să atragă după sine falimentul băncii. Consiliul băncii și organul executiv nu au protejat activele, acordând credite care din start puteau fi considerate compromise, fără a efectua o analiză rambursabilității acestora; nu au reflectat expunerea reală la riscuri a băncii, nu au calculat reduceri și provizioane adecvate

riscurilor asumate, fapt ce a dus la decapitalizarea rapidă a băncii și la nerespectarea indicatorilor prudențiali; nu au obținut informațiile necesare despre clienții și acționarii săi, pentru determinarea desfășurării activității concertate ale acestora; nu au implementat un sistem de control intern eficient în bancă, precum și au admis numeroase abateri și încălcări grave ale actelor normative în vigoare.

165.II Acțiunile managementului au fost îndreptate spre majorarea expunerii față de unele grupuri de debitori, cel mai probabil afiliați beneficiarului (beneficiarilor) real nedeclarat al băncii, care nu au fost recunoscute și raportate de către bancă în calitate de grupuri, precum și față de unele bănci în activitatea investițională, însoțite de neglijarea cu desăvârșire a riscurilor la care se expune banca și ignorarea reglementărilor în vigoare, hotărârilor Băncii Naționale a Moldovei și concluziilor Direcției Administrarea Riscurilor.

165.III Ca urmare a acestor acțiuni, coeficientul lichidității curente a coborât mult sub limita reglementată și nu corespunde exigențelor stipulate în actele normative în vigoare (temei pentru instituirea administrării speciale conform art. 37/4 alin. (2) lit. c) din Legea instituțiilor financiare). La acel moment, riscul de lichiditate (incapacitatea băncii de a-și îndeplini obligațiile la scadența acestora) este principalul risc cu care se confruntă banca. Riscul de lichiditate rezidă și din incapacitatea Băncii de a-și onora obligațiile de plată pe termen scurt, fără ca aceasta să implice costuri sau pierderi ce nu pot fi suportate de Bancă. Pentru stabilirea situației băncii este necesară întreprinderea unor măsuri urgente de redresare a situației financiare a băncii.

165.IV Urmare a diagnosticării situației financiare „de facto” a S.A. „Unibank” administratorul special a analizat oportunitatea aplicării uneia din scenariile de remediere a situației financiare și anume lichidarea băncii sau capitalizarea băncii.

166. Proces-verbal de cercetare la fața locului și examinare a obiectelor și documentelor din 20.05.2021 (f.d. 209 Vol. I), prin care a fost examinat raportul administratorului special BC „Unibank” SA. Astfel, prin examinare s-a relevat că, potrivit raportului administrarea specială a fost impusă conform Deciziei BNM nr. 296 din 30.12.2014.

166.I Administratorul special care a întocmit raportul este Grate Ruslan Dumitru. Data întocmirii raportului este 27 februarie 2015. Se menționează că, administrarea specială a fost instituită asupra B.C. „Unibank” S.A. pe un termen de 2 luni, începând cu 30.12.2014, ora 11.00. Conform cap. II „Calitatea Activelor”, în pct. 1 „Structura și Evoluția activelor”, este menționat că Banca, anterior instruirii administrației speciale, s-a încadrat în tranzacții dubioase, expunându-se la riscuri excesive. Activitățile dubioase constau în acordarea de credite în sume deosebit de mari unor debitori care nu dădeau dovadă de credibilitate privind deservire și rambursarea creditelor, nu desfășurau activitate economică suficientă.

166.II Totodată, se menționează că, urmare a verificărilor selective a portofoliului de credite, s-a constatat faptul că bancă a acordat în perioada 2013-2014 credite în sume considerabile unor debitori care au solicitat mijloace bănești pentru finanțarea unor proiecte dubioase, prin intermediul unor contracte aparent fictive. În raport este menționat că, ponderea majoră a activelor acestor debitori constituia resursele acordate unor companii nerezidente ce făceau parte dintr-un grup ce acționa concertat, debitorii fiind înregistrați cu puțin înaintea angajării creditelor, aveau structură de proprietate asemănătoare – un singur angajat/ fondator/ contabil șef, iar planurile de afaceri prezentate erau formale, nu erau viabile.

166.III Mai mult, s-a specificat că, în urma informațiilor colectate, s-a constatat că creditele au fost rambursate, în mare parte din mijloacele creditelor acordate unor debitori de către Banca de Economii SA, ulterior activele respective fiind utilizate de către BC Unibank SA, pentru rambursarea creditelor atrase de la Banca de Economii SA. Suplimentar conform analizei dosarelor de credit, a informației din conturile debitorilor și a profilurilor similar a creditelor, enumerate, administratorul a indicat că, există temei de a considera grup de persoane ce acționează concertat: „Apropo-Com” SRL, „Bas Clasic” SRL, „Decfin Grup” SRL, „Finprofilux” SRL, „Moldclassica International” SRL, „Impact Imobil” SRL, „Alreda-Pro” SRL, „Alvaro” SRL, „BiroMedia” SRL, „Caritas GRup” SRL, „Davema-Com” SRL, „Demicor” SRL, „Vascoprod” SRL, „Voximar-com” SRL, „Dufremol” SRL, „Contrade” SRL, „Storad Grup” SRL, „Timol Impex” SRL, „Asigromex” SRL, „Germivali” SRL.

166.IV În continuare, se menționează faptul că Banca a admis încălcări grave ale prevederilor legislației în vigoare, ale actelor normative și ale politicilor interne în perioada 2012-2014. În continuare se specifică faptul că, banca nu a respectat punctul 5. lit a), unde a fost prescris ca bancă să nu acorde credite persoanelor fizice care nu au venituri, confirmate prin documente oficiale, suficiente pentru rambursarea creditelor. Astfel, raportul arată că, fiind verificat respectarea punctului respectiv, s-a constatat că la acordarea creditelor debitorilor persoane fizice: Papucciu A., Zaharcenco E., Gușilo S., Șor Ilan, banca nu a monitorizat ca aceștia să dispună de venituri, confirmate prin documente oficiale, suficiente pentru rambursarea creditelor.

166.V Autorul raportului menționează că acțiunile „Unibank” SA sunt deținute de către 13 persoane fizice și 8 persoane juridice. Modificările esențiale în structura băncii au avut loc la 17.08.2012, când în cadrul a 22 de tranzacții de vânzare cumpărare la Bursa de Valori a Moldovei, au fost comercializate 100% din acțiunile Unibank SA., deținute anterior de „Vienna Capital Partners Unternehmensberatungs”.

166.VI Astfel s-a constatat că, la 17.08.2012 la ora 14:39, au avut loc toate tranzacțiile cu cei 21 acționari, contracte care au fost încheiate cu același broker. Mai mult se menționează că persoanele fizice au contractat împrumuturi pentru a procura acțiunile de la persoane juridice rezidente în Marea Britanie și care au aceeași adresă juridică: (Rosslyn Trade LP, Harrogate Consulting LP, Harwood United LLP, Fairmac LLP, La Costa Trade LLP, Trademarket Networks LP, Intratex Sales LP, Swedtron Alliance LP.) Conturile acestor persoane juridice se dețin ABVL Bank și AS PRIVATBANK. Mai mult, se menționează că acționarii Abashidze Nani, Negru Tudor, Apostolova Reghina, Țvic Rita, Novosadiuc Vladimir, Lupov Veaceslav, Tauber Marina și Melnic Viorel au găsit acțiunile deținute pentru un debitor al unei bănci din RM – nefiind indicat debitorul. Acționarii Abashidze Nani, Negru Tudor, Apostolova Reghina, Țvic Rita, Novosadiuc Vladimir, Lupov Veaceslav, Tauber Marina sunt administratori și sau unici asociați/proprietari ai foștilor debitori ai băncii: Agenția de Știri Novosti Moldova, Metal Trade Grup SRL, Altus Com SRL, Megasoft Internațional SRL, Grand Imobiliare SRL.

166.VII Raportul menționează instituirea a mai multe comisii în cadrul băncii, iar conform ordinului nr. 2 din 30.12.2014, a fost formată comisia cu privire controlul executării plăților, care a aprobat lista deponenților persoane fizice și juridice care au cumulativ la situația de la sfârșitul zilei 30.12.14, creanțe față de bancă în mărime mai mare de 500.0 mii lei, precum și lista depozitelor persoanelor afiliate băncii, care aveau la situația de la sfârșitul zilei de 30.12.2014, creanțe față de bancă. Conform anexei 2 a raportului, a fost identificată lista privind structura capitalului social plasat al băncii la situația din 31.01.2015

persoane fizice sau juridice care dețin mai mult de 1% din acțiuni. În continuare, autorul raportului stabilește lista de persoane fizice și juridice care au acordat credite pentru dobândirea acțiunilor băncii în baza contractelor de împrumut.

167 Procesul verbal 11 Comisia specială

167. Proces-verbal nr. 11 al ședinței comisiei speciale 31.12.2014 (f.d. 141 Vol. IV), fiind prezentate de către administratorii speciali, inclusiv Grate Ruslan Dumitru listele cu persoane, cu excepția listei persoanelor afiliate. Această probă denotă că în cadrul ședinței din 31.12.2014 Comisia specială a examinat informațiile privind lista persoanelor fizice și juridice cu soldul cumulativ mai mare de 500,0 mii lei deținut la bancă, prezentate de către administratorul special al S.A. Banca de Economii – dl Ion Ropot, al S.A. „Banca Socială” – dl Matei Dohotaru și al S.A. „Unibank” – dl Grate Ruslan Dumitru. Conform informațiilor prezentate de către administratorii speciali, listele nu includ date aferente persoanelor afiliate.

168 Ordin 02.12.2014 instituire Comisie Specială

168. Ordin nr. 817 din 02.12.2014 (f.d. 28 Vol. IV), prin care a fost instituită Comisia specială în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice. Această probă denotă că la 02.12.2014, Ministerul Finanțelor, în temeiul pct. 7 din Hotărârea Guvernului nr. 938-11 din 13.11.2014 „Cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale” a instituit Comisia specială în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice cu capital privat, inclusiv societăților comerciale în care statul deține sub 25% din capitalul social deschis în bănci, cu excepția instituțiilor financiare rezidente, care depășesc cumulativ suma de 500 mii lei. Ministerul Finanțelor a ordonat ca în baza informațiilor prezentate de către administratorii speciali ai instituțiilor financiare asupra cărora a fost instituită administrarea specială, precum și prin prisma identificării persoanelor afiliate, conform prevederilor Legii instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21 iulie 1995, Comisia specială va stabili lista persoanelor fizice, a persoanelor juridice și a întreprinderilor individuale care sunt persoane afiliate băncilor, precum și conformarea acestora la prevederile legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

169 Procesele verbale 12, 17 – 19 ale Comisiei Speciale

169. Proces-verbal nr. 12 al ședinței comisiei speciale din 12.01.2015 (f.d. 145 Vol. IV), prin care a fost examinată lista persoanelor fizice și juridice cu sold cumulativ mai mare de 500,000 lei MDL, fiind prezentate date și de către administratorul special Grate Ruslan Dumitru. Această probă denotă că în cadrul ședinței din 12.01.2015 Comisia specială a examinat informațiile privind lista persoanelor fizice și juridice cu soldul cumulativ mai mare de 500,0 mii lei deținut la bancă, prezentate de către administratorul special al S.A. Banca de Economii – dl Ion Ropot, al S.A. „Banca Socială” – dl Matei Dohotaru și al S.A. „Unibank” – dl Grate Ruslan Dumitru. Conform informațiilor prezentate de către administratorii speciali, listele nu includ date aferente persoanelor afiliate.

170. Proces-verbal nr. 17 al ședinței comisiei speciale 18.02.2015 (f.d. 188 Vol. IV), potrivit căruia în cadrul ședinței Comisiei speciale a fost solicitat administratorului special Grate Ruslan Dumitru prezentarea informației privind mișcările de pe cont, gestionarul

contului, beneficiarul efectiv al „Fortex Opportunities” LP. Această probă denotă că în cadrul ședinței din 18.02.2015, Comisia specială a examinat informațiile privind lista persoanelor fizice și juridice cu sold cumulativ mai mare de 500,0 mii lei deținut la S.A. „Unibank”, prezentate de către administratorul special al acesteia – dl Grate Ruslan Dumitru și adresarea doamnei Elena Jardan, deponent al S.A. „Banca Socială”. Conform informațiilor prezentate de către administratorul special, listele nu includ date aferente persoanelor afiliate. Potrivit pct. 2, Comisia specială a solicitat administratorului special al S.A. „Unibank” prezentarea informației privind mișcările de pe cont, gestionarul contului, beneficiarul efectiv al „Fortex Opportunities” LP (GB SCOTIA).

171. Proces-verbal nr. 18 al ședinței comisiei speciale din 20.02.2015 (f.d. 192 Vol. IV), prin care a fost examinată lista persoanelor fizice și juridice cu sold cumulativ mai mare de 500,000 lei MDL, fiind prezentate date de către administratorul special Grate Ruslan Dumitru. Această probă denotă că în cadrul ședinței din 20.02.2015, Comisia specială a examinat informațiile privind lista persoanelor fizice cu sold cumulativ mai mare de 500,0 mii lei deținut la S.A. „Unibank”, prezentate de către administratorul special al acesteia – dl Grate Ruslan Dumitru. Conform informațiilor prezentate de către administratorul special, listele nu includ date aferente persoanelor afiliate.

172. Proces-verbal nr. 19 al ședinței comisiei speciale din 03.03.2015 (f.d. 194 Vol. IV), prin care a fost examinată lista persoanelor fizice și juridice cu sold cumulativ mai mare de 500,000 lei MDL, fiind prezentate date și de către administratorul special Grate Ruslan Dumitru, fiind aprobată lista persoanelor fizice și juridice afiliate BC „Unibank” SA. Această probă denotă că în cadrul ședinței din 20.02.2015, Comisia specială a examinat informațiile privind lista persoanelor fizice și juridice cu sold cumulativ mai mare de 500,0 mii lei deținut la S.A. „Unibank”, prezentate de către administratorul special al acesteia – dl Grate Ruslan Dumitru. Totodată, Comisia specială a examinat lista persoanelor afiliate S.A. „Unibank” prezentate de către inculpatul Grate Ruslan Dumitru.

Scrisoare Ion Sturzu justificare lipsa afilierii

173. Scrisoarea din 27.04.2015 (f.d. 198 Vol. VII), prin care viceguvernatorul Băncii Naționale a Moldovei, Ion Sturzu informează Comisia specială că persoana juridică „Fortex Opportunities” LP nu are relații de afaceri cu Banca de Economii și Banca Socială, iar în baza informației administratorului special că, nu este afiliată instituției financiare. Această probă denotă că, în răspunsul formulat de Banca Națională a Moldovei, viceguvernatorul s-a bazat pe informația prezentată de inculpatul Grate Ruslan Dumitru, potrivit căreia entitatea „Fortex Opportunities” LP nu este afiliată băncii „Unibank” S.A.

174. Proces-verbal de cercetare la fața locului și examinare a obiectelor și documentelor din 20.08.2021 (f.d. 24 Vol. VI), potrivit căruia au fost examinate dosarele juridice, dosarele de credit și extrasele din cont a persoanelor juridice care au fost deserviți de „Unibank” S.A., ridicate conform procesului-verbal din 20.05.2021, conform listei persoanelor juridice indicate în mandatul judecătoresc din 25.02.2021. În cadrul examinării dosarelor juridice ale persoanelor juridice menționate s-a atestat faptul că toate aceste persoane juridice dețin aceeași adresă juridică și anume mun. Chișinău, str. Tighina 12, începând de la formarea acestora, sau ulterior a fost modificată în perioada lor de activitate. La îndeplinirea actelor ce țin de deschiderea conturilor bancare, cât și chestionarele obligatorii de îndeplinit, acte obligatorii dosarului juridic al clientului este menționat nr. de telefon 022228027. De către aceste persoane juridice au fost menționate unele și aceleași persoane de contact în actele depuse la bancă: Boroda Rodica și Covalenco Oxana. Același

număr de telefon și aceleași persoane de contact se regăsesc inclusiv în dosarul juridic al SRL „Defremol”, persoană juridică unde Ilan Șor a avut calitatea de asociat și administrator.

175. **Proces-verbal de cercetarea la fața locului și examinarea documentelor din 17.05.2021**, s-a examinat informația privind corespondența angajatului BNM Ion Ropot efectuată prin intermediul cutiei poștale ion.ropot@bnm.md pentru perioada anilor 2014 – 2015. S-a constatat existența comunicării între guvernatorul BNM Dorin Drăguțan cu angajatorii băncii Ion Ropot și Grate Ruslan Dumitru. La 11.12.2014 Ion Ropot prin intermediul poștei electronice expediază un mesaj către Grate Ruslan Dumitru privind extrasul din cont a companiei „Web Solution”. Mesaje cu privire la investigarea operațiunilor la BEM și Unibank, expediate de către Draguțan către Grate.

Hotărîrea Guvernului 938-11.

176. **Hotărîrea Guvernului nr. 938-11 din 13 noiembrie 2014 (f.d. 146 vol. V).** Din esența acesteia reiese că în baza procesului verbal nr. 2 din 07 noiembrie 2014 al ședinței comitetului Național pentru Stabilitate Financiară, Guvernul RM, pentru evitarea unui colaps în sistemul financiar al țării, a hotărît acceptarea propunerii de acordare în caz de necesitate a creditelor de urgență în sumă de 9500 milioane lei și emiterea garanțiilor de stat pentru creditele acordate de BNM. Prin aceeași hotărîre de Guvern s-a dispus instituire de către BNM a administrării speciale asupra băncilor. La pct. 6 din hotărîrea enunțată erau specificate expres scopurile pentru care puteau fi utilizate de către administratorii speciali, sursele financiare provenite din creditele de urgență respective. La pct. 7 era specificat expres că Ministerul Finanțelor va crea împreună cu BNM, ME, MAI, SIS și CNA o comisie specială în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice care au cumulativ mai mult de 500 000 lei, pentru a stabili lista persoanelor fizice și juridice care sunt afiliate băncilor (conform definiției din art.3 din legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995), precum și conformarea acestora cu prevederile legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. La pct. 8 din aceeași hotărîre de guvern era indicat că garanția de stat nu poate fi folosită la acoperirea mijloacelor persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncii, sua /și neconforme legislației cu privire la spălarea banilor și finanțării terorismului, creanțelor instituțiilor financiare nerezidente.

Motivarea instanței.

177. Instanța de judecată a apreciat că probele enunțate, sunt pertinente și admisibile și urmează a fi puse la baza condamnării inculpatului Grate Ruslan Dumitru. Acestea au fost administrate procedural corect și apreciate în ansamblu denotă veridicitatea acestora.

Fapta constatată

178. Aprecierea coroborată a informațiilor relevate de probele enunțate, în tandem cu fasciculele de informații care reiese din circumstanțele unanim cunoscute, au convins completul judiciar că în ședință de judecată, a fost demonstrat, potrivit principiului dincolo de

orice dubiu rezonabil, existența faptei și comiterea ei cu vinovăție de către inculpat și anume că, **Grate Ruslan Dumitru**, angajat al Băncii Naționale a Moldovei, ulterior administrator special al B.C. „Unibank” S.A., a săvârșit infracțiunea de abuz de serviciu, în calitate de persoană publică, în următoarele circumstanțe.

179 186 a) Fapte ce au precedat supravegherea specială (12 decembrie 2014) și administrarea specială (30 decembrie 2014).

179. În perioada august 2012 pînă la 30 noiembrie 2014, BC Unibank, BC Banca Socială și BC BEM, au suferit modificări semnificative în structura acționariatului. Procurarea acțiunilor de către noii acționari a fost efectuată în mod similar, anume cu mijloace financiare provenite din împrumuturi acordate în multe cazuri de aceeași sursă. În continuare, fiecare din aceste bănci, și-au sporit în mod artificial lichiditățile financiare, în special din contul plasamentelor și depozitelor interbancare reciproce, sau din contul depozitelor unor persoane juridice nerezidente (a se vedea pct. 158.1-158.16).

180. În paralel, din contul măririi artificiale a lichidităților, băncile enunțate, în mod coordonat și potrivit unui plan bine conturat, fără o raționalitate comercială reală, precum și fără a ține cont de normele prudențiale, de normele care erau menite să combată fenomenul spălării banilor, au creditat o serie de entități juridice rezidente, care erau afiliate organelor de conducere din bănci și beneficiarilor efectivi ale acestora și care acționau concertat. Prin folosirea unor tranzacții sofisticate, mijloacele financiare obținute astfel, au fost utilizate în repetate rînduri, la stingerea unor datorii la creditele dintr-o bancă, acordarea creditelor altor entități, cu ulterioara stingere a datoriei la credit la banca inițială (a se vedea pct. 158.I – 158.3).

181. În aceste condiții, situația financiară a celor trei bănci a devenit atît de precară încît amenința cu intrarea acestora în incapacitate de plată și afectarea întregului sistem bancar al țării (a se vedea para. 158).

182. Întru prevenirea colapsului sistemului financiar, statul, prin intermediul Guvernului a luat decizia de a aproba acordarea de către BNM, a unor credite de urgență celor trei bănci. Aceste credite au fost garantate cu garanții de stat (Garanția de Stat nr.807ss din 17.11.2014). Pentru a nu admite utilizarea surselor provenite din creditele de urgență, în vederea acoperirii creanțelor persoanelor implicate în fraudarea mijloacelor financiare din cele trei bănci, s-a decis instituirea administrării speciale la cele trei bănci precum și instituirea unui moratoriu pe sumele persoanelor fizice și juridice care depășeau 500 000 lei, aflate în conturi.

183. În același scop prin ordinul Ministrului Finanțelor Anatol Arapu, nr. 817-s din 02.12.2014, adoptat în vederea executării Hotărârii Guvernului nr. 938 din 13.11.2014 s-a creat Comisia Specială. Comisia Specială, urma să determine, în funcție de informațiile prezentate inclusiv de administratorii speciali (para. 168), persoanele afiliate băncilor și să vegheze ca mijloacele financiare din soldurile persoanelor fizice și juridice, care au cumulativ mai mult de 500 000 lei, sunt conforme cu prevederile legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (a se vedea para. 176).

184. În legătură cu depistarea admiterii de către B.C. “UNIBANK” S.A. a unui spectru de abateri din rîndul celor specificate la art. 38 alin. (1) din legea 550 din 21 iulie 1995 cu privire la instituțiile financiare, BNM a emis HCA nr. 275 din 12 decembrie 2014

prin care, în conformitate cu prevederile art. 37/1 din legea 550, a instituit supravegherea specială asupra B.C. “UNIBANK” S.A.

185. Ulterior prin HCA nr. 296 din 30 decembrie 2014, în contextul evenimentelor specificate la para 179-180, cu începere de la 30 decembrie 2014, ora 11-30, BNM a instituit regimul de administrare specială asupra BC „Unibank”. De la aceeași dată, a fost instituit un moratoriu asupra tuturor creanțelor față de BC Unibank SA cu anumite excepții. Acest moratoriu viza direct și explicit toate creanțele față de BC Unibank SA ale persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncii și/sau neconforme cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (Para 150.III).

186. În baza contractelor nr. 33 din 30.12.2014 și nr. 35 din 03.04.2015 Banca Națională a oferit BC Unibank două linii de credit în valoare de 1.353.541.000,00 lei și respectiv de 970,000,000.00 lei. În ambele contracte erau prevederi exprese că din aceste mijloace nu se acoperă creanțele persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncii și/sau neconforme cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (para. 161-162).

187-192 b) „Fortex Opportunities LP”, relațiile ei cu BC Unibank, conexiunile cu alte entități implicate în fraudă bancară, originea mijloacelor financiare din depozitul acesteia.

187. „Fortex Opportunities LP”, cod fiscal SL017705, este o persoană juridică care a fost creată la 20.08.2014 de către persoanele juridice Brixton Ventures LTD și Trafford United LTD (para.148.I – 148.XXXII). Actele de constituire reflectă participarea lui Remigijus Mikalauskas în procesul de constituire a companiei „Fortex Opportunities LP”.

188. Compania „Fortex Opportunities LP” este înregistrată în jurisdicția cu caracter permisiv în Scoția la adresa Royston Mains, Edinburg, EH5 1LB. Exact la această adresă (Edinburgh, EH5 1LB), își are înregistrat sediul și unul din acționarii BC Unibank - „Novland” LTD (para. 144).

189. În aceeași perioadă, la 08 august 2014, companiile care au fondat „Fortex Opportunities LP” (Brixton Ventures LTD și Trafford United LTD) au fondat și compania „Fortuna United” LTD. „Fortuna United” LTD este înregistrată la exact aceeași adresă juridică ca și „Fortex Opportunities” LP cu implicarea lui Remigijus Mikalauskas (para. 152). Tot „Fortuna United” LTD este compania care a preluat datoriile totale de 13.7 mlrd lei, ce le aveau în raport cu Banca Socială 5 companii din grupul Șor (Danmira SRL, Davema Com SRL, Caritas Group SRL, Contrade SRL și Voximar Com SRL) (para 158). Aceasta a fost creată anume cu scopul de a încheia unul din ciclurile de transferuri ce a dus la fraudarea BEM, BS și Unibank (para.158.XV-158.XVI).

190. La 01 decembrie 2014, cetățeanul Federației Ruse, Igor Yaremenko, născut la *****, în calitate de reprezentant al „Fortex Opportunities LP”, depune o cerere la BC Unibank SA de deschidere a conturilor bancare. Deși în cerere nu era indicat nici un număr de contact și nici o adresă pe teritoriul Republicii Moldova, iar actele depuse de persoana respectivă nu atestau nici o legătură de afaceri pe teritoriul RM (para 148.III – 148.IV), la data de 09 decembrie 2014, cererea de deschidere a conturilor este aprobată, iar în rezultat sunt deschise conturile nr. 222400100044443840 în dolari SUA și nr. 222400100044443978 în EURO.

191. În aceeași zi, la 09.12.2014, conturile persoanei juridice indicate au fost alimentate, de către persoana fizică nerezidentă Ilona Jaremenko, cetățeană a Republicii

Letonia, de pe conturile nr. 222500100017878978 în EURO și nr. 222588560285840 în dolari SUA pe care le deținea tot la B.C. „Unibank” S.A., cu suma totală de 4 778 771 dolari SUA, echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL, și 128 450 euro echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL (para 142). Aceste transferuri, aveau menirea de a deghiza mișcările mijloacelor financiare și legalizarea acestora. Transferul a fost condiționat de mai multe tranzacții financiare prin intermediul diferitor entități economice. Mijloacele financiare pe contul persoanei fizice nerezidente Ilona Jaremenko au fost transferate de către persoane afiliate de facto instituțiilor financiare controlate de Ilan Șor (la 16.07.2013 suma de 587 000 dolari SUA echivalentul a 7 412 636 lei MDL), precum și prin intermediul entităților înregistrate în jurisdicții cu caracter permisiv adică, de la conturile companiei off-shore „Dovsatra Capital LP” la 29.07.2014 cu suma de 2 019 500 dolari SUA echivalentul a 28 215 242,30 lei MDL, la 01.08.2014 cu suma de 2 093 438 dolari SUA echivalentul a 29 169 965,09 lei MDL, și la 04.08.2014 cu suma de 128 450 EURO echivalentul a 2 393 986,88 lei MDL. La rândul său, conturile persoanei juridice nerezidente „Dovsatra Capital LP” au fost alimentate în aceeași zi de la compania off-shore „Bannyster LLP” de pe contul bancar nr. LV39PRTT0265021594900 deținut în instituția financiară „Privatbank AS” din Republica Letonia, după cum urmează: la 29.07.2014 compania off-shore „Dastinger LLP” contul nr. LV70PRTT0 265021595700, prin două transferuri de 600 000 dolari SUA și 1 120 000 dolari SUA, la 31.07.2014, compania off-shore „Dastinger LLP” efectuează alimentarea cu suma de 8500 dolari USD și compania off-shore „Ardooks LLP” de pe contul nr. LV14PRTT0265021600200, prin mai multe operațiuni transferă suma totală de 2 085 000 dolari SUA, iar la 04.08.2014 compania off-shore „Ardooks LLP” efectuează transferul de 128 450 EURO. Contul nr. LV14PRTT0265021600200 deținut în instituția financiară „Privatbank AS”, de către persoana juridică nerezidentă „Ardooks LLP”, la 30.07.2014 a fost alimentat cu suma de 2 010 000 dolari SUA de către persoana juridică rezidentă în Republica Moldova, SRL „Contrate”, bani care au fost obținuți de la B.C. „Unibank” S.A. în baza contractului de credit nr. 82/14 din 30.07.2014, și la 01.08.2014 a fost alimentat cu suma de 1 200 000 EURO de către persoana juridică rezidentă în Republica Moldova S.R.L. „Dracard”, bani proveniți de la B.C. „Banca de Economii” S.A. în baza contractului de credit nr.06-06/1/35 din 29.07.2014.

192. Într-o perioadă relativ scurtă de timp, de la deschiderea conturilor sale la BC Unibanc „Fortex Opportunities” LP, reușește să obțină un tratament preferențiat din partea reprezentanților băncii respective, fiind considerată ca un client ”VIP” (para. 136.VIII). Concluzia respectivă este susținută și de constatarea că „Fortex Opportunities” LP reușește în mai puțin de 9 zile să modifice clauzele contractului de depozit încheiat la 09 decembrie 2014 cu BC Unibank SA, în sensul că în caz de reziliere, la inițiativa sa, înainte de termen a acestuia, să nu mai fie recalculate dobânzile la depozit potrivit formulei de 0.25 % anual (așa cum era în contractul inițial) ci să se calculeze dobânda potrivit formulei de 8% (așa cum a fost specificat în acordul de modificare) (para. 148.VI – 148.X).

193 197 c) Parcursul profesional al lui Grate Ruslan la BNM, activitatea în calitate de membru al comisiei de supraveghere specială și atribuțiile pe care le avea în calitate de administrator special.

193. Grate Ruslan a fost angajat la BNM cu începere de la 01.07.1997. Din 2010 acesta a activat în cadrul Departamentului Reglementare și Supraveghere Bancară, iar din 2011 acesta deținea funcția de șef al Direcției control bancar și monitorizare a activităților de

prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului din Departamentul Reglementare și Supraveghere Bancară (para. 153). În condițiile accederii la postul respectiv, dar și a experienței acumulate la BNM, acesta deținea abilități de analiză a datelor despre activitatea curentă a instituțiilor financiare, de identificare a nivelului riscului în băncii, precum și la elaborarea propunerilor și măsurilor de remediere a situației financiare a băncilor. În temeiul funcțiilor deținute în cadrul BNM, Grate Ruslan deținea aptitudini profesionale de analiză a activităților bancare aferente domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Acesta era specializat în analiza rezultatelor controalelor, în elaborarea măsurilor de înlăturare a neajunsurilor admise de bănci în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, precum și în identificarea măsurilor de remediere în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului (para 153.I – 153.4).

194. Potrivit funcției deținute înainte de numire în calitate de administrator special Grate Ruslan era direct responsabil de supravegherea și controlul activității instituțiilor financiare, respectarea de către acestea a cerințelor legislației bancare, de controalele complexe și tematice la instituțiile financiare, precum și de comunicarea rezultatelor finale ale controalelor Consiliului de Administare a BNM, inclusiv de analiza datelor despre activitatea curentă a instituțiilor financiare din perspectiva identificării nivelului de risc (para. 153.4).

195. Grate Ruslan a fost desemnat președinte al Comisiei de Supraveghere Specială creată de BNM prin HCA 275 din 12 decembrie 2014. Din această perspectivă acesta a luat parte la analiza situației financiare a băncii, urmărirea modului în care consiliul, organul executiv și administratorii băncii acționau pentru stabilirea și aplicarea măsurilor de remediere a încălcărilor și deficiențelor. Grate a avut acces la toate informațiile, documentele și registrele băncii (para. 126.1, 130.II-130.III, 132.II-132.3, 135.II – 135.VI, precum și art. 37/2 din legea 550 din 1995).

196. Tot Grate Ruslan a fost desemnat administrator special la BC Unibank SA prin HCA BNM nr. 296 din 30 decembrie 2014. Potrivit art. 37/7 din legea nr. 550 din 21 iulie 1995 acesta avea printre altele atribuția de a conduce, gestiona și controla banca, inclusiv de: a) analiză și evaluare a activității și situației financiare a băncii; b) determinării celui mai eficient și rapid mod de lichidare a circumstanțelor prevăzute la art. 374 alin. (2) lit. b)–f), de reducere a pierderilor băncii și de minimizare a riscurilor pentru interesele deponenților și ale altor creditori; c) participa la elaborarea, organizarea și realizarea măsurilor de remediere a situației băncii și controlează realizarea lor; d) exercită controlul asupra dispunerii de patrimoniul băncii; e) lua măsuri privind colectarea datoriilor față de bancă și recuperarea bunurilor ei aflate în posesiunea terților, intentarea acțiunii în instanțele de judecată în numele și în interesele băncii; f) prezenta Băncii Naționale informații, explicații și rapoarte. Potrivit aceleiași norme, Grate Ruslan, în calitatea sa de administrator special avea următoarele drepturi: a) să angajeze specialiști, experți, consultanți profesioniști; b) să convoace și să conducă adunarea generală a acționarilor băncii; c) să abroge sau să suspende deciziile organelor de conducere, să concedieze sau să transfere în alte funcții membrii organelor executive și salariații băncii, să revizuiască obligațiile lor funcționale, să schimbe mărimea remunerației muncii, cu respectarea legislației muncii; d) să numească reprezentanții săi în subdiviziunile separate ale băncii, în organele executive ale persoanelor juridice care se află în posesiunea majoritară a băncii; e) să suspende plata dividendelor și alte forme de distribuire a capitalului băncii; f) să stabilească creditorii băncii, valoarea și temeinicia creanțelor acestora, să ceară creditorilor să confirme creanțele lor; g) să negocieze obligațiile și creanțele băncii în vederea stabilirii unei noi scadențe a acestora, reducerii, novației, preluării, remiterii

datoriilor; h) să suspende atragerea de depozite și/sau acordarea de credite, să dispună alte restricții privind activitatea băncii; i) să rezilieze contractele, să refuze executarea obligațiilor conform art. 37/12; j) să efectueze măsuri de remediere a situației financiare, inclusiv restructurarea băncii (majorarea, reducerea capitalului, vânzarea activelor, predarea obligațiilor și a activelor), reorganizarea sau vânzarea băncii; k) să prezinte Băncii Naționale concluzii și recomandări referitoare la bancă, inclusiv privind instituirea moratorului, prelungirea termenului/încetarea administrării speciale, retragerea licenței;

197. Tot Grate Ruslan în temeiul aceluiași articol din lege avea obligația ca în exercitarea atribuțiilor și drepturilor sale, să acorde importanță prioritară intereselor deponenților și ale altor creditori care nu sînt persoane afiliate băncii în raport cu acționarii și creditorii care sînt persoane afiliate băncii.

198 208 d Faptele admise de Grate Ruslan în calitatea sa de administrator special al BNM.

198. În circumstanțele specificate, la 30.12.2014, orele 12:00, Grate Ruslan acționînd în calitate de administrator special al B.C. „Unibank” S.A., dar și de președinte al comisiei constituite din angajații instituției financiare, a aprobat (para. 149, 150.II) lista clienților care constituie persoane afiliate (anexa nr.1) precum și lista persoanelor juridice neafiliate (anexa nr.2).

199. În acest proces, el a tănuit și manipulat informațiile pe care le avea la dispoziție cu privire la afilierea „Fortex Opportunites LP”, în raport cu una din persoanele juridice ce deținea acțiuni în bancă, dar și cu alte persoane fizice și juridice care erau sub controlul efectiv al lui Ilan Șor și a grupului de persoane pe care acesta le coordona concertat în scop de sustragere a mijloacelor financiare din BEM, BS și Unibank.

200. Tot Grate Ruslan, în acest proces a tănuit și manipulat informațiile pe care le avea la dispoziție cu privire la operațiunile pe conturile „Fortex Opportunites LP”, în special a celor referitoare la proveniența mijloacelor financiare cu titlu de depozit (analiza combinată a informațiilor din para. 123.IV, 124.VIII-124.IX, 124.XIV, 125.V – 125.VI, 125.VII, 126.VI, 128.VI, 128.X – 128.XI, 130.II – 130.II, 133.II, 133.VII, 134.I-134.II, 135.II-135.IV, 136.VIII, 137.II, 138.I-138.II, 142, 144, 148, 150, 153, 158, 166, 174).

201. În continuare, tot el Grate Ruslan la 31 decembrie 2014 a prezentat lista nr. 2, în care era inclusă și persoana juridică „Fortex Opportunites LP” la Comisia Specială cu propunerea de neformulare a obiectiilor, știind că o asemenea soluție va determina ridicarea moratoriu instituit în raport cu acțiunile la contul de depozit al acesteia pe care se aflau sumele totale de 4 778 771 dolari SUA, echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL, și 128 450 euro echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL și care proveneau din alte operațiuni ilegale de sustragere realizate în raport cu BEM, Unibank și BS (para. 141, combinat cu 148, 158, 174).

202. Ulterior, în pofida faptului că la 18 februarie 2015, Comisia Specială i-a solicitat (164.1, 170) prezentarea informației privind gestionarul, beneficiarul efectiv și mișcările de pe conturile bancare ale „Fortex Opportunites LP”, tot el Grate Ruslan, deși cunoștea informația respectivă, a tănuit informația despre afilierea „Fortex Opportunites LP” în raport cu una din persoanele juridice ce deținea acțiuni în Unibank, dar și cu alte persoane fizice și juridice care erau sub controlul efectiv al lui Ilan Șor și a grupului de persoane pe care acesta le coordona concertat în scop de sustragere a mijloacelor financiare din BEM, BS și Unibank, precum și informațiile cu privire la operațiunile pe conturile „Fortex Opportunites

LP”, în special a celor care indicau asupra sursei banilor plasați cu titlu de depozit (para. 174) și ar fi putut să reflecte originea acestora inclusiv parvenirea lor prin implicarea unor persoane juridice nerezidente implicate în fraudă bancară.

203. Ulterior, în pofida faptului că la 22 aprilie 2015, Comisia Specială i-a solicitat (para. 152) prezentarea tuturor documentelor disponibile referitoare la „Fortex Opportunites LP” și „Fortuna United LTD”, tot el Grate Ruslan a tănuț informatia despre afilierea „Fortex Opportunites LP” în raport cu una din persoanele juridice ce deținea acțiuni în Unibank, dar și cu alte persoane fizice și juridice care erau sub controlul efectiv al lui Ilan Șor și a grupului de persoane pe care acesta le coordona concertat în scop de sustragere a mijloacelor financiare din BEM, BS și Unibank, precum și informațiile cu privire la operațiunile pe conturile „Fortex Opportunites LP”, în special a celor care indicau asupra sursei banilor plasați cu titlu de depozit. Acest fapt a permis ca la 27.04.2015, viceguvernatorul BNM, Ion Sturzu să informeze Comisia specială, că persoana juridică „Fortex Opportunites LP” nu are relații de afaceri cu Banca de Economii și Banca Socială, precum și să specifice că potrivit informației administratorului special al B.C. „Unibank” S.A., Grate Ruslan Dumitru, persoana juridică menționată, nu este afiliată acestei instituții financiare.

204. Urmare a acestor acțiuni și inacțiuni, prin procesul-verbal nr. 22 din 05 mai 2015, Comisia specială a acceptat și a dispus deblocarea conturilor bancare ale persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunites LP” (para. 154-157).

205. În continuare, Grate Ruslan la 08 mai 2015, cunoscând toate circumstanțele specificate și faptul că acționează în interesul asociației criminale ce avea drept scop sustragerea mijloacelor financiare din sistemul bancar al RM, a emis decizia nr. 5 în calitate de administrator special, prin care a deblocat mijloacele de pe conturile „Fortex Opportunites LP” (para. 150.IV-150.VI).

206. Tot el Grate Ruslan, acționând cu intenția de a finaliza acțiunile prin care mijloacele bănești parvenite de la BNM și garantate de către statul Republica Moldova, să fie valorificate de către membrii unei organizații criminale, cunoscând că mijloacele bănești transferate anterior pe contul „Fortex Opportunites LP”, au fost obținute ilegal, în cadrul unor scheme infracționale și prin intermediul persoanelor afiliate instituțiilor financiare bancare al cărui administrator special era, a acceptat (148.V-148.XXXII) efectuarea tranzacțiilor ulterioare de către reprezentantul companiei nerezidente „Fortex Opportunites LP”. Prin aceste tranzacții o parte din mijloacele financiare au fost transferate pe contul deținut în „Privatbank” AS, Republica Letonă a persoanei juridice nerezidente „Proton Communication LLP” și anume suma de 4 700 000 dolari SUA (echivalentul a 84 686 950 lei MDL) cu destinația „plată în avans pentru materiale de construcții conform contractului din 08.05.2015”. La realizarea acestei operațiuni nu a fost reflectat în modul stabilit beneficiarul efectiv și afilierea acestuia. Restul sumei a fost convertită în euro la 25.05.2015 și a fost expediată în adresa persoanei juridice nerezidente „Drettmann Yachts GMBH” și anume suma de 330 000 euro echivalentul sumei de 6 691 509 lei MDL, cu destinația declarată „plată în avans conform scrisorii de intenție din 18.05.2015.

207. În rezultatul acțiunilor specificate, mijloacele financiare din conturile de depozit ale „Fortex Opportunites LP”, care proveneau din alte acțiuni ilicite realizate în raport cu BEM și BS, au fost acoperite din creditele oferite de BNM către BC „Unibank” S.A (1 353.5 mil. lei și respectiv 970.0 mil. lei MDL). Creditele de urgență enunțate constituie o parte din datoria publică asumată de Republica Moldova în vederea evitării colapsului sistemului financiar (valoarea totală a căreia este de 13 583 717 000 de lei). Ele au fost

acoperite de Ministerul Finanțelor ca urmare a garanțiilor de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.

208. Pe cale de consecință, a fost cauzat statului un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în sumă totală de 75 135 263,09 lei și anume, 4 778 771 dolari SUA echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL conform cursului oficial al BNM și 128 450 euro echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL conform cursului oficial al BNM la ziua efectuării transferului.

209 -216 e) Normele ce reglementau măsurile de întreprins în vederea identificării beneficiarului efectiv și combaterea spălării banilor.

209. Hotărârea cu privire la aprobarea **Recomandărilor cu privire la identificarea beneficiarului efectiv**, aprobate prin HCA al BNM nr. 147 din 31.07.2014 (MO nr. 223-230/1161 din 08 august 2014).

209.I Obiectul recomandărilor:

b) descrierea procesului de determinare a persoanei (persoanelor) fizice care controlează în ultimă instanță o persoană fizică sau juridică;

c) descrierea procesului de determinare a persoanei (persoanelor) fizice în al cărei nume se realizează o tranzacție sau se desfășoară o activitate;

d) descrierea procesului de aplicare a abordării bazate pe risc la identificarea beneficiarului efectiv.

209.II Pct. 13), în orice moment al procesului, se poate decide de a stopa parcurgerea procesului sau se poate de aflat că informația este imposibil de obținut. În astfel de cazuri, banca și alți prestatori de servicii de plată decid, prin prisma actelor normative în vigoare aferente domeniului, despre necesitatea refuzului de a stabili o relație de afaceri sau întreprinde măsuri pentru întreruperea relației de afaceri deja existentă cu informarea respectivă a Serviciului Prevenirea și Combatere Spălării Banilor conform legislației în vigoare.

209.III Pct. 29) beneficiarul efectiv al clientului va fi persoana care “stă în spatele” persoanei intermediare și în numele căreia se efectuează o tranzacție. Pentru identificarea acestei persoane, banca sau alți prestatori de servicii de plată vor utiliza aceleași elemente și tehnici descrise, care presupun analiza și verificarea informației din structura de proprietate a clientului bazându-se pe documentele de constituire și/sau extrasele furnizate de bazele de date cu privire la înregistrarea companiilor (ca exemplu, poate servi baza de date a ÎS “CRIS “Registru” sau alte baze de date similare din străinătate).

209.IV Pct. 34) se indică că, în cazurile în care există motive suficiente pentru suspiciune de spălare a banilor și finanțare a terorismului, banca sau alți prestatori de servicii de plată trebuie să aplice măsuri de precauție sporite de cunoaștere a clientului și să raporteze tranzacția autorității competente, conform legislației în vigoare.

209.V În funcție de gradul de risc atribuit, banca sau alt prestator de servicii de plată, conform punctului 36), poate decide efectuarea verificării beneficiarului efectiv fie doar utilizând informații publice, consultând baze de date publice sau pagini web, care conțin informații publice sau obținând documente și informație suplimentară de la client sau alte instituții (organe) pe cale confidențială.

210. Hotărârii cu privire la aprobarea, modificarea și abrogarea unor acte normative ale BNM nr. 240 din 09.12.2013 prin care s-a aprobat **Regulamentul privind tranzacțiile**

băncii cu persoanele sale afiliate, anexa nr.2, publicat în Monitorul Oficial nr.17-23 art.97 din 24.01.2014.

Din esența acestuia reiese cert că la persoanele afiliate persoanei juridice, inclusiv băncii, se referă:

- b) persoanele juridice și/sau fizice care, direct sau indirect, dețin sau controlează cinci și mai multe procente din capitalul social al băncii. Dacă acțiunile le deține sau le controlează soțul (soția) unei astfel de persoane sau o rudă de gradul întâi, atunci se consideră că acțiunile sânt deținute și controlate de această persoană;
- c) orice persoană care exercită control asupra persoanei juridice sau se află sub controlul persoanei juridice, sau se află, împreună cu persoana juridică sub controlul unei alte persoane.

211. Legea nr. 550 din 21 iulie 1995 cu privire la instituțiile financiare (în redacția 2014).

211.I Articolul 27 alin. (1) lit. b) stabilește expres că instituțiilor financiare li se interzice angajarea în activități de manipulare care ar conduce la avantaje necinstite pentru ele și pentru terți.

211.II Art. 37 alin. (1), banca va întocmi și va prezenta BNM, conform regulamentelor acesteia, rapoarte despre administrarea, operațiunile, lichiditatea, solvabilitatea, profitabilitatea sa și ale sucursalelor sale, atât separat, cât și în mod consolidat, în scopul evaluării stării financiare a băncii și a fiecărei sucursale.

212. **Regulamentul privind organizarea contabilității în băncile din Republica Moldova**, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al BNM nr. 238/2002 (MO nr.144-145/331 din 24.10.2002). Potrivit pct. 7 și 8 din acesta sunt definite ca documente pe suport hârtie sau în formă electronică, acele acte care justifică efectuarea faptei economice și acordă dreptul de a o efectua sau certifică producerea unui eveniment iar, responsabilitatea pentru întocmirea corectă a documentelor primare și autenticitatea datelor o poartă persoanele care le-au întocmit, vizat, semnat, aprobat, reflectat în evidența contabilă, împuternicite de către conducătorul băncii.

213. **Instrucțiunea privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudentiale** aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație a BNM nr. 279/2011 (Monitorul Oficial nr.216-221 art. 2008 din 09.12.2011). Acesta stabilește modul de întocmire și conținutul: Raportului privind expunerile băncii față de persoanele afiliate (în vigoare din data aprobării) (anexa nr. 3). Raportul privind persoanele afiliate băncii (în vigoare din 04.04.2013) (anexa nr. 14), Informația privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate (în vigoare din 05.02.2015) (anexa nr. 20)

214. **Legea nr. 190 din 26.07.2007** cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (în vigoare în 2014-2015).

215. Art. 5 din legea de referință stabilește că „Cerințele identificării persoanelor fizice sau juridice și a beneficiarului efectiv” astfel încât, potrivit alin. (1), entitățile raportoare aplică măsurile de identificare a persoanelor fizice sau juridice, precum și a beneficiarului efectiv: b) la efectuarea tranzacțiilor ocazionale în valoare de cel puțin 50 de mii de lei, precum și la efectuarea tranzacțiilor electronice în valoare de cel puțin 15 mii de lei, indiferent de faptul că tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni; c) dacă există o suspiciune de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, independent de derogări, scutiri sau limite stabilite; d) dacă există îndoeli privind veridicitatea și precizia datelor de identificare obținute. La alin. (2) lit. b) este indicat că, măsurile de identificare

cuprind printre altele, identificarea beneficiarului efectiv și adoptarea de măsuri adecvate și bazate pe risc pentru verificarea identității lui, astfel încât entitatea raportoare să aibă certitudinea că știe cine este beneficiarul efectiv pentru a înțelege structura proprietății și structura de control al persoanelor fizice și juridice.

216.I Articolul 6 alin. (2) al Legii nr. 190/2007, entitățile raportoare aplică măsuri de precauție sporită, pe lângă cele prevăzute la art. 5, în situațiile care, prin natura lor, pot prezenta un risc sporit de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, cel puțin în modul stabilit la alin.(3)–(6), precum și în alte situații, conform criteriilor stabilite de organele de supraveghere.

216.II Alin. (3) din același articol stabilește că, în cazul în care persoana fizică sau juridică nu este prezentă personal la identificare, entitățile raportoare întreprind una sau mai multe dintre următoarele tipuri de măsuri:

a. garantarea că identitatea persoanei este stabilită prin documente, date sau informații suplimentare;

b. verificarea și certificarea suplimentară a documentelor furnizate sau confirmarea lor de către o instituție financiară;

c. garantarea că prima plată a operațiunilor se efectuează printr-un cont deschis în numele persoanei la o instituție financiară.

216.III Articolul 10, din Lege, care stabilește că reglementarea și controlul modului de executare a legii sunt asigurate inclusiv de BNM.

216.IV Astfel, conform alin. (4) din Legea nr. 190/2007, pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, organele cu funcții de supraveghere a entităților raportoare sunt obligate:

216.V să constate că entitățile raportoare utilizează politici, practici și proceduri scrise, inclusiv reguli stricte cu privire la cunoașterea persoanelor fizice sau juridice, având drept scop promovarea normelor etice și profesionale în sectorul respectiv și prevenirea folosirii acestuia, în mod intenționat sau nu, de către grupuri criminale organizate sau de asociațiile lor;

216.VI să determine că entitățile raportoare se conformează politicilor, practicilor și procedurilor proprii, orientate spre depistarea activității de spălare a banilor și de finanțare a terorismului;

216.VII să informeze entitățile raportoare despre tranzacțiile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, inclusiv despre noile metode și tendințe în acest domeniu;

216.VIII să identifice posibilitățile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului ale entităților raportoare, să întreprindă, după caz, măsuri suplimentare pentru prevenirea folosirii ilegale a acestora și să informeze entitățile raportoare despre eventualele abuzuri.

216. **Hotărârea cu privire la aprobarea Regulamentului privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului nr. 172 din 04.08.2011** (în redacția 05.09.2014) (Monitorul Oficial Nr. 170-175 art. 1554). Pct. 34) măsurile de precauție sporită aplicate de bancă, și care presupun:

216.I efectuarea monitorizării sporite și permanente a relației de afaceri, prin creșterea numărului controalelor aplicate și selectarea tipurilor de tranzacții ce necesită examinare suplimentară și prin solicitarea de informații suplimentare ce confirmă legalitatea tranzacțiilor și corespunderea acestora genului de activitate declarat;

216.II măsuri speciale pentru stabilirea sau verificarea sursei mijloacelor bănești;

216.III implementarea sistemelor informatice adecvate pentru gestiunea informației, care permite furnizarea în timp util a informațiilor necesare pentru identificarea, analizarea și

monitorizarea efectivă a tranzacțiilor, inclusiv raportarea către autoritatea competentă conform legislației. Sistemele informatice trebuie să permită constatarea cel puțin a lipsei sau insuficienței documentelor sau informațiilor corespunzătoare la începerea relației de afaceri, a tranzacțiilor (operațiunilor) neordinare derulate prin contul clientului și situația agregată a tuturor operațiunilor clientului cu banca;

216.IV asigurarea că persoanele împuternicite cu coordonarea activității de prestare a serviciilor clienților respectivi cunosc și acordă o atenție sporită informațiilor provenite de la terți în legătură cu acești clienți, iar administratorul responsabil aprobă inițierea sau continuarea relației de afaceri cu clienții dați;

216.V în cazul persoanelor fizice – verificarea angajării, funcției publice deținute, după caz;

216.VI atenționarea clienților ale căror activități sau tranzacții impun un risc sporit de spălare a banilor și finanțare a terorismului despre necesitatea sporirii măsurilor de cunoaștere a partenerilor de afaceri, iar, după caz, despre terminarea relațiilor de afaceri sau refuzul în efectuarea operațiunilor cu astfel de clienți. Cerințele privind cunoașterea partenerilor de afaceri sînt conform cerințelor de cunoaștere a clientului aplicate de către bancă conform prevederilor prezentului Regulament;

216.VII obținerea informației suplimentare despre client, cum ar fi, actualizarea mai frecventă a informației cu privire la identitatea clientului și a beneficiarului efectiv, activitatea preconizată a fi desfășurată, natura relației de afaceri preconizate, volumul activelor și/sau investițiilor preconizate, scopul tranzacțiilor desfășurate sau preconizate a fi desfășurate;

216.VIII introducerea unor mecanisme și pîrghii de control eficiente cu privire la raportarea sistematică către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a tranzacțiilor clienților a căror activitate întrunește unul sau mai multe criterii de suspiciune;

216.IX în cazul relațiilor transfrontaliere, limitarea sau terminarea desfășurării relației de afaceri sau efectuării tranzacțiilor, în cazul constatării aplicării neadecvate și nerespectării cerințelor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului de către banca parteneră;

216.X Pct. 16) din aceeași hotărâre stabilește printre altele, că banca conform punctului aplică măsuri de identificare a clienților, precum și a beneficiarilor efectivi, inclusiv: b) la efectuarea tranzacțiilor ocazionale în valoarea de cel puțin 50 de mii lei, precum și a tranzacțiilor electronice în valoare de cel puțin 15 mii lei, indiferent de faptul dacă tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni; c) dacă există o suspiciune de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, indiferent de orice excepții, scutiri sau limite stabilite; d) dacă există îndoieli cu privire la veridicitatea și precizia datelor de identificare obținute.

216.XI Pct. 23) banca verifică identitatea clientului și a beneficiarului efectiv până la stabilirea relației de afaceri sau în momentul stabilirii relației de afaceri sau efectuării unei tranzacții prevăzute la pct.16 lit. b).

216.XII Pct. 29-31 din hotărîre, care stabilește că banca acordă atenție sporită tuturor tranzacțiilor semnificative, complexe sau care au caracter neordinar (neobișnuit), care nu au un scop economic sau juridic clar. Banca examinează natura și scopul acestor tranzacții iar constatările le documentează în scris și ia măsuri de precauție sporită în conformitate cu cerințele prezentului Regulament. În astfel de situații banca obține documente justificative la efectuarea tranzacțiilor și determină sursa mijloacelor bănești utilizate (contracte, facturi, documente de expediție, declarații vamale, certificate despre salariu, dări de seamă fiscale,

rapoarte de activitate, alte documente). De asemenea, banca este obligată: b) în cazul unei relații de afaceri existente, să termine relația de afaceri dacă constată că informațiile obținute sînt neautentice (neveridice); c) raportează circumstanțele indicate la lit.a) și b) autorității competente în conformitate cu Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Analiza circumstanțelor de fapt și conduita inculpatului.

217. Instanța de judecată reține că faptele care au precedat supravegherea și administrarea specială (179-186), precum și informațiile referitoare la „Fortex Opportunities LP” (187-192) erau reflectate de actele și sau sistemele informaționale care se regăseau în BC Unibank SA. Acestea erau cunoscute lui Grate Ruslan. În lumina calificării lui Grate Ruslan, a parcursului său profesional în calitate de șef al Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului din Departamentul Reglementare și Supraveghere Bancară al BNM, dar și de șef al comisiei de supraveghere specială trimisă de BNM la BC Unibank SA și de administrator special al BC Unibank SA (193-197), respectivele fapte și informații nu aveau cum să nu fie cunoscute de către inculpat.

218. Pentru a decide astfel, instanța de judecată a luat în calcul faptul că toți martorii care au avut tangență cu activitatea în BNM la momentul faptelor, au indicat în esență că încă de la începutul lunii decembrie 2014 echipa de supraveghere specială instituită de BNM, condusă de Grate Ruslan, a ajuns la BC Unibank. În respectiva echipă erau specialiști din diverse categorii. Aceasta a avut acces la sistemele informatice ale băncii care au fost ridicate, inclusiv la programul Core Bank, dar și la dosarele persoanelor juridice care aveau relații cu banca. Scopul acestor acțiuni era stabilirea relațiilor de afiliere și a indicatorilor operațiunilor de spălare a banilor. În cadrul acestei activități s-au depistat mai multe nereguli. Președintele comisiei de supraveghere specială și ulterior administratorul special, avea acces la toate aceste informații. Verificarea afilierii se făcea în baza rapoartelor dar și a verificărilor în teren. Verificările efectuate la conturi vizau portofoliul de credite, depozite, gajuri, documente prezentate etc. În acest sens sunt relevante declarațiile martorilor Olar Grigore (125.V-125.VII), Țurcan Vladimir (126.I, 126.VI), Badia Gheorghe (130.IV, 130.VII-130.XII), Toporevski Ghenadie (133.II, 133.VII), Burlea Ion (135.IV)

219. La fel, instanța a luat în calcul faptul că informațiile reflectate în dosarul „Fortex Opportunities LP”, dar și cele reflectate de istoricul tranzacțiilor realizate de aceasta erau atât de evidente, încât nu aveau cum să nu fie observate de către un profesionist în domeniul combaterii fenomenelor legate de spălarea banilor, raportării defectuoase a informațiilor despre persoanele afiliate și sau a informațiilor despre alte nereguli admise la administrarea instituțiilor financiare. În acest sens, sunt relevante informațiile ce reies din actele pe numele „Fortex Opportunities LP” ridicate de la Unibank și care arătau că adresele IP ale acestei firme coincid cu adresele unor persoane afiliate și cu persoane implicate în tranzacții dubioase cu BEM și BS (para. 142). Informațiile din sistemul informatic și de evidență a transferurilor la „Fortex Opportunities LP” dar și cele la conturile din Unibank ale cet. Ilona Jaremenko, reflectau și permiteau stabilirea originii mijloacelor bănești în valoare de 4 778 771 dolari SUA, echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL, și 128 450 euro echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL. Acestea permiteau identificarea implicării în schema de constituire a depozitului la „Fortex Opportunities LP” a persoanei juridice Ardooks și stabilirea faptului că,

în realitate, banii respectivi proveneau din creditele obținute fraudulos din Unibank și BEM (para. 143). Asupra acestor implicații indică și raportul Kroll (para. 158) dar și sentințele de condamnare a lui Ilan Șor (para 146), Guțu Lala și Nirauța Andrei (para 146). Mai mult, dosarul juridic al „Fortex Opportunities LP” releva că această companie are adresa juridică înregistrată la aceeași locație ca și unul din acționarii BC Unibank („Novland LTD”), dar și că la aceeași adresă și practic la aceeași dată, este înregistrată, de către aceeași fondatori, compania Fortuna United Ltd. Ultima a fost implicată plenar în fraudă bancară. Mai mult, studierea dosarului juridic și contractelor de depozit cu modificările la acestea încheiate de „Fortex Opportunities LP” și BC Unibank SA relevau clar că respectiva companie, în pofida termenului scurt de stabilire a contactului de afaceri cu banca și a lipsei unor relații economice cu parteneri din interiorul țării, a beneficiat de un tratament privilegiat nejustificat din partea Băncii și funcționarilor ei (para. 148.VI – 148.X).

220. Completul mai observă că Grate Ruslan era specializat anume pe identificarea unor astfel de fapte și circumstanțe (para. 193 - 197). Mai mult, informațiile relevate de raportul întocmit de către Grate Ruslan (para. 165-166) atestă că el a utilizat asemenea metode de verificare și identificare în cazul altor entități. Același raport, dar și actele de instituire a supravegherii speciale și administrării speciale demonstrează că Grate Ruslan era la curent cu faptul că banca a admis abateri de la obligațiile de raportare. În asemenea caz, verificarea informațiilor în teren, și lărgirea volumului de informații ce urma a fi acumulat, era un fapt evident chiar și pentru un neprofesionist. Aceste omisiuni ale băncii au și determinat necesitatea numirii supravegherii iar ulterior a administrării speciale (para. 130.II, 132.II-132.III). Grate Ruslan a fost plenar implicat în ambele măsuri. Prin urmare acesta cunoștea aceste circumstanțe. În asemenea condiții, argumentul apărării precum că utlimul nu ar fi avut acces la documente și alte surse de informații, sau că s-ar fi bazat doar pe concluziile formulate de specialiștii din cadrul băncii nu a putut fi reținut.

221. Mai mult decât atât, instanța de judecată reține că faptele pe care Grate Ruslan le-a admis în calitate de administrator special (para. 198 - 208) au avut un caracter continuu în intervalul de timp de la 30 decembrie 2014 până la 25 mai 2015. Se reține că practic toți martorii, care la momentul faptelor, au avut tangență cu activitatea Comisiei Speciale, au indicat per general că procedura desfășurată de Comisie presupunea că administratorul special era cel care avea responsabilitatea de a verifica preliminar, în funcție de documentele și informațiile din bancă, dacă persoanele juridice deținătoare de creanțe față de bancă sunt sau nu afiliate cu ea, sau cu persoanele ce acționau concertat din interior și exterior. Administratorii speciali prezentau aceste informații către Comisia Specială. Membrii comisiei speciale apreciau ca veridice informațiile prezentate de administratorii speciali, avînd în vedere calificarea lor și contactul lor cu situația din bănci. În particular, cu referire la cazul „Fortex Opportunities LP” martorii au comunicat că au apărut anumite suspiciuni și Comisia a solicitat mai multe informații de la administratorul special Grate Ruslan. În acest sens, sunt relevante declarațiile martorilor Carmanovici (para. 123.VI – 123.VII), Palii Lilia (para. 124.VIII, IX, XIV), Ursu Veronica (para. 128.VI, X, XI). Identificarea de către Comisia Specială a unor aspecte ce ridicau suspiciuni referitor la afilierea „Fortex Opportunities LP”, precum și dubiile aferente surselor aflate pe conturile de depozit ale acesteia este demonstrată de către procesele verbale nr. 17 din 18 februarie 2015 (para. 164 și 170) și nr. 21 din 22 aprilie 2015 (para. 152). Aceleași procese verbale demonstrează că, în repetate rînduri Comisia Specială a solicitat de la Grate Ruslan informații suplimentare referitoare la „Fortex Opportunities LP”. Solicitățile Comisiei formulate către Grate Ruslan erau punctate și vizau

expres, dubiile de afiliere ale acestora cu persoana juridică Fortuna United LTD precum și la proveniența sumelor bănești pe conturile ei. Comisia a indicat că solicită de la administratorii speciali ai Unibank și Banca Socială toate informațiile dintre „Fortex Opportunities LP” și Fortuna United (para. 152.III). Informația comunicată de Grate Ruslan ca urmare a acestor solicitări a fost deosebit de succintă și practic repeta informația care a și determinat Comisia să solicite investigații și cercetări suplimentare (para. 157). Această informație nu reflecta faptul că „Fortex Opportunities LP”, „Novland LTD” (unul din acționarii Unibank) și Fortuna United sunt înregistrate la aceeași adresă, iar prima și ultima sunt create de aceeași fondatori în aceeași perioadă de timp (august 2014). Informațiile enunțate nu dezvăluiau nimic despre adresele IP de la care erau folosite serviciile bancare de la distanță de către companiile vizate. Cu atât mai puțin, informațiile comunicate de Grate Ruslan nu reflectau analiza aspectelor legate de momentul stabilirii relațiilor de afaceri dintre „Fortex Opportunities LP” cu BC Unibank, tratamentul preferențial de care se bucura această companie din partea funcționarilor din bancă. La fel, informațiile comunicate de Grate Ruslan nu conțineau careva analiză a modului de constituire a depozitului „Fortex Opportunities LP” în mărime de 4 778 771 dolari SUA și de 128 450 euro. La fel nu se conținea o analiză a tranzacțiilor în baza cărora pe conturile cet. Ilona Jaremenko, au ajuns aceste sume.

222. Completul a conchis că, în aceste condiții, era imposibil ca un administrator special diligent, să nu fi verificat și să nu fi cunoscut aceste informații. Unica explicație rezonabilă a inacțiunii lui Grate Ruslan de a nu transmite aceste informații Comisiei și de nu fi inclus, chiar și în perioada februarie - aprilie 2015, compania „Fortex Opportunities LP”, în lista persoanelor juridice afiliate băncii, este faptul că inculpatul a acționat intenționat, adică înțelegând caracterul ilegal și prejudiciabil al acestora. Modul în care acesta a perseverat în acțiunile și inacțiunile sale chiar și după ce a primit solicitări exprese și punctate de la Comisie, au convins completul că acesta a acționat intenționat din start.

223. În asemenea condiții, completul a concluzionat că la realizarea faptelor specificate la pct. 198 – 208 din prezenta sentință, Grate Ruslan a acționat contrar prevederilor exprese din actele legislative și normative specificate la pct. 196-197 și 209 – 217 din prezenta sentință.

224. Din considerentele expuse la alineatele anterioare, instanța de judecată nu a putut reține obiecțiile apărării referitoare la faptul că nu ar fi clar care atribuții ar fi fost încălcate de către Grate Ruslan, precum și că inculpatul nu ar fi avut posibilitate tehnică să verifice informațiile despre IP -uri și alte date într-un timp atât de scurt. În acest sens, completul reține că Grate Ruslan a adoptat conduita sa o perioadă îndelungată 30 decembrie 2014 – 25 mai 2015, în cadrul căreia a cunoscut informațiile enunțate și a omis intenționat să le comunice, chiar dacă acest fapt i-a fost cerut expres.

225. La fel, din aceleași considerente, instanța de judecată nu a putut reține argumentul apărării referitor la faptul că nu Grate Ruslan, dar Comisia Specială ar fi avut competența de a decide care sunt persoanele afiliate băncii, precum și că, în condițiile în care respectiva comisie nu a reținut existența afilierii, nici lui nu-i poate fi incriminată comiterea infracțiunii de abuz. Completul a reținut că, atribuția Comisiei Speciale de a atribui calitate de persoană afiliată unora din entitățile ce aveau în conturi sume mai mari de 500 000 lei, era subsidiară atribuției administratorului special de a întocmi lista cu persoane afiliate. Soluția luată de Comisie pe marginea acestui subiect a fost determinată în mod considerabil de informațiile comunicate de Grate Ruslan. Informațiile trecute sub tăcere de acesta au influențat decizia Comisiei. Mai mult, această soluție nu exclude faptul că Grate Ruslan, în

calitatea sa de administrator special, avea atribuția de a efectua verificări și de a lua decizia de includere a „Fortex Opportunities LP”, în lista persoanelor juridice afiliate băncii. Prin urmare, atribuția Comisiei speciale pe acest segment nu exclude atribuția lui Grate Ruslan. Instanța de judecată reiterează că în responsabilitatea inculpatului intra obligația de a stabili lista persoanelor afiliate băncii. Tot el era responsabil de a veghea ca mijloacele bănești din împrumuturile de urgență acordate de BNM și garantate de stat, să nu fie folosite pentru acoperirea creanțelor persoanelor care au acționat concertat în vederea fraudării sistemului bancar. În acest sens, inculpatul era obligat să verifice proveniența banilor pe conturile de depozit ale „Fortex Opportunities LP” inclusiv din perspectiva criteriilor de identificare a spălării banilor. Aceste obligații reieșeau din însăși actele și raționamentele pentru care s-a instituit administrarea specială, dar și din normele specificate la pct. 196-197 și 209 - 217 din prezenta sentință. Inacțiunea inculpatului de a realiza prescripțiile legale specificate la punctele 196-197, 209-217 din prezenta sentință, dar și lipsa bunei credințe la realizarea acestor obligații, au permis ca „Fortex Opportunities LP” să nu fie inclusă în lista persoanelor afiliate, iar mijloacele financiare de 4 778 771 dolari SUA și de 128 450 euro, care proveneau din credite obținute fraudulos și care fuseseră utilizate la creșterea artificială a lichidității respectivelor bănci, în vederea acordării altor credite frauduloase, să fie acoperite din contul creditelor de urgență garantate de stat. În cazul în care inculpatul și-ar fi executat obligațiile cu bună credință și ar fi inclus „Fortex Opportunities LP” în lista persoanelor afiliate, chestiunile respective nu ar mai fi fost discutate în cadrul comisiei, iar moratoriul pe tranzacțiile cu mijloacele aflate pe conturile persoanei juridice respective ar fi fost menținut.

226. Completul judiciar a mai reținut că faptele specificate la pct. 179 – 192, 198 – 208 din prezenta sentință au un caracter deosebit de complex. Respectivele fapte au vizat trei bănci din țară, care au acționat concertat și conform unui scop bine definit. Faptele date au fost posibile doar cu implicarea unei multitudini de persoane fizice și juridice, care aparent au realizat acțiuni economico financiare haotice și distincte unele de altele, dar care în mod global, contribuiau la realizarea unui și aceluiași scop – sporirea lichidităților în cele trei bănci, acordarea unor credite către persoane fizice rezidente, întoarcerea banilor în sistem pentru sporirea și mai mare a lichidităților cu atribuirea din nou a unor credite și mai mari cu ulterioara sustragere a mijloacelor bănești respective. Sustragerea era asigurată prin intermediul unui sistem sofisticat de transferuri bancare.

227. Obținerea rezultatului enunțat la alineatul precedent, nu putea fi posibilă: a) fără o coordonare și o sistematizare meticuloasă a respectivelor acțiuni, b) fără crearea unui staf de persoane (fizice și juridice) menirea cărora era aceea de a asigura modificările în acționariatul băncilor respective, b) fără crearea unui staff de persoane responsabile de înregistrarea și gestionarea persoanelor juridice în jurisdicții permissive, gata să contribuie la operațiunile orientate spre sporirea lichidității băncilor sau la disimularea caracterului infracțional al mijloacelor obținute prin acordarea creditelor, c) precum și fără asigurarea controlului asupra unor instituții, sau persoane din acestea, responsabile de controlul sau supravegherea sistemului financiar bancar, în vederea prevenirii sau excluderii eventualelor intervenții din partea acestora. Concluzii similare pot fi desprinse din informațiile relevate de raportul Kroll (para. 158).

228. Suplimentar, completul judiciar a reținut că în concluziile raportului Kroll este specificat că este posibil, ca din rezultatul prejudiciabil al acestor acțiuni frauduloase să fi beneficiat și alte persoane decât cele din grupul Șor. La pct. 145 din decizia emisă la [12 decembrie 2024](#) de Curtea Supremă de Justiție, în cauza 1ra-1309/2023, această ipoteză este

confirmată. Prin urmare, completul judiciar a conchis că în spatele faptelor descrise la pct. 179-186 și 187–192 stă o asociație criminală creată din mai multe grupuri criminale ce exercitau roluri și sarcini diferite, în scopul de a realiza sustragerea mijloacelor finanțare din sistemul bancar al RM.

229. Modul în care Grate Ruslan a perseverat în acțiunile și inacțiunile sale, chiar și după ce a primit solicitări exprese și punctate de la Comisie (a se vedea para. 221-222), precum și perioada îndelungată în care acesta a adoptat această conduită consecventă (a se vedea para. 198 -208), au convins completul că acesta a acționat intenționat, conștient că faptele sale completează și susțin eforturile asociației criminale enunțate la pct. 228 din prezenta sentință.

230. Din motivul lipsei probatoriului suficient, instanța de judecată nu a putut să ajungă la o concluzie fermă referitoare la numărul grupurilor criminale care făceau parte din asociația criminală respectivă și nici la persoana care le-a organizat. Totuși, aceste aspecte nu sunt relevante pentru calificarea faptelor inculpatului Grate Ruslan.

Calificarea

231. În perioada 30 decembrie 2014 – 25 mai 2015 art. 327 CP era în redacția legii 326 din 23 decembrie 2013. Partea relevantă a acestei norme este următoarea:

”(1) Folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes material ori în alte interese personale, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 150 la 400 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

(3) Abuzul de putere sau abuzul de serviciu, săvârșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani”.

232. La momentul emiterii prezentei sentințe art. 327 este în redacția legii 136 din 06 iunie 2024. Partea relevantă a acestei norme este următoarea:

”(1) Îndeplinirea sau neîndeplinirea intenționată, în exercițiul funcției, de către o persoană publică, a unei acțiuni cu încălcarea legii, săvârșită din interes material, din alt interes personal sau în interesul unei terțe persoane, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1150 la 1850 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(3) Abuzul de putere sau abuzul de serviciu, săvârșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 8 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 ani și 15 ani.

(4) Faptele prevăzute la alin.(1)–(3) care au cauzat daune în proporții deosebit de mari, se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani”.

233. Contrapunerea faptelor realizate de inculpat (para 198-208), la componența de infracțiune stabilită de art. 327 alin. (3) CP (atât în redacția veche cât și în redacția nouă), au convins instanța de judecată că acțiunile și inacțiunile lui Grate Ruslan Dumitru, întrunesc toate elementele și semnele calificative ale infracțiunii stabilite de art. 327 alin. (3) CP (redacția veche) și că acestea continuă să fie incriminate de prevederile art. 327 alin. (3) CP (redacția nouă).

234. Cu privire la calificarea infracțiunii în baza art. 327 alin.(3) Cod penal, se fac următoarele precizări.

235. Inculpatul Grate Ruslan Dumitru a atentat la obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (3) lit. a) Cod penal. În varianta normativă incriminată acestuia respectivul obiect juridic este constituit din relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sfera publică, care presupune îndeplinirea de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu în mod corect, fără abuzuri, cu respectarea intereselor publice, precum și a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și ale celor juridice.

236. **Latura obiectivă** a infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (3) Cod penal în redacția legii 326 din 23.12.2013 se exprimă în: 1) fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de folosire a situației de serviciu în interesul unui grup criminal sau al unei organizații criminale; 2) urmările prejudiciabile, și anume – daunele în proporții considerabile cauzate intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice; și 3) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

237. **Latura obiectivă** a infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (3) Cod penal în redacția legii 136 din 06.06.2024 se exprimă în: 1) fapta prejudiciabilă exprimată prin îndeplinirea în exercițiul funcției, a unei acțiuni cu încălcarea legii sau neîndeplinirea în exercițiul funcției, a unei acțiuni cu încălcarea legii, în interesul unui grup criminal sau al unei organizații criminale; 2) urmările prejudiciabile, și anume – daunele în proporții considerabile cauzate intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice; și 3) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

238. Faptele descrise la pct. 198 – 216 raportate la cadrul normativ specificat la pct. 196-197 și 209-216 din prezenta sentință atestă că Grate Ruslan și-a folosit intenționat situația de serviciu ce-i era acordată de funcția de administrator special la BC Unibank în interesul unei asociații criminale.

239. În sinteză, fapta inculpatului poate fi expusă după cum urmează.

238.I. Grate Ruslan cunoștea: a) că persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunitates LP” este afiliată unui acționar al BC Unibank („Novland LTD”) și unei persoane juridice nerezidente Fortuna United Ltd implicată plenar în fraudarea sistemului bancar

(prelua datoria de 13.7 mlrd lei provenită de la companiile din grupul Șor Danmira SRL, Davema Com SRL, Caritas Group SRL, Contrade SRL și Voximar Com SRL), care era creată de aceeași fondatori ca și Fortex Opportunities, b) pe contul „Fortex Opportunities LP” din cadrul BC „Unibank” S.A., se aflau mijloace financiare în sumă totală de 4 778 771 dolari SUA echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL și 128 450 euro echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL, care proveneau din credite acordate anterior de către B.C. „Banca de Economii” S.A persoanei juridice S.R.L. „Dracard” și persoanei juridice S.R.L. „Contrade” de către B.C. „Unibank” S.A..

238.II. Grate Ruslan avea atribuția de a include „Fortex Opportunities LP” în lista persoanelor juridice afiliate băncii și în situația expusă era obligat să o facă.

238.III. Grate Ruslan avea obligația de a dezvălui Comisiei Speciale, toate informațiile reflectate de sistemele băncii, care ar fi permis acesteia să conchidă în subsidiar că „Fortex Opportunities LP” este persoană afiliată băncii sau că aceasta deține mijloace financiare provenite din spălare de bani.

238.IV. În pofida obligațiilor sale expres stabilite de lege (para. 196-197, 209-216) Grate Ruslan nu a realizat nici una din atribuțiile respective. Din contra, el a tănuț și manipulat informațiile la dispoziție cu privire la afilierea persoanelor, proveniența mijloacelor financiare, cât și alte circumstanțe, în scopul realizării planului infracțional elaborat de organizația (asociația) criminală și nu a prezenta Comisiei informația completă cunoscută de el și reflectată de sistemele și dosarele băncii.

238.V. Grate Ruslan, cunoscând informațiile descrise la alineatele precedente, a acționat în interesul organizației criminale ce acționa în scopul sustragerii mijloacelor financiare din sistemul bancar, a deblocat contul de depozit al „Fortex Opportunities LP” și a permis executarea dispozițiilor de plată care implicau transferul mijloacelor financiare în cuantum de 4 778 771 dolari SUA echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL și 128 450 euro echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL.

238.VI. În condițiile în care BC Unibank nu dispunea de mijloace financiare proprii, iar toate obligațiile financiare ale acesteia erau acoperite din creditul de urgență acordat de BNM garantat cu garanții de stat, ca rezultat al acțiunilor respective a fost prejudiciat statul RM cu suma de 72 737 195.51 lei și respectiv de 2 398 071.58 lei MDL.

240. Faptele expuse sintetic la pct. 238 conțin toate elementele și semnele laturii obiective stabilite de art. 327 alin. (3) CP atît în redacția nouă cît și în redacția din anul 2011.

241. **Victima** infracțiunii specificate la art. 327 alin. (3) Cod penal este persoana fizică sau juridică ale cărei drepturi sau interese ocrotite de lege suferă daune în proporții considerabile. În acest caz, victima infracțiunii este statul Republica Moldova, căruia i-a fost cauzat un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în sumă totală de 75 135 263,09 lei, și anume: 4 778 771 dolari SUA echivalentul a 72 737 195.51 lei MDL, conform cursului oficial al BNM și 128 450 euro, echivalentul a 2 398 071.58 lei MDL, conform cursului oficial al BNM la ziua efectuării transferului. Se reține că statul a fost exponentul Garanțiilor de Stat nr.807 din 17.11.2014 și nr.101 din 01.04.2015, în partea sumelor transmise către BC „Unibank” S.A, 1 353.5 mii. lei MDL (valorificat integral), respectiv 970.0 mii. lei MDL (valorificat în sumă de 795.0 mii. lei). Conform Legii nr. 235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015, aceste sume constituie parte a datoriei publice a Republicii Moldova (în total 13 583 717 000 de lei),.

242. **Latura subiectivă** a infracțiunii prevăzută de art. 327 alin. (3) Cod penal în varianta imputată lui Grate Ruslan Dumitru se caracterizează prin intenție directă. Motivul infracțiunii în cauză are caracter special și se exprimă în interesul personal de a acționa în favoarea unei asociații criminale. La paragraful 222, 226-228 completul și-a expus motivele pentru care a ajuns la concluziile respective.

243. **Subiect** al infracțiunii de abuz de serviciu stabilită de art.327 alin. (3) CP poate fi persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii infracțiunii a împlinit vârsta de 16 ani. De asemenea, subiectul trebuie să aibă calitatea specială de persoană publică.

244. Grate Ruslan Dumitru, născut la *****, în calitate de angajat al Băncii Naționale a Moldovei, a fost numit prin ordinul nr.101c din 01.07.1997, ulterior deținând funcția de șef al Direcției control bancar și monitorizare a activităților de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului din cadrul Departamentului Reglementare și Supraveghere Bancară al Băncii Naționale a Moldova, iar din 30.12.2014 în baza Deciziei Băncii Naționale a Republicii Moldovei (în continuare BNM), și în funcția de administrator special al B.C. „Unibank” S.A.. În aceste condiții Grate Ruslan era, potrivit prevederilor alin. (2) articolul 123 din Codul penal, persoană publică. Ori, acesta era angajat al unei autorități publice autonome și de reglementare, fiindu-i delegate atribuții de administrator special al B.C. „Unibank” S.A.

245. Astfel, Grate Ruslan Dumitru, născut la *****, întrunește calitatea de subiect al infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (3) Cod penal.

246. În condițiile respective, instanța de judecată a concluzionat că faptele lui Grate Ruslan întrunesc toate elementele și semnele calificative ale infracțiunii stabilite de art. 327 alin. (3) CP (redacția veche) și că acestea continuă să fie incriminate de prevederile art. 327 alin. (3) CP (redacția nouă). Instanța nu a constatat o dezincriminare a faptelor comise de Grate ca urmare a modificărilor operate la art. 327 prin legea 136.

247. În consecință, se apreciază că vinovăția inculpatului, în ședință de judecată s-a confirmat pe deplin, temeiuri de liberare a aceluia de răspundere penală nu au fost identificate. Din aceste considerente, Grate Ruslan urmează a fi recunoscut vinovat și tras la răspundere pentru comiterea infracțiunii de abuz de serviciu manifestată prin folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interesul unui grup criminal organizat și al unei organizații criminale, soldată cu cauzarea daunelor în proporții deosebit de mari drepturilor ocrotite de lege ale persoanelor juridice.

Individualizarea pedepsei.

248. În conformitate cu art. 61 alin. (1) și (2) CP, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului ce se aplică de instanțele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor. Pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane. Executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

249. În corespundere cu art. 75 alin. (1) CP, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod. La

stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

250. Instanța de judecată reține că art. 327 alin. (3) CP la data săvârșirii infracțiunii stabilea o pedeapsă cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

251. Art. 327 alin. (3) CP, în redacția legii nr. 136 din 06.06.2024 prevede o pedeapsă cu închisoare de la 3 la 8 ani și privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

252. Se reține că în cazul în care se atestă existența unei continuități a incriminării, instanțele urmează să verifice dacă pedeapsa nouă nu depășește limitele stabilite de dispoziția care era în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii (Berardi și Mularoni, § 41).

253. În lumina prevederilor art. 10 alin. (2) CP instanța constată că sancțiunea veche este mai blândă și prin urmare aplicabilă cazului.

254. La individualizarea pedepsei ce se cuvine inculpatului pentru comiterea de către el a infracțiunii stabilite la momentul emiterii prezentei sentințe, art. 327 alin. (3) din Codul penal, instanța de judecată a luat în calcul aspectele ce succed.

255. Infracțiunea comisă, pornind de la prevederile art. 16 alin. (4) din Codul penal, este una gravă.

256. Infracțiunea a fost comisă în interesul unei organizații criminale și a cauzat statului un prejudiciu în proporții deosebit de mari. Prin fapta sa, inculpatul a afectat deosebit de mult încrederea în sistemul bancar dar și în modul de exercitare a funcției publice. Fapta comisă de inculpat, constituie un episod din fapta numită generic fraudă bancară. Acțiunile respective au zguduit sistemul financiar al țării și au pus la îndoială buna credință a funcționarilor din toate domeniile sferei publice. Frauda bancară a creat o imagine negativă a țării în străinătate și a creat nesiguranță în sistemul financiar bancar, contribuind la împiedicarea creșterii economice a țării. Aceste acțiuni în ansamblu vor avea efecte materiale directe pentru fiecare membru al societății, ori statul achită și va continua să achite datoriile care au fost acumulate ca urmare a acestor acțiuni ilegale.

257. Instanța de judecată a luat în calcul faptul că infracțiunea comisă de inculpat este una deosebit de nocivă pentru statul de drept și pentru încrederea ce urmează a fi manifestată în raport cu modul de funcționare a statului și instituțiilor sale. S-a apreciat că o astfel de faptă, necesită o reacție semnificativă din partea autorităților statului, iar realizarea în acest caz a prevenției generale și speciale necesită aplicarea unei pedepse semnificative.

258. Instanța de judecată, la aprecierea caracterului rezonabil al pedepsei aplicate, a mai luat în calcul faptul că în privința inculpatului Grate Ruslan Dumitru nu au fost stabilite circumstanțe atenuante sau agravante.

259. În temeiul tuturor celor specificate la alineatele precedente, instanța de judecată a apreciat că în speță, va fi echitabilă stabilirea unei pedepse cu închisoare cuantumul căreia va fi situat la mediana dintre minimul și maximul pedepsei prevăzute de lege (3-7 ani).

260. În condițiile respective, reieșind din caracterul infracțiunii săvârșite, de vârsta inculpatului, precum și din faptul că acesta anterior nu a fost în conflict cu legea, instanța de judecată a apreciat că pentru comiterea de către inculpatul Grate Ruslan Dumitru a infracțiunii prevăzute la art. 327 alin. (3) din Codul penal (redacția legii în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii), este echitabilă aplicarea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 5

(cinci) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, precum și a unei pedepse complementare obligatorii sub formă de privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen 15 (doisprezece) ani.

261. Totodată, prin prisma prevederilor art.88 alin.(3) din Codul penal, instanța reține că în termenul executării pedepsei urmează a fi inclusă și perioada când Grate Ruslan Dumitru a fost privat de libertate și anume de la: 22.06.2021 ora 07:10 – 15.12.2021 ora 15:55; și de la 22.12.2021 ora 13:35 – 17.02.2022 ora 10:30 (f.d. 88 Vol. X, f.d. 116 Vol. X, f.d. 151 Vol. X, f.d. 164 Vol. X, f.d. 174 Vol. X, f.d. 7 Vol. XI, f.d. 32 Vol. XI); (f.d. 32 Vol. XI, f.d. 72 Vol. XI, f.d. 2 vol. XV, f.d. 59 vol. XV, f.d. 190 vol. XV).

262. În conformitate cu prevederile art. 395 alin. (1) pct. 5) din CPP în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătată dispoziția privitoare la măsura preventivă ce se va aplica inculpatului pînă cînd sentința va deveni definitivă.

263. În acest sens, instanța de judecată reține că în cadrul urmăririi penale, potrivit procesului-verbal de reținere din 22.06.2021 (f.d. 88 Vol. X), Grate Ruslan Dumitru a fost reținut de facto la 22.06.2021, ora 07:10 min.

264. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 24.06.2021 (f.d. 116 Vol. X), a fost dispusă aplicarea măsurii preventive arestarea preventivă în privința învinutului Grate Ruslan Dumitru pe un termen de 30 de zile, de la data reținerii 22.06.2021, ora 07:10, până la 22.07.2021, ora 07:10.

265. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 20.07.2021 (f.d. 151 Vol. X), a fost prelungit termenul măsurii preventive arestul preventiv în privința lui Grate Ruslan Dumitru, pe un termen de 30 de zile, începând cu 22.07.2021, ora 07:10 până la 21.08.2021, ora 07:10.

266. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 20.08.2021 (f.d. 164 Vol. X), a fost prelungit termenul măsurii preventive arestul preventiv în privința lui Grate Ruslan Dumitru, pe un termen de 30 de zile, începând cu 21.08.2021, ora 07:10 până la 20.09.2021, ora 07:10.

267. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 17.09.2021 (f.d. 174 Vol. X), a fost prelungit termenul măsurii preventive arestul preventiv în privința lui Grate Ruslan Dumitru, pe un termen de 30 de zile, începând cu 20.09.2021, ora 07:10 până la 20.10.2021, ora 07:10.

268. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19.10.2021 (f.d. 7 Vol. XI), a fost prelungit termenul măsurii preventive arestul preventiv în privința lui Grate Ruslan Dumitru, pe un termen de 30 de zile, începând cu 20.10.2021, ora 07:10 până la 19.11.2021, ora 07:10.

269. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 18.11.2021 (f.d. 32 Vol. XI), a fost admis parțial demersul procurorului, cu înlocuirea în privința lui Grate Ruslan Dumitru a măsurii preventive arestul preventiv cu măsura preventivă arestul la domiciliu pentru perioada rămasă din termenul stabilit anterior. Totodată, s-a prelungit măsura preventivă arestul la domiciliu, pe un termen de 30 de zile, care se calculează începând cu 19.11.2021, ora 07:10 până la 19.12.2021, ora 07:10. În vederea asigurării arestului la domiciliu, s-a aplicat în privința învinutului Grate Ruslan Dumitru monitorizarea electronică prin echiparea acestuia cu brățară electronică de către organele specializate. S-a aplicat în privința lui Grate Ruslan Dumitru următoarele restricții: 1) i s-a interzis ieșirea din locuință fără permisiunea organului de urmărire penală; 2) i s-a interzis să comunice prin telefon cu martorii pe dosar sau alte părți implicate în infracțiune, cât și să utilizeze alte mijloace de

comunicare în această privință. Grate Ruslan Dumitru a fost obligat: 1) să mențină în stare de funcționare mijloacele electronice de control și să le poarte permanent; 2) să răspundă la semnalele de control sau să emită semnale telefonice de control, să se prezinte personal la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată la timpul fixat; 3) să predea pașaportul de călătorie, inclusiv actele de identitate ale cetățeanului altui stat, dacă le deține, organului de urmărire penală.

270. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 15.12.2021 (f.d. 72 Vol. XI), s-a admis parțial demersul procurorului și s-a înlocuit în privința lui Grate Ruslan Dumitru măsura preventivă din arest la domiciliu cu o măsură preventivă alternativă – liberarea provizorie sub control judiciar, pentru perioada rămasă din termenul stabilit anterior din 15.12.2021, ora 15:55 până la 19.12.2021, ora 07:10. Totodată, s-a prelungit în privința lui Grate Ruslan Dumitru măsura preventivă liberarea provizorie sub control judiciar, pe un termen de 30 de zile, care se calculează începând cu 19.12.2021, ora 07:10 până la 18.01.2022, ora 07:10, cu stabilirea restricțiilor prevăzute de art. 191 Cod de procedură penală, și anume: să comunice organului de urmărire penală sau, după caz, instanței de judecată orice schimbare de domiciliu; să se prezinte la organului de urmărire penală sau, după caz, la instanța de judecată ori de câte ori este citat; să nu intre în legătură cu alte părți pe dosar; să nu săvârșească acțiuni de natură să împiedice aflarea adevărului în procesul penal; să predea pașaportul de călătorie și actele cetățeanului altui stat, dacă le deține, organului de urmărire penală.

271. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 decembrie 2021 ora 13:35 (f.d. 2 vol. XV) a fost casată încheierea Judecătoriei Chișinău din 15.12.2021 cu pronunțarea unei noi hotărâri în sensul admiterii demersului procurorului, prelungirii măsurii arestului la domiciliu în raport cu Grate Ruslan pe un termen de 30 de zile.

272. Prin încheierea din 18 ianuarie 2022, a fost prelungit termenul măsurii preventive arestul la domiciliu pe un termen de 30 de zile, în faza judecării cauzei, începând cu 21.01.2022, ora 13:35 până la data de 20.02.2022, ora 13:35, cu menținerea restricțiilor aplicate prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 22.12.2021 (f.d. 61 Vol. XV);

273. Prin încheierea din 17 februarie 2022, măsura preventivă – arestul la domiciliu a fost înlocuită cu măsura preventivă liberarea provizorie sub control judiciar pe un termen de 60 de zile, începând cu 17.02.2022, ora 10:30 până la 18.04.2022, ora 10:30, cu instituirea următoarelor obligații și sarcini: 1) să nu părăsească localitatea unde își are domiciliu (or. Chișinău*****), iar pentru verificarea respectării acestei obligații să accepte purtarea permanentă și menținerea în stare de funcționare a mijloacelor electronice de control ce-i vor fi aplicate de reprezentanții Biroului de Probațiune din momentul eliberării efective a acestuia din arest și pe perioada valabilității măsurii preventive instituite prin aceasta; 2) să comunice imediat instanței de judecată orice schimbare de domiciliu; 3) să nu meargă în locurile unde se află martorii sau persoanele specificate în rechizitoriul cauzei respective; 4) să se prezinte la toate ședințele de judecată stabilite de instanța de judecată; 5) să nu săvârșească acțiuni de natură să împiedice aflarea adevărului în procesul penal; 6) să prezinte instanței de judecată, nu mai târziu de 18 februarie 2022, ora 12:00 pașaportul/ele internațional/e eliberat/e pe numele său de RM sau alte state (f.d. 190 Vol. XV).

274. Prin încheierea din 15 aprilie 2022, măsura preventivă alternativă arestului – liberarea provizorie sub control judiciar, a fost extinsă cu 60 de zile cu începere de la 18.04.2022, ora 10:30 până la 17.06.2022, ora 10:30, cu menținerea obligațiilor și sarcinilor stabilite anterior (f.d. 39 Vol. XVI).

275. Prin încheierea din 16 iunie 2022, instanța a dispus respingerea demersului procurorului privind prelungirea măsurii preventive – liberarea provizorie sub control judiciar și revocarea măsurii preventive, cu instituirea în privința inculpatului Grate Ruslan Dumitru a obligației în scris de a se prezenta în fața instanței de judecată la toate ședințele de judecată (f.d. 123 Vol. XVI).

276. Deși în privința lui Grate Ruslan Dumitru la faza judecării cauzei, prin încheierea menționată la alineatul precedent, a fost revocată măsura preventivă, această circumstanță nu a împiedicat examinarea prezentei cauze. Instanța de judecată mai reține că pe parcursul examinării cauzei, inculpatul nu a încercat să tergiverseze termenul de examinare a cauzei.

277. Totuși, avînd în vedere caracterul pedepsei stabilite inculpatului, efectele infrațiunii comise de acesta, faptul că infrațiunea a fost comisă în interesul unui grup criminal roganizat parte a unei asociații criminale, instanța de judecată a considerat ca întru evitarea eschivării inculpatului de la executarea pedepsei, este necesară instituirea imediată, în raport cu acesta a măsurii preventive obligația de nepărsire a țării.

Acțiunea civilă

278. Instanța reține că potrivit art. 397 pct. 1) și 3) CPP dispozitivul sentinței de condamnare, precum și al celei de achitare sau de încetare a procesului penal, pe lîngă chestiunile enumerate în art.395 și 396, în cazurile necesare, trebuie să mai cuprindă: 1) hotărîrea cu privire la acțiunea civilă înaintată sau hotărîrea pronunțată din oficiu de către instanță referitor la repararea pagubei; 3) hotărîrea cu privire la corpurile delictive.

279. Cu referire la acțiunea civilă, instanța de judecată reține următoarele.

280. La 04 aprilie 2022, în secretariatul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost înregistrată acțiunea civilă înaintată de Ministerul Finanțelor împotriva lui Grate Ruslan, intervenient accesoriu Banca Națională a Moldovei, prin care s-a solicitat: 1) admiterea cererii; 2) recunoașterea Ministerului Finanțelor, în calitate de administrator al bugetului de stat, în calitate de parte civilă; 3) încasarea, inclusiv din contul lui Grate Ruslan, în beneficiul bugetului de stat a următoarelor sume: a) 85 959 462,2 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 4 766 033,61 dolari SUA) și a sumei de 6 774 540,3 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 333 955,73 euro); b) 23 503 436,51 lei, cu titlu de dobîndă (perioada 04.10.2016 - 22.03.2022 (1996 zile), calculată din suma de 85 959 462,2 lei ($85\,959\,462,2 \text{ lei} \cdot 1996 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 23\,503\,436,51 \text{ lei}$); c) 1 852 326,36 lei, cu titlu de dobîndă (perioada 04.10.2016 - 22.03.2022 (1996 zile), calculată din suma de 6 774 540,3 lei ($6\,774\,540,3 \text{ lei} \cdot 1996 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 1\,852\,326,36 \text{ lei}$) (f.d. 4 Vol. XVI).

281. La 16 mai 2022, în secretariatul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost înregistrată acțiunea civilă înaintată de Ministerul Finanțelor împotriva lui Grate Ruslan, intervenient accesoriu Banca Națională a Moldovei, prin care s-a solicitat: 1) admiterea cererii; 2) recunoașterea Ministerului Finanțelor, în calitate de administrator al bugetului de stat, în calitate de parte civilă; 3) încasarea din contul lui Grate Ruslan, în beneficiul bugetului de stat a următoarelor sume: a) 85 959 462,2 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 4 766 033,61 dolari SUA) și a sumei de 6 774 540,3 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul

sumei de 333 955,73 euro); b) 23 939 121,46 lei, cu titlu de dobândă (perioada 04.10.2016 - 28.04.2022 (2033 zile), calculată din suma de 85 959 462,2 lei ($85\,959\,462,2 \text{ lei} \cdot 2033 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 23\,939\,121,46 \text{ lei}$); c) 1 886 663,07 lei, cu titlu de dobândă (perioada 04.10.2016 - 28.04.2022 (2033 zile), calculată din suma de 6 774 540,3 lei ($6\,774\,540,3 \text{ lei} \cdot 2033 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 1\,886\,663,07 \text{ lei}$) (f.d. 54 Vol. XVI).

282. La 12 decembrie 2023, în secretariatul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost înregistrată acțiunea civilă concretizată, înaintată de Ministerul Finanțelor împotriva lui Grate Ruslan, intervenient accesoriu Banca Națională a Moldovei (f.d. 243 Vol. XVI). Conform acțiunii civile concretizate, Ministerul Finanțelor a solicitat: 1) admiterea cererii; 2) recunoașterea Ministerului Finanțelor, în calitate de administrator al bugetului de stat, în calitate de parte civilă; 3) încasarea din contul lui Grate Ruslan, în beneficiul bugetului de stat a următoarelor sume: a) 85 959 462,2 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 4 766 033,61 dolari SUA) și a sumei de 6 774 540,3 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 333 955,73 euro); b) 30 874 754,78 lei, cu titlu de dobândă (perioada 04.10.2016 – 08.12.2023 ($85\,959\,462,2 \text{ lei} \cdot 2622 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 30\,874\,754,78 \text{ lei}$); c) 2 433 266,78 lei, cu titlu de dobândă calculată din suma de 6 774 540,3 lei pentru perioada 04.10.2016 – 08.12.2023 ($6\,774\,540,3 \text{ lei} \cdot 2622 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 2\,433\,266,78 \text{ lei}$).

283. La acțiunea civilă concretizată, reclamantul a anexat ordinele de transfer care confirmă plata de către Ministerul Finanțelor cu destinația dobânzi la valorile mobiliare de stat, după cum urmează: Ordin de transfer nr. 20220025 din 04.04.2022 – suma 301 323 986,86 lei (f.d. 250 Vol. XVI); Ordin de transfer nr. 202200116 din 04.10.2022 – suma 290 000 000 lei (f.d. 251 Vol. XVI); Ordin de transfer nr. 202200117 din 04.10.2022 – suma 302 979 613,14 lei (f.d. 252 Vol. XVI); Ordin de transfer nr. 20130049 din 03.04.2023 – suma 299 299 548,50 lei (f.d. 253 Vol. XVI); Ordin de transfer nr. 201300134 din 03.10.2023 – suma 310 000 000 lei (f.d. 254 Vol. XVI); Ordin de transfer nr. 201300136 din 03.10.2023 – suma 300 944 051,50 lei (f.d. 255 Vol. XVI).

284. La 24 ianuarie 2025, în secretariatul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost înregistrată acțiunea civilă concretizată, înaintată de Ministerul Finanțelor împotriva lui Grate Ruslan, intervenient accesoriu Banca Națională a Moldovei. Conform acțiunii civile concretizate, Ministerul Finanțelor a solicitat: 1) admiterea cererii; 2) recunoașterea Ministerului Finanțelor, în calitate de administrator al bugetului de stat, în calitate de parte civilă; 3) încasarea din contul lui Grate Ruslan, în beneficiul bugetului de stat a următoarelor sume: a) 85 959 462,2 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 4 766 033,61 dolari SUA) și a sumei de 6 774 540,3 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 333 955,73 euro); b) 35 726 165,51 lei, cu titlu de dobândă (perioada 04.10.2016 – 24.01.2025 ($85\,959\,462,2 \text{ lei} \cdot 3034 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 35\,726\,165,51 \text{ lei}$); c) 2 815 610,31 lei, cu titlu de dobândă calculată din suma de 6 774 540,3 lei pentru perioada 04.10.2016 – 24.01.2025 ($6\,774\,540,3 \text{ lei} \cdot 3034 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 2\,815\,610,31 \text{ lei}$).

285. La acțiunea civilă concretizată, reclamantul a anexat ordinele de plată și ordinele de transfer care anterior au mai fost anexate și se regăsesc la materialele cauzei penale. Totodată, au fost anexate: ordinul de transfer nr. 2024140 din 04.10.2024 – suma 330 000 000 lei; ordinul de transfer nr. 2024142 din 04.10.2024 – suma 298 768 106,29 lei; ordinul de transfer nr. 2024045 din 04.04.2024 – suma 298 768 106,29 lei. De asemenea, reclamantul a anexat suplimentar Raportul Băncii Naționale a Moldovei din anul 2020 cu

privire la legalitatea acordării, în perioada 2014 – 2015, a creditelor de urgență, asigurate cu garanții de stat, pentru Banca de Economii S.A., B.C. „Unibank” S.A. și B.C. „Banca Socială” S.A., precum și modalitatea de repartizare și de utilizare a mijloacelor bănești respective.

286. Instanța de judecată reține că, în esență, motivarea acțiunilor civile menționate este similară, cu excepția diferențelor dintre calcule și, respectiv, sumele rezultate, care se solicită să fie încasate din contul inculpatului.

287. În motivarea acțiunii civile, Ministerul Finanțelor a invocat faptele specificate în actul de acuzare. A indicat că prin ordonanța Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale din 15.11.2021, Ministerul Finanțelor a fost recunoscut în calitate de parte vătămată pe cauza penală vizată.

288. În acțiunea civilă, se menționează că întru determinarea cu exactitate a plăților (transferurilor) efectuate de către persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunities LP”, din perioada deblocării conturilor curente, în baza Deciziei Comisiei Speciale din 05.05.2015, Ministerul Finanțelor a înaintat o interpelare către Banca Națională a Moldovei, care a fost redirecționată de către aceasta către BC „Unibank” SA (în proces de lichidare). Prin scrisoarea BC „Unibank” SA (în proces de lichidare) nr. 1420/4962 din 23.12.2021 au fost comunicate sumele transferate de la contul persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP”, din perioada deblocării conturilor curente, în baza Deciziei Comisiei Speciale din 05.05.2015. Astfel, suma cumulată a transferurilor efectuate ca urmare a deblocării conturilor persoanei juridice nerezidente „Fortex Opportunities LP”, în baza Deciziei Comisiei Speciale din 05.05.2015, constituie suma de 85 959 462,2 lei (echivalentul la data efectuării tranzacției, conform cursului BNM, constituind suma de 4 766 033,61 dolari SUA) și suma de 6 774 540,3 lei (echivalentul la data efectuării tranzacției, conform cursului BNM, constituind suma de 333 955,73 euro).

289. Reclamantul a invocat și Hotărârea Guvernului nr.938/2014 cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale, prin care s-a dispus eliberarea garanției de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate de Banca Națională a Moldovei. Astfel, la data de 17.11.2014 de către Ministerul Finanțelor, în numele Guvernului, a fost emisă garanția de stat nr.807 pentru garantarea creditelor de urgență în sumă de până la 9500 milioane lei, acordate în caz de necesitate de către Banca Națională, băncilor licențiate vizate. Potrivit pct.6 din garanția nominalizată: „Garanția sus menționată nu acoperă mijloacele persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncilor sau/și neconforme legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, creanțele instituțiilor financiare nerezidente și altor creanțe”.

290. Prin Hotărârea Guvernului nr. 124/2015 cu privire la asigurarea stabilității sistemului bancar din Republica Moldova: „1. Se acceptă propunerea Comitetului Național de Stabilitate Financiară de acordare de către Banca Națională a Moldovei băncilor licențiate, a creditelor de urgență în sumă de până la 5340 milioane lei, în vederea asigurării stabilității sistemului financiar și de emitere a garanției (garanțiilor) de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate de Banca Națională a Moldovei. 2. Garanția de stat va fi emisă de Ministerul Finanțelor în termen de 2 zile lucrătoare din data emiterii prezentei Hotărâri, în condițiile prevăzute de Hotărârea Guvernului nr.938-11 din 13 noiembrie 2014. 3. Prevederile Hotărârii Guvernului nr.938-11 din 13 noiembrie 2014 se aplică respectiv și prezentei Hotărâri”. La data de 01.04.2015 de către Ministerul Finanțelor, în numele Guvernului a fost emisă garanția de stat nr.101 pentru garantarea creditelor de urgență în sumă de până la 5340

milioane lei acordate, în caz de necesitate de către Banca Națională a Moldovei băncilor licențiate vizate. De asemenea, potrivit pct.6 din garanția nominalizată: „Garanția sus menționată nu acoperă mijloacele persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncilor sau/și neconforme legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, creanțele instituțiilor financiare nerezidente și altor creanțe”. Potrivit pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.938/2014 cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale (inclusiv pct.3 din garanția de stat nr.807 din 17.11.2014) și Hotărârii Guvernului nr.124/2015 cu privire la asigurarea stabilității sistemului bancar din Republica Moldova (inclusiv pct.3 din garanția de stat nr.101 din 01.04.2015) s-a stipulat că garanția de stat va fi substituită cu valori mobiliare de stat emise de Ministerul Finanțelor în termenul stabilit de Ministerul Finanțelor de comun acord cu Banca Națională a Moldovei.

291. Reclamantul a menționat că în perioada noiembrie 2014 – octombrie 2015, Banca Națională a Moldovei a acordat BC „Banca de Economii” SA, BC „Banca Socială” SA și BC „Unibank” SA credite de urgență cu garanții de stat, în sumă totală de 14 121 758 000,00 lei. La data de 16.10.2015 Banca Națională a Moldovei a retras licențele de desfășurare a activităților financiare în privința celor trei bănci și a inițiat procesul de lichidare silită a acestora. Astfel, în baza Legii nr.235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr.807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015 și Acordului din 04.10.2016 privind emisiunea și răscumpărarea obligațiunilor de stat în vederea executării obligațiunilor Ministerului Finanțelor rezultate din garanțiile de stat, încheiat între Ministerul Finanțelor și Banca Națională a Moldovei, Ministerul Finanțelor a emis și transmis Băncii Naționale a Moldovei obligațiuni de stat în sumă de 13 341 200 000 lei în vederea executării obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat acordate Băncii Naționale a Moldovei, conform contractelor de credit de urgență încheiate între Banca Națională a Moldovei și cele trei bănci – BC „Banca de Economii” SA, BC „Banca Socială” SA și BC „Unibank” SA. Volumul obligațiunilor de stat emise este egal cu suma creditelor neachitate de către BC „Banca de Economii” SA, BC „Banca Socială” SA și BC „Unibank” SA, Băncii Naționale, la data emiterii obligațiunilor de stat. La situația din 28 aprilie 2022 pentru deservirea valorilor mobiliare de stat emise și transmise Băncii Naționale a Moldovei în vederea executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat eliberate în anii 2014 și 2015, în temeiul Legii nr.235/2016, din bugetul de stat au fost efectuate cheltuieli în sumă de 4 362 396 791,22 lei.

292. În perioada 2022-2041 Guvernul urmează să restituie Băncii Naționale a Moldovei 20 161,4 mii. Lei: - 12 351,2 mil. lei, pentru răscumpărarea sumei principale a obligațiunilor de stat; - 7810,2 mil. lei, pentru plata dobânzilor aferente.

293. Pe parcursul perioadei 04 octombrie 2016 – 31 martie 2022 băncile în proces de lichidare „Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A și B.C. „Unibank” SA au achitat credite de urgență în sumă de 2 686,5 mil. lei, dintre care 780,6 mil. lei au fost rambursate Băncii Naționale a Moldovei și 1 905,9 mii. Lei au fost transferate direct Ministerului Finanțelor. Totodată, Băncii Naționale au fost achitate dobânzi aferente în sumă de 8,8 mii. Lei.

294. Reclamantul a invocat prevederile art. 219 și 221 din Codul de procedură penală, menționând că prejudiciul urmează a fi încasat în contul bugetului de stat, din contul persoanelor culpabile. În opinia reclamantului, reieșind din faptul că în concordanță cu art. 2

alin.(4) din Legea nr.235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr.807 din 17 noiembrie 2014 și nr.101 din 01 aprilie 2015, obligațiunile de stat au fost emise la rata fixă a dobânzii, pe termene de până la 25 ani, cu rata efectivă a dobânzii de 5,0 la sută anual, se atestă că la sumele imputate urmează să fie încasată și dobânda respectivă, dobândă care inițial a fost calculată pentru perioada 04.10.2016 – 28.04.2022.

295. La acțiunea civilă, reclamantul a anexat ordinele de plată care confirmă transferurile efectuate de Ministerul Finanțelor în contul Băncii Naționale a Moldovei cu destinația răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, după cum urmează: Ordin de plată nr. 11170 din 04.10.2017 – suma 50 000 000 lei (f.d. 61 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 11171 din 04.10.2017 – suma 618 163 600 lei (f.d. 62 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 21478 din 04.04.2018 – suma 307 885 959 lei (f.d. 63 Vol. XVI).

296. La acțiunea civilă, reclamantul a anexat ordinele de plată care confirmă plata de către Ministerul Finanțelor cu destinația dobânzi la valorile mobiliare de stat, după cum urmează: Ordin de plată nr. 239 din 03.10.2018 – suma 309 577 640,54 lei (f.d. 64 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 238 din 03.10.2018 – suma 210 000 000 lei (f.d. 65 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 87 din 04.04.2019 – suma 306419986,86 lei (f.d. 66 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 244 din 04.10.2019 – suma 308103613,14 lei (f.d. 67 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 243 din 04.10.2019 – suma 230 000 000 lei (f.d. 68 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 91 din 06.04.2020 – suma 306489202,18 lei (f.d. 69 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 254 din 05.10.2020 – suma 306489202,18 lei (f.d. 70 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 253 din 05.10.2020 – suma 240 000 000 lei (f.d. 71 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 93 din 05.04.2021 – suma 303 139 000,56 lei (f.d. 72 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 304 din 04.10.2021 – suma 260 000 000 lei (f.d. 73 Vol. XVI); Ordin de plată nr. 305 din 04.10.2021 – suma 304 804 599,44 lei (f.d. 74 Vol. XVI); Ordin de plată cu număr și dată ilizibilă – suma 301 323 986,86 lei (f.d. 75 Vol. XVI).

297. De asemenea, la acțiunea civilă a fost anexată scrisoarea expediată de BC „UNIBANK” SA în adresa Ministerului Finanțelor nr. 1420/4962 din 23.12.2021 (f.d. 76 Vol. XVI), potrivit căreia banca a prezentat informația detaliată a plăților efectuate de către persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunities LP” din perioada deblocării conturilor curente, în baza Deciziei Comisiei speciale din 05.05.2015. Totodată, potrivit acestei scrisori persoana juridică nerezidentă „Fortex Opportunities LP”, nu a avut deschise conturi curente în valută națională (MDL), respectiv nu au fost efectuate careva operațiuni de procurare a valutei străine din numele clientului.

Referința BNM

298. La 07 decembrie 2022, în secretariatul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost înregistrată referința intervenientului accesoriu Banca Națională a Moldovei la acțiunea civilă înaintată de Ministerul Finanțelor (f.d. 169 Vol. XVI).

299. În referință, intervenientul accesoriu a menționat că, în conformitate cu art. 13 alin. (2) și (3) din Legea instituțiilor financiare din 21.07.1995 (în redacția în vigoare până la 01.01.2018, în prezent denumită „Legea cu privire la lichidarea băncilor”), banca dispune de independență juridică, operațională, financiară și administrativă față de orice persoană, inclusiv BNM, și este în drept să încheie contracte, să posede și să dispună de patrimoniul propriu și să fie parte în proces. În perioada 17.12.2010 - 01.01.2018, temeiurile și efectele

regimului de administrare specială a unei bănci, atribuțiile și drepturile administratorului special al băncii erau reglementate de prevederile capitolului V² al Legii instituțiilor financiare nr.550/1995. Conform art. 38 alin. (1), (2) subpct. 4) din Legea instituțiilor financiare (în redacția în vigoare în noiembrie 2014), în cazul în care în activitatea unei bănci se constata comiterea unor încălcări, nerespectarea măsurilor de remediere stabilite de BNM sau luând în considerare specificul situației financiare curente sau din trecut a băncii, BNM putea aplica față de bancă, printre alte, măsura de administrare specială - un regim instituit pentru o anumită perioadă în privința unei bănci care presupunea realizarea unui complex de măsuri administrative, financiare, juridice, organizatorice în scop de stabilire a condițiilor optime pentru conservarea valorii activelor, eliminarea deficiențelor în administrarea băncii și a patrimoniului ei, încasarea creanțelor, stabilirea posibilităților de remediere a situației financiare, inclusiv de restructurare sau de lichidare a băncii, și moratoriul asupra executării creanțelor (art. 37⁴ alin. (1)).

300. Potrivit referinței, administrarea specială se exercita de către un administrator special desemnat de BNM, care putea fi o persoană fizică care întrunește anumite condiții legale, atât salariat al BNM, cât și orice altă persoană (art. 37⁵). Din momentul numirii sale, administratorul special prelua administrarea și controlul asupra băncii. Pe perioada administrării speciale, drepturile și obligațiile acționarilor, consiliului, organului executiv și ale administratorilor băncii erau suspendate și se exercitau de către administratorul special. Administratorul special avea atribuții depline de a conduce, gestiona și controla banca, inclusiv în privința patrimoniului băncii (art. 37⁶ alin. (1), (2), 37⁷ alin. (1) din Legea instituțiilor financiare). În acest sens, Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 296 din 30.12.2014 stabilea că, în calitate de administrator special al B.C. „UNIBANK” S.A., Grate Ruslan avea atribuții și drepturi prevăzute de cap. V din Legea instituțiilor financiare. În virtutea art. 37¹⁸ din legea citată, acțiunile administratorului special puteau fi contestate în instanța de judecată competentă, banca rămânând subiect de drept independent de BNM.

301. În referință s-a menționat că, condițiile specifice ale angajării răspunderii juridice a persoanei care exercită atribuțiile de administrator special al unei bănci erau reglementate până la 01.01.2018 de art. 38 alin. (7) lit. d) (abrogat la 01.01.2018) din Legea instituțiilor financiare nr.550/1995. Ca efect al intrării în vigoare de la 01.01.2018 a Legii nr.202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor și abrogării mai multor prevederi ale Legii instituțiilor financiare nr.550/1995, în prezent art. 144 alin. (4) lit. d) din Legea privind activitatea băncilor stabilește: „d) angajații Băncii Naționale a Moldovei, membrii Consiliului de supraveghere sau ai Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei, administratorul special, lichidatorul și persoanele angajate pentru acordarea asistenței acestora nu răspund pentru prejudiciile, acțiunile sau omisiunile care au avut loc în exercitarea atribuțiilor lor, decât conform art.35 din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei”. Conform art. 35 alin. (1) al Legii nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei: „(1) Banca Națională, membrii organelor de conducere ale Băncii Naționale, lichidatorul desemnat de aceasta, precum și personalul acesteia nu răspund civil, administrativ, contravențional sau penal pentru actele sau faptele îndeplinite ori pentru omisiunea îndeplinirii unor acte sau fapte în exercitarea atribuțiilor conferite prin lege Băncii Naționale, inclusiv pentru efectuarea operațiunilor interne circumscrise exercitării acestor atribuții, cu excepția cazurilor în care instanțele judecătorești constată îndeplinirea sau omisiunea îndeplinirii de către aceste persoane, cu rea-credință, a oricărui act sau fapt legat de exercitarea atribuțiilor Băncii Naționale, care a cauzat prejudicii unor terți”.

302. Principiile și condițiile enunțate ale răspunderii juridice reprezintă garanții legale în activitatea administratorului special al unei bănci, activitate care presupune efectuarea unor evaluări complexe, calitative și cantitative, aplicarea unor raționamente și judecăți de valoare deseori în termen restrâns și în scenarii dinamice, în domenii caracterizate prin înalt grad de sofisticare, riscuri, schimbări frecvente, număr mare de persoane implicate și impact asupra intereselor private și publice și care comportă un potențial litigios sporit. Particularitățile date au determinat consacrarea prin lege a protecției a administratorului special al unei bănci în procedurile civile, administrative, contravenționale, penale. Aceste principii și standarde sunt general recunoscute și fixate în acte internaționale. Principiul responsabilității administratorului special al unei bănci doar pentru prejudiciile cauzate prin acțiuni sau inacțiuni ilicite și săvârșite cu intenție a fost reținut și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 24 din 15.11.2011 și Decizia din 10.09.2012, după cum urmează: „... angajații Băncii Naționale, lichidatorul, administratorul special, membrii comisiei de supraveghere specială sînt responsabili pentru prejudiciile cauzate ca urmare a deciziei aplicate de Banca Națională doar în măsura în care acțiunile sau inacțiunile acestora sînt ilicite și au fost săvârșite cu intenție (lit.c) și d) alin.7) art.38)”.

303. Conform referinței, urmare a constatării în activitatea „Băncii de Economii” SA, BC „Banca Socială” S.A. și B.C. „Unibank” S.A. a faptelor de nerespectare a cerințelor actelor normative, a măsurilor de remediere stabilite de BNM, de angajare în operațiuni excesiv de riscante sau dubioase, în temeiul prevederilor Legii instituțiilor financiare nr.550/1995, prin Hotărârile Consiliului de administrație nr. 248 din 27.11.2014, nr. 253 din 30.11.2014, nr. 296 din 30.12.2014 BNM a instituit regimul de administrare specială a acestor bănci și a numit administratori speciali pentru administrarea și controlul acestora. Grate Ruslan a fost numit ca administrator special al B.C. „Unibank” S.A. prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 296 din 30.12.2014. În baza art. 37⁵ alin. (3), art. 38² alin. (2) lit. c), f), alin. (5) din Legea instituțiilor financiare nr.550/1995 (în prezent „Legea cu privire la lichidarea băncilor”), la numirea lui Grate Ruslan ca administrator special al B.C. „Unibank” S.A. BNM a verificat inexistența unor relații, interese financiare, de afaceri sau individuale cu vreo persoană care ar avea anumite interese față de B.C. „Unibank” S.A. și de activele ei, inclusiv cu persoana juridică „Fortex Opportunities LP”, precum și inexistența unui conflict de interese care ar putea afecta exercitarea în mod imparțial a activității de administrator special. Luând în considerare situația financiară dificilă a „Băncii de Economii” SA, BC „Banca Socială” S.A. și B.C. „Unibank” S.A., în special insuficiența mijloacelor proprii ale băncilor pentru plata obligațiilor lor, prin hotărârile BNM cu privire la administrarea specială a acestor bănci BNM a instituit moratoriul asupra executării creanțelor creditorilor acestora, cu excepția unor categorii de creanțe. Moratoriul s-a aplicat și asupra creanțelor persoanelor fizice și juridice identificate ca afiliate băncilor respective. Prin Hotărârile Consiliului de administrație din 27.03.2015 și 26.08.2015, BNM a prelungit termenul administrării speciale a celor trei bănci până la un an, precum și acțiunea moratoriului pentru perioada administrării speciale. Prin Hotărârea Guvernului RM nr. 938 din 13.11.2014 cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale, la propunerea Comitetului Național de Stabilitate Financiară, s-a hotărât acordarea de către BNM, în caz de necesitate băncilor, a creditelor de urgență în sumă de până la 9 500,0 mii. lei în vederea asigurării stabilității sistemului financiar și emiterea garanției (garanțiilor) de stat pentru garantarea creditelor de urgență, acordarea cărora ulterior a fost

aprobată prin hotărârile Consiliului de administrație al BNM, în sumă totală de 9 434,5 mil. lei.

304. Creditele de urgență asigurate prin Garanția de stat nr.807ss din 17.11.2014 au fost acordate celor trei bănci în perioada noiembrie - decembrie 2014, după cum urmează; „Banca de economii” SA - 5 273,2 mii. lei (valorificat integral); BC „Banca Socială” S.A. - 2 807,8 mii. lei (valorificat în sumă de 2 700,0 mil. lei); B.C. „Unibank” S.A. - 1 353,5 mii. lei (valorificat integral). Prin Hotărârea Guvernului RM nr.124 din 30.03.2015 cu privire la asigurarea stabilității sistemului bancar din Republica Moldova, la propunerea Comitetului Național de Stabilitate financiară, s-a hotărât acordarea de către BNM celor trei bănci a creditelor de urgență în sumă de până la 5 340,0 mii. lei, în vederea asigurării stabilității sistemului financiar, și emiterea garanțiilor de stat pentru garantarea creditelor de urgență, cu aplicarea prevederilor Hotărârii Guvernului RM nr.938 din 13.11.2014. În baza hotărârilor Consiliului de administrație nr. 98 și nr. 99 din 02.04.2015, în aprilie 2015, BNM a acordat suplimentar pentru două din cele trei bănci alte credite de urgență în sumă totală de 4 970,0 mii. lei, asigurate cu Garanția de stat nr.101ss din 01.04.2015: pentru „Banca de Economii” S.A. - 4 000,0 mii. lei (valorificat integral); pentru B.C. „Unibank” S.A. - 970,0 mii. lei (valorificat în sumă de 795,0 mii. lei).

305. În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.938 din 13.11.2014, hotărârile Consiliului de administrație al BNM cu privire la acordarea creditelor de urgență și contractele de credit de urgență încheiate cu BNM, cele trei bănci, administrate de administratorii speciali, urmau să utilizeze mijloacele creditelor în scopul de a restitui/achita anumite categorii de creanțe față de băncile respective. Pentru aceasta, Hotărârea Guvernului nr. 938 din 13.11.2014 (pct. 6, 8, 9) a stabilit categoriile de creditori pentru plata creanțelor cărora urmau a fi utilizate mijloacele creditelor de urgență și interdicția de utilizare a acestora pentru restituirea mijloacelor persoanelor fizice și juridice identificate ca afiliate băncilor respective sau/și neconforme legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și a stabilit că garanția de stat nu acoperă mijloacele acestor persoane și creanțele instituțiilor financiare nerezidente. Totodată, întru executarea hotărârii menționate (pct. 7) Ministerul Finanțelor a creat Comisia specială compusă din reprezentanții Ministerului Finanțelor, BNM, Ministerului Economiei, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate și Centrului Național Anticorupție. Scopul acestei Comisii consta în „analiza soldurilor din conturile persoanelor fizice și persoanelor juridice cu capital privat, care depășesc cumulativ suma de 500 mii lei, pentru a stabili, în două luni de la data de la care garanția de stat produce efecte juridice, lista persoanelor fizice, a persoanelor juridice și a întreprinderilor individuale care erau persoane afiliate băncilor în conformitate cu definiția din art. 3 al Legii instituțiilor financiare din 21 iulie 1995, precum și conformarea acestora cu legislația cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”. Comisia specială putea implica orice altă instituție publică în activitatea sa, precum și, în cazul parvenirii unor informații suplimentare, era obligată să modifice sau să completeze lista persoanelor afiliate. În adresa BNM nu a parvenit vreo solicitare legată de modificarea sau completarea listei respective. Astfel, Comisiei speciale îi revenea sarcina de a stabili persoanele afiliate B.C. „Unibank” S.A. și celor două bănci, iar deblocarea conturilor bancare ale persoanelor afiliate având creanțe față de aceste bănci în suma de peste 500 mii lei și acceptarea efectuării plăților către aceste persoane din contul creditelor de urgență putea avea loc cu acordul Comisiei speciale.

306. Potrivit referinței, BNM nu deține informația (listele) privind persoanele fizice, juridice și întreprinderile individuale, stabilite de Comisia specială ca fiind persoane afiliate B.C. „Unibank” S.A. Potrivit informației din registrele U.C. „Unibank” S.A. în proces de lichidare, „Fortex Opportunities LP” dispunea de conturi curente și de depozit (în dolari SUA, euro și ruble ruse) în care erau depuse mijloace în valoarea totală echivalentă a 78 191 724,34 lei. Aceste conturi au fost deschise la 28.11.2014, administrarea specială a B.C. „Unibank” S.A. fiind instituită ulterior, la 30.12.2014. Deblocarea conturilor bancare ale „Fortex Opportunities LP” în B.C. „Unibank” S.A. și efectuarea plăților către aceasta a fost acceptată prin decizia Comisiei speciale (procesul- verbal al ședinței nr.22 din 05.05.2015). Respectiv, administratorul special a asigurat ulterior efectuarea operațiunii de transfer al mijloacelor bănești datorate „Fortex Opportunities LP”.

307. În referință se mai menționează că în perioada 2014 - 01.01.2018, definiția și criteriile de determinare a persoanelor afiliate erau stabilite în art. 3 al Legii instituțiilor financiare, după cum urmează: afiliată a unei alte persoane se consideră persoana: a) care exercită controlul asupra persoanei; b) care se află sub controlul persoanei; c) care se află, împreună cu persoana, sub controlul unei alte persoane; d) care este membru al consiliului, al organului executiv și al comisiei de cenzori a persoanei; e) care, conform legislației civile, este legată de persoană fizică - membru al consiliului, al organului executiv și al comisiei de cenzori a persoanei - printr-un raport de rudenie de gradul întâi și doi, precum și soții; f) a cărei afiliere este determinată de Banca Națională a Moldovei prin actele sale normative care trebuie să corespundă principiilor general acceptate pentru supravegherea bancară eficientă”. Totodată, băncile aveau obligația de a întocmi și prezenta trimestrial la BNM rapoarte privind persoanele afiliate băncii, în conformitate cu Instrucțiunea privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudențiale (aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 279 din 01.12.2011). BNM comunică că „Fortex Opportunities LP” nu figura în rapoartele privind persoanele afiliate B.C. „Unibank” S.A. prezentate de aceasta la BNM în perioada de până la și după numirea lui Grate Ruslan ca administrator special al B.C. „Unibank” S.A. B.C. „Unibank” S.A., „Banca de Economii” S.A. și B.C. „Banca Socială” S.A., în cursul administrării speciale, raportau la BNM informația privind utilizarea conform destinației a mijloacelor din creditele de urgență, în special datele privind tipul creanțelor față de bancă, soldul acestor creanțe (în lei, dolari SUA și euro) la data încheierii contractului de credit cu BNM, sumele achitate, soldul creanțelor respective la finele perioadei de raportare. Conform rapoartelor și informațiilor prezentate de către cele trei bănci, mijloacele din creditele de urgență au fost utilizate pentru plata depozitelor persoanelor fizice și juridice, precum și ale instituțiilor financiare rezidente. Informația privind utilizarea creditelor de urgență se conține în Raportul BNM „Cu privire la legalitatea acordării, în perioada 2014-2015, a creditelor de urgență, asigurate cu garanții de stat, pentru „Banca de Economii” S.A., B.C. „Unibank” S.A. și B.C. „Banca Socială” S.A., precum și modalitatea de repartizare și de utilizare a mijloacelor bănești respective”, elaborat întru executarea art. 4 din Hotărârea Parlamentului nr.43 din 17.10.2019 și publicat pe pagina web a BNM. Ultima nu dispune de alte informații care ar indica comiterea de către administratorul special al B.C. „Unibank” S.A. a unor încălcări de lege la gestionarea creditului de urgență acordat B.C. „Unibank” S.A.

308. Cu referire la soluționarea acțiunii civile în această cauză, instanța de judecată reține următoarele.

309. Conform dispozițiilor art. 61 alin. (1), (2) din Codul de procedură penală, parte civilă este recunoscută persoana fizică sau juridică în privința căreia există suficiente temeiuri de a considera că în urma infracțiunii i-a fost cauzat un prejudiciu material sau moral, care a depus la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată o cerere de chemare în judecată a bănuitului, învinuitului, inculpatului sau a persoanelor care poartă răspundere patrimonială pentru faptele acestuia. Acțiunea civilă se judecă de către instanță în cadrul procesului penal dacă volumul prejudiciului este incontestabil. Recunoașterea ca parte civilă se efectuează prin ordonanța organului de urmărire penală sau prin încheierea instanței de judecată.

310. Potrivit prevederilor art. 221 alin. (1) din Codul de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se intentează în baza cererii scrise a părții civile sau a reprezentantului ei în orice moment de la pornirea procesului penal până la terminarea cercetării judecătorești.

311. În conformitate cu art. 225 alin. (3) din Codul de procedură penală, odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze acțiunea civilă. În corespundere cu art. 387 alin. (1) din Codul de procedură penală, odată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

312. Potrivit art. 1398 alin. (1) din Codul civil (în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii), (1) Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

313. Completul reține că norma respectivă instituie principiul reparării prejudiciului material efectiv cauzat.

314. Instanța reiterează că potrivit acțiunii civile concretizate, Ministerul Finanțelor a solicitat: încasarea din contul lui Grate Ruslan Dumitru, în beneficiul bugetului de stat a următoarelor sume: a) 85 959 462,2 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 4 766 033,61 dolari SUA) și a sumei de 6 774 540,3 lei (ce constituia conform cursului BNM la data efectuării tranzacțiilor echivalentul sumei de 333 955,73 euro); b) 35 726 165,51 lei, cu titlu de dobândă (perioada 04.10.2016 – 24.01.2025 ($85\,959\,462,2 \text{ lei} \cdot 3034 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 35\,726\,165,51 \text{ lei}$); c) 2 815 610,31 lei, cu titlu de dobândă calculată din suma de 6 774 540,3 lei pentru perioada 04.10.2016 – 24.01.2025 ($6\,774\,540,3 \text{ lei} \cdot 3034 \text{ zile} \cdot 5\% / 365 \text{ zile} = 2\,815\,610,31 \text{ lei}$).

315. În cadrul examinării cauzei a fost constatat că Grate Ruslan Dumitru, ca urmare a comiterii infracțiunii stabilite de art. 327 alin. (3) CP, a cauzat un prejudiciu material în sumă totală de 75 135 263,09 lei, și anume: 4 778 771 dolari SUA echivalentul a 72 737 195,51 lei MDL, conform cursului oficial al BNM și 128 450 euro, echivalentul a 2 398 071,58 lei MDL, conform cursului oficial al BNM la ziua efectuării transferului. Acest prejudiciu a fost suportat de către statul Republica Moldova, exponentul Garanțiilor de Stat nr.807 din 17.11.2014 și nr.101 din 01.04.2015.

316. Completul reține că Ministerul Finanțelor a solicitat încasarea unei sume de a) 85 959 462,2 lei (echivalentul a 4 766 033,61 dolari SUA și 333 955,73 euro) transferați din conturile Fortex Opportunities. Instanța de judecată reține că la soluționarea acțiunii civile, aceasta se poate expune doar în partea prejudiciului care a fost constatat ca urmare a cercetării judecătorești. Prin urmare, la speță instanța poate să se expună doar în partea sumelor de 4 766 033,61 dolari SUA și de 128 450 euro (suma de 128 450 euro este parte a sumei de 333 955,73 euro ieșită de pe conturile companiei Fortex Opportunities). Diferența dintre suma de

333 955,73 euro și suma de 128 450 euro nu a constituit obiect al constatărilor în cauza dată. Astfel, instanța nu se poate expune pe marginea respectivei pretenții, urmînd ca Ministerul Finanțelor să formuleze asemenea pretenții în baza răspunderii delictuale, în cadrul unui proces separat.

317. Din aceleași considerente, instanța de judecată a apreciat că pretenția Ministerului Finanțelor, referitoare la încasarea prejudiciului în partea sumei de 75 135 263,09 lei (echivalentul sumei de: 4 778 771 dolari SUA - 72 737 195.51 lei MDL și a sumei de 128 450 euro - 2 398 071.58 lei MDL) este întemeiată și pasibilă de a fi admisă cu încasarea acestei sume de la Grate Ruslan cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune.

318. Instanța de judecată mai reține că potrivit prevederilor art. 2 alin.(4) din Legea nr.235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr.807 din 17 noiembrie 2014 și nr.101 din 01 aprilie 2015, obligațiunile de stat au fost emise la rata fixă a dobânzii, pe termene de până la 25 ani, cu rata efectivă a dobânzii de 5,0 la sută anual. Se reține că respectiva dobîndă constituie o cheltuială pe care Ministerul Finanțelor o suportă la restabilirea dreptului înălcat prin acțiunile infracționale admise de Grate Ruslan. Din esența art. 14 alin. (2) din CC (în vigoare la momentul comiterii faptei) aceste sume se consideră ca prejudiciu material efectiv.

319. În altă ordine de idei, se reține că suma de 35 726 165,51 lei solicitată de Ministerul Finanțelor, este o dobîndă de întârziere. O asemenea dobîndă, potrivit prevederilor art. 618 și 619 din CC (redacția veche) și art. 924 alin. (1) CC (varianta nou) poate fi aplicată doar obligațiilor pecuniare. Grate Ruslan pînă la emiterea prezentei sentințe nu avea o obligație pecuniară în raport cu Ministerul Finanțelor. Doar după devenirea definitivă a acestei sentințe acesta va avea o asemenea obligație în raport cu autoritatea menționată. Prin urmare, instanța de judecată a considerat că respectiva pretenție poate fi admisă doar în partea în care aceasta acoperă prejudiciul material efectiv cauzat și anume a sumei echivalente cu dobînda de 5 % calculată din suma de 75 135 267,09 lei pentru întreaga perioadă de la 25 mai 2015 pînă la emiterea prezentei sentințe.

320. Din aceste considerente, instanța de judecată a apreciat că este întemeiată și pasibilă de a fi admisă pretenția Ministerului Finanțelor, referitoare la încasarea sumei echivalente cu dobînda de 5 % calculată din suma de 75 135 267,09 lei pentru întreaga perioadă de la 25 mai 2015 pînă la emiterea prezentei sentințe. Astfel, instanța de judecată a încasat de la Grate Ruslan, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune, suma echivalentă cu dobînda de 5 % calculată din suma de 75 135 267,09 lei pentru întreaga perioadă de la 25 mai 2015 pînă la emiterea prezentei sentințe și a respins în rest pretenția respectivă ca nefondată.

321. Cu referire la prevederile art. 157 și art. 162 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală, instanța de judecată consideră că mijloacele materiale de probă urmează a fi păstrate la materialele cauzei penale.

În temeiul celor expuse supra, examinând sub toate aspectele, complet și obiectiv circumstanțele cauzei penale, în conformitate cu art. art. 341, 384, 385, 389, 392-395, 397 din Codul de procedură penală al RM, instanța de judecată, -

C O N D A M N Ă

Grate Ruslan Dumitru, născut la *****, se recunoaște vinovat de comiterea, în perioada 30.12.2014 - 25.05.2015, a infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (3) din Codul penal (în redacția în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii) și în baza acestei legi, i se stabilește o pedeapsă principală sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, precum și o pedeapsă complementare obligatorie sub formă de privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen 15 (cincisprezece) ani.

Termenul pedepsei de calculat de la momentul reținerii efective a inculpatului.

De la pronunțarea sentinței și până la devenirea definitivă a acesteia se instituie în raport cu **Grate Ruslan Dumitru, născut la *******, măsura preventivă obligația de nepărăsire a țării.

Potrivit prevederilor art.88 alin. (3) din Codul penal, se include în termenul pedepsei cu închisoarea perioada în care Grate Ruslan Dumitru a fost privat de libertate, și anume: **22.06.2021 ora 07:10 – 15.12.2021 ora 15:55; 22.12.2021 ora 13:35 – 17.02.2022 ora 10:30.**

Acțiunea civilă formulată de Ministerul Finanțelor împotriva lui Grate Ruslan Dumitru se admite în parte după cum urmează. Se încasează de la Grate Ruslan Dumitru în beneficiul bugetului de stat, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune, suma totală de 75 135 263,09 lei (șaptezeci și cinci milioane una sută treizeci și cinci mii două sute șazeci și trei lei 09 bani), precum și suma echivalentă cu dobânda de 5 %, calculate din suma de 75 135 267,09 lei, pentru întreaga perioadă de la 25 mai 2015 până la emiterea prezentei sentințe.

Mijloacele materiale de probă, urmează a fi păstrate la materialele cauzei penale.

Sentința poate fi atacată în ordine de apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 15 zile de la data pronunțării, prin intermediul Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani).

Sentința pronunțată integral, public la data de 16 iunie 2025.

Președintele ședinței

Angela Catană

Judecător

Alexandru Negru

Judecător

Arina Ialanji